

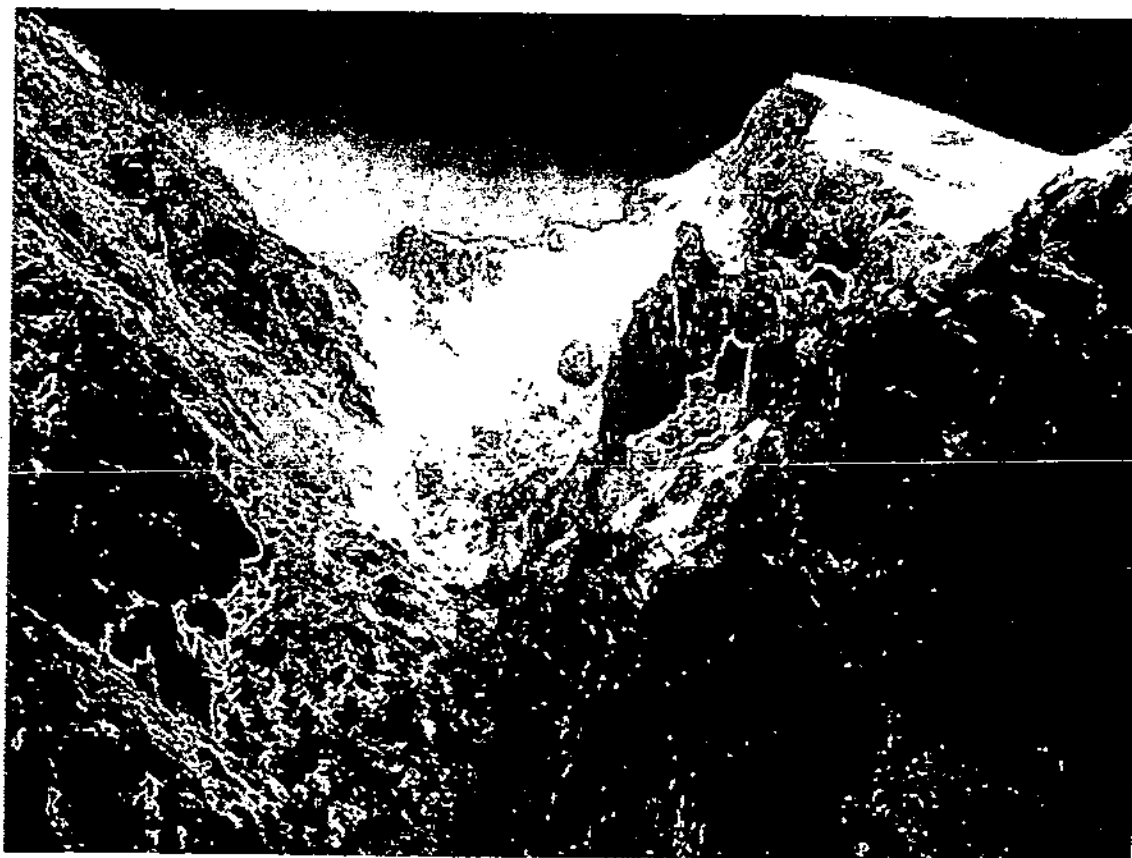
Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:

**ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ
ΟΔΗΓΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ MICROSOFT
ACCESS 97 ΚΑΙ ΤΗΣ VISUAL BASIC 5**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: Κος Παναγόπουλος Αλκιβιάδης

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: Γεροντίδου Ελένη

Νίκα Ελευθερία

ΠΑΤΡΑ, 2001

82

APIONCE
ELECTRICAL

6322

U:

W. 1000

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	1
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	
ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΟΡΟΥ 'ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ'	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥΣ ΟΔΗΓΟΥΣ	3
Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΔΗΓΩΝ	4
ΕΙΔΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΔΗΓΩΝ	5
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΟΔΗΓΟΙ	5
INTERNET	6
ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	8
ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	8
ΣΧΕΣΙΑΚΕΣ ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	9
ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΒΑΣΕΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	10
Η MICROSOFT ACCESS ΣΑΝ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΧΕΣΙΑΚΩΝ ΒΑΣΕΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	11
ΚΥΡΙΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΜΙΑΣ ΒΑΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	11
ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	12
ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	14
ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	16
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ MICROSOFT ACCESS	17
Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ MICROSOFT ACCESS	20
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΙΑΣ ΒΑΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	22
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΙΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	30
ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ	30
ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΒΑΣΕΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	33
ΜΟΝΟΣΗΜΑΝΤΕΣ ΚΑΙ ΑΜΦΙΜΟΝΟΣΗΜΑΝΤΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	36
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ VISUAL BASIC	37
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΜΕ VISUAL BASIC	38
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΟΔΗΓΟΥ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ MICROSOFT ACCESS	43
Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ VISUAL BASIC ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΟΔΗΓΟ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ...	44

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

<i>ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΟΔΗΓΟ ΚΡΗΤΗΣ .....</i>	<i>46</i>
<i>ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΑΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ .....</i>	<i>48</i>
<i>ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ .....</i>	<i>67</i>
<i>ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ .....</i>	<i>73</i>
<i>ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΕ VISUAL BASIC .....</i>	<i>76</i>
<i>ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΤΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ .....</i>	<i>83</i>
<i>ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ .....</i>	<i>84</i>
<i>ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ .....</i>	<i>84</i>
<i>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ</i>	
<i>ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΚΡΗΤΗΣ</i>	

ΜΕΡΟΣ 1ο

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον καθηγητή μας Κο Αλκιβιάδη Παναγόπουλο που μας στήριξε και μας έδωσε πολύτιμες συμβουλές σε αυτή μας την προσπάθεια. Η βοήθειά του στα κρίσιμα σημεία της εργασίας ήταν πολύτιμη.

Επίσης θα θέλαμε ιδιαίτερα να ευχαριστήσουμε τον Κο Σωτήρη Σιώκο για τις ατελείωτες ώρες που αφιέρωσε σε αυτή μας την προσπάθεια και την ανυπολόγιστη βοήθεια την οποία μας πρόσφερε.

Ελένη: Ιδιαίτερα ευχαριστώ τους γονείς μου για την αδιάκοπη ενθάρρυνση τους και τη συνεχή ψυχολογική στήριξη, για το γεγονός ότι ήταν πάντα δίπλα μου. Για την υποστήριξή της ευχαριστώ και την κυρία Μαρία Συμιανάκη. Ακόμα θα ήθελα να ευχαριστήσω την αδερφή μου η οποία με στήριξε και με ενθάρρυνε στην προσπάθεια αυτή καθώς και τον Κο Γιάννη Λιούσκο γιατί πίστεψε σε αυτό το εγχείρημα και δε με άφησε να αποσυρθώ τις δύσκολες στιγμές. Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ στη συμφοιτήτρια και συνεργάτιδά μου Ελευθερία Νίκα για όλες τις φορές τις οποίες μαζί παλέψαμε να λύσουμε όλα τα προβλήματα τα οποία δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια αυτής της εργασίας.

Ελευθερία: Προσωπικά ευχαριστώ την μητέρα μου και τον πατέρα μου για την ανιδιοτελή αγάπη και υποστήριξη τους. Όλους τους φίλους μου που στάθηκαν δίπλα μου στην προσπάθεια αυτή, ιδιαίτερα τον Κο Οικονόμου Σπύρο, την Κα Ροζακέα -Μπιλάλη Μαρία και την Κα Μπεχλιβανίδου Βανέσσα. Ιδιαίτερα ευχαριστώ την συμφοιτήτρια μου Γεροντίδου Λιάνα για την άριστη συνεργασία και γιατί με την αδιάκοπη εργασία της βοήθησε στην ολοκλήρωση αυτής της πτυχιακής. Τέλος ευχαριστώ για την συνεχή υποστήριξη της την αδελφή μου , Λίτα, στην οποία αφιερώνω αυτήν την εργασία.

ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΟΡΟΥ ‘ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ’

Η ανάγκη πληροφόρησης του τουρίστα έχει καταγραφεί από πάρα πολύ παλιά, από τότε που τα μέσα μεταφοράς και επικοινωνίας δεν ήταν ευνοϊκά για μια δραστηριότητα σαν τον τουρισμό. Παρ’ όλα αυτά όμως, η ανάγκη και η επιθυμία πληροφόρησης εξακολουθούσε να υπάρχει.

Τα σπουδαιότερα βήματα για τον τουρισμό έγιναν μέσα στον 20ο αιώνα και κυρίως μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Τα μέσα συγκοινωνίας πλήθυναν, οι αποστάσεις μειώθηκαν σημαντικά, όλα έγιναν πιο προσιτά στον απλό άνθρωπο, με αποτέλεσμα να ταξιδεύει με περισσότερη άνεση και ευκολία. Όλα αυτά έδωσαν στον τουρισμό μια τέτοια ώθηση που τον μετέτρεψαν σε βιομηχανία.

Έτσι με την αύξηση της τουριστικής κίνησης έγινε παράλληλη αύξηση των τουριστικών επιχειρήσεων και υπηρεσιών που δραστηριοποιήθηκαν για να καλύψουν τις ανάγκες όλου αυτού του πλήθους των τουριστών. Τουρίστες που κινούνται και συμπεριφέρονται με διαφορετικό τρόπο θέλοντας να καλύψει καθένας διαφορετικές ανάγκες.

Τις ανάγκες για πληροφόρηση των εκατομμυρίων τουριστών, αφ’ ενός και αφ’ εταίρου το πλήθος των τουριστικών επιχειρήσεων, που δραστηριοποιούνται στον ευρύτερο χώρο του τουρισμού, καλούνται να εξυπηρετήσουν οι σημερινοί τουριστικοί οδηγοί. Άρα οι τουριστικοί οδηγοί δεν είναι τίποτα άλλο από έντυπα - στην κλασσική τους μορφή - που παρέχουν στον ενδιαφερόμενο, διάφορες τουριστικές πληροφορίες.

Έτσι υπάρχουν τουριστικοί οδηγοί που είναι εξειδικευμένοι όσον αφορά τις τουριστικές επιχειρήσεις που περιέχουν. Τέτοιος για παράδειγμα είναι ο οδηγός που περιέχει τα ξενοδοχεία όλης της χώρας, μια έκδοση του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου. Ακόμα υπάρχουν οδηγοί πανευρωπαϊκής ή παγκόσμιας εμβέλειας καλύπτοντας κυρίως επιχειρήσεις που αναζητούνται σε αυτούς λόγω της ευρύτερης δράσης τους, π.χ. αεροπορικές εταιρείες.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥΣ ΟΔΗΓΟΥΣ

Στις μέρες μας ένας μεγάλος αριθμός τουριστών που κινείται στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, αντλεί πληροφορίες από τα περιεχόμενα των τουριστικών οδηγών. Οι ιδιώτες αντλούν συνήθως τις πληροφορίες που αναζητούν από ειδικές εκδόσεις ταξιδιωτικών οδηγών που η δομή τους είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες τους. Αυτοί περιέχουν συνήθως γενικότερες πληροφορίες για την περιοχή ή τις περιοχές που καλύπτουν, με χάρτες, ιστορικά, πολιτιστικά και άλλα στοιχεία και τουριστικές επιχειρήσεις που απευθύνονται συνήθως στον μέσο τουρίστα. Τέτοιες τουριστικές επιχειρήσεις είναι τουριστικά καταλύματα (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, κάμπινγκ), τουριστικά γραφεία, γραφεία ενοικίασεως αυτοκινήτων κ.λ.π.

Αντίθετα οι επαγγελματικοί ταξιδιωτικοί οδηγοί δεν περιέχουν γεωγραφικά, πολιτιστικά ή ιστορικά στοιχεία αλλά κυρίως επιχειρήσεις που εμπλέκονται στην τουριστική αγορά καθώς και πληροφορίες σχετικά με τα μέσα μεταφοράς (πλοία, αεροπλάνα, λεωφορεία, τραίνα). Εδώ συναντάμε και άλλες επιχειρήσεις και σχετικές πληροφορίες για ναυτιλιακές, αεροπορικές εταιρείες, τουριστικούς οργανισμούς κ.λ.π.

Οι τουριστικοί οδηγοί δεν είναι σημερινό φαινόμενο. Ακολούθησαν και αυτοί την διαχρονική πορεία του τουρισμού.

Ο πρώτος «τουριστικός» οδηγός, που είχε στοιχεία όπως ναούς, πεδία μαχών και άλλες ιστορικές τοποθεσίες, γράφτηκε το 22 π.Χ. από τον Πausanία για τους ταξιδιώτες της αρχαίας Ελλάδας.

Η ανάγκη λοιπόν για πληροφόρηση των ταξιδιωτών είχε καταγραφεί από τότε και ίσως από πιο παλιά. Η πορεία του τουρισμού συνεχίστηκε ανά τους αιώνες. Η ανυπαρξία όμως μέσων μεταφοράς και γενικά συνθηκών ασφαλείας ήταν αρνητικά για την μεγέθυνση του φαινομένου. Παρ' όλα αυτά, η επιθυμία των ανθρώπων για τουριστική μετακίνηση ήταν πάντα δεδομένη.

Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΔΗΓΩΝ

Η σημερινή λοιπόν εξέλιξη του τουρισμού καθιστά ένα στοιχείο πάρα πολύ σημαντικό, αν όχι θεμελιώδες. Είναι αυτό της σωστής πληροφόρησης. Οι τουριστικοί οδηγοί στοχεύουν στο παραπάνω γεγονός αφού σε αυτό οφείλουν την ύπαρξη τους.

Για να μπορέσει φυσικά ένας οποιοσδήποτε τουριστικός οδηγός να είναι επιτυχημένος, θα πρέπει να πληρεί κάποιες βασικές προϋποθέσεις:

α. Η ανάγκη της πληρότητας των στοιχείων.

Οι πληροφορίες που περιέχει ο οδηγός πρέπει να δίνουν στον τουρίστα όλα εκείνα τα στοιχεία που είναι βασικά ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν όσο γίνεται περισσότερο.

β. Η αξιοπιστία των στοιχείων.

Η αξιοπιστία των στοιχείων είναι ένα γεγονός που καθιστά τον τουριστικό οδηγό έγκυρο ή όχι. Αναφέρεται κυρίως στα πραγματικά και σύγχρονα στοιχεία που διέπουν, για παράδειγμα, μια επιχείρηση, όπως ωράρια, τιμές κλπ.

γ. Η ποικιλία των στοιχείων.

Η ποικιλία και το εύρος των στοιχείων που περιέχει ένας τουριστικός οδηγός αποτελεί πολλές φορές κριτήριο για την απόκτηση του. Έτσι άλλα στοιχεία θα περιέχει ένας οδηγός που απευθύνεται στον απλό τουρίστα και άλλα – σαφώς περισσότερα – στον επαγγελματία του τουρισμού.

δ. Σωστή δομή και λειτουργικότητα του ίδιου του τουριστικού οδηγού.

Η γρήγορη και εύκολη ανεύρεση των απαραίτητων πληροφοριών ενός τουριστικού οδηγού, είναι ένα από τα μεγαλύτερα κίνητρα προς την απόκτηση του. Έτσι ένας τουριστικός οδηγός εκτός από σωστές πληροφορίες, θα πρέπει να τις δίνει και όσο γίνεται ταχύτερα.

Από όλα τα παραπάνω λοιπόν συμπεραίνουμε πως η χρησιμότητα ενός τουριστικού οδηγού, με τα χαρακτηριστικά που προαναφέραμε, είναι καθοριστική τόσο για τον απλό τουρίστα ο οποίος θέλει να επισκεφθεί ένα συγκεκριμένο μέρος όσο και για τον επαγγελματία του είδους που πρέπει οπωσδήποτε να δώσει σωστές πληροφορίες στον πελάτη.

ΕΙΔΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΔΗΓΩΝ

Τα είδη των τουριστικών οδηγών διακρίνονται ανάλογα με το περιεχόμενο τους σε δύο βασικές κατηγορίες: αυτούς που περιέχουν γενικές πληροφορίες και αυτούς που περιέχουν εξειδικευμένες. Τουριστικοί οδηγοί που περιέχουν γενικές πληροφορίες είναι αυτοί που στο περιεχόμενο τους υπάρχουν στοιχεία όπως: Ξενοδοχεία, κάμπινγκ, τουριστικά γραφεία, γραφεία ενοικιάσεως αυτοκινήτων, οργανωμένα ταξίδια, δρομολόγια αεροπλάνων, πλοίων, μουσεία, πρεσβείες κ.α.

Παράδειγμα τέτοιων έντυπων τουριστικών οδηγών είναι οι: Hellenic Travelling, Greek Travel Pages κ.α. Τουριστικοί οδηγοί με εξειδικευμένη πληροφόρηση είναι αυτοί που καλύπτουν συνήθως ένα κλάδο ή ένα συγκεκριμένο τομέα δραστηριότητας, που ενδιαφέρει φυσικά τον τουρισμό. Τέτοιοι οδηγοί μπορεί να περιέχουν αεροπορικά δρομολόγια, ξενοδοχεία, δρομολόγια τρένων κ.λ.π.

Η δομή των περιεχομένων τους ακολουθεί δύο κατευθύνσεις. Η πρώτη είναι, οι πληροφορίες να είναι ταξινομημένες κατά είδος. Για παράδειγμα Τουριστικά Γραφεία, Ξενοδοχεία, Αεροπορικές εταιρείες κ.λ.π. Η δεύτερη είναι η ταξινόμηση κατά γεωγραφική ενότητα, δηλαδή κατά γεωγραφικό διαμέρισμα, νομό, πόλη κ.λ.π. Την πρώτη περίπτωση την συναντάμε συνήθως σε τουριστικούς οδηγούς που προορίζονται για επαγγελματίες. Αυτό γιατί οι επαγγελματίες αναζητούν συνήθως επιχειρήσεις τουριστικές και ο τρόπος αυτός ανάπτυξης των περιεχομένων διευκολύνει στην ανεύρεση τους. Τη δεύτερη, ακολουθούν οι εκδότες τουριστικών οδηγών για ιδιώτες. Εδώ ο ιδιώτης αναζητά συνήθως πληροφορίες για μια περιοχή και θέλει να τις έχει συγκεντρωμένες. Αυτήν την ανάγκη μπορούν να καλύψουν οδηγοί με ταξινομημένες πληροφορίες κατά περιοχή.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΟΔΗΓΟΙ

Όταν λέμε Ηλεκτρονικοί Τουριστικοί Οδηγοί εννοούμε κυρίως τουριστικούς οδηγούς οι οποίοι βρίσκονται σε ηλεκτρονική μορφή και η χρήση τους γίνεται μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή. Είναι δηλαδή η σύγχρονη μορφή των τουριστικών οδηγών, ξεφεύγοντας τελείως από το παραδοσιακό έντυπο με τις πολλές σελίδες και τη δυσκολία της αναζήτησης. Η πιο διαδεδομένη, μορφή ηλεκτρονικού τουριστικού

οδηγού σήμερα είναι αυτή σε CD ROM. Τα πλεονεκτήματα ενός CD ROM είναι λίγο πολύ γνωστά. Μεγάλη χωρητικότητα, δυνατότητα αποθήκευσης εικόνων, ήχου, κειμένων, κινούμενης εικόνας κ.α. Με λίγα λόγια μεγάλη χωρητικότητα σε πληροφορίες. Επειδή όπως εξηγήσαμε παραπάνω όσο περισσότερες πληροφορίες περιέχει ένας τουριστικός οδηγός τόσο πιο χρήσιμος γίνεται για τον υποψήφιο τουρίστα ή επαγγελματία του είδους, το CD ROM είναι ένα ιδανικό μέσο αποθήκευσης πληροφοριών και για έναν τουριστικό οδηγό. Βέβαια δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε το γεγονός της εντυπωσιακής εμφάνισης των δεδομένων καθώς και τη λειτουργικότητα και ευχρηστία της ανεύρεσης των πληροφοριών που παρέχεται στο χρήστη κάνοντας τον οδηγό ακόμη πιο ελκυστικό τόσο στην απόκτηση του, όσο και στην χρήση του.

Στην αγορά της πληροφορικής σήμερα κυκλοφορούν διάφοροι τουριστικοί οδηγοί οι οποίοι μας ξαναγούν σε ευρωπαϊκές χώρες όπως: Ιταλία, Ισπανία, Γαλλία, κ.λπ., και φυσικά στην Ελλάδα. Ο κάθε ένας από αυτούς, περιέχει διάφορες χρήσιμες πληροφορίες για ξενοδοχεία, αεροδρόμια όπως επίσης εικόνες, ήχους και video από τις περιοχές τις οποίες παρουσιάζει. Για παράδειγμα σε έναν τουριστικό οδηγό της Ελλάδας με το όνομα Visit Hellas, περιέχονται 1500 φωτογραφίες και video clips συνολικής διάρκειας 40 λεπτών.

INTERNET

Οι γραμμές επικοινωνίας έχουν απασχολήσει τους μηχανικούς υπολογιστών Βίντον Σερφ και Ρόμπερτ Καν από τότε που σχεδίασαν τα θεμέλια του Ίντερνετ το 1973. Έχοντας ξεκινήσει στις ΗΠΑ σαν στρατιωτικό πρόγραμμα επικοινωνίας, έχει επεκταθεί και χρησιμοποιείται καθημερινά σήμερα από 20 εκατομμύρια χρήστες σε 180 χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο. Η ενασχόληση με αυτό έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις και έχει γίνει μόδα (π.χ. Net Surfing).

Το τεράστιο αυτό δίκτυο πληροφοριών στο οποίο έχει πρόσβαση ο απλός χρήστης μέσω του υπολογιστή του, ενός modem και μιας τηλεφωνικής γραμμής, του έδωσε τρομακτικές ικανότητες επικοινωνίας. Έτσι μπορεί να συνομιλεί – μέσω Internet – με άτομα που δεν τα έχει δει ποτέ και βρίσκονται στην άλλη πλευρά της γης ή μπορεί να δει τα περιεχόμενα της βιβλιοθήκης (και να διαβάσει κάποιο βιβλίο)

του πανεπιστημίου του Harvard στις Ηνωμένες Πολιτείες με το πάτημα ενός πλήκτρου.

Φυσικά το δίκτυο δεν θα μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστο και τον τομέα του τουρισμού. Ήδη διάφορες αεροπορικές εταιρείες ανά τον κόσμο έχουν το δικό τους site στο δίκτυο, στο οποίο μπορούν να καταφύγουν οι ενδιαφερόμενοι προκειμένου να αντλήσουν πληροφορίες για τα δρομολόγια, τις τιμές κ.α.

Αρκετές από αυτές προσφέρουν και την δυνατότητα στο χρήστη να κλείσει το δρομολόγιο της επιλογής του, πληρώνοντας είτε μέσω τραπεζής, είτε μέσω της πιστωτικής κάρτας του.

Η ανάπτυξη βέβαια της επιχειρηματικότητας στο Ίντερνετ είναι σήμερα κάτι το τρομερά διαδεδομένο και στο μέλλον θα αποκτήσει ακόμη μεγαλύτερες διαστάσεις. Το σημαντικότερο επαγγελματικό και επιχειρηματικό εργαλείο του δικτύου αναμφισβήτητα είναι σήμερα ο World Wide Web (WWW), που αποτελεί μια interactive multimedia πλατφόρμα ικανή όσο και ιδανική για την υποστήριξη όλων των σύγχρονων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Αντίθετα με ό,τι ισχύει μέχρι σήμερα με τα παραδοσιακά μέσα, ο «on line πελάτης» έχει την δυνατότητα να επέμβει στον τρόπο με τον οποίο η πληροφορία, το εμπορικό μήνυμα, οι υπηρεσίες πληροφόρησης φθάνουν σε αυτόν. Έτσι οι δυνατότητες αμφίδρομης επικοινωνίας και «επιχειρηματικής προσέγγισης» προσφέρουν πραγματικά νέο έδαφος για καινούριες πολλαπλές δραστηριότητες.

Ας συγκρίνουμε όμως το WWW με τα άλλα μέσα, με βάση τη συνάρτηση κόστους για το marketing ενός προϊόντος.

Συνήθως μια συνάρτηση κόστους συσχετίζει την ποσότητα του παραγόμενου προϊόντος με το κόστος παραγωγής του. Το πρόβλημα όμως είναι ότι στην περίπτωση της διαφήμισης ή της προβολής η έννοια του «προϊόντος» δεν είναι εύκολο να προσδιοριστεί.

Σε μια πρώτη προσέγγιση θα μπορούσαμε να ορίσουμε το «προϊόν» ως τον αριθμό των πελατών/ καταναλωτών στους οποίους φτάνει ένα δεδομένο «ποσό» πληροφορίας. Αν για παράδειγμα θέλαμε να βάλουμε διαφήμιση μιας σελίδας σε μια εφημερίδα που πουλούσε 1.000.000 φύλλα ημερησίως, αυτό στις ΗΠΑ θα μας κόστιζε περίπου \$60.000 την ημέρα. Αντίστοιχα, πάντα με τις τιμές ΗΠΑ, το ετήσιο κόστος καταχώρισης στο WWW κυμαίνεται γύρω στα \$1.000. αν δεχθούμε ότι υπάρχουν 1.000.000 χρήστες του WWW και αφού κάνουμε τις αναγωγές, βλέπουμε ότι μια αντίστοιχη καταχώριση στο Web θα στοίχιζε περίπου \$3 ημερησίως. Άρα

βλέπουμε το μικρό κόστος που έχει μια καταχώριση στο World Wide Web και το πόσο συμφέρει τις εταιρείες να διαφημίζονται μέσα από αυτό.

ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Τα προγράμματα βάσεων δεδομένων για προσωπικούς υπολογιστές είναι διαθέσιμα εδώ και πολύ καιρό. Δυστυχώς αυτά τα προγράμματα είτε ήταν απλοί διαχειριστές αποθήκευσης δεδομένων, ακατάλληλοι για την κατασκευή εφαρμογών, είτε ήταν τόσο πολύπλοκα και δύσχρηστα που ακόμα και οι καλοί γνώστες των ηλεκτρονικών υπολογιστών δεν χρησιμοποιούσαν τα συστήματα βάσεων δεδομένων παρά μόνο σαν πλήρεις εξειδικευμένες εφαρμογές τους. Η Microsoft Access, αντίθετα αντιπροσωπεύει μια σημαντική στροφή στην ευχρηστία, και πολλοί οδηγούνται στην ανάπτυξη δικών τους βάσεων και ολοκληρωμένων εφαρμογών.

✓ ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Με την απλούστερη έννοια βάση δεδομένων «database», είναι μία συλλογή από έγγραφές και αρχεία, τα οποία είναι οργανωμένα έτσι ώστε να εξυπηρετούν ένα συγκεκριμένο σκοπό. Στον υπολογιστή μας μπορούμε να κρατάμε τα ονόματα και τις διευθύνσεις όλων των φίλων μας ή πελατών μας ή ακόμα να συλλέγουμε όλες τις επιστολές που γράφουμε και να τις οργανώνουμε με βάση τον παραλήπτη. Μπορεί να έχουμε και ένα άλλο σύνολο αρχείων στα οποία να κρατάμε όλα τα οικονομικά στοιχεία, πελάτες ή προμηθευτές ή τις καταχωρήσεις των βιβλίων μας και τους ισολογισμούς μας. Τα έγγραφα του επεξεργαστή κειμένου που οργανώνουμε με βάση το θέμα τους, είναι ένα είδος βάσης δεδομένων. Τα αρχεία του λογιστικού φύλλου που οργανώνουμε σύμφωνα με τις χρήσεις τους, αποτελούν και αυτά ένα είδος βάσης δεδομένων.

Αν είμαστε πολύ οργανωμένοι, πιθανώς να μπορούμε να χειριζόμαστε πολλές εκατοντάδες λογιστικών φύλλων, χρησιμοποιώντας καταλόγους και υποκαταλόγους. Όταν γίνεται αυτό από εμάς, είμαστε οι διαχειριστές της βάσης δεδομένων. Ωστόσο τι μπορούμε να κάνουμε όταν τα προβλήματα που προσπαθούμε να λύσουμε

μεγαλώσουν πολύ; Τι γίνεται αν πρέπει να μοιραστούμε τις πληροφορίες μας με πολλά άτομα, αλλά δεν θέλουμε να μπορούνε δύο άτομα να προσπαθήσουν να ενημερώσουν τα ίδια δεδομένα την ίδια στιγμή; Επειδή ακριβώς έχουμε να αντιμετωπίσουμε όλες αυτές τις προκλήσεις και τα προβλήματα, χρειαζόμαστε ένα σύστημα διαχείρισης βάσεων δεδομένων (database management system, DBMS).

✓ ΣΧΕΣΙΑΚΕΣ ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Τελευταία, όλα τα σύγχρονα συστήματα διαχείρισης βάσεων δεδομένων χειρίζονται και αποθηκεύουν πληροφορίες χρησιμοποιώντας το σχεσιακό μοντέλο διαχείρισης βάσεων δεδομένων. Το όνομα σχεσιακό προκύπτει από το γεγονός ότι κάθε εγγραφή της βάσης περιέχει πληροφορίες συσχετισμένες με ένα μοναδικό θέμα και μόνο με αυτό. Επίσης τα δεδομένα που αφορούν δύο κατηγορίες πληροφοριών (όπως πελάτες και παραγγελίες) μπορούν να αντιμετωπίζονται σαν μια οντότητα που βασίζεται σε συσχετισμένες τιμές δεδομένων. Για παράδειγμα θα ήταν περιττή η αποθήκευση του ονόματος και της διεύθυνσης του πελάτη σε κάθε παραγγελία που γίνεται από αυτόν. Έτσι, σε ένα σχεσιακό σύστημα, τα στοιχεία των παραγγελιών περιέχουν και ένα πεδίο δεδομένων στο οποίο αποθηκεύονται κάποια στοιχεία όπως ο κωδικός του πελάτη, ο οποίος χρησιμοποιείται για να συνδέσει κάθε παραγγελία με τα στοιχεία του πελάτη.

Ένα σύστημα διαχείρισης σχεσιακών βάσεων δεδομένων, που μερικές φορές ονομάζεται και RDBMS (relational database management system), διαχειρίζεται όλα τα δεδομένα σε πίνακες. Στους πίνακες αποθηκεύονται πληροφορίες για κάποιο θέμα (όπως οι πελάτες) και έχουν στήλες που περιέχουν τα διαφορετικά είδη των πληροφοριών για αυτό το θέμα (για παράδειγμα τη διεύθυνση του πελάτη) και γραμμές που περιγράφουν τις ιδιότητες μιας απλής περίπτωσης του θέματος (για παράδειγμα τα στοιχεία ενός συγκεκριμένου πελάτη). Ακόμα και όταν χρησιμοποιούμε κάποια από τις ευκολίες του DBMS για να ανακτούμε πληροφορίες από έναν ή περισσότερους πίνακες (κάτι που ονομάζεται ερώτημα: query), το αποτέλεσμα είναι πάντα κάτι που μοιάζει με άλλο πίνακα. Στην πραγματικότητα, μπορούμε να εκτελέσουμε ένα ερώτημα που χρησιμοποιεί τα αποτελέσματα ενός άλλου. Μπορούμε επίσης να ενώνουμε τις πληροφορίες πολλών διαφορετικών

πινάκων ή ερωτημάτων μέσω των συσχετισμένων τιμών. Για παράδειγμα, μπορούμε να συνδέσουμε στοιχεία πελατών με στοιχεία παραγγελιών για να βρούμε ποιοι πελάτες έκαναν ποιες παραγγελίες, ή να συνδέσουμε στοιχεία υπαλλήλων με στοιχεία παραγγελιών για να βρούμε ποιος πωλητής πήρε μια συγκεκριμένη παραγγελία.

✓ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΒΑΣΕΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Κάθε σύστημα διαχείρισης βάσεων δεδομένων μας δίνει τον πλήρη έλεγχο στον τρόπο με τον οποίο θα ορίζουμε τα δεδομένα μας, θα δουλεύουμε με αυτά, και θα τα μοιραζόμαστε με άλλους. Το σύστημα μας εφοδιάζει επίσης με ισχυρές δυνατότητες που κάνουν εύκολη την καταγραφή και τον χειρισμό μεγάλων ποσοτήτων δεδομένων σε πολλούς πίνακες. Ένας διαχειριστής βάσης δεδομένων έχει τρεις βασικές δυνατότητες: τον ορισμό, το χειρισμό και τον έλεγχο δεδομένων. Όλη αυτή η λειτουργικότητα περιέχεται στις ισχυρές δυνατότητες της Microsoft Access. Ας δούμε πως εφαρμόζονται αυτές οι δυνατότητες και ας τις συγκρίνουμε με αυτά που μπορούμε να κάνουμε με ένα πρόγραμμα λογιστικού φύλλου ή έναν επεξεργαστή κειμένου.

Ορολογία για τις Σχεσιακές Βάσεις Δεδομένων

Σχέση (Relation): Οι πληροφορίες για ένα μοναδικό θέμα όπως οι πελάτες, οι παραγγελίες ή οι υπάλληλοι. Σε ένα σύστημα διαχείρισης σχεσιακών βάσεων δεδομένων μια σχέση αποθηκεύεται συνήθως σαν ένας πίνακας.

Ιδιότητα (Attribute): Μια συγκεκριμένη πληροφορία σχετική με το θέμα, όπως η διεύθυνση ενός πελάτη ή ο μισθός ενός υπαλλήλου. Μια ιδιότητα συνήθως αποθηκεύεται σαν στήλη δεδομένων ή σαν πεδίο ενός πίνακα.

Αντιστοίχιση (Relationship): Ο τρόπος με τον οποίο οι πληροφορίες μιας σχέσης συσχετίζονται με τις πληροφορίες μιας άλλης σχέσης. Για παράδειγμα, οι πελάτες έχουν μονοσήμαντη αντιστοίχιση («ένα προς πολλά», one to many) με τις παραγγελίες, επειδή ένας πελάτης μπορεί να κάνει πολλές παραγγελίες, αλλά κάθε παραγγελία ανήκει σε έναν μόνο πελάτη.

Ένωση (Join): Η διαδικασία της σύνδεσης πινάκων και ερωτηματολογίων σε πίνακες, μέσω των συσχετισμένων τιμών των δεδομένων τους. Για παράδειγμα, οι πελάτες μπορούν να ενωθούν με τις παραγγελίες με βάση τον κοινό κωδικό του πελάτη.

Η MICROSOFT ACCESS ΣΑΝ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΧΕΣΙΑΚΩΝ ΒΑΣΕΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η Microsoft Access είναι ένα πλήρες λειτουργικό σύστημα διαχείρισης σχεσιακών βάσεων δεδομένων (RDBMS). Μας εφοδιάζει με όλες τις δυνατότητες ορισμού, χειρισμού, και έλεγχου των δεδομένων που χρειαζόμαστε για τη διαχείριση μεγάλων ποσοτήτων πληροφοριών.

✓ ΚΥΡΙΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΜΙΑΣ ΒΑΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Ορισμός Δεδομένων (Data definition): Μπορούμε να ορίζουμε τι δεδομένα θα αποθηκεύονται στη βάση δεδομένων μας, τον τύπο τους (για παράδειγμα αριθμός ή χαρακτήρες) και τον τρόπο με τον οποίο θα συσχετίζονται μεταξύ τους. Σε μερικές περιπτώσεις, μπορούμε επίσης να ορίζουμε τον τρόπο μορφοποίησης των δεδομένων και τον τρόπο ελέγχου της εγκυρότητας τους.

Χειρισμός δεδομένων (Data manipulation): Μπορούμε να επεξεργαζόμαστε τα δεδομένα με πολλούς τρόπους. Μπορούμε να επιλέγουμε ποια πεδία θέλουμε, να φιλτράρουμε και να ταξινομούμε τα δεδομένα. Μπορούμε επίσης να ενώνουμε τα δεδομένα με άλλες συσχετισμένες πληροφορίες και να συνοψίζουμε τα δεδομένα (να παίρνουμε εύκολα και άλλα στατιστικά στοιχεία)

Έλεγχος δεδομένων (Data control): Μπορούμε να ορίζουμε σε ποιον θα επιτρέπεται η ανάγνωση, η ενημέρωση ή η εισαγωγή των δεδομένων. Σε πολλές περιπτώσεις, μπορούμε επίσης να ορίζουμε τον τρόπο με τον οποίο θα μοιράζονται και θα ενημερώνονται τα δεδομένα από πολλούς διαφορετικούς χρήστες ταυτόχρονα.

✓ ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ

Γενικά όταν δουλεύουμε με κάποιο έγγραφο ή λογιστικό φύλλο, έχουμε πλήρη ελευθερία στον ορισμό των περιεχομένων του εγγράφου, μπορούμε να περιλαμβάνουμε παραγράφους κειμένου, πινάκες, διαγράμματα ή πολλές διαφορετικές στήλες δεδομένων που θα εμφανίζονται με διάφορες γραμματοσειρές. Μέσα σε μια στήλη ενός λογιστικού φύλλου μπορούμε να έχουμε κείμενο στην κορυφή για να ορίσουμε τις κεφαλίδες των στηλών για την εκτύπωση ή την εμφάνιση, και μέσα στην στήλη μπορούμε να έχουμε διάφορες μορφές αριθμών, ανάλογα με τον σκοπό της γραμμής. Χρειαζόμαστε αυτήν την ευελιξία επειδή το έγγραφο του επεξεργαστή κειμένου πρέπει να μπορεί να αποδώσει αυτό που θέλουμε μέσα σε μία τυπωμένη σελίδα, και το λογιστικό μας φύλλο πρέπει να αποθηκεύει τα δεδομένα που αναλύουμε, καθώς και να φροντίζει για τον υπολογισμό και την παρουσίαση του επιθυμητού αποτελέσματος.

Η ευελιξία αυτή είναι πολύ καλή για την λύση των σχετικά μικρών, και καλά ορισμένων, προβλημάτων μιας επιχείρησης. Ωστόσο ένα λογιστικό φύλλο γίνεται δύσκολο στη διαχείριση του όταν περιέχει περισσότερες από μερικές εκατοντάδες γραμμές στοιχείων, και τα έγγραφα γίνονται δύσχρηστα όταν έχουν περισσότερες από μερικές δεκάδες σελίδες. Καθώς η ποσότητα των δεδομένων μεγαλώνει, μπορεί επίσης να ανακαλύψουμε ότι ξεπεράσαμε το όριο αποθήκευσης δεδομένων του λογιστικού μας φύλλου ή του επεξεργαστή κειμένου ή ακόμα και του υπολογιστικού μας συστήματος. Αν σχεδιάζουμε ένα έγγραφο ή λογιστικό φύλλο που θα χρησιμοποιηθεί από άλλους, είναι δύσκολο (αν όχι αδύνατο) να ελέγξουμε πως θα χρησιμοποιήσουν τα δεδομένα ή πως θα καταχωρίσουν καινούρια. Για παράδειγμα σε ένα λογιστικό φύλλο ο χρήστης μπορεί εύκολα να εισάγει κατά λάθος χαρακτήρες σε ένα κελί που προορίζεται για ημερομηνία ή χρηματική τιμή.

Κάποια προγράμματα λογιστικών φύλλων μας επιτρέπουν να ορίσουμε μια περιοχή «βάσης δεδομένων» μέσα στο φύλλο μας, για να μας βοηθήσουν στη διαχείριση των στοιχείων που χρειαζόμαστε, έτσι ώστε να πάρουμε το επιθυμητό αποτέλεσμα. Ωστόσο εξακολουθούμε να υποκειμέθα στους βασικούς περιορισμούς αποθήκευσης του λογιστικού μας φύλλου, και εξακολουθούμε να μην έχουμε αρκετό έλεγχο σε αυτά που εισάγουμε στις γραμμές και τις στήλες της περιοχής της «βάσης δεδομένων». Επίσης αν πρέπει να χειριστούμε κάτι περισσότερο από αριθμούς και

χαρακτήρες, μπορεί να ανακαλύψουμε ότι το λογιστικό μας φύλλο δεν «καταλαβαίνει» κάποια αντικείμενα όπως είναι οι εικόνες και ήχοι.

Ένα DBMS (Σύστημα Διαχείρισης Βάσης Δεδομένων), μας επιτρέπει να ορίζουμε το είδος των δεδομένων μας και τον τρόπο με τον οποίο θέλουμε να αποθηκεύονται. Επίσης συνήθως μπορούμε να ορίζουμε κανόνες, τους οποίους θα χρησιμοποιεί το DBMS για να εξασφαλίζεται η ακεραιότητα των δεδομένων. Στην απλούστερη μορφή του, ένας κανόνας εγκυρότητας (validation rule) μπορεί να απαγορεύει την καταχώρηση αλφαβητικών χαρακτήρων σε ένα πεδίο που θα έπρεπε να περιέχει αριθμούς. Άλλοι κανόνες μπορεί να ορίζουν τις επιτρεπτές τιμές ή τις περιοχές τιμών που μπορούν να πάρουν τα δεδομένα μας. Σε πιο εξελιγμένα συστήματα μπορούμε να ορίζουμε τις σχέσεις μεταξύ κάποιων συλλογών δεδομένων (που ονομάζονται συνήθως πίνακες ή αρχεία) και να ζητάμε από το DBMS να εξασφαλίζει ότι τα δεδομένα μας παραμένουν σωστά. Για παράδειγμα, θα μπορούσαμε να ζητήσουμε από το σύστημα να ελέγχει αυτόματα αν κάθε παραγγελία αντιστοιχεί σε κάποιον έγκυρο πελάτη.

Με την Microsoft Access, έχουμε πλήρη ελευθερία στον ορισμό των δεδομένων μας (σαν κείμενο, αριθμούς, ημερομηνίες, ώρες, χρηματικές τιμές, εικόνες ήχους, έγγραφα ή λογιστικά φύλλα) σε ότι αφορά τον ορισμό του τρόπου αποθήκευσης τους (μήκος αλφαριθμητικών, ακρίβεια αριθμών, μορφή ημερομηνιών / ωρών) και τον ορισμό της μορφής τους όταν τα εμφανίζουμε ή τα τυπώνουμε. Μπορούμε να ορίζουμε απλούς ή σύνθετους κανόνες εγκυρότητας για να είμαστε βέβαιοι ότι στη βάση δεδομένων μας υπάρχουν μόνο ορθές τιμές. Μπορούμε επίσης να ζητάμε από την Microsoft Access να ελέγχει την βάση δεδομένων μας για έγκυρα είδη σχέσεων μεταξύ των αρχείων ή των πινάκων.

Επειδή η Microsoft Access είναι η τελευταία λέξη της τεχνολογίας στις εφαρμογές που ορίζονται στα Microsoft Windows μπορούμε να χρησιμοποιούμε όλες τις λειτουργίες της Δυναμικής Ανταλλαγής Δεδομένων, (Dynamic Data Exchange DDE) και της Σύνδεσης και Ενσωμάτωσης Αντικειμένων, (Object Linking and Embedding OLE). Η DDE μας επιτρέπει να εκτελούμε λειτουργίες και να ανταλλάσσουμε δεδομένα μεταξύ της Microsoft Access και άλλων εφαρμογών που βασίζονται στα Windows και υποστηρίζουν τη DDE. Μπορούμε επίσης να κάνουμε συνδέσεις DDE με άλλες εφαρμογές χρησιμοποιώντας μακροεντολές ή την Access Basic. Η OLE είναι μια εξελιγμένη δυνατότητα των Windows, που μας επιτρέπει να συνδέουμε ή να ενσωματώνουμε αντικείμενα στη βάση δεδομένων της Microsoft

Access. Τα αντικείμενα μπορεί να είναι εικόνες γραφήματα, λογιστικά φύλλα ή έγγραφα από άλλες εφαρμογές για Windows, που και αυτές υποστηρίζουν την OLE.

Η Microsoft Access μπορεί επίσης να καταλαβαίνει και να χρησιμοποιεί μια μεγάλη ποικιλία άλλων μορφών δεδομένων, όπως είναι οι δομές αρχείων άλλων συστημάτων διαχείρισης βάσης δεδομένων. Μπορούμε να εισάγουμε και να εξάγουμε δεδομένα από αρχεία επεξεργαστών κειμένου ή λογιστικά φύλλα, ενώ η Microsoft Access μπορεί να έχει άμεση πρόσβαση και να κάνει ενημερώσεις σε αρχεία του Paradox, των dBase III και dBase IV, του Btrieve, της FoxPro και άλλων εφαρμογών. Μπορούμε επίσης να εισάγουμε δεδομένα από αυτά τα αρχεία σε έναν πίνακα της Microsoft Access. Επίσης μπορεί να επεξεργαστεί αρχεία των δημοφιλέστερων βάσεων δεδομένων που υποστηρίζουν το πρότυπο της Ανοιχτής Συνδεσιμότητας Βάσεων Δεδομένων, (Open Database Connectivity, ODBC), όπως των Microsoft SQL Server, Oracle, DB2 και Rdb.

✓ ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η επεξεργασία των δεδομένων σε ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου ή σε κάποιο λογιστικό φύλλο διαφέρει από αυτήν μιας βάσης δεδομένων. Σε ένα έγγραφο επεξεργαστή κειμένου, μπορούμε να έχουμε στοιχεία με μορφή πίνακα και να εφαρμόζουμε σε αυτά ένα περιορισμένο σύνολο λειτουργιών. Επίσης, μπορούμε να αναζητάμε αλφαριθμητικά στο πρωτότυπο έγγραφο, και με τη βοήθεια της τεχνικής OLE, να συμπεριλαμβάνουμε πίνακες, διαγράμματα ή εικόνες από άλλες εφαρμογές. Στο λογιστικό φύλλο, μερικά κελιά περιέχουν συναρτήσεις που καθορίζουν το επιθυμητό αποτέλεσμα, ενώ εμείς εισάγουμε τα δεδομένα σε άλλα κελιά, τα οποία παρέχουν τις πληροφορίες προέλευσης για τις συναρτήσεις. Τα δεδομένα ενός λογιστικού φύλλου εξυπηρετούν ένα συγκεκριμένο σκοπό, και είναι δύσκολο να χρησιμοποιήσουμε τα ίδια δεδομένα για διαφορετικό πρόβλημα. Για να το πετύχουμε αυτό μπορούμε να συνδεθούμε με τα δεδομένα ενός άλλου λογιστικού φύλλου ή να χρησιμοποιήσουμε τις περιορισμένες δυνατότητες αναζήτησης για να αντιγράψουμε ένα επιλεγμένο υποσύνολο των δεδομένων σε ένα άλλο λογιστικό φύλλο, το οποίο και θα χρησιμοποιήσουμε στη συνέχεια για την επίλυση του νέου προβλήματος.

Ένα DBMS μας παρέχει πολλούς τρόπους εργασίας με τα δεδομένα μας. Μπορούμε, για παράδειγμα, να ψάξουμε σε ένα μεμονωμένο πίνακα για πληροφορίες ή να ζητήσουμε μια πολύπλοκη έρευνα μέσα σε πολλούς συσχετισμένους πίνακες ή αρχεία. Μπορούμε να ενημερώνουμε ένα μεμονωμένο πεδίο ή πολλές εγγραφές με μία διαταγή, και να γράφουμε προγράμματα που θα χρησιμοποιούν τις λειτουργίες του DBMS για την ανάγνωση και ενημέρωση των δεδομένων μας. Πολλά συστήματα μας εφοδιάζουν επίσης με λειτουργίες καταχώρησης δεδομένων και γεννήτριας αναφορών.

Η Microsoft Access χρησιμοποιεί την ισχυρή γλώσσα βάσεων δεδομένων SQL (Structured Query Language) – Δομημένη Γλώσσα Ερωτημάτων – για την επεξεργασία των δεδομένων που έχουμε αποθηκεύσει στους πίνακες μας. Με τη χρήση της SQL, μπορούμε να ορίζουμε το σύνολο των πληροφοριών που χρειαζόμαστε για την επίλυση ενός συγκεκριμένου προβλήματος, όπως είναι τα δεδομένα από πολλούς διαφορετικούς πίνακες. Όμως η Access απλοποιεί τις εργασίες χειρισμού των δεδομένων. Για να τη χρησιμοποιήσουμε, δεν χρειάζεται καν να γνωρίζουμε SQL. Χρησιμοποιεί τους ορισμούς τύπων σχέσεων που της έχουμε ορίσει για να συνδέσει αυτόματα τους πίνακες που πρέπει. Έτσι μπορούμε να επικεντρωθούμε στον τρόπο με τον οποίο θα επιλύσουμε τα προβλήματα που αφορούν τις πληροφορίες χωρίς να ανησυχούμε για το πώς θα κατασκευάσουμε τα πολύπλοκα συστήματα σύνδεσης όλων των δομών των στοιχείων της βάσης δεδομένων μας. Η Microsoft Access έχει επίσης μια εξαιρετικά απλή και πανίσχυρη λειτουργία ορισμού ερωτημάτων με την βοήθεια γραφικών που ονομάζεται QBE (Graphical Query by Example – Ερώτημα βάση παραδείγματος με τη χρήση γραφικών), την οποία μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για να καθορίζουμε τα δεδομένα που χρειαζόμαστε για την επίλυση του προβλήματος. Χρησιμοποιώντας τις τεχνικές point and click και drag and drop με την βοήθεια του ποντικιού, και με μερικά πατήματα πλήκτρων, μπορούμε να κατασκευάσουμε ένα πολύπλοκο ερώτημα μέσα σε λίγα μόνο δευτερόλεπτα.

✓ ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Τα λογιστικά φύλλα και τα έγγραφα είναι θαυμάσια για την επίλυση προβλημάτων ενός χρήστη, αλλά δύσχρηστα όταν τα δεδομένα πρέπει να μοιράζονται σε περισσότερα άτομα. Τα λογιστικά φύλλα είναι επίσης χρήσιμα για να παρέχουν κάποιο πρότυπο απλής εισαγωγής στοιχείων, αλλά δεν κάνουν καλά την δουλειά του όταν απαιτούνται περίπλοκοι έλεγχοι εγκυρότητας αυτών των στοιχείων. Για παράδειγμα ένα λογιστικό φύλλο δουλεύει καλά σαν πρότυπο για την τιμολόγηση μιας μικρής επιχείρησης ενός ιδιοκτήτη, αλλά όταν η δουλειά επεκταθεί και οι παραγγελίες καταχωρούνται από περισσότερους πωλητές τότε χρειαζόμαστε βάση δεδομένων. Παρόμοια ένα λογιστικό φύλλο μπορεί να δουλεύει καλά για να βοηθάει τους υπαλλήλους στην παραγωγή αναφορών δαπανών σε μεγάλες επιχειρήσεις, αλλά είναι πιθανόν να πρέπει να συγκεντρωθούν τα δεδομένα και να πρέπει να τοποθετηθούν σε μια βάση δεδομένων για να τα επεξεργάζεται το κεντρικό λογιστήριο της εταιρείας.

Όταν πρέπει να μοιραστούμε τα δεδομένα με άλλους, τα πραγματικά συστήματα διαχείρισης βάσεων δεδομένων μας επιτρέπουν να τα προστατεύουμε, έτσι ώστε μόνο εξουσιοδοτημένοι χρήστες να μπορούν να τα διαβάζουν ή να τα ενημερώνουν. Ένα DBMS που έχει σχεδιαστεί για να επιτρέπει το μερισμό δεδομένων, παρέχει επίσης δυνατότητες που εξασφαλίζουν πως δεν θα προσπαθήσουν δύο άτομα, την ίδια στιγμή να αλλάξουν τα ίδια δεδομένα. Τα καλύτερα συστήματα, μας επιτρέπουν επίσης να ομαδοποιούμε τις μεταβολές (μια σειρά μεταβολών ονομάζεται πολλές φορές κίνηση, transaction), έτσι ώστε ή να ισχύουν όλες μαζί, ή να μην ισχύει καμία από αυτές. Για παράδειγμα καθώς εισάγουμε μια νέα παραγγελία για κάποιον πελάτη είναι πιθανό να μην αποθηκευτεί καμία από αυτές τις μεταβολές. Θα θέλαμε επίσης να είμαστε βέβαιοι ότι κανείς άλλος δε θα μπορεί να δει κάποιο μέρος της παραγγελίας μέχρι να την εισάγουμε ολόκληρη.

Η Microsoft Access σχεδιάστηκε για χρησιμοποιείται είτε σαν απλό DBMS σε ένα σταθμό εργασίας, είτε σε κατάσταση μερισμού πελάτη – διακομιστή (client - server) σε δίκτυο. Επειδή μπορούμε να μοιραζόμαστε τα στοιχεία μας με άλλους χρήστες, η Access έχει εξαιρετικές δυνατότητες προστασίας και ακεραιότητας των στοιχείων. Μπορούμε να ορίζουμε ποιοι χρήστες ή ομάδες χρηστών θα έχουν

πρόσβαση στα αντικείμενα (πίνακες, φόρμες, ερωτήματα κλπ) της βάσης δεδομένων μας. Η Microsoft Access παρέχει αυτόματα μηχανισμούς κλειδώματος, ώστε να μην μπορούν δύο άτομα να ενημερώσουν το ίδιο αντικείμενο την ίδια στιγμή. Μπορεί επίσης να κατανοήσει και να χρησιμοποιήσει τους μηχανισμούς κλειδώματος άλλων δομών βάσεων δεδομένων (όπως του Paradox, της dBASE και των βάσεων δεδομένων SQL), τις οποίες έχουμε συνδέσει με τη βάση δεδομένων μας.

✓ ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ MICROSOFT ACCESS

A. Η λογική της ανάπτυξης των εφαρμογών

Παρόλο που με τη χρήση λογιστικών φύλλων μπορούμε να κατασκευάσουμε μια αρκετά περίπλοκη «εφαρμογή», στην πραγματικότητα δεν έχουμε τα απαραίτητα εργαλεία αποσφαλμάτωσης και διαχείρισης εφαρμογών για να κατασκευάσουμε εύκολα, για παράδειγμα μια πλήρη εφαρμογή καταχώρησης παραγγελιών και ένα σύστημα παρακολούθησης της αποθήκης. Από την άλλη πλευρά, τα συστήματα βάσεων δεδομένων είναι ειδικά σχεδιασμένα για την ανάπτυξη εφαρμογών. Μας προσφέρουν τα εργαλεία διαχείρισης και ελέγχου δεδομένων που χρειαζόμαστε, και μας παρέχουν ευκολίες καταγραφής των διαφόρων τμημάτων της εφαρμογής μας και διαχείρισης των αλληλεξαρτήσεων τους. Με μια βάση δεδομένων έχουμε επίσης στα χέρια μας μια πλήρη γλώσσα προγραμματισμού καθώς και εργαλεία αποσφαλμάτωσης (debugging).

Χρειαζόμαστε λοιπόν ένα ισχυρό σύστημα διαχείρισης σχεσιακών βάσεων δεδομένων και ένα σύστημα ανάπτυξης εφαρμογών που να μας βοηθά στην αυτοματοποίηση των εργασιών μας. Ουσιαστικά όλα τα συστήματα βάσεων δεδομένων περιλαμβάνουν δυνατότητες ανάπτυξης εφαρμογών, ώστε να επιτρέπουν στους προγραμματιστές ή στους χρήστες του συστήματος να ορίζουν τις διαδικασίες που χρειάζονται για την αυτοματοποίηση της δημιουργίας και της διαχείρισης των δεδομένων. Δυστυχώς πολλά συστήματα ανάπτυξης εφαρμογών βάσεων δεδομένων χρειάζονται για τον ορισμό κάποιων διαδικασιών τη γνώση μιας γλώσσας προγραμματισμού, όπως της C ή κάποιας xBase. Παρόλο που αυτές οι γλώσσες είναι πολύ πλούσιες και ισχυρές απαιτούν αρκετό κόπο και μελέτη από την πλευρά του

προγραμματιστή ή του χρήστη πριν μπορέσουν να χρησιμοποιηθούν σωστά. Για να επωφεληθούμε πραγματικά από τα πλεονεκτήματα μερικών συστημάτων βάσεων δεδομένων, θα πρέπει να μάθουμε προγραμματισμό ή να πληρώσουμε έναν προγραμματιστή ή να αγοράσουμε μια έτοιμη εφαρμογή βάσης δεδομένων από κάποια εταιρεία παραγωγής λογισμικού (που μπορεί να μην καλύπτει πλήρως τις ανάγκες μας).

Ευτυχώς η Microsoft Access κάνει εύκολο το σχεδιασμό και την κατασκευή εφαρμογών βάσεων δεδομένων, χωρίς να είναι απαραίτητη από μέρους μας η γνώση κάποιας γλώσσας προγραμματισμού. Παρόλο που για να ξεκινήσουμε με την Microsoft Access πρέπει να ορίσουμε τους σχεσιακούς πίνακες και τα πεδία αυτών των πινάκων που θα περιέχουν τα δεδομένα μας, πολύ γρήγορα θα περάσουμε στον ορισμό ενεργειών στα δεδομένα μέσα από φόρμες, αναφορές και μακροεντολές.

Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε φόρμες και αναφορές για να ορίζουμε τον τρόπο εμφάνισης των δεδομένων μας και τους πρόσθετους υπολογισμούς που θέλουμε να εκτελούνται σε αυτά –όπως στα λογιστικά φύλλα. Σε αυτήν την περίπτωση, οι οδηγίες μορφοποίησης και υπολογισμού (στις φόρμες και στις αναφορές) ξεχωρίζονται από τα δεδομένα (που βρίσκονται στους πίνακες), έτσι ώστε να έχουμε πλήρη ελευθερία στη χρήση των δεδομένων μας με διαφορετικούς τρόπους χωρίς να επηρεάζουμε τα ίδια δεδομένα. Το μόνο που πρέπει να κάνουμε σε αυτήν την περίπτωση είναι να ορίσουμε μια άλλη φόρμα ή αναφορά, χρησιμοποιώντας τα ίδια δεδομένα. Όταν θέλουμε να αυτοματοποιήσουμε κάποιες από τις εργασίες , η Microsoft Access μας παρέχει τη δυνατότητα ορισμού μιας μακροεντολής που θα διευκολύνει την ανταπόκριση σε συμβάντα (όπως η αλλαγή των δεδομένων σε ένα πεδίο μιας φόρμας), ή την σύνδεση φορμών και αναφορών. Αν θέλουμε να κάνουμε πιο εξεζητημένα πράγματα, όπως κλήσεις σε ρουτίνες των Windows, μπορούμε να γράψουμε μια διαδικασία στη γλώσσα Access Basic.

Η Microsoft Access παρέχει εξελιγμένες δυνατότητες ανάπτυξης εφαρμογών για την επεξεργασία, όχι μόνο των στοιχείων που είναι αποθηκευμένα στις δικές της δομές δεδομένων, αλλά και πληροφοριών που είναι αποθηκευμένες σε πολλές άλλες δημοφιλείς μορφές βάσεων δεδομένων. Το μεγαλύτερο, ίσως, πλεονέκτημα της Microsoft Access είναι η δυνατότητα της να χειρίζεται δεδομένα από λογιστικά φύλλα, αρχεία κειμένου, αρχεία dBase, Paradox, Btrieve, και βάσεις δεδομένων FoxBASE, καθώς και από κάθε βάση δεδομένων SQL που υποστηρίζει το πρότυπο ODBC (Open DataBase Connectivity ODBC). Αυτό σημαίνει πως μπορούμε να

χρησιμοποιούμε την Microsoft Access για την δημιουργία μιας εφαρμογής των Windows που θα μπορεί να επεξεργάζεται τα δεδομένα που βρίσκονται σε ένα διακομιστή δικτύου SQL ή στη βάση δεδομένων SQL ενός μεγάλου συστήματος.

Επίσης η λειτουργία Βοήθειας περιλαμβάνει Κάρτες συμβουλών (Cue Cards) που θα μας οδηγήσουν μέσα από τις βασικές λειτουργίες που θα πρέπει να μάθουμε για να ξεκινήσουμε την εργασία μας με μια βάση δεδομένων. Επιπλέον η Microsoft Access μας παρέχει ισχυρές δυνατότητες Οδηγών (Wizards), δίνοντας μας έναν ακόμα λόγο για τη μετάβαση από το λογισμικό φύλλο στη βάση δεδομένων της Access με αυτόματους τρόπους ορισμού φορμών και αναφορών.

B. Λόγοι Χρήσης μιας Βάσης Δεδομένων

Έχουμε πολλά ξεχωριστά αρχεία ή πάρα πολλά δεδομένα σε ξεχωριστά αρχεία. Αυτό δυσκολεύει τη διαχείριση τους. Επίσης τα δεδομένα μπορεί να ξεπερνούν τα όρια του λογισμικού ή τη χωρητικότητα της μνήμης του συστήματος.

Έχουμε πολλές διαφορετικές χρήσεις των δεδομένων – αναλυτικές κινήσεις (π.χ τιμολόγια), ανάλυση συνοπτικών στοιχείων (π.χ σύνοψη τριμηνιαίων πωλήσεων), και σενάρια ανάλυσης υποθέσεων («what if»). Επομένως χρειάζεται να μπορούμε να εξετάζουμε τα δεδομένα με πολλούς διαφορετικούς τρόπους, και δυσκολευόμαστε να δημιουργούμε νέες «απόψεις» τους.

Υπάρχει ανάγκη για μερισμό των δεδομένων. Για παράδειγμα, η εισαγωγή, η ενημέρωση και η ανάλυση των δεδομένων γίνεται από πολλά άτομα, ενώ μόνο ένα άτομο μπορεί να ενημερώσει, ένα λογιστικό φύλλο ή ένα έγγραφο επεξεργαστή κειμένου, έναν πίνακα μιας βάσης δεδομένων μπορούν να μοιράζονται και να τον ενημερώνουν πολλά άτομα. Επίσης, η βάση δεδομένων εγγυάται ότι τα άτομα που διαβάζουν τα δεδομένα θα βλέπουν μόνο τις ενημερώσεις που έχουν ολοκληρωθεί.

Πρέπει να ελέγχουμε τα δεδομένα επειδή σε αυτά έχουν πρόσβαση διαφορετικοί χρήστες, επειδή χρησιμοποιούνται για να λειτουργήσει η επιχείρησή μας, και επειδή είναι συσχετισμένα (π.χ πελάτες - παραγγελίες). Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να εξασφαλίζουμε την πρόσβαση σε αυτά, να ελέγχουμε τις τιμές τους και να εγγυόμαστε την σταθερότητα τους.

Γιατί προτιμήθηκε η Microsoft Access για την κατασκευή της εφαρμογής;

Η Microsoft Access 7.0 που ακολουθεί, είναι μία σύγχρονη έκδοση ανάπτυξης εφαρμογών βάσεων δεδομένων. Είναι κατά κάποιο τρόπο η τελευταία λέξη στις βάσεις δεδομένων και αποτελεί πακέτο κορυφαίο στην κατηγορία του.

Η εύκολη διαχείριση των στοιχείων, η ευελιξία και οι πάρα πολλές δυνατότητες, που παρέχει, παρουσίασης των στοιχείων, το καθιστά ένα από τα καλύτερα προγράμματα βάσεων δεδομένων. Αξίζει να σημειώσουμε πως δέχεται και διαχειρίζεται πολύ άνετα OLE αντικείμενα που κάνουν τις εφαρμογές ακόμη πιο εντυπωσιακές αλλά και ελκυστικές στον χρήστη.

Βέβαια οι δυνατότητες της σε αυτόν τον τομέα δεν μπορούν να συγκριθούν με ένα πρόγραμμα ανάπτυξης εφαρμογών Multimedia, αλλά εάν κανείς εκμεταλλευθεί στο έπακρο τα στοιχεία που προσφέρει η Microsoft Access, μπορεί να έχει ένα πάρα πολύ καλό αποτέλεσμα, συνοδευόμενο φυσικά και από ένα τέλειο αποτέλεσμα στη διαχείριση της βάσης δεδομένων που θα κατασκευάσει.

Το θετικό είναι πως η δομή της βάσης δεδομένων μπορεί αργότερα να χρησιμοποιηθεί σε σχέση με κάποιο Multimedia πρόγραμμα εφαρμογών, π.χ. Toolbook. Έτσι μπορεί κανείς στο «background» να έχει χτίσει το σκελετό μιας Multimedia εφαρμογής στη Microsoft Access και η εντυπωσιακή βιτρίνα της να έχει αναπτυχθεί με Toolbook.

Εκτός από αυτό ένα ακόμη θετικό στοιχείο της Microsoft Access είναι ότι «τρέχει» κάτω από Windows 3.1 ή 3.11 καθώς και τα Windows 95 και 98 αλλά και τα νέα Windows 2000, γεγονός που την κάνει ακόμη ευκολότερη στη χρήση. Επίσης είναι ένα πολύ καλό πρόγραμμα για να αρχίσει κανείς να ασχολείται με τις βάσεις δεδομένων γενικότερα.

✓ Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ MICROSOFT ACCESS

Η Microsoft Access θεωρεί οτιδήποτε μπορεί να έχει όνομα, αντικείμενο (object). Τα βασικά αντικείμενα μιας βάσης δεδομένων είναι οι πίνακες, τα ερωτήματα, οι φόρμες, οι αναφορές, οι μακροεντολές και οι λειτουργικές μονάδες. Ας δούμε όμως εν συντομία το κάθε αντικείμενο.

Πίνακας (Table)

Ο πίνακας είναι αντικείμενο που ορίζουμε και χρησιμοποιούμε για την αποθήκευση των δεδομένων. Κάθε πίνακας περιέχει πληροφορίες για ένα συγκεκριμένο θέμα, όπως οι υπάλληλοι μιας ξενοδοχειακής μονάδας ή τα τρόφιμα που υπάρχουν σε στοκ σε μια αποθήκη τροφίμων. Οι πίνακες περιέχουν πεδία (fields) σε στήλες (columns), στα οποία αποθηκεύονται τα διαφορετικά είδη πληροφοριών όπως το όνομα ή η διεύθυνση ενός υπαλλήλου, καθώς και εγγραφές (records) σε γραμμές (rows), που συλλέγουν όλες τις πληροφορίες για μια συγκεκριμένη περίπτωση του θέματος. Σε κάθε πίνακα μπορούμε να ορίσουμε ένα πρωτεύον κλειδί (primary key), δηλαδή ένα πεδίο που έχει μια μοναδική τιμή για κάθε εγγραφή.

Ερώτημα (Query)

Το ερώτημα είναι ένα αντικείμενο που μας παρέχει μια συγκεκριμένη προβολή των δεδομένων μας από έναν ή και περισσότερους πίνακες. Στην Access μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τα ερωτήματα βάσει παραδείγματος με χρήση γραφικών (graphical query by example, QBE), ή να δημιουργούμε τα ερωτήματα μας με την χρήση των εντολών της SQL. Μπορούμε να ορίζουμε ερωτήματα για την επιλογή, την ενημέρωση, την εισαγωγή ή την διαγραφή δεδομένων. Μπορούμε επίσης να ορίζουμε ερωτήματα για να δημιουργήσουμε νέους πίνακες από δεδομένα ενός ή περισσότερων πινάκων που υπάρχουν ήδη.

Φόρμα (Form)

Η φόρμα είναι αντικείμενο που χρησιμεύει κυρίως για την εισαγωγή και την εμφάνιση των δεδομένων, ή για τον έλεγχο της εκτέλεσης της εφαρμογής μας. Μπορούμε να χρησιμοποιούμε φόρμες για να καθορίζουμε την παρουσίαση των δεδομένων που έχουν εξαχθεί από τα ερωτήματα ή από τους πίνακες. Τις φόρμες μπορούμε να τις τυπώσουμε. Μπορούμε να σχεδιάζουμε φόρμες που θα εκτελούν μακροεντολές (macros), ή διαδικασίες (procedures) της Visual Basic for Applications (VBA), ως απόκριση σε κάποια συμβάντα π.χ να εκτελείται μία διαδικασία όταν αλλάζει η τιμή των στοιχείων.

Αναφορά (Report)

Η αναφορά αποτελεί το πιο απλό και εύχρηστο αντικείμενο της Microsoft Access. Είναι ένα αντικείμενο σχεδιασμένο για την μορφοποίηση, την εκτέλεση υπολογισμών και κυρίως την εκτύπωση και την σύνοψη κάποιων επιλεγμένων δεδομένων. Πριν τυπώσουμε μια αναφορά, μας δίνεται η δυνατότητα να την δούμε

στην οθόνη του υπολογιστή μας και να κάνουμε, αν κρίνουμε σκόπιμο, τις απαραίτητες διορθώσεις πριν τις εκτυπώσουμε.

Μακροεντολή (Macro)

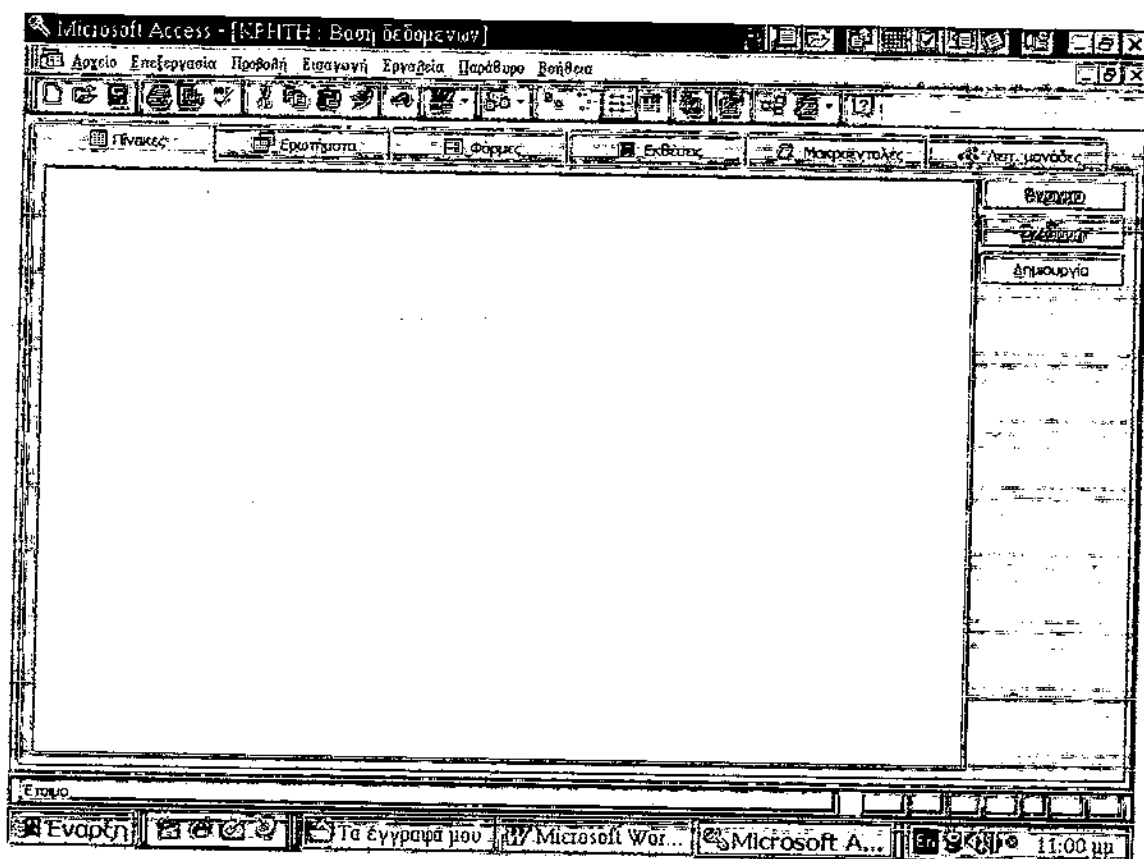
Η μακροεντολή είναι αντικείμενο που αποτελεί τον δομημένο ορισμό μιας ή περισσότερων ενεργειών που θέλουμε να εκτελέσει η Access ως απόκριση σε ένα ορισμένο συμβάν. Για παράδειγμα μπορούμε να σχεδιάσουμε μια μακροεντολή που θα ανοίγει μια δεύτερη φόρμα ως απόκριση στην επιλογή ενός στοιχείου της κύριας φόρμας. Μπορούμε επίσης να έχουμε μια μακροεντολή η οποία θα ελέγχει την εγκυρότητα των στοιχείων ενός πεδίου κάθε φορά που αυτά θα αλλάζουν. Μπορούμε να περιλαμβάνουμε στις μακροεντολές απλές συνθήκες για να ορίζουμε πότε πρέπει να εκτελεστούν κάποιες ενέργειες και πότε όχι. Μπορούμε να χρησιμοποιούμε μακροεντολές για το άνοιγμα και την εκτέλεση ερωτημάτων, για το άνοιγμα πινάκων ή για την εκτύπωση ή την εμφάνιση των αναφορών. Τέλος, μπορούμε μέσα από μια μακροεντολή, να εκτελούμε άλλες μακροεντολές ή διαδικασίες της VBA.

Λειτουργική Μονάδα (Module)

Είναι αντικείμενο που περιέχει διαδικασίες που ορίστηκαν από εμάς με την χρήση της VBA. Οι λειτουργικές μονάδες παρέχουν μια πιο διακριτική ροή των ενεργειών και μας επιτρέπουν να παγιδεύουμε τα λάθη, κάτι που δεν μπορούμε να κάνουμε με τις μακροεντολές. Μπορεί να είναι αυτόνομα αντικείμενα, με συναρτήσεις που μπορεί να κληθούν από οποιοδήποτε σημείο της εφαρμογής μας, ή μπορεί να συσχετίζονται απευθείας με τις φόρμες ή τις αναφορές για να ανταποκρίνονται μόνο στα συμβάντα των φορμών και των αναφορών.

✓ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΙΑΣ ΒΑΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Όταν ανοίγουμε την Access για να δημιουργήσουμε μια καινούρια βάση δεδομένων, το παράθυρο της βάσης δεδομένων που θα εμφανιστεί, θα είναι φυσικά άδειο και θα μοιάζει με αυτό που βλέπουμε παρακάτω, το οποίο δεν περιέχει καμιά πληροφορία και απλά έχει ονομαστεί 'Κρήτη'.

Σε προηγούμενο σημείο αναφέραμε περιληπτικά τα στοιχεία από τα οποία αποτελείται η Microsoft Access. Τώρα θα δούμε αναλυτικά τι προσφέρει το καθένα από αυτά:

Πίνακας (Table): Όπως ήδη αναφέραμε, ο πίνακας είναι το αντικείμενο που χρησιμοποιούμε για την εισαγωγή και την αποθήκευση δεδομένων. Οι τύποι των δεδομένων που θα χρησιμοποιήσουμε στους πίνακες, μπορούν να οριστούν, αν δούμε τον πίνακα στην Προβολή Σχεδιασμού. Οι τύποι των δεδομένων που μας παρέχει η Access και μπορούμε να εισάγουμε είναι:

Αυτόματη Αρίθμηση (AutoNumber): Η Αυτόματη Αρίθμηση χρησιμοποιείται όταν έχουμε να εισάγουμε ένα πλήθος στοιχείων που το καθένα τους πρέπει να έχει το δικό του αποκλειστικό αριθμό, με τον οποίο θα μπορεί η Access, να συσχετίσει τα στοιχεία αυτά με στοιχεία από άλλους πίνακες, ερωτήματα ή φόρμες και να βγάλει το ζητούμενο αποτέλεσμα.

Κείμενο (Text): Το κείμενο χρησιμοποιείται όταν θέλουμε να εισάγουμε στο συγκεκριμένο πεδίο (field), δεδομένα αλφαριθμητικών χαρακτήρων.

Υπόμνημα (Memo): Τον τύπο δεδομένων Memo, τον χρησιμοποιούμε όταν θέλουμε να εισάγουμε μεγάλα κείμενα που ξεπερνούν τους 255 χαρακτήρες.

Αριθμός (Number): Με τον συγκεκριμένο τύπο δεδομένων μπορούμε να εισάγουμε δεδομένα αριθμητικών χαρακτήρων (αριθμούς). Αν επιλέξουμε τον συγκεκριμένο τύπο δεδομένων, θα πρέπει να είμαστε πολύ προσεχτικοί για τις παραμέτρους που θα ορίσουμε στο μέγεθος πεδίων (Field Size), καθώς αυτή η παράμετρος θα επηρεάσει και την ακρίβεια των δεδομένων του πεδίου.

Ημερομηνία (Date/Time): Είναι χρήσιμο για δεδομένα ημερομηνιών ή ωρών και έχει το πρόσθετο πλεονέκτημα ότι διευκολύνει τους υπολογισμούς με λεπτά, δευτερόλεπτα, ώρες, ημέρες, μήνες ή χρόνια. Έτσι μπορούμε να βρούμε για παράδειγμα την διαφορά σε ημέρες μεταξύ δύο τιμών Date / Time πολύ πιο εύκολα.

Νομισματική Μονάδα (Currency): Για την αποθήκευση χρηματικών τιμών, χρησιμοποιούμε πάντα τον τύπο των δεδομένων Currency. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε επίσης και για οποιοδήποτε αριθμητικό πεδίο που πρέπει να έχει δεκαδικό αριθμό με ακρίβεια μέχρι και τέσσερα δεκαδικά ψηφία.

Ναι / Όχι (Yes/No): Ο συγκεκριμένος τύπος δεδομένων χρησιμοποιείται για να αποθηκεύουμε λογικές τιμές (αληθείς και ψευδείς). Είναι ιδιαίτερα χρήσιμος για να σημειώνουμε αν ένας λογαριασμός έχει ξοφληθεί ή όχι, αν μια παραγγελία έχει καταχωρηθεί κ.λ.π.

Αντικείμενο OLE (OLE Object): Αυτός ο τύπος μας επιτρέπει να αποθηκεύουμε σύνθετα αντικείμενα (όπως εικόνες, ήχους, γραφήματα, video clips). Για παράδειγμα η Access μπορεί να αποθηκεύει και να μας επιτρέπει να διορθώσουμε ένα κείμενο του Word ή ένα λογιστικό φύλλο του Excel, ένα αρχείο ήχου ή εικόνες.

Δεσμός (Hyperlink): Ο τύπος δεδομένων Hyperlink, μας επιτρέπει να αποθηκεύσουμε έναν δεσμό προς κάποιο εξωτερικό αρχείο ή έγγραφο. Ο δεσμός αυτός μπορεί να περιέχει μια διεύθυνση URL (Uniform Resource Locator), που οδηγεί σε κάποια διεύθυνση του Παγκόσμιου Ιστού (World Wide Web) του Internet, ή ενός τοπικού διαδικτύου (intranet).

Ερωτήματα (Queries): Είδαμε πως με την χρήση των πινάκων, μπορούμε να εκτελέσουμε πολλές εργασίες, μεταξύ των οποίων η εισαγωγή, η εξέταση, η ταξινόμηση, το φιλτράρισμα, η ενημέρωση και η εκτύπωση των δεδομένων μας. Πολλές φορές όμως, θα πρέπει να εκτελούμε υπολογισμούς στα δεδομένα από πολλούς πίνακες. Για να επιλέξουμε και να αποθηκεύσουμε ένα σύνολο δεδομένων για επεξεργασία από ένα ή περισσότερους πίνακες, θα πρέπει να χρησιμοποιήσουμε τα ερωτήματα. Όταν ορίζουμε και εκτελούμε ένα ερώτημα η Microsoft Access δημιουργεί το σύνολο εγγραφών από τα δεδομένα που υπάρχουν στους πίνακες από

- ◆ *Παρουσίαση και επεξεργασία δεδομένων.* Αυτή είναι η πιο διαδεδομένη χρήση των φορμών. Οι φόρμες προσφέρουν έναν τρόπο για να προσαρμόζουμε την παρουσίαση των δεδομένων της βάσης δεδομένων μας. Μπορούμε ακόμα να χρησιμοποιούμε φόρμες για να κάνουμε πιο εύκολη την αλλαγή, την προσθήκη ή την διαγραφή δεδομένων. Μπορούμε να ρυθμίσουμε τις επιλογές μιας φόρμας έτσι ώστε να επιτρέπεται μόνο η ανάγνωση των δεδομένων μας, όλων ή ενός μέρους τους, να προστίθενται αυτόματα κάποιες σχετικές πληροφορίες από άλλους πίνακες, να υπολογίζονται οι τιμές που πρόκειται να παρουσιαστούν, να εμφανίζονται ή να κρύβονται κάποια δεδομένα με βάση τις τιμές. Κάποιων άλλων δεδομένων της εγγραφής ή των επιλογών που έχει κάνει ο χρήστης της φόρμας.
- ◆ *Εισαγωγή δεδομένων.* Μπορούμε να σχεδιάσουμε φόρμες που θα χρησιμοποιούνται μόνο για την καταχώρηση καινούριων δεδομένων στη βάση δεδομένων μας ή για την παροχή τιμών δεδομένων ώστε να διευκολύνεται η αυτοματοποίηση της εφαρμογής μας.
- ◆ *Εμφάνιση μηνυμάτων.* Οι φόρμες μπορούν να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με το πώς να χρησιμοποιείται η εφαρμογή ή οι οδηγίες για τις επόμενες ενέργειες που πρέπει να κάνει ο χρήστης. Η Access μας προσφέρει επίσης μια ενέργεια μακροεντολής MsgBox και μια συνάρτηση MsgBox της VBA που μπορούμε να χρησιμοποιούμε για την εμφάνιση πληροφοριών, προειδοποιήσεων ή μηνυμάτων σφαλμάτων.
- ◆ *Έλεγχος της ροής της εφαρμογής.* Μπορούμε να σχεδιάσουμε φόρμες που θα χρησιμοποιούν μακροεντολές ή διαδικασίες της Microsoft Visual Basic for Applications (VBA) για να αυτοματοποιήσουμε την παρουσίαση κάποιων δεδομένων ή την διαδοχή ορισμένων ενεργειών. Μπορούμε να δημιουργήσουμε στη φόρμα μας ορισμένα ειδικά χειριστήρια που ονομάζονται κουμπιά διαταγών (command buttons) τα οποία θα εκτελούν μια μακροεντολή ή μια διαδικασία της VBA κάθε φορά που θα πατάμε σε αυτά. Με τις μακροεντολές και τις διαδικασίες της VBA μπορούμε να ανοίξουμε άλλες φόρμες, να εκτελέσουμε ερωτήματα, να περιορίσουμε τα δεδομένα που θα παρουσιάζονται στην φόρμα, να εκτελέσουμε μια διαταγή από τα μενού, να ρυθμίσουμε κάποιες τιμές σε εγγραφές και φόρμες, να

εμφανίσουμε μενού, να τυπώσουμε αναφορές και να εκτελέσουμε μια σειρά άλλων ενεργειών.

- ◆ *Εκτύπωση πληροφοριών.* Αν και για την εκτύπωση των περισσότερων πληροφοριών θα πρέπει να σχεδιάζουμε αναφορές, μπορούμε να τυπώνουμε και τις πληροφορίες που εμφανίζονται σε μια φόρμα. Επειδή μπορούμε να προσδιορίζουμε ένα σύνολο επιλογών όταν η Access εμφανίζει την φόρμα και ένα άλλο σύνολο επιλογών όταν η Access τυπώνει την φόρμα, η φόρμα μπορεί να παίζει διπλό ρόλο. Για παράδειγμα μπορούμε να δημιουργήσουμε μια φόρμα με δύο σύνολα κεφαλίδων και υποσέλιδων, το ένα για την καταχώρηση μιας παραγγελίας και το άλλο για την εκτύπωση του αντίστοιχου τιμολογίου του πελάτη.

Η φόρμα μπορεί να αποτελείται από μια κεφαλίδα (header) και ένα υποσέλιδο (footer) στα οποία να εμφανίζονται πληροφορίες που παραμένουν αμετάβλητες κάθε φορά που προχωράμε σε διαφορετική εγγραφή, και από το τμήμα λεπτομερειών detail section, που βρίσκεται στο μέσω του παραθύρου της φόρμας και περιέχει τις πληροφορίες που μεταβάλλονται από εγγραφή σε εγγραφή. Και τα τρία στοιχεία αυτά από τα οποία αποτελείται η φόρμα, είναι πλήρως παραμετροποιήσιμα, από το μέγεθος του κάθε στοιχείου της φόρμας, μέχρι το μέγεθος, το χρώμα και το είδος της γραμματοσειράς (fonts), που θα χρησιμοποιήσουμε. Αυτές και πολλές άλλες επιλογές μας δίνονται από την Κατάσταση Σχεδιασμού (Design View) της φόρμας.

Αναφορές (Reports). Οι αναφορές είναι ο καλύτερος τρόπος για να δημιουργήσουμε ένα τυπωμένο αντίγραφο πληροφοριών που έχουμε εξάγει ή υπολογίσει από δεδομένα της βάσης δεδομένων μας. Οι αναφορές υπερτερούν έναντι των άλλων μεθόδων εκτύπωσης δεδομένων σε δύο βασικά σημεία. Οι αναφορές μπορούν να συγκρίνουν, να συνοψίζουν και να υπολογίσουν μερικά αθροίσματα για μεγάλα σύνολα δεδομένων. Οι αναφορές μπορούν να δημιουργηθούν έτσι ώστε να παράγουν κομψά τιμολόγια, δελτία παραγγελιών, ταχυδρομικές ετικέτες, υλικό για παρουσιάσεις και άλλα έντυπα που χρειαζόμαστε για την αποτελεσματική λειτουργία των εμπορικών μας συναλλαγών.

Οι αναφορές είναι σχεδιασμένες έτσι ώστε να ομαδοποιούν τα δεδομένα, να παρουσιάζουν την κάθε ομάδα ξεχωριστά, και να εκτελούν υπολογισμούς. Δουλεύουν ως εξής. Μπορούμε να ορίζουμε μέχρι και 10 κριτήρια ομαδοποίησης για να ξεχωρίζουμε τα επίπεδα ανάλυσης. Μπορούμε να ορίζουμε ξεχωριστές κεφαλίδες και υποσέλιδα για κάθε ομάδα. Μπορούμε να εκτελούμε περίπλοκους υπολογισμούς,

όχι μόνο μέσα σε μια ομάδα ή σύνολο γραμμών, αλλά και μεταξύ διαφορετικών ομάδων. Εκτός από τις κεφαλίδες και τα υποσέλιδα της σελίδας, μπορούμε να ορίζουμε κεφαλίδα και υποσέλιδο για ολόκληρη την αναφορά.

Όπως και με τις φόρμες, μπορούμε να ενσωματώνουμε εικόνες ή γραφήματα σε οποιοδήποτε τμήμα μιας αναφοράς. Μπορούμε ακόμα να ενσωματώνουμε υποαναφορές ή υποφόρμες μέσα σε τμήματα της αναφοράς. Στην κενή αναφορά υπάρχουν τα τμήματα κεφαλίδας σελίδας (Page Header) και υποσέλιδου σελίδας (Page Footer) , και μεταξύ αυτών ένα τμήμα λεπτομερειών (Detail), με διαστάσεις περίπου 5 εκατοστά ύψος και 12,7 εκατοστά πλάτος.

Μακροεντολές (Macros) Η Microsoft Access παρέχει διάφορους τύπους μακροεντολών που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για να αυτοματοποιήσουμε τις εφαρμογές μας. Μπορούμε να χρησιμοποιούμε μακροεντολές για να ανοίγεται οποιονδήποτε πίνακα, ερώτημα, φόρμα ή αναφορά σε οποιαδήποτε διαθέσιμη προβολή. Μπορούμε επίσης να χρησιμοποιούμε μια μακροεντολή για να κλείνουμε οποιονδήποτε πίνακα, φόρμα, ερώτημα ή αναφορά.

Μπορούμε να χρησιμοποιούμε μια μακροεντολή για να ανοίγουμε μια αναφορά στην Προβολή Εκτύπωσης ή για να τη στείλουμε κατευθείαν στον εκτυπωτή. Μπορούμε επίσης να στέλνουμε τα δεδομένα εξίσου μιας αναφοράς σε ένα αρχείο του Microsoft Excel ή στο Microsoft Word.

Μπορούμε να χρησιμοποιούμε μακροεντολές για να εκτελούμε ένα επιλεκτικό ερώτημα ή ένα ερώτημα ενέργειας. Μπορούμε επίσης να βασίζουμε τις παραμέτρους ενός ερωτήματος στα χειριστήρια οποιασδήποτε ανοιχτής φόρμας.

Μπορούμε να χρησιμοποιούμε μακροεντολές για να ελέγχουν τις τιμές μιας βάσης δεδομένων μιας φόρμας, ή μιας αναφοράς. Μπορούμε ακόμα να εκτελούμε άλλες μακροεντολές, να σταματάμε την εκτέλεση της τρέχουσας μακροεντολής, ή όλων των μακροεντολών ή να βγαίνουμε από την εφαρμογή.

Μπορούμε να χρησιμοποιούμε μακροεντολές για να ορίζουμε τις τιμές κάποιου χειριστηρίου σε μια φόρμα ή αναφορά. Μπορούμε επίσης να εξομοιώνουμε ενέργειες του πληκτρολογίου και να παρέχουμε δεδομένα εισόδου στα πλαίσια διαλόγου του συστήματος. Με τις μακροεντολές μπορούμε ακόμα να ενημερώνουμε τις τιμές οποιουδήποτε χειριστηρίου με βάση κάποιο ερώτημα.

Μπορούμε να χρησιμοποιούμε μακροεντολές για να εφαρμόζουμε κάποιο φίλτρο, να μεταφερόμαστε σε κάποια εγγραφή ή να αναζητάμε δεδομένα στον πίνακα ή το ερώτημα στο οποίο βασίζεται μια φόρμα.

Μπορούμε να χρησιμοποιούμε για να εκτελούμε οποιαδήποτε διαταγή από το μενού της Access. Μπορούμε να χρησιμοποιούμε μακροεντολές για να μετακινούμε, να αλλάζουμε το μέγεθος, να ελαχιστοποιούμε, να μεγιστοποιούμε ή να επαναφέρουμε στο κανονικό του μέγεθος οποιοδήποτε παράθυρο μέσα στο χώρο εργασίας της Access. Μπορούμε να χρησιμοποιούμε μακροεντολές για να εμφανίζουμε πληροφοριακά μηνύματα και να παράγουμε έναν ήχο από τα μεγάφωνα του υπολογιστή για να προσελκύουμε την προσοχή του χρήστη στα μηνύματα μας.

Τέλος μπορούμε να χρησιμοποιούμε μακροεντολές για να μετονομάζουμε οποιοδήποτε αντικείμενο της βάσης δεδομένων μας. Μπορούμε να δημιουργούμε αντίγραφα ενός επιλεγμένου αντικειμένου της βάσης δεδομένων ή να αντιγράψουμε ένα αντικείμενο σε κάποια άλλη βάση δεδομένων της Access.

Λειτουργικές Μονάδες (Modules). Οι λειτουργικές μονάδες δημιουργούνται μέσω της γλώσσας VBA (Visual Basic for Applications), και έχουν σαν σκοπό τους να καλύψουν τις λειτουργίες που δεν έχουν την δύναμη να εκτελέσουν οι μακροεντολές από μόνες τους. Ακριβώς όμως επειδή οι λειτουργικές μονάδες αποτελούν μέρος της VBA, μιας γλώσσας προγραμματισμού που απαιτεί ιδιαίτερες γνώσεις, κρίνουμε πως δεν θα ήταν σκόπιμο να αναλύσουμε την λειτουργία των λειτουργικών μονάδων. Ενδεικτικά μόνο, θα αναφέρουμε ότι το παράθυρο λειτουργικής μονάδας αποτελείται από δύο πτυσσόμενα πλαίσια καταλόγων.

Πλαίσιο καταλόγου Αντικειμένων (Object). Όταν επεξεργαζόμαστε μια λειτουργική μονάδα φόρμας ή αναφοράς, ανοίγουμε αυτόν τον κατάλογο για να επιλέξουμε την φόρμα ή την αναφορά, ένα τμήμα της φόρμας ή της αναφοράς που μπορεί να προκαλέσει ένα συμβάν. Τότε, στο πλαίσιο καταλόγου διαδικασιών (Procedure), θα εμφανιστούν οι διαθέσιμες διαδικασίες συμβάντων για το επιλεγμένο αντικείμενο.

Πλαίσιο καταλόγου Διαδικασιών (Procedure). Ανοίγουμε αυτόν τον κατάλογο για να επιλέξουμε μια διαδικασία της λειτουργικής μονάδας και να την εμφανίσουμε στο παράθυρο Λειτουργικής Μονάδας (Module). Όταν επεξεργαζόμαστε μια λειτουργική μονάδα φόρμας ή αναφοράς, αυτός ο κατάλογος εμφανίζει τις διαθέσιμες διαδικασίες συμβάντων που έχουμε κωδικοποιήσει και προσαρτήσουμε στη φόρμα ή την αναφορά. Όταν επεξεργαζόμαστε ένα αντικείμενο λειτουργικής μονάδας, ο κατάλογος εμφανίζει με αλφαβητική σειρά όλες τις διαδικασίες που έχουμε κωδικοποιήσει στην λειτουργική μονάδα.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΙΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

✓ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

Οι πρώτες μεθοδολογίες για το σωστό σχεδιασμό υπολογιστικών εφαρμογών επινοήθηκαν τη δεκαετία του '60 από αναγνωρισμένους βιομηχανικούς συμβούλους, όπως ήταν ο James Martin, ο Edward Yourdon, ο Larry Constantine. Στην αυγή της εποχής των υπολογιστών, η κατασκευή μιας νέας εφαρμογής ή η επιδιόρθωση μιας λανθασμένης ήταν τόσο ακριβή, που οι ειδικοί δαπανούσαν συχνά το 60% ή και παραπάνω του συνολικού χρόνου του έργου τελειοποιώντας το σχεδιασμό, χωρίς να έχουν γράψει ακόμα ούτε μια γραμμή κώδικα.

Χάρη στη σημερινή τεχνολογία ανάπτυξης εφαρμογών, η κατασκευή μιας εφαρμογής έγινε απίστευτα φθηνή και γρήγορη. Ένας έμπειρος χρήστης μπορεί να φτιάξει σε ένα απόγευμα με τη Microsoft Access ότι με τα παλιά μεγάλα συστήματα χρειαζόταν μήνες (χωρίς να ήταν πάντα δυνατό να γίνει). Η διόρθωση των λαθών είναι επίσης πιο εύκολη και το ίδιο εύκολος είναι και ο γρήγορος επανασχεδιασμός.

Η σημερινή τεχνολογία μας δίνει τις δυνατότητες για την κατασκευή πολυσύνθετων εφαρμογών. Επίσης η πρόοδος των υπολογιστών είναι πολύ μεγαλύτερη από ότι ήταν πριν από μια δεκαετία. Ανεξάρτητα από τα ισχυρά εργαλεία, η κατασκευή μιας εφαρμογής βάσης δεδομένων (ειδικά όταν είναι σχετικά σύνθετη) χωρίς να έχουμε αφιερώσει προηγουμένως κάποιο χρόνο για να προσδιορίσουμε τους σκοπούς της και τον τρόπο λειτουργίας της, θα έχει σαν αποτέλεσμα πολλές ώρες πρόσθετης και ακριβής εργασίας. Αν ο σχεδιασμός της εφαρμογής μας δεν είναι καλός, η μελλοντική παρακολούθηση των πιθανών προβλημάτων ή η επέκταση της εφαρμογής με νέες λειτουργίες θα είναι πολύ ακριβή και χρονοβόρα.

Στη συνέχεια ακολουθεί μια σύντομη περίληψη των βημάτων που πρέπει να γίνουν για την κατασκευή μιας εφαρμογής βάσης δεδομένων.

ΒΗΜΑ 1: Ανάλυση Εργασιών

Πριν αρχίσουμε να κατασκευάζουμε την εφαρμογή μας είναι πολύ πιθανό να έχουμε μια ιδέα για το τι θέλουμε να κάνει για εμάς. Θα άξιζε τον κόπο να αφιερώσουμε κάποιο χρόνο για να κατασκευάσουμε έναν κατάλογο με όλες τις βασικές εργασίες που θέλουμε να πραγματοποιεί – μαζί με αυτές που ίσως να μην

χρειαζόμαστε άμεσα, αλλά είναι πιθανόν να τις χρειαστούμε στο μέλλον. Με τον όρο «βασικές» εργασίες εννοούνται οι λειτουργίες της εφαρμογής που τελικά θα παρουσιάζονται με μία φόρμα ή αναφορά της βάσης δεδομένων της Microsoft Access.

ΒΗΜΑ 2 : Διάταξη Ροής Εργασιών

Για την ομαλή και λογική λειτουργία της εφαρμογής θα πρέπει να ταξινομούμε τις βασικές εργασίες σε ομάδα θεμάτων, και μετά να τοποθετούμε αυτές τις ομάδες μέσα σε μεγαλύτερες που θα βασίζονται στη σειρά με την οποία θα πρέπει να εκτελεστούν οι εργασίες.

Μπορεί να ανακαλύψουμε ότι μερικές εργασίες φαίνετε να ανήκουν σε περισσότερες από μία ομάδες ή ότι η εργασία μιας ομάδας είναι απαραίτητη για κάποια άλλη, μιας άλλης ομάδας. Η ομαδοποίηση και η χαρτογράφηση των εργασιών μας βοηθά να ανακαλύπτουμε τη «φυσική» ροή τους, την οποία τελικά μπορούμε να εφαρμόσουμε στον τρόπο σύνδεσης των φορμών και των αναφορών της ολοκληρωμένης εφαρμογής μας.

ΒΗΜΑ 3 : Ανάλυση Δεδομένων

Αφού κατασκευάσουμε τον κατάλογο εργασιών μας, το σημαντικότερο ίσως βήμα του σχεδιασμού είναι η καταγραφή όλων των πληροφοριών που απαιτούνται για την εκτέλεση κάθε εργασίας. Χρειαζόμαστε κάποιες πληροφορίες σαν εισαγωγή της εργασίας οι οποίες δεν ενημερώνονται. Πρώτα θα εξετάζουμε κάποια δεδομένα κατά την εκτέλεση της εργασίας, και μετά την ολοκλήρωση της θα τα ενημερώνουμε. Ίσως να διαγράψουμε κάποια στοιχεία ή να προσθέτουμε κάποια νέα. Τελικά θα υπολογίζουμε και θα εμφανίζουμε κάποιες τιμές που θα ανήκουν, βέβαια στην εργασία, αλλά δεν θα αποθηκεύονται στη βάση δεδομένων.

ΒΗΜΑ 4 : Σχεδιασμός Δεδομένων

Αφού προσδιορίσουμε όλα τα απαραίτητα δεδομένα για την εφαρμογή μας , θα πρέπει να οργανώσουμε με βάση το θέμα τους , και να απεικονίσουμε τα θέματα σε πίνακες και ερωτήματα της βάσης δεδομένων μας. Για να κάνουμε τον τρόπο αποθήκευσης των δεδομένων μας σε ένα σχεσιακό περιβάλλον όπως η Microsoft Access όσο πιο αποτελεσματικό και ευέλικτο γίνεται, θα πρέπει να χρησιμοποιούμε μια διαδικασία που ονομάζεται κανονικοποίηση (normalization).

ΒΗΜΑ 5 : Προτυποποίηση και Σχεδιασμός της Διασύνδεσης χρήστη

Αφού κατασκευάσουμε τις δομές των πινάκων που χρειάζονται για την υποστήριξη της εφαρμογής μας, η Microsoft Access μας διευκολύνει στη μοντελοποίηση της ροής της εφαρμογής σε φόρμες και στη σύνδεση αυτών των φορμών με τη χρήση μακροεντολών. Μπορούμε να κατασκευάζουμε τις πραγματικές φόρμες και αναφορές μας στην οθόνη, περνώντας από την άποψη Φόρμας στην άποψη Προεπισκόπηση Εκτύπωσης και αντίστροφα για να ελέγχουμε την πρόοδο μας. Αν κατασκευάζουμε μια εφαρμογή που θα χρησιμοποιηθεί από κάποιον άλλο, μπορούμε εύκολα να την επιδείξουμε για να πάρουμε την έγκριση του σε ότι αφορά την εμφάνιση και την αίσθηση της, πριν ακόμα γράψουμε τον πολύπλοκο κώδικα που χρειαζόμαστε για την πραγματοποίηση των εργασιών μας.

ΒΗΜΑ 6 : Κατασκευή της Εφαρμογής

Στις πολύ απλές εφαρμογές θα ανακαλύψουμε, κατά πάσα πιθανότητα, ότι η προτυποποίηση είναι η ίδια η εφαρμογή. Οι περισσότερες εφαρμογές όμως απαιτούν τη συγγραφή κώδικα για την πλήρη αυτοματοποίηση όλων των εργασιών που προσδιορίσαμε κατά τον σχεδιασμό μας. Μπορεί ακόμα να χρειάζεται να δημιουργήσουμε και κάποιες συνδεδεμένες φόρμες που θα διευκολύνουν την μετακίνηση από την μία εργασία στην άλλη. Για παράδειγμα μπορεί να χρειαστεί να κατασκευάσουμε φόρμες – πίνακες ελέγχου – οι οποίες θα αποτελούν το σύστημα πλοήγησης της εφαρμογής μας. Μπορεί επίσης να κατασκευάσουμε πλαίσια διαλόγου για την εισαγωγή παραμέτρων , ώστε να επιτρέπουμε στους χρήστες να φιλτράρουν εύκολα τα δεδομένα που θέλουν να χρησιμοποιήσουν σε μια συγκεκριμένη εργασία. Ακόμα μπορεί να πρέπει να κατασκευάσουμε δικά μας μενού για τις πιο πολλές φόρμες αν όχι για όλες.

ΒΗΜΑ 7 : Έλεγχος, Επισκόπηση και Βελτίωση

Καθώς θα ολοκληρώνουμε τα διάφορα τμήματα της εφαρμογής μας θα πρέπει να ελέγχουμε κάθε λειτουργία τους. Μπορούμε να ελέγχουμε τις μακροεντολές εκτελώντας τις διαταγές που έχουμε γράψει μία - μία. Αν αυτοματοποιούμε τις εφαρμογές μας με την Access Basic, έχουμε στη διάθεση μας πολλά εργαλεία αποσφαλμάτωσης για τον έλεγχο της εκτέλεσης της εφαρμογής και τον εντοπισμό και την διόρθωση των σφαλμάτων.

Αν υπάρχει η δυνατότητα, θα πρέπει να παραδίδουμε τα ολοκληρωμένα τμήματα της εφαρμογής μας στους χρήστες που μπορούν να μας βοηθήσουν στον έλεγχο του κώδικα και να μας δώσουν πληροφορίες για την ροή της εφαρμογής.

Ανεξάρτητα από τις προσπάθειες που θα έχουμε κάνει νωρίτερα για να προσδιορίσουμε τις εργασίες και να διαμορφώσουμε την ομαλή ροή τους, οι χρήστες που θα δούνε την εφαρμογή μας να δουλεύει θα μπορούν να σκέφτονται μονίμως νέους και καλύτερους τρόπους προσέγγισης μιας συγκεκριμένης εργασίας. Οι χρήστες συχνά ανακαλύπτουν ότι κάποιες δυνατότητες που εμείς θεωρούσαμε πολύ σημαντικές, όταν έρθει η ώρα να χρησιμοποιηθούν στην πράξη αποδεικνύονται εντελώς ασήμαντες. Η ανακάλυψη μιας απαραίτητης αλλαγής στο στάδιο της υλοποίησης μπορεί να μας γλιτώσει από πολύ χρόνο διορθωτικής εργασίας.

Το να θέσουμε την εφαρμογή μας σε λειτουργία δε σημαίνει απαραίτητα πως σταματάμε τη διαδικασία της βελτίωσης και της αναθεώρησης της. Οι περισσότεροι επαγγελματίες κατασκευαστές λογισμικού γνωρίζουν καλά πως μόλις τελειώσουν μια «έκδοση», συχνά πρέπει να ξεκινήσουν πάλι τον σχεδιασμό και την υλοποίηση για να βελτιώσουν το λογισμικό τους. Στην περίπτωση μεγάλων αναθεωρήσεων, θα πρέπει να ξεκινάμε από το Βήμα 1 για να υπολογίζουμε τη γενικότερη επίδραση των αλλαγών που σκοπεύουμε να κάνουμε και να ενσωματώνουμε σταδιακά τις βελτιώσεις στη προγενέστερη δουλειά μας.

Ας δούμε όμως και πάλι συνοπτικά τα βήματα ανάπτυξης μιας εφαρμογής:

- ◆ Ανάλυση εργασιών
- ◆ Διάταξη ροής εργασιών
- ◆ Ανάλυση δεδομένων
- ◆ Σχεδιασμός δεδομένων
- ◆ Προτυποποίηση και σχεδιασμός της διασύνδεσης χρήστη
- ◆ Κατασκευή της εφαρμογής
- ◆ Έλεγχος, επισκόπηση και βελτίωση

✓ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΒΑΣΕΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Σε ένα σχεσιακό σύστημα βάσεων δεδομένων σαν τη Microsoft Access, θα πρέπει να ξεκινάμε το σχεδιασμό κάθε βάσης δεδομένων γύρω από ένα συγκεκριμένο σύνολο εργασιών ή λειτουργιών. Αν ακολουθήσουμε τα βήματα που περιγράφηκαν νωρίτερα σε αυτό το κεφάλαιο για την ανάλυση των εργασιών της εφαρμογής και τον προσδιορισμό των θεμάτων της βάσης δεδομένων, θα βρεθούμε στο σωστό δρόμο για

τη δημιουργία ενός λογικού, ευέλικτου και εύχρηστου σχεδιασμού βάσης δεδομένων. Τι θα γίνει όμως αν απλώς «βουτήξουμε στα βαθιά», και αρχίσουμε να διαμορφώνουμε τους πίνακες δεδομένων μας χωρίς προηγουμένως να αναλύσουμε τις εργασίες και τα θέματα; Θα δούμε λοιπόν πώς να εφαρμόζουμε κάποιους κανόνες για να αποφεύγουμε αυτά τα προβλήματα.

Το πρόβλημα της σπατάλης

Σε μια βάση δεδομένων χρησιμοποιούμε έναν πίνακα για να αποθηκεύουμε τις πληροφορίες που χρειάζονται για τις εργασίες που θέλουμε να εκτελέσουμε. Ο πίνακας αποτελείται από στήλες ή πεδία, καθένα από τα οποία περιέχει ένα συγκεκριμένο είδος πληροφοριών, και γραμμές ή εγγραφές που συγκεντρώνουν όλες τις πληροφορίες για ένα συγκεκριμένο άτομο, μέρος ή πράγμα. Το να περάσουμε όλα τα στοιχεία σε έναν πίνακα σε καμία περίπτωση δεν είναι η εξυπνότερη και η πρακτικότερη κίνηση που έχουμε να κάνουμε. Και αυτό συμβαίνει διότι : σίγουρα θα χρειαστεί να κάνουμε πολλαπλές εγγραφές ενός πεδίου, δεν θα μπορούμε εύκολα να αναζητούμε και να βρίσκουμε στοιχεία καθώς θα πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν πάρα πολλές παράμετροι, σε περίπτωση που θελήσουμε να κάνουμε κάποιες αλλαγές στη βάση δεδομένων μας θα είναι εξαιρετικά δύσκολο και πολύπλοκο.

Όλα τα παραπάνω είναι ασύμφορα από απόψεως μεγέθους της βάσης δεδομένων, καθώς και ευελιξίας, πρακτικότητας και λειτουργικότητας.

Για την ελαχιστοποίηση αυτών των προβλημάτων χρειάζεται να χρησιμοποιούμε μια διαδικασία που ονομάζεται κανονικοποίηση «normalization» για να οργανώνουμε τα πεδία δεδομένων σε ομάδες πινάκων. Η μαθηματική θεωρία που υπάρχει πίσω από την κανονικοποίηση είναι αυστηρή και πολύπλοκη⁷ οι έλεγχοι που μπορούμε όμως να κάνουμε για να διαπιστώσουμε αν ο σχεδιασμός μας έχει νόημα και είναι εύχρηστος είναι αρκετά απλοί και μπορούν να παρατεθούν με την μορφή κανόνων.

Κανόνας 1^{ος} : Μοναδικότητα των πεδίων

Ο πρώτος κανόνας είναι για την μοναδικότητα των πεδίων.

Κανόνας 1 : Κάθε πεδίο κάποιου πίνακα πρέπει να περιέχει ένα μοναδικό είδος πληροφοριών.

Κανόνας 2^{ος} : Πρωτεύοντα κλειδιά

Σε ένα σωστό σχεδιασμό σχεσιακής βάσης δεδομένων, κάθε εγγραφή οποιουδήποτε πίνακα πρέπει να είναι μοναδική. Αυτό σημαίνει πως δεν πρέπει να

υπάρχουν δύο γραμμές σε έναν πίνακα που μπορεί να είναι ίδιες. Για παράδειγμα δεν έχει νόημα να κρατάμε δύο εγγραφές που περιγράφουν τον ίδιο πελάτη.

Κανόνας 2 : Κάθε πίνακας πρέπει να έχει ένα μοναδικό αναγνωριστικό ή πρωτεύον κλειδί, που να αποτελείται από ένα ή περισσότερα πεδία του.

Κάθε φορά που θα ορίζουμε έναν πίνακα σε μια βάση δεδομένων της Microsoft Access, η εφαρμογή θα μας υποδεικνύει να ορίσουμε το πρωτεύον κλειδί του. Μπορούμε να αφήσουμε την Microsoft Access να κατασκευάσει ένα τεχνητό πρωτεύον κλειδί, οπότε και θα προσθέσει ένα πεδίο μετρητή σε κάθε εγγραφή. Κάθε φορά που θα προσθέτουμε μια νέα εγγραφή, η Microsoft Access θα αυξάνει αυτόν τον μετρητή κατά ένα.

Κανόνας 3^{ος} : Λειτουργική εξάρτηση

Εφόσον έχουμε πρωτεύον κλειδί σε κάθε πίνακα, μπορούμε να κάνουμε έναν έλεγχο για να βεβαιωθούμε ότι έχουμε συμπεριλάβει όλες τις σχετικές πληροφορίες με το θέμα του πίνακα. Για να χρησιμοποιήσουμε την ορολογία της θεωρίας του σχεδιασμού σχεσιακών βάσεων δεδομένων, θα πρέπει να ελέγξουμε αν κάθε πεδίο είναι εξαρτημένο λειτουργικά (functionally dependent) από το πρωτεύον κλειδί.

Κανόνας 3 : Για κάθε μοναδική τιμή πρωτεύοντος κλειδιού πρέπει να υπάρχει μία και μόνο τιμή σε οποιαδήποτε από τις στήλες δεδομένων, η οποία θα πρέπει να είναι σχετική με το θέμα του πίνακα.

Αυτός ο κανόνας δουλεύει με δύο τρόπους. Πρώτον δεν πρέπει να έχουμε στον πίνακα δεδομένα που δεν είναι σχετικά με το θέμα του (όπως ορίζεται αυτό από το πρωτεύον κλειδί). Δεύτερον, οι πληροφορίες του πίνακα πρέπει να περιγράφουν το αντικείμενο πλήρως.

Κανόνας 4^{ος} : Ανεξαρτησία πεδίων

Ο τελευταίος κανόνας ελέγχει για πιθανά προβλήματα όταν κάνουμε αλλαγές στα δεδομένα των πινάκων μας.

Κανόνας 4 : Πρέπει να μπορούμε να κάνουμε αλλαγές σε κάποιο πεδίο (που δεν περιλαμβάνεται στο πρωτεύον κλειδί) χωρίς να επηρεάζουμε κάποιο άλλο.

Συνοπτικά οι τέσσερις κανόνες του καλού σχεδιασμού πινάκων.

Κανόνας 1 : Κάθε πεδίο κάποιου πίνακα πρέπει να περιέχει ένα μοναδικό είδος πληροφοριών.

Κανόνας 2 : Κάθε πίνακας πρέπει να έχει ένα μοναδικό αναγνωριστικό ή πρωτεύον κλειδί, που να αποτελείται από ένα ή περισσότερα πεδία του.

Κανόνας 3 : Για κάθε μοναδική τιμή πρωτεύοντος κλειδιού πρέπει να υπάρχει μία και μόνο μία τιμή σε οποιαδήποτε από τις στήλες δεδομένων, η οποία θα πρέπει να είναι σχετική με το θέμα του πίνακα.

Κανόνας 4 : Πρέπει να μπορούμε να κάνουμε αλλαγές σε κάποιο πεδίο (που δεν περιλαμβάνεται στο πρωτεύον κλειδί) χωρίς να επηρεάζουμε κάποιο άλλο.

Όταν χρησιμοποιούμε καλές τεχνικές σχεδιασμού, καταλήγουμε σε μια βάση δεδομένων που συνδέει τα δεδομένα μας με αποδοτικό τρόπο. Όταν κανονικοποιούμε τα δεδομένα μας, όπως υποδείξαμε πιο πάνω, το αποτέλεσμα είναι πολλοί ξεχωριστοί πίνακες. Πριν ανακαλυφθούν οι σχεσιακές βάσεις δεδομένων, έπρεπε να κάνουμε συμβιβασμούς στο σχεδιασμό μας ή να παρακολουθούμε τις σχέσεις μεταξύ των αρχείων ή των πινάκων με το χέρι. Οι σχεσιακές βάσεις δεδομένων έλυσαν αυτά τα προβλήματα. Με ένα σωστό σχεδιασμό δεν χρειάζεται να μας απασχολεί πως θα συγκεντρώσουμε τα δεδομένα όταν τα χρειαζόμαστε.

✓ Μονοσήμαντες και Αμφιμονοσήμαντες Σχέσεις

Στις περισσότερες περιπτώσεις η αποδοτικότερη σχέση ανάμεσα σε δύο πίνακες είναι η μονοσήμαντη (ένα προς πολλά – one to many). Αυτό σημαίνει πως για κάθε εγγραφή του πρώτου πίνακα υπάρχουν πολλές συσχετισμένες εγγραφές στο δεύτερο, αλλά σε κάθε εγγραφή του δεύτερου πίνακα αντιστοιχεί μόνο μία εγγραφή του πρώτου.

Μερικές φορές μπορεί να θελήσουμε να αναλύσουμε περισσότερο έναν πίνακα επειδή χρησιμοποιούμε ελάχιστα κάποιες από τις πληροφορίες του ή επειδή κάποια από τα δεδομένα του είναι πολύ σημαντικά και δεν πρέπει να είναι διαθέσιμα στον καθένα. Έτσι καταλήγουμε στην αμφιμονοσήμαντη σχέση (ένα προς ένα – one to one). Αυτό σημαίνει ότι σε κάθε εγγραφή του πρώτου πίνακα αντιστοιχεί μία εγγραφή του δεύτερου. Όπως και η μονοσήμαντη σχέση έτσι και η αμφιμονοσήμαντη σχέση δύο πινάκων μπορεί να κάνει αποδοτικότερο τον σχεδιασμό.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ VISUAL BASIC

Οι γλώσσες που γράφουμε τα προγράμματα ώστε να γίνονται κατανοητά από τον Η/Υ λέγονται Γλώσσες Προγραμματισμού και δημιουργήθηκαν από την ανάγκη επικοινωνίας μαζί του. Έχουν πλήρεις συντακτικούς, γραμματικούς και λογικούς κανόνες τους οποίους ο προγραμματιστής πρέπει να γνωρίζει και να εφαρμόζει επακριβώς. Ένας πρώτος χωρισμός των Γλωσσών Προγραμματισμού είναι σε *Υψηλού* και *Χαμηλού* Επιπέδου. Σα γλώσσες χαμηλού επιπέδου ορίζουμε τις γλώσσες που είναι πιο «κοντά» στον Η/Υ και εξαρτώνται από τον τύπο του όπως π.χ. η ASSEMBLY. Γλώσσες όπως η FORTRAN, COBOL, C ανήκουν στις Υψηλού επιπέδου γλώσσες προγραμματισμού, που σα βασικά γνωρίσματα έχουν την ανεξαρτησία από τον Η/Υ, καθώς και ότι ο προγραμματισμός σε αυτές τις γλώσσες γίνεται με εντολές πολύ πιο κατανοητές στον προγραμματιστή.

Την δεκαετία του 90 με την έλευση των Windows ως λειτουργικού συστήματος έγινε επιτακτική η ανάγκη της αναδιάρθρωσης των γλωσσών προγραμματισμού. Ο προγραμματισμός στα Windows με τις κλασσικές γλώσσες προγραμματισμού ήταν πολύ δύσκολος. Έτσι αναπτύχθηκαν καινούριες γλώσσες ή εξελίχθηκαν παλιότερες που εκμεταλλεύονταν στο έπακρο τις δυνατότητες του καινούριου λειτουργικού συστήματος. Η Visual Basic ανήκει στην κατηγορία των γλωσσών που αποτέλεσαν εξέλιξη προγενέστερης γλώσσας προγραμματισμού και πιο συγκεκριμένα της BASIC.

BASIC είναι το ακρωνύμιο του Beginner's All-purpose Symbolic Instruction Code και αναπτύχθηκε τη δεκαετία του 60 στο Dartmouth College. Η BASIC σα γλώσσα είχε απλή δομή αλλά αρκετά περιορισμένες δυνατότητες. Η Microsoft ανέπτυξε τη BASIC προσθέτοντας στοιχεία που απαιτούνται από τα Windows ώστε να ανταποκρίνεται σε γραφικά στοιχεία ελέγχου διατηρώντας όμως σε μεγάλο μέρος την ευχρηστία της BASIC. Το αποτέλεσμα ήταν η Visual Basic η οποία αποτελεί σήμερα ένα από τα ισχυρότερα και πιο εύχρηστα εργαλεία προγραμματισμού.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΜΕ VISUAL BASIC

Η Visual Basic είναι μια γλώσσα Αντικειμενοστραφής. Πριν προχωρήσουμε στον προγραμματισμό με τη χρήση της Visual Basic ίσως θα ήταν χρήσιμο να εξηγήσουμε τι εννοούμε με τον όρο Αντικειμενοστραφής. Πριν την έλευση των αντικειμενοστραφών γλωσσών προγραμματισμού τα προγράμματα είχαν μια αυστηρά «ακολουθιακή» δομή.

```
PROGRAM EYRESH_RIZAS
OPEN (UNIT=30,FILE='DATA.DAT',STATUS='UNKNOWN')
WRITE (30,5)
5  FORMAT ('Name: Kostas ')
   READ (*,10) A
10  FORMAT (2X,F5.2)
   READ (*,20) B
20  FORMAT (2X,F5.2)
   READ (*,30) E
30  FORMAT (2X,F5.2)
   T1=FNF(A)
   T2=FNF(B)
   DO 40 I=1,1000
   CALL CHECK(T2,E)
C   IF (FLAG.EQ.1) GO TO 100
   IF (T1*T2.LE.0) THEN
   B=S
   T1=FNF(A)
   T2=FNF(B)
   ELSE
   A=S
   T1=FNF(A)
   T2=FNF(B)
   END IF
   S=(A+B)/2
   WRITE (*,*) S
40  CONTINUE
100 CLOSE(30)
   STOP
   END
```

Παράδειγμα προγράμματος μη αντικειμενοστραφούς γλώσσας προγραμματισμού (FORTRAN).

Γενικά ήταν σχεδιασμένα για να εκτελούνται από τον χρήστη από το πληκτρολόγιο, δίνοντας του ένα πολύ περιορισμένο σύνολο επιλογών (π.χ. ένα μενού επιλογών) με το πάτημα κάποιων πλήκτρων. Ο έλεγχος του χρήστη στα προγράμματα

ήταν πολύ περιορισμένος καθιστώντας ακόμα και τη διαδικασία εκμάθησης αυτών των προγραμμάτων αρκετά επίπονη διαδικασία.

Η γλώσσα προγραμματισμού στην οποία ο προγραμματιστής προγραμματίζει τα στοιχεία που δομούν το πρόγραμμα (αντικείμενα) ξεχωριστά από τον βασικό κορμό του προγράμματος ορίζεται ως αντικειμενοστραφής. Ένα καλό παράδειγμα για να καταλάβουμε τη δομή ενός τέτοιου προγράμματος αποτελεί το Word.

Για παράδειγμα: Το πλήκτρο B (έντονα γράμματα) αποτελεί για το πρόγραμμα Word ένα αντικείμενο. Λειτουργεί μόνο όταν ο χρήστης πατήσει πάνω σε αυτό. Ο προγραμματιστής αυτό που στην ουσία προγραμματίζει είναι: *η ενέργεια «Πάτημα Πλήκτρου» του αντικειμένου «Πλήκτρο B» να αλλάζει την ιδιότητα «Γράμματα κειμένου» από απλά σε έντονα.*

Ο προγραμματιστής στα Windows πρέπει να έχει διαφορετική αντίληψη σε ότι αφορά τη ροή του κώδικα. Πρώτα σχεδιάζονται τα γραφικά αντικείμενα, αρχίζοντας από το παράθυρο ή αλλιώς τη Form (φόρμα), σύμφωνα με την ορολογία της Visual Basic, μετά ορίζονται οι ιδιότητες της (τα χρώματα, αν θα έχει System Menu Box, Minimize ή Maximize Box κ.α.), στη συνέχεια θέτουμε επάνω στη φόρμα μια ιδιαίτερη κατηγορία παραθύρων, τα controls, καθένα από τα οποία έχει να κάνει με μια συγκεκριμένη κατηγορία λειτουργιών. Εδώ να επισημάνουμε ότι controls δεν είναι μόνο τα textboxes και τα buttons. Τα VBX ή OCX αρχεία, με τα οποία μας εφοδιάζει η Visual Basic, αποτελούνται από ένα ή περισσότερα controls. Στη συνέχεια για κάθε control θέτουμε ορισμένες ιδιότητες, δηλαδή χρώματα, τύπο γραμματοσειρών κ.α.

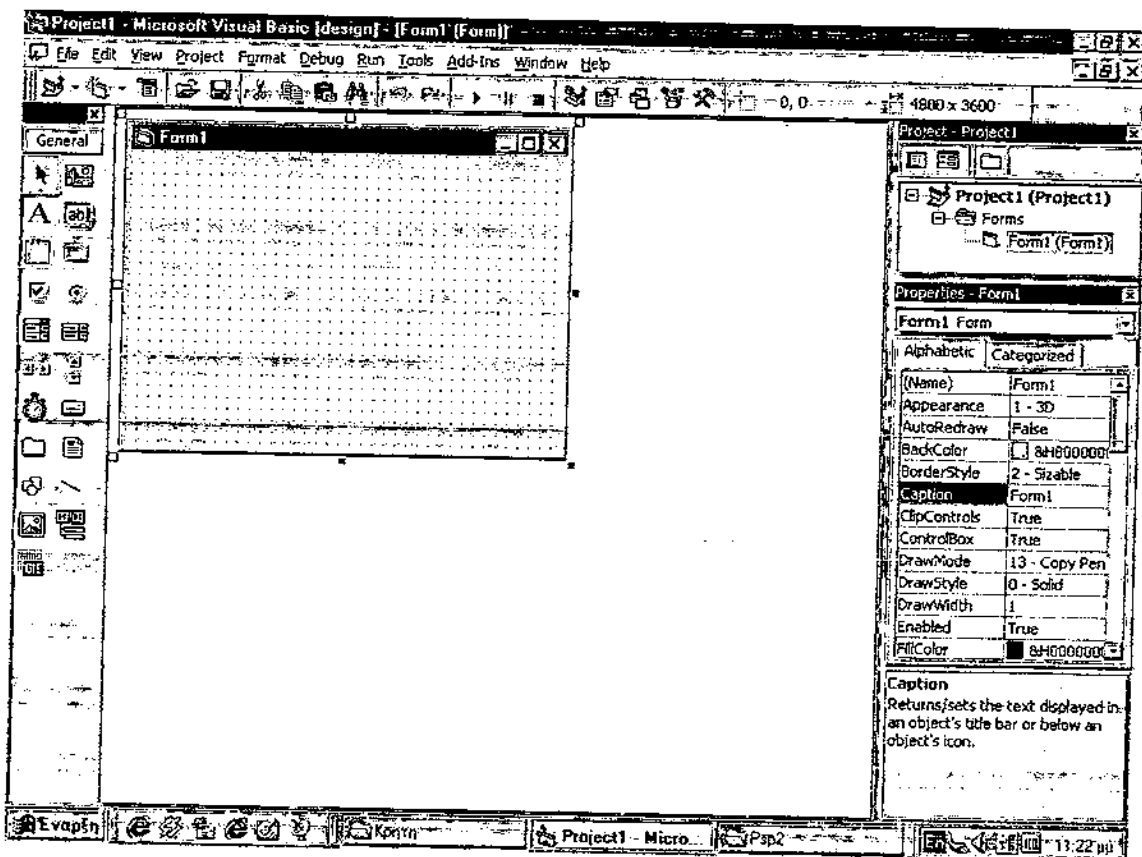
Ας υποθέσουμε ότι το control είναι τύπου button. Αφού τοποθετηθεί πάνω στη φόρμα, στην κατάλληλη θέση και με τις κατάλληλες διαστάσεις, όταν πατηθεί, πρέπει να ενεργοποιεί κάποια διαδικασία. Αν ενεργοποιησει το ποντίκι δύο φορές (double click) πάνω στο button, εμφανίζεται ένα παράθυρο, στο οποίο θα εισάγουμε τον κώδικα που επιθυμούμε. Κάθε control μας εφοδιάζει με ένα συγκεκριμένο αριθμό από ρουτίνες, οι οποίες εκτελούνται, όταν ενεργοποιούνται τα ανάλογα γεγονότα (events). Φυσικά και η ίδια η φόρμα έχει ένα συγκεκριμένο αριθμό γεγονότων. Στη Visual Basic διαιρούμε τον κώδικα στα γεγονότα των διαφόρων αντικειμένων (φόρμες, controls κ.α.) της εφαρμογής μας. Είναι τα Windows τα οποία θα ενεργοποιούν τα κατάλληλα γεγονότα (άρα θα εκτελεστούν οι ανάλογοι κώδικες), όταν θα τρέξουμε την εφαρμογή. Αυτή είναι η φιλοσοφία του αντικειμενοστραφούς προγραμματισμού. Κάθε αντικείμενο δεν αποτελείται μόνο από δεδομένα (ιδιότητες)

αλλά και κώδικα. Η εφαρμογή θα αποτελείται από τις φόρμες (αποθηκεύονται σε αρχεία με κατάληξη .frm), τα ανάλογα controls και από αρχεία με κατάληξη .bas (modules). Στα αρχεία .frm σώζονται και οι κώδικες των γεγονότων των controls και της φόρμας.

Τα στάδια της δημιουργίας μιας φόρμας είναι τρία:

- ✓ Σχεδίαση της φόρμας και των ιδιοτήτων
- ✓ Σχεδίαση των διαφόρων controls (buttons, textboxes κ.α.) και ορισμός των διαφόρων ιδιοτήτων τους.
- ✓ Γράψιμο του κώδικα των διαφόρων events των controls και της φόρμας.

Στο παρακάτω σχήμα έχουμε τα εικονίδια με τις κυριότερες εργασίες της Visual Basic. Πατώντας το πρώτο εικονίδιο Form, εμφανίζεται μια καινούρια φόρμα, όπως παρακάτω. Σε μια τέτοια φόρμα πρέπει να θέσουμε τουλάχιστον ένα control ή menu.

Σε αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμο να αναφέρουμε τις κυριότερες ιδιότητες της φόρμας, του text box control και των controls.

Ιδιότητες φόρμας:

- ◆ **BackColor:** θέτουμε το χρώμα του φόντου του παραθύρου. Έχουμε μετάβαση σε ειδικό παράθυρο, όπου επιλέγουμε το επιθυμητό χρώμα.
- ◆ **BorderStyle:** η ιδιότητα αφορά στο αν η φόρμα θα αλλάζει ή όχι διαστάσεις.
- ◆ **ControlBox:** με τις τιμές True και False ορίζουμε αν η φόρμα θα έχει System Menu Box.
- ◆ **Icon:** θέτουμε το εικονίδιο της φόρμας, όταν αυτή θα βρίσκεται σε minimized μορφή.
- ◆ **MaxButton:** με τις τιμές True και False ορίζουμε αν η φόρμα θα έχει Maximize Box.
- ◆ **MinButton:** με τις τιμές True και False ορίζουμε αν η φόρμα θα έχει Minimize Box.
- ◆ **Name:** θέτουμε το όνομα της φόρμας
- ◆ **Tag:** πρακτικά, είναι ένας χώρος μνήμης για να κρατήσουμε αλφαριθμητικά δεδομένα.
- ◆ **Visible:** με τις τιμές True και False ορίζουμε αν η φόρμα θα είναι αρχικά ορατή ή όχι.
- ◆ **WindowState:** καθορίζουμε την αρχική κατάσταση της φόρμας. Παίρνει τις τιμές 0, 1, 2 (Normal, Minimized, Maximized).

Ιδιότητες του text box control:

- ◆ **MaxLength:** προσδιορίζει το μέγιστο αριθμό χαρακτήρων του control.
- ◆ **MultiLine:** με τις τιμές True και False καθορίζουμε αν το control θα έχει περισσότερες από μία γραμμές.
- ◆ **PasswordChar:** υπάρχουν περιπτώσεις που δεν θέλουμε να φαίνονται οι χαρακτήρες που πληκτρολογούμε. Εδώ προσδιορίζουμε το χαρακτήρα που θα φαίνεται.
- ◆ **ScrollBars:** στην περίπτωση πληκτρολόγησης περισσότερων της μίας γραμμών, εδώ ορίζουμε αν θα εμφανίζονται μπάρες κύλισης ανάλογα με τις τιμές 0,1,2,3, - None, Horizontal, Vertical, Both αντιστοίχως.
- ◆ **Text:** ορίζουμε την τιμή που θα εμφανίζεται αρχικά στο text box control.

Ιδιότητες των controls:

- ◆ **Name:** το όνομα που καθορίζει μονοσήμαντα το control σε μια φόρμα.

- ◆ **BackColor:** θέτουμε το χρώμα φόντου του control.
- ◆ **DragIcon:** καθορίζουμε το ε4ικονίδιο που θα εμφανιστεί ως δείκτης του ποντικιού σε μια διαδικασία “drag n’ drop”. Πρόκειται για μια δυνατότητα που παρέχεται στο χρήστη, να μεταφέρει ένα control σε άλλη φόρμα ή σε άλλο control.
- ◆ **DragMode:** καθορίζει το αυτόματο ή μη dragging σε μια διαδικασία “drag n’ drop”.
- ◆ **Enabled:** ενεργοποιεί ή απενεργοποιεί ένα control.
- ◆ **FontBold,FontItalic,FontStikethru,FontUnderline:** καθορίζουν κάποιες ιδιότητες της γραμματοσειράς. Σε όλες αυτές τις ιδιότητες οι τιμές που θέτουμε είναι False και True.
- ◆ **FontName:** Επιλέγουμε το όνομα της γραμματοσειράς.
- ◆ **FontSize:** Επιλέγουμε το μέγεθος της γραμματοσειράς.
- ◆ **ForeColor:** θέτουμε το χρώμα μελάνης του control.
- ◆ **Height:** επιλέγουμε το ύψος του control. Αρχικά παίρνει τιμές καθώς σχεδιάζουμε το control.
- ◆ **HelpContextID:** προσδιορίζουμε έναν αριθμό, έτσι ώστε αν θέσουμε αρχείο help στην εφαρμογή μας, με το πλήκτρο F1 να έχουμε πρόσβαση στο ανάλογο topic.
- ◆ **Index:** θα συναντήσουμε περιπτώσεις, όπου είναι προτιμότερο να διαχειριζόμαστε controls του ίδιου τύπου σαν πίνακα, παρά καθένα ξεχωριστά. Η δημιουργία πίνακα controls του ίδιου τύπου γίνεται, εφόσον έχουμε το ίδιο όνομα για καθένα ξεχωριστά και στην τρέχουσα ιδιότητα δίνουμε τιμές από το 0 (πρώτο control) έως το 32.767.
- ◆ **Left:** καθορίζει την απόσταση ανάμεσα στην αριστερή γωνία του control και την αριστερή γωνία της φόρμας που το περιέχει.
- ◆ **TabIndex:** η κίνηση στα controls μιας φόρμας γίνεται συνήθως με τα πλήκτρα “Tab” και “Shift + Tab”. Η ιδιότητα καθορίζει τη σειρά αυτή για το συγκεκριμένο control και παίρνει τιμές από n-1, όπου n το σύνολο των controls της φόρμας.
- ◆ **TabStop:** θέτοντας στην ιδιότητα την τιμή False, ο χρήστης δεν μπορεί να έχει πρόσβαση στο συγκεκριμένο control με τα πλήκτρα “Tab” και “Shift + Tab”, κάτι το οποίο επιτυγχάνει φυσικά με την τιμή True.
- ◆ **Top:** καθορίζει την απόσταση ανάμεσα στην άνω γωνία της φόρμας που το περιέχει.

- ◆ **Visible:** καθορίζουμε με τις τιμές True και False, αν το control θα είναι ορατό ή όχι.
- ◆ **Width:** καθορίζουμε το πλάτος του control. Αρχικά παίρνει τιμές καθώς σχεδιάζουμε το control.

Ένα εξίσου σημαντικό είδος control είναι το *Command Button* ή αλλιώς πλήκτρα εντολών. Χρησιμοποιούνται ευρύτατα για να εκτελέσουν κάποια λειτουργία (event), όταν ενεργοποιηθούν με το ποντίκι ή με τα πλήκτρα. Υπάρχουν τρεις νέες σημαντικές ιδιότητες για το συγκεκριμένο είδος control, οι οποίες ακολουθούν:

- ◆ **Cancel:** θέτοντας στην ιδιότητα την τιμή True, το control ενεργοποιείται όταν πατήσουμε το πλήκτρο “Enter”.
- ◆ **Caption:** θέτουμε το κείμενο που θα εμφανιστεί στο control. Έχουμε την δυνατότητα να προσδιορίσουμε access key, να θέσουμε δηλαδή μπροστά από ένα χαρακτήρα του κειμένου το ‘&’. αυτός θα γραμμοσκιαστεί και καθώς εκτελείται η εφαρμογή το control θα ενεργοποιείται με τον συνδυασμό των πλήκτρων “Alt + ” γραμμοσκιασμένος χαρακτήρας.
- ◆ **Default:** θέτοντας στην ιδιότητα την τιμή True, το control ενεργοποιείται όταν πατήσουμε το πλήκτρο “Enter”.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΟΔΗΓΟΥ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ MICROSOFT ACCESS

Η Microsoft Access αποτελεί ένα ισχυρό πρόγραμμα δημιουργίας και επεξεργασίας βάσεων δεδομένων. Το μεγαλύτερο ίσως από τα πλεονεκτήματα που προσφέρει στο χρήστη είναι το γεγονός πως του δίνει την ελευθερία να δημιουργήσει τη βάση δεδομένων με τον τρόπο που ο ίδιος επιθυμεί.

Όπως έχει προαναφερθεί υπάρχουν δύο τρόποι καταχώρησης και ανάκτησης πληροφοριών στους τουριστικούς οδηγούς, ανάλογα με το αν απευθύνονται σε ιδιώτες ή επαγγελματίες. Πιο συγκεκριμένα, ένας οδηγός που έχει σχεδιαστεί με βάση την καταχώρηση πληροφοριών ανά κλάδο (π.χ. ξενοδοχεία, εστιατόρια κ.λ.π) χρησιμοποιείται επί το πλείστον από επαγγελματίες οι οποίοι αναζητούν συνήθως συγκεκριμένα στοιχεία. Οι ιδιώτες δε, θα επέλεγαν ένα οδηγό όπου οι πληροφορίες

είναι συγκεντρωμένες ανά γεωγραφική περιοχή έτσι ώστε να μπορούν να ανακτήσουν εύκολα όλες τις πληροφορίες για την περιοχή που θα επισκεφθούν.

Με τη χρήση της Microsoft Access ο προγραμματιστής μπορεί να δημιουργήσει τη βάση του με όποιο τρόπο επιλέξει, ανάλογα με τις ανάγκες που θέλει να καλύψει και τον απώτερο σκοπό του. Ακόμα, με τη χρήση φίλτρων και ερωτημάτων μπορούν να γίνουν ομαδοποιήσεις με πάνω από ένα κριτήρια έτσι ώστε να είναι πιο εύχρηστος ο οδηγός.

Άλλο ένα πλεονέκτημα της Microsoft Access είναι το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού της εφαρμογής, της εισαγωγής και της παρουσίασης των δεδομένων, οι πληροφορίες παρουσιάζονται στο χρήστη μέσα από ένα εύχρηστο γραφικό περιβάλλον, το οποίο κάνει τόσο την ενημέρωση του ιδιώτη όσο και τη δουλειά του επαγγελματία πολύ πιο εύκολη. Μέσω των αρχείων πολυμέσων που μπορούν να εισαχθούν σαν προέκταση της βάσης (όπως αρχεία ήχου και βίντεο), ο χρήστης μπορεί να έρθει πιο κοντά στην περιοχή την οποία αναζητά.

Τέλος, το πλέον αυτονόητο πλεονέκτημα της Microsoft Access, είναι η γενικότερη ικανότητα των ηλεκτρονικών υπολογιστών να κάνουν εκατομμύρια πράξεις το δευτερόλεπτο, που σημαίνει στην πράξη ότι ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής μπορεί να εντοπίσει, να ταξινομήσει και να παρουσιάσει τα δεδομένα που του έχουν ζητηθεί ίσως σε μικρότερο χρόνο απ' όσο θα έκανε ο ίδιος χρήστης για να βρει τις πληροφορίες που αναζητά από ένα έντυπο οδηγό.

Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ VISUAL BASIC ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΟΔΗΓΟ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Με την έναρξη της πτυχιακής εργασίας η αρχική ιδέα ήταν η δημιουργία ενός τουριστικού οδηγού αποκλειστικά με τη χρήση της Microsoft Access. Στην πορεία της εργασίας έγινε αντιληπτό πως η χρήση και μόνο της Microsoft Access δε θα ήταν αρκετή για να κατασκευαστεί ένα ισχυρό πρόγραμμα το οποίο να δίνει την ευχέρεια στο χρήστη να το δουλέψει αν δεν έχει τη Microsoft Access στον υπολογιστή του. Με τη χρήση της Visual Basic έγινε δυνατό να δημιουργηθεί ένα αυτόνομο πρόγραμμα το οποίο να μη χρειάζεται ούτε την Access για να τρέξει ούτε τη Visual Basic. Μέσω

του setup το οποίο αναλαμβάνει να εγκαταστήσει το πρόγραμμα στον υπολογιστή η εφαρμογή χρειάζεται μόνο τα Windows για να τρέξει.

Άλλο ένα μειονέκτημα που θα είχε ο Τουριστικός Οδηγός, αν δεν είχε χρησιμοποιηθεί για τη δημιουργία του προγράμματος η Visual Basic, είναι ότι θα ήταν εύκολα προσπελάσιμο από το χρήστη. Η δυναμικότητα αυτή του προγράμματος δε θα έδινε στους δημιουργούς την δυνατότητα να διατηρήσουν την αποκλειστικότητα πάνω στην εφαρμογή. Αποκλειστικότητα πάνω στα στοιχεία των πινάκων άλλωστε δίνει και η επιλογή *Εκτόπωση* η οποία αφορά μόνο τα κείμενα. Έτσι ο χρήστης δε μπορεί να μεταφέρει τα στοιχεία εκτός υπολογιστή.

Επιπλέον μέσω του προγράμματος το οποίο δημιουργήθηκε μπορεί πλέον η εφαρμογή να κλειδώνει με κωδικό ο οποίος αλλάζει με τρόπο τον οποίο μόνο οι δημιουργοί γνωρίζουν, έτσι ώστε να μη μπορεί να τρέξει χωρίς τον κωδικό του.

ΜΕΡΟΣ 2ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΟΔΗΓΟ ΚΡΗΤΗΣ

Η πτυχιακή αυτή εργασία αποτελεί έναν ηλεκτρονικό τουριστικό οδηγό της Κρήτης με τη χρήση της Microsoft Access 97 σε λειτουργικό σύστημα Microsoft Windows 98 και της Visual Basic 5. Περιέχει πληροφορίες για τη διαμονή, τη διασκέδαση, τα αξιοθέατα, τα καταστήματα, τις συγκοινωνίες, τα τουριστικά γραφεία, τα γραφεία ενοικιάσεως μεταφορών, τα συνεδριακά κέντρα και τις εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα στην Κρήτη. Ακόμα περιλαμβάνει χάρτες της Κρήτης καθώς και χρήσιμα τηλέφωνα δήμων, κοινοτήτων, νοσοκομείων, λιμανιών, αεροδρομίων και αστυνομικών τμημάτων.

Ειδικότερα, τα θέματα που πραγματεύεται η εργασία είναι:

 Τα **Αεροπορικά Δρομολόγια** από τα αεροδρόμια ελληνικών πόλεων προς την Κρήτη και αντίστροφα. Ακόμα περιέχονται η ηλεκτρονική διεύθυνση και το τηλέφωνο της αεροπορικής εταιρείας που πραγματοποιεί το δρομολόγιο.

 Τα **Ακτοπλοϊκά Δρομολόγια** τόσο από τον Πειραιά προς το νησί και αντίστροφα, όσο και από την Κρήτη προς τη Θεσσαλονίκη και τα νησιά του Αιγαίου ή από τα μέρη αυτά προς την Κρήτη. Όπως και στον παραπάνω πίνακα έτσι και σε αυτόν περιέχονται η ηλεκτρονική διεύθυνση και το τηλέφωνο της πλοιοκτήτριας εταιρείας.

 Τα **Αξιοθέατα** του νησιού, δηλαδή όλα τα σημεία ενδιαφέροντος, τα μνημεία, τα ιστορικά κτίσματα, οι εκκλησίες, τα μοναστήρια και τις περιοχές φυσικού κάλλους.

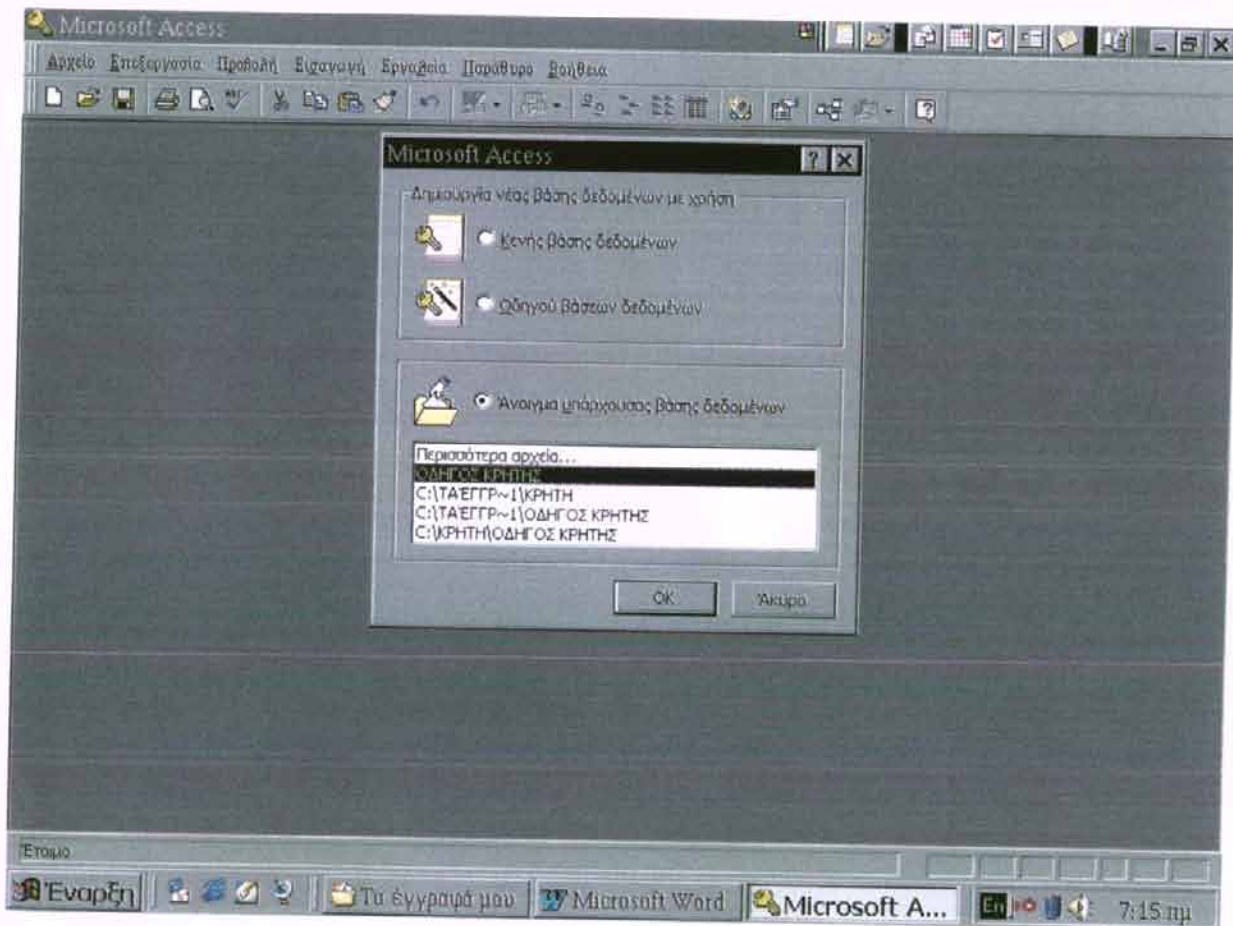
 Η **Διαμονή** στην Κρήτη. Στον πίνακα αυτό παρουσιάζονται τα ξενοδοχεία, τα ενοικιαζόμενα δωμάτια και διαμερίσματα και τα κάμπινγκ με όλα τα απαραίτητα στοιχεία κάθε καταλύματος.

 Η **Διασκέδαση** στο νησί. Περιλαμβάνονται τις επιχειρήσεις Διασκέδασης και τα Εστιατόρια που υπάρχουν στις μεγαλύτερες πόλεις του νησιού.

- Τα **Δρομολόγια των ΚΤΕΛ** τόσο μεταξύ των νομών, όσο και μεταξύ των πόλεων και των χωριών μέσα στους ίδιους νομούς.
- Οι **Εκδηλώσεις** που γίνονται κατά μήκος όλου του νησιού κατά τη διάρκεια όλου του έτους με κορύφωση τις μουσικές και θεατρικές παραστάσεις του καλοκαιριού.
- Τα γραφεία **Εναλλακτικού Τουρισμού**. Ένα νέο είδος επιχειρήσεων οι οποίες προσφέρουν ξεχωριστές δραστηριότητες σε όσους αναζητούν νέες εμπειρίες και ένταση από τις διακοπές τους.
- Οι **Ενοικιάσεις Μεταφορών**. Στον πίνακα αυτό παραθέτονται οι επιχειρήσεις οι οποίες ενοικιάζουν λεωφορεία, αυτοκίνητα, μηχανές και σκάφη αναψυχής.
- Οι **Επιχειρήσεις Παραγωγής και Διάθεσης Τοπικών Προϊόντων** και τουριστικών ειδών τόσο χονδρικής όσο και λιανικής πώλησης.
- Οι **Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις** οι οποίες περιέχουν πληροφορίες σχετικά με ότι αφορά την Κρήτη. Περιλαμβάνονται διευθύνσεις αεροπορικών και ναυτιλιακών εταιρειών καθώς και sites με γενικά, ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία για το νησί.
- Ο **Συνεδριακός Τουρισμός** και τα συνεδριακά κέντρα που υπάρχουν στην Κρήτη μαζί με τη χωρητικότητά τους είτε ανεξάρτητα, είτε ως μέρη ξενοδοχειακών μονάδων.
- Τα **Τουριστικά Πρακτορεία** του νησιού στην περιοχή την οποία υπάρχουν τα κεντρικά και τα υποκαταστήματά τους με μία σύντομη περιγραφή των υπηρεσιών τις οποίες προσφέρουν.
- Οι **Χρήσιμες Πληροφορίες** που μπορεί να αναζητήσει κανείς. Με τον όρο αυτό εννοούνται όλες οι υπηρεσίες οι οποίες μπορούν να παρέχουν γενικές πληροφορίες στον τουρίστα αλλά και οι υπηρεσίες πρώτης ανάγκης.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΑΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα γίνει μία παρουσίαση του τρόπου σχεδιασμού της βάσης αφού πρώτα δούμε πως μπορεί κανείς να μπει στη Microsoft Access και να ανοίξει την εφαρμογή.

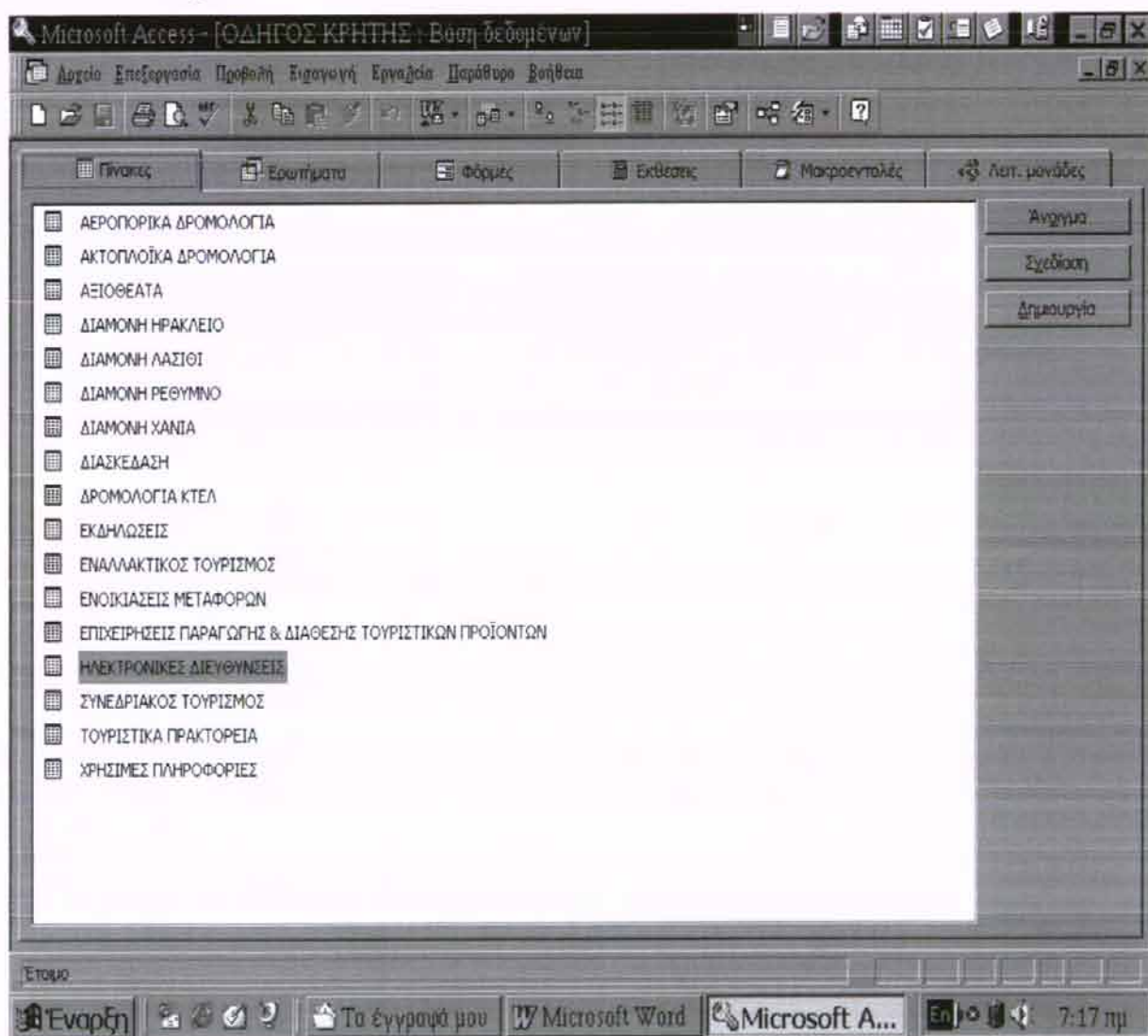

Μπαίνοντας στα Windows, από το μενού Έναρξη που φαίνεται στο κάτω μέρος της παραπάνω οθόνης επιλέγουμε Προγράμματα και από αυτά τη Microsoft Access. Η εικόνα που βλέπουμε είναι η πρώτη οθόνη που εμφανίζεται αφού έχουμε επιλέξει το πρόγραμμα. Από τις επιλογές Δημιουργία νέας βάσης δεδομένων και Άνοιγμα υπάρχουσας βάσης δεδομένων διαλέγουμε το δεύτερο. Έπειτα, κάνουμε κλικ στη βάση ΟΔΗΓΟΣ ΚΡΗΤΗΣ και πατάμε OK. (Όλες οι επιλογές γίνονται κάνοντας κλικ πάνω στο ανάλογο θέμα).

Στην επόμενη οθόνη που θα εμφανιστεί βλέπουμε το σύνολο των πινάκων που έχουν δημιουργηθεί στη συγκεκριμένη βάση δεδομένων. Οι πίνακες περιέχουν όλα τα δεδομένα που έχουν αποθηκευτεί στη βάση και που μπορεί να ανακτήσει ο χρήστης.

Στην παρακάτω εικόνα φαίνεται η οθόνη με το σύνολο των πινάκων που περιέχονται στον Οδηγό Κρήτης. Στους πίνακες έχουν δοθεί ονόματα τα οποία να προσδιορίζουν το περιεχόμενό τους. Έτσι είναι πιο εύκολο για το χρήστη να επιλέξει κάθε φορά το θέμα που αναζητά χωρίς να χρειαστεί να ψάξει σε όλους τους πίνακες.

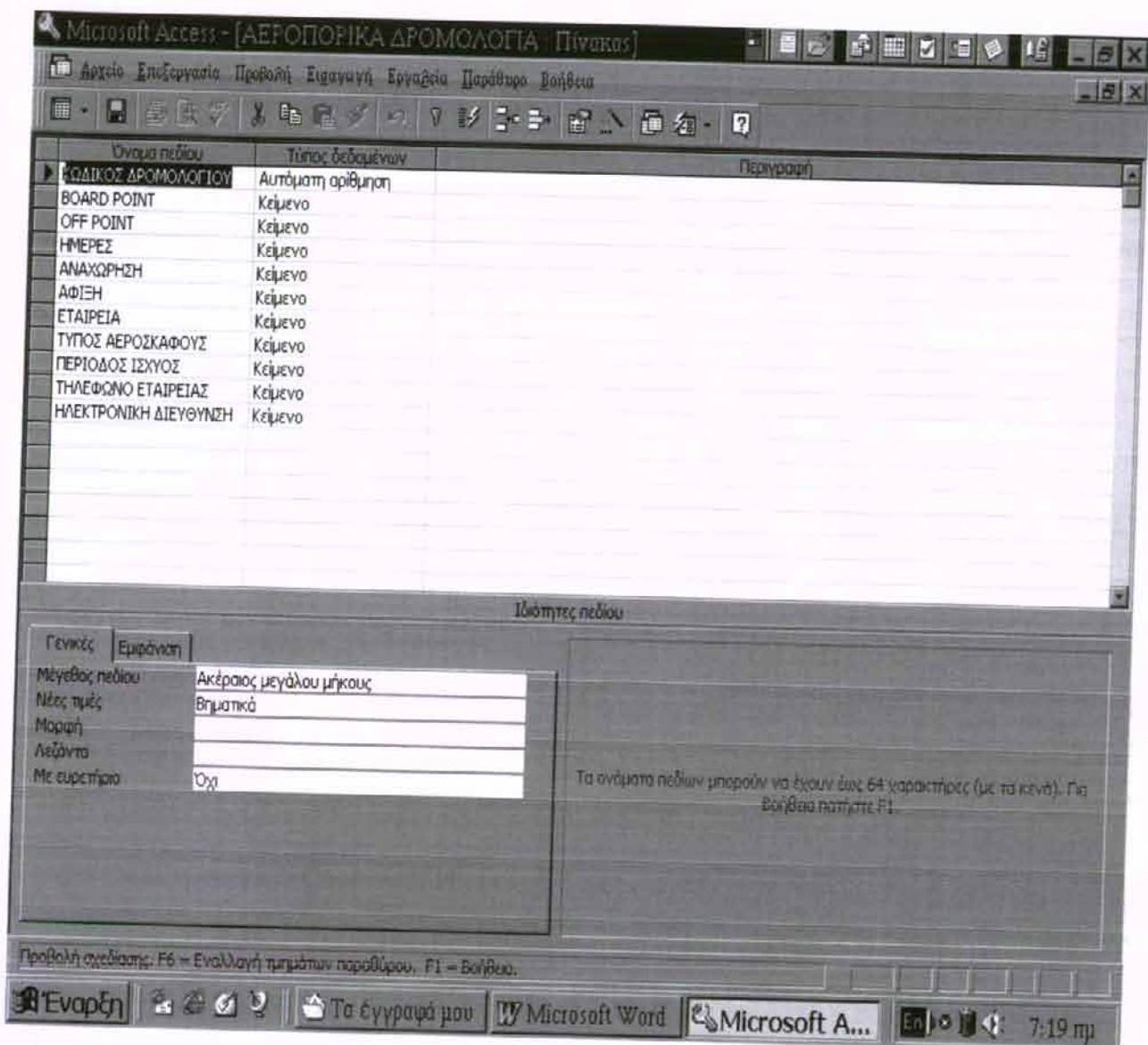
Για να δει κανείς τα περιεχόμενα των πινάκων αρκεί να επιλέξει από τη δεύτερη οθόνη την εντολή Άνοιγμα. Αυτή είναι μια κίνηση που θα γίνεται συχνά από το χρήστη. Αυτό όμως που είναι σημαντικότερο για τη δημιουργία του Οδηγού είναι η σχεδίαση των πινάκων. Παρακάτω θα επεξηγήσουμε τον τρόπο με τον οποίο σχεδιάστηκαν οι πίνακες και θα αναλύσουμε τα πεδία που περιέχονται σε αυτούς και τον τύπο τους.

Η σχεδίαση του τουριστικού οδηγού κρίθηκε αναγκαίο να είναι σχετικά απλή ώστε να μπορεί να γίνει εύκολα κατανοητή από το χρήστη ο οποίος δεν είναι ειδήμων στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, αλλά και να του δίνει το περιθώριο να μπορεί να κάνει αλλαγές χωρίς να του έχουν τεθεί περιορισμοί. Ο χρήστης μπορεί να προσθέσει, να αφαιρέσει, να διορθώσει στοιχεία ή να διαγράψει κάποια από αυτά. Φυσικά όλα τα παραπάνω μπορούν να γίνουν μέσα από τη βάση δεδομένων που παρουσιάζεται σε αυτό το κεφάλαιο και όχι από το πρόγραμμα.

Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε το λόγο για τον οποίο δεν έχουν χρησιμοποιηθεί φωτογραφίες μέσα στη βάση, αλλά μόνο στο κείμενο το οποίο έχει συνδεθεί. Αν χρησιμοποιούνταν φωτογραφίες ξενοδοχείων, επιχειρήσεων και αξιοθέατων τότε η βάση θα καταλάμβανε πολύ μεγάλο χώρο στο σκληρό δίσκο οποιουδήποτε χρήστη επιθυμούσε να τον χρησιμοποιήσει. Αυτό θα συνέβαινε λόγω του μεγάλου όγκου που καταλαμβάνουν οι φωτογραφίες. Για να γίνει αντιληπτή η παραπάνω πρόταση παραθέτουμε ένα απλό παράδειγμα. Ένα κείμενο 12 σελίδων στο Microsoft Word μπορεί να καταλαμβάνει χώρο περίπου 100 KB στο μέσο το οποίο είναι αποθηκευμένο. Αντιθέτως ένα αρχείο 2 μόλις σελίδων με δύο φωτογραφίες καταλαμβάνει σχεδόν 300 KB χώρου στο σκληρό δίσκο του υπολογιστή ή στη δισκέτα. Αν λοιπόν χρησιμοποιούσαμε φωτογραφίες μέσα στη βάση, τότε θα κινδύνευε να μη μπορεί να αποθηκευθεί σε CD-ROM με αποτέλεσμα να μη μπορεί να μεταφερθεί από έναν υπολογιστή σε κάποιον άλλο.

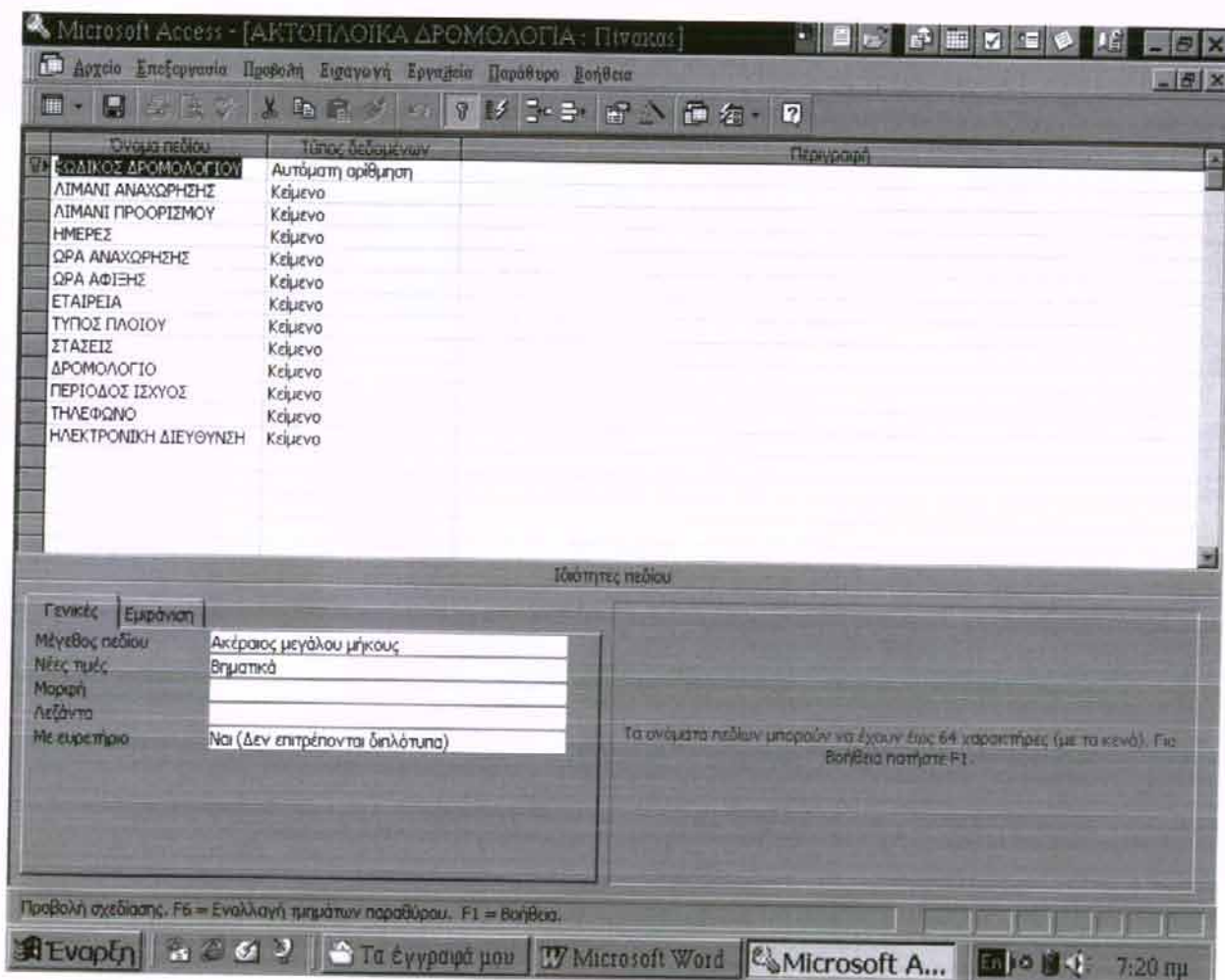

Ο πρώτος πίνακας που περιέχει η βάση δεδομένων Οδηγός Κρήτης, ονομάζεται Αεροπορικά Δρομολόγια. Το πρώτο πεδίο του πίνακα καλείται (όπως φαίνεται και από την παραπάνω εικόνα) Κωδικός Δρομολογίου. Το πεδίο αυτό έχει το ρόλο του πρωτεύοντος κλειδιού. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να συνδέσει πίνακες μεταξύ τους ή απλώς να δώσει ένα κωδικό ή ένα αύξοντα αριθμό στο δρομολόγιο. Όλα τα υπόλοιπα πεδία είναι τύπου κειμένου καθώς δεν υπάρχουν αριθμοί οι οποίοι να μπορούν να προσθαιρισθούν.

Η επιλογή των πεδίων έγινε σύμφωνα με τις πληροφορίες που δίνονται από το σύστημα κρατήσεων αεροπορικών θέσεων Galileo. Οι πτήσεις που περιγράφονται, οι ώρες καθώς και ο τύπος αεροσκάφους μεταβάλλονται ανάλογα με την περίοδο ισχύος των δρομολογίων. Σ' αυτό τον πίνακα περιγράφονται δρομολόγια από 1^η έως 31 Ιανουαρίου καθώς αυτά αλλάζουν κάθε μήνα. Για τον παραπάνω λόγο κρίθηκε

αναγκαίο να συμπεριληφθούν στα πεδία το τηλέφωνο της αεροπορικής εταιρείας που εκτελεί το εκάστοτε δρομολόγιο και η ηλεκτρονική της διεύθυνση ώστε να υπάρχει άμεση πρόσβαση για τον ενδιαφερόμενο ανά πάσα στιγμή.

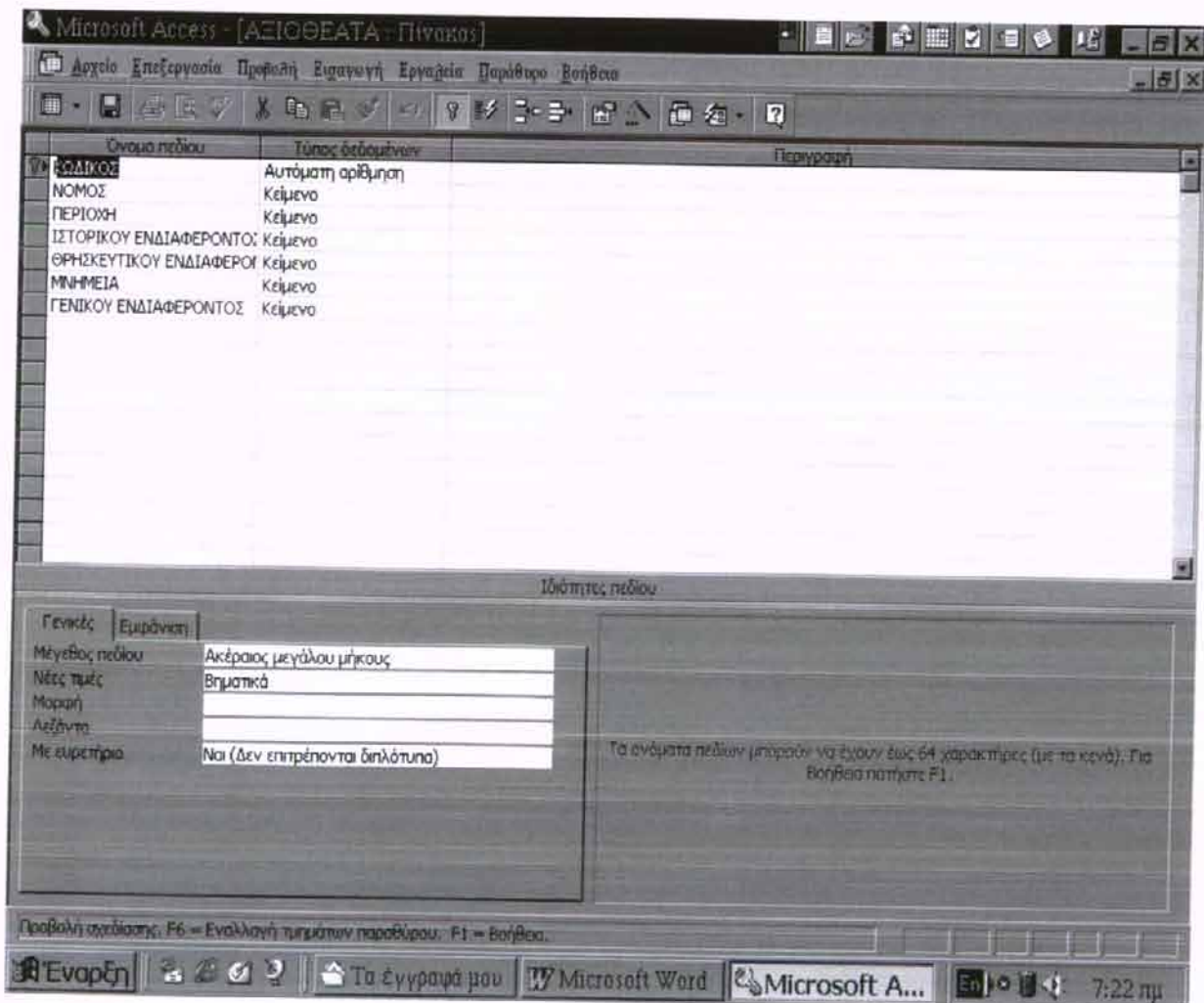

Ο πίνακας με τα Ακτοπλοϊκά Δρομολόγια, μοιάζει πολύ στη δομή του με αυτό τον αεροπορικών. Και στους δύο η συχνότητα και οι ώρες των δρομολογίων μεταβάλλονται ανάλογα με την εποχή. Ο κωδικός δρομολογίου και σε αυτή την περίπτωση χρησιμοποιείται για να συνδέσει αν κριθεί αναγκαίο πίνακες μεταξύ τους.

Οι ημέρες έχουν οριστεί κωδικοποιημένα με αριθμούς και όχι με το πρώτο γράμμα της λέξης καθώς αυτό θα μπορούσε να είναι παραπλανητικό. Για παράδειγμα, αν γράφαμε ΔΤΠ, ο χρήστης δε θα ήξερε εάν το Τ αναφερόταν στην Τρίτη ή την Τετάρτη. Το ίδιο θα ίσχυε και με το Π. Έτσι, οι αριθμοί 1234567 αντικαθιστούν τις ημέρες Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη και Παρασκευή αντίστοιχα.

Κρίθηκε ακόμη σκόπιμο να δημιουργηθεί ένα πεδίο με το δρομολόγιο που ακολουθεί το πλοίο ώστε να μπορεί να δει ο χρήστης ποιες είναι οι στάσεις που κάνει και ποια άλλα λιμάνια προσεγγίζει. Το όνομα του πλοίου που εκτελεί το δρομολόγιο δεν αναφέρεται καθώς οι αλλαγές είναι συχνότερες και θα ήταν μάλλον παραπλάνηση παρά πληροφόρηση η αναγραφή του.

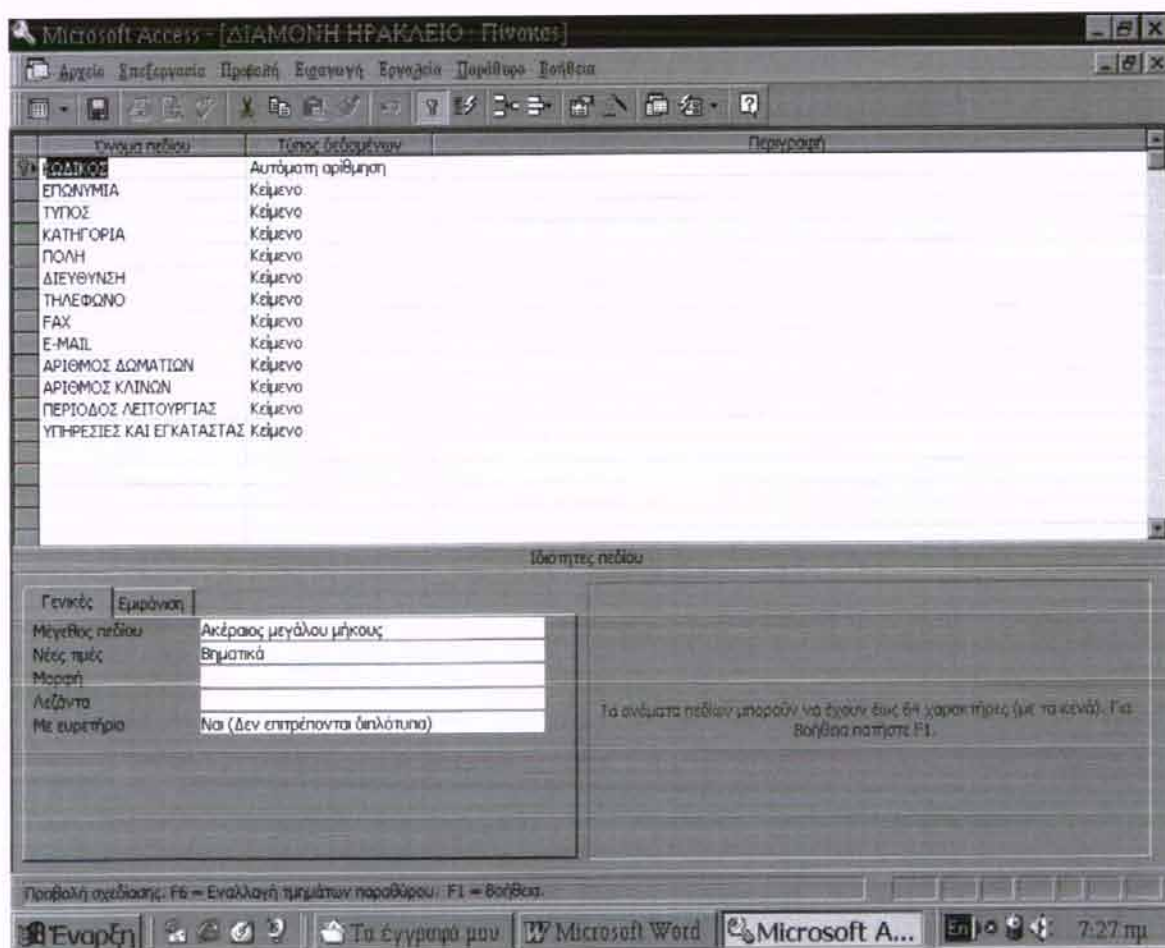
Το τηλέφωνο και η ηλεκτρονική διεύθυνση των εταιρειών δίνονται και σ' αυτόν τον πίνακα ώστε να είναι δυνατή η ενημέρωση του χρήστη για τυχόν αλλαγές και ανανέωση των δρομολογίων.

Τα Αξιοθέατα της Κρήτης έχουν χωριστεί σε Ιστορικού ενδιαφέροντος, Θρησκευτικού ενδιαφέροντος, Μνημεία και Γενικού ενδιαφέροντος. Ο πίνακας αυτός υπήρξε ιδιαίτερα πολύπλοκος στη σχεδίασή του καθώς η διάκριση των αξιοθέατων δεν είναι πάντα σαφής. Πολλές φορές κάποια Μνημεία είναι και αξιοθέατα Ιστορικού

ενδιαφέροντος. Ακόμα ενώ θα ήταν πιο εύκολο για το χρήστη να υπήρχε ένα ξεχωριστό πεδίο για κάθε αξιοθέατο, κάτι τέτοιο δεν θα ήταν δυνατό τόσο γιατί ο πίνακας θα έπαιρνε τεράστιο πλάτος όσο και για το γεγονός ότι θα έπρεπε συνεχώς να προστίθενται πεδία.

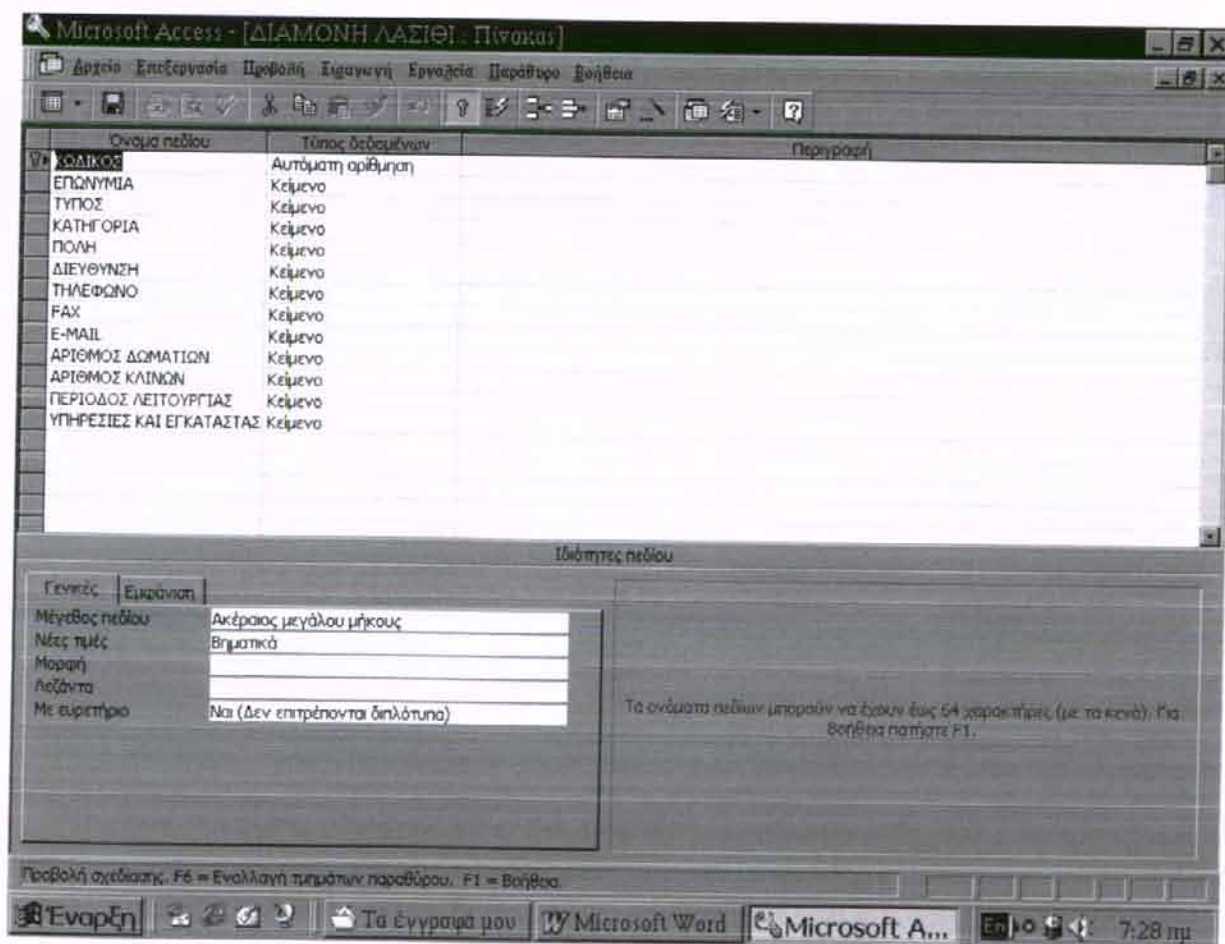
Σε αυτό τον πίνακα υπάρχει επίσης ο κωδικός για κάθε εγγραφή έτσι ώστε να μπορεί να συνδεθεί, αν αυτό είναι αναγκαίο, με άλλους πίνακες. Η περιοχή και ο νομός όπου βρίσκεται το κάθε αξιοθέατο χρησιμοποιούνται για την ευκολότερη ανεύρεσή του. Ακόμα, αν κάποιος αναζητήσει τα αξιοθέατα μιας συγκεκριμένης περιοχής θα δούμε παρακάτω πως θα είναι πολύ εύκολο μέσω των ερωτημάτων να γίνει η ανεύρεσή τους. Σε κάποια σημεία η ακριβής τοποθεσία δεν είναι εύκολο να καθοριστεί, έτσι έχει δοθεί η κοντινότερη γνωστή περιοχή.

Οι πίνακες που αφορούν τη Διαμονή περιέχουν όλες οι σχετικές πληροφορίες με τα ξενοδοχεία, τα ενοικιαζόμενα δωμάτια και τα camping και παρουσιάζονται ανά νομό. Ο παραπάνω αναφέρεται στη διαμονή στο Ηράκλειο, ενώ στη συνέχεια παρατίθενται και οι επόμενοι τρεις με τη Διαμονή στο Λασιθί, στο Ρέθυμνο και στα Χανιά κατά σειρά. Ο τύπος αναφέρεται στη διάκριση των καταλυμάτων σε ξενοδοχεία (Ξ), ενοικιαζόμενα διαμερίσματα ή δωμάτια (ΕΔ), bungalows (Μ) και camping (Κ) ή σε συνδυασμούς αυτών. Ακολουθεί η κατηγορία η οποία αναφέρεται με τους λατινικούς χαρακτήρες Α, Β, C, D, E και De Luxe για τα ξενοδοχεία και τα επιπλωμένα ενώ δεν υπάρχει φυσικά κατηγορία για τα camping.

Τέλος, στο πεδίο Υπηρεσίες και Εγκαταστάσεις περιγράφονται όλες οι ανέσεις, οι υπηρεσίες και οι εγκαταστάσεις που προσφέρονται ή υπάρχουν στο κατάλυμα για την εξυπηρέτηση των πελατών. Σε αυτές συμπεριλαμβάνονται η πισίνα, το γυμναστήριο, ο κλιματισμός, η υπηρεσία δωματίου κ.α.

Οι τέσσερις πίνακες της Διαμονής έχουν την ίδια δομή και τον ίδιο σχεδιασμό. Το μόνο που διαφέρει σε αυτούς είναι τα δεδομένα. Για το λόγο αυτό παρατίθεται η σχεδίαση των υπολοίπων σχετικών πινάκων, παραλείπεται όμως η επεξήγησή τους (καθώς ισχύουν τα παραπάνω).

Microsoft Access - [ΔΙΑΜΟΝΗ ΡΕΣΥΜΝΟ - Πίνακας]

Αρχείο Επεξεργασία Προβολή Σειραγωγή Εργαλεία Παράθυρο Βοήθεια

Όνομα πεδίου	Τύπος δεδομένων	Περιγραφή
ΧΡΩΜΑΤΟΣ	Αυτόματη αρίθμηση	
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	Κείμενο	
ΤΥΠΟΣ	Κείμενο	
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Κείμενο	
ΠΟΛΗ	Κείμενο	
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	Κείμενο	
ΤΗΛΕΦΩΝΟ	Κείμενο	
FAX	Κείμενο	
E-MAIL	Κείμενο	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΩΜΑΤΙΩΝ	Κείμενο	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΛΙΝΩΝ	Κείμενο	
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	Κείμενο	
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣ	Κείμενο	

Ιδιότητες πεδίου

Γενικές Εμφάνιση

Μέγεθος πεδίου: Ακέραιος μεγάλου μήκους
 Νέες τιμές: Θηματικά
 Μορφή:
 Λαζάντα:
 Με ευρετήριο: Ναι (Δεν επιτρέπονται διπλότυπα)

Τα ονόματα πεδίων μπορούν να έχουν έως 64 χαρακτήρες (με τα κενά). Για βοήθεια πατήστε F1.

Προβολή σχεδίασης. F6 = Εναλλαγή τμημάτων παραθύρου. F1 = Βοήθεια.

Εναρξη Τα έγγραφά μου Microsoft Word Microsoft A... 7:31 πμ

Microsoft Access - [ΔΙΑΜΟΝΗ ΚΑΝΙΑ - Πίνακας]

Αρχείο Επεξεργασία Προβολή Σειραγωγή Εργαλεία Παράθυρο Βοήθεια

Όνομα πεδίου	Τύπος δεδομένων	Περιγραφή
ΧΡΩΜΑΤΟΣ	Αυτόματη αρίθμηση	
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	Κείμενο	
ΤΥΠΟΣ	Κείμενο	
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Κείμενο	
ΠΟΛΗ	Κείμενο	
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	Κείμενο	
ΤΗΛΕΦΩΝΟ	Κείμενο	
FAX	Κείμενο	
E-MAIL	Κείμενο	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΩΜΑΤΙΩΝ	Κείμενο	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΛΙΝΩΝ	Κείμενο	
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	Κείμενο	
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣ	Κείμενο	

Ιδιότητες πεδίου

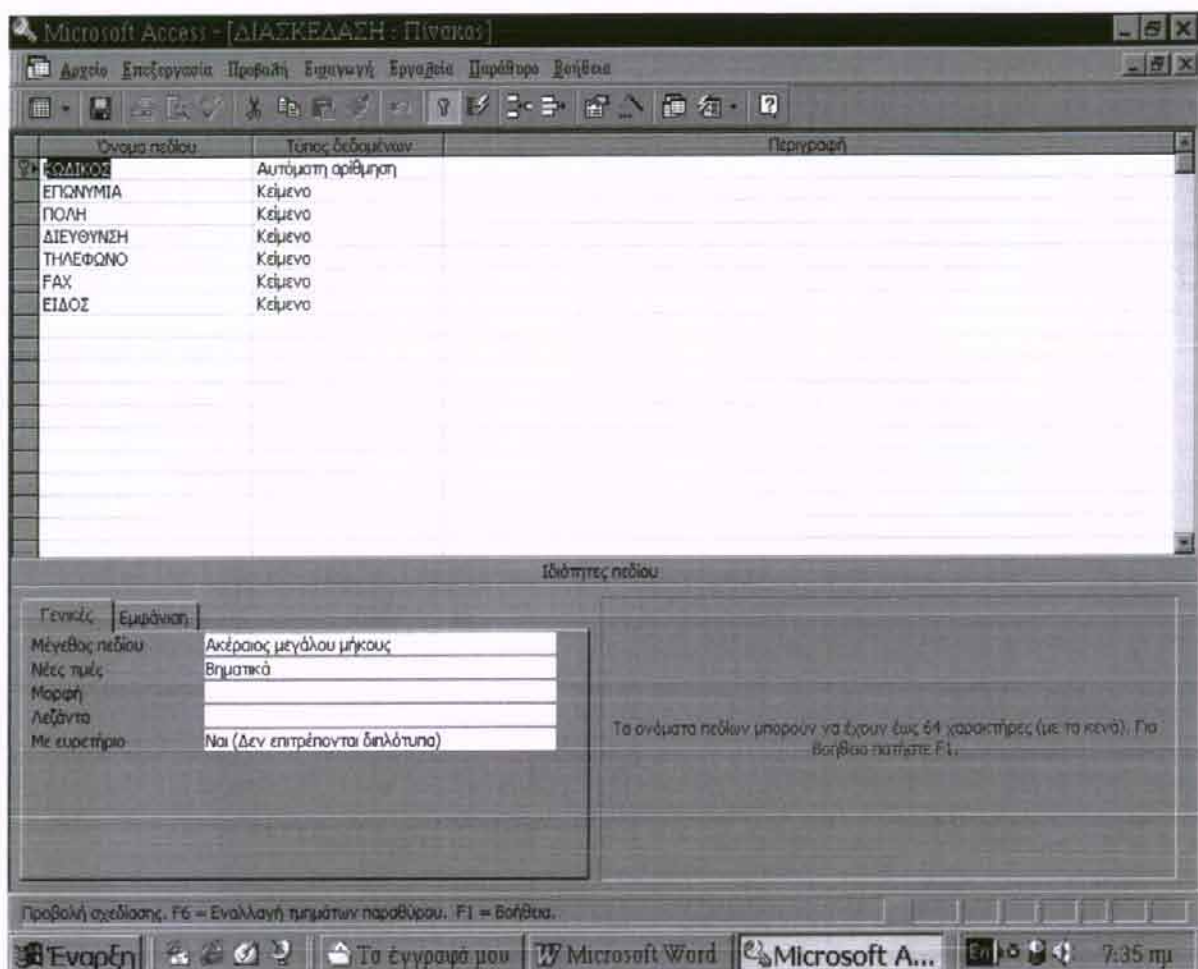
Γενικές Εμφάνιση

Μέγεθος πεδίου: Ακέραιος μεγάλου μήκους
 Νέες τιμές: Θηματικά
 Μορφή:
 Λαζάντα:
 Με ευρετήριο: Ναι (Δεν επιτρέπονται διπλότυπα)

Τα ονόματα πεδίων μπορούν να έχουν έως 64 χαρακτήρες (με τα κενά). Για βοήθεια πατήστε F1.

Προβολή σχεδίασης. F6 = Εναλλαγή τμημάτων παραθύρου. F1 = Βοήθεια.

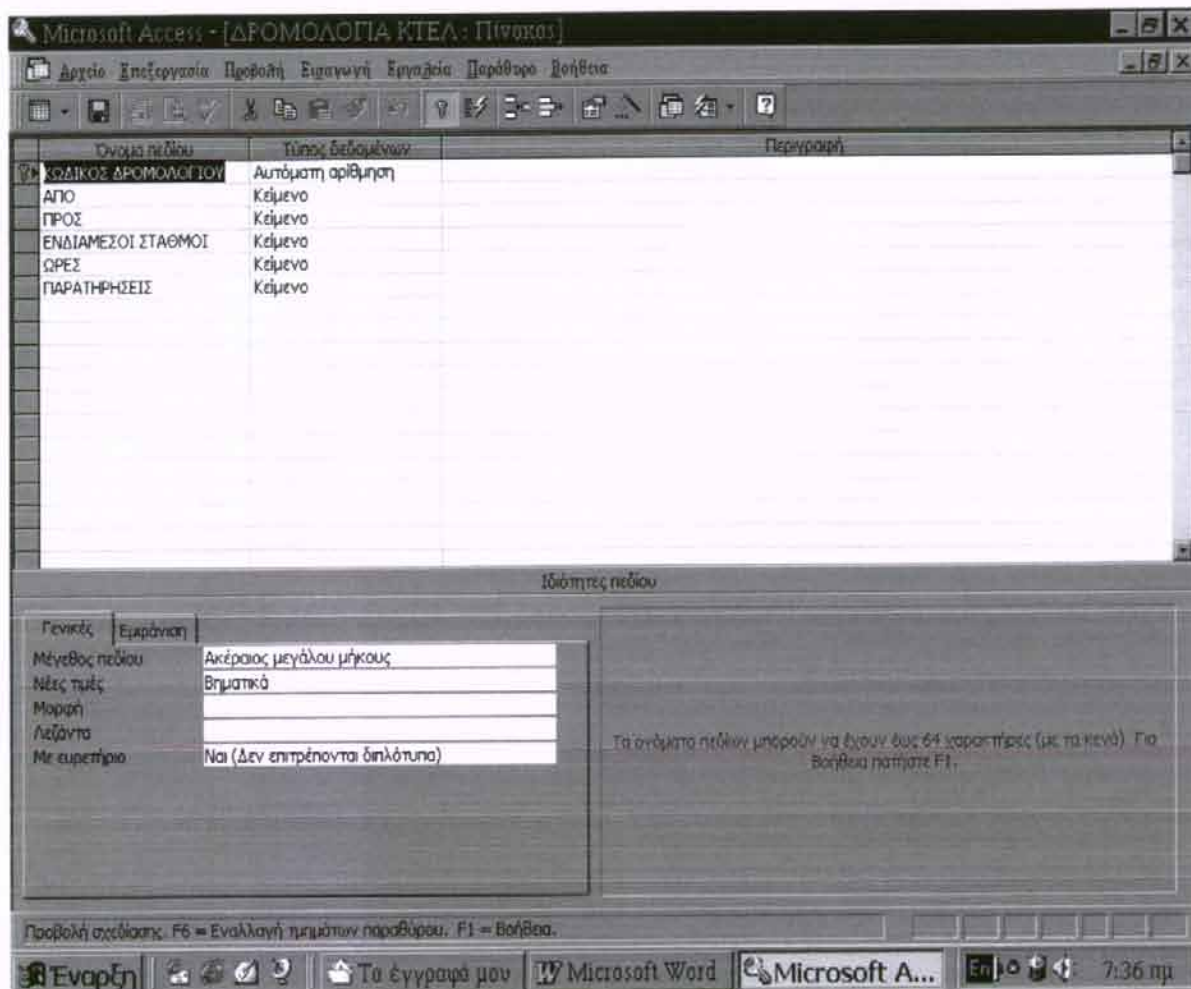
Εναρξη Τα έγγραφά μου Microsoft Word Microsoft A... 7:32 πμ

Ακολουθεί ο πίνακας Διασκέδαση, όπου αναφέρονται όλα τα σημεία διασκέδασης όπως καφετέριες, νυχτερινά κέντρα καθώς και εστιατόρια, πιτσαρίες, ταβέρνες σε ολόκληρο το νησί. Δίνονται τα στοιχεία της επιχείρησης καθώς και η περιοχή στην οποία βρίσκεται.

Στο τελευταίο πεδίο αναφέρεται το είδος στο οποίο ανήκει. Πρέπει να τονίσουμε σε αυτό το σημείο ότι μία επωνυμία μπορεί να συναντάται πάνω από μία φορά στον ίδιο ή σε διαφορετικό νομό. Καθώς επίσης και το γεγονός πως μία και μόνο επιχείρηση μπορεί να ανήκει σε πάνω από μία κατηγορίες. Για παράδειγμα, κάποιο νυχτερινό κέντρο μπορεί να χαρακτηρίζεται και ως μπαρ ή μουσικό κέντρο.

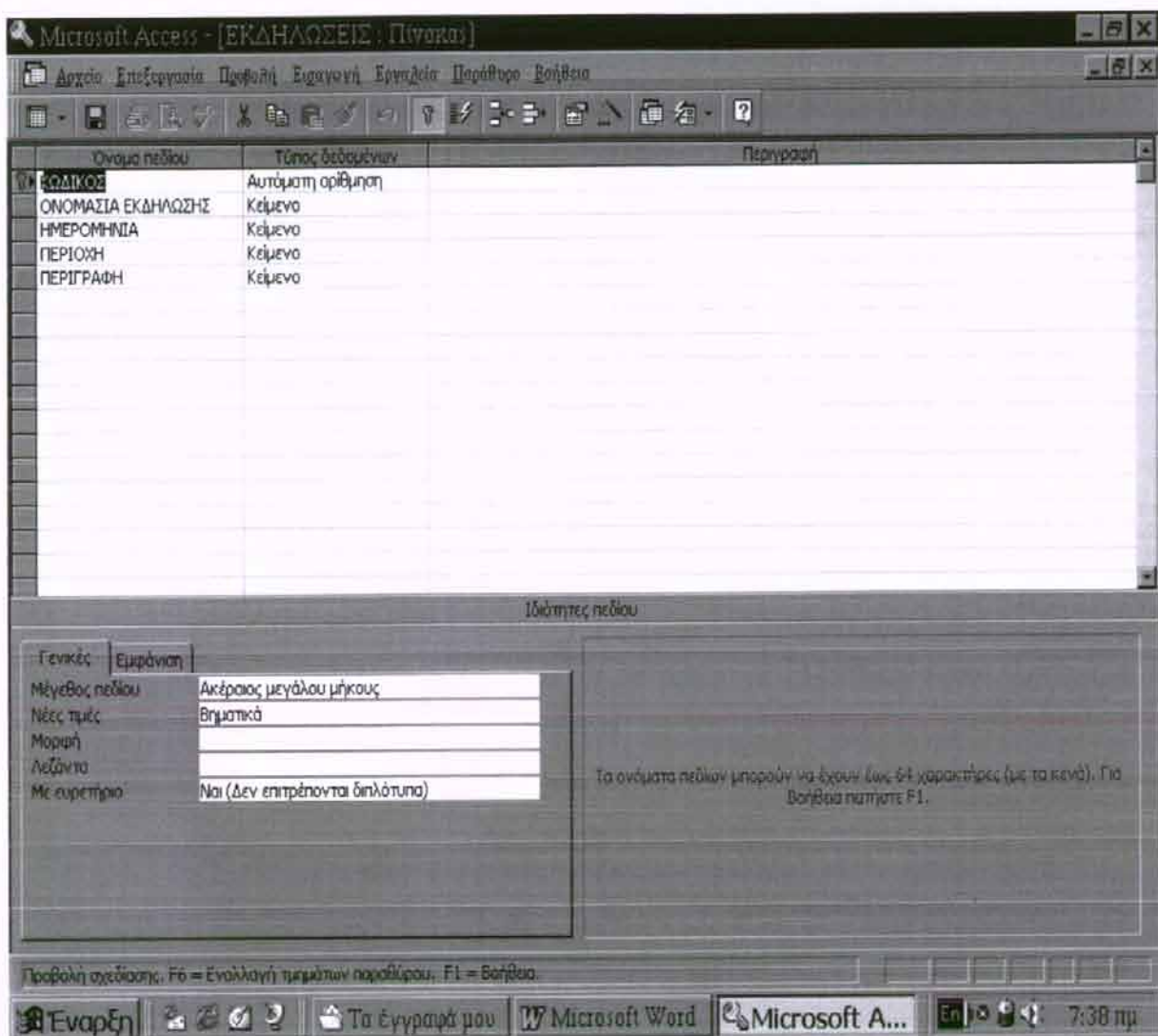
Όπως και στους παραπάνω πίνακες, έτσι και σε αυτόν, στο τηλέφωνο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί η λειτουργία της Access που ονομάζεται 'Μάσκα' και δημιουργεί έναν ομοιόμορφο τρόπο γραφής τους. Αυτό όμως δεν προτιμήθηκε καθώς η μορφή των τηλεφώνων δεν είναι ίδια σε όλη την Κρήτη.

Τα Δρομολόγια του ΚΤΕΛ ανακτήθηκαν από τη σελίδα του ΚΤΕΛ στο Internet με διεύθυνση www.Ktel.org. Τα περισσότερα από αυτά διακρίνονται σε θερινά και χειμερινά χωρίς να παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές κατά τις δύο περιόδους. Συνήθως το καλοκαίρι υπάρχουν περισσότερα δρομολόγια για την αντιμετώπιση της αυξανόμενης ζήτησης. Σε άλλες πάλι περιπτώσεις, οι ώρες και η συχνότητα αναχώρησης και άφιξης των λεωφορείων είναι οι ίδιες ανεξαρτήτου εποχής.

Ο κωδικός του δρομολογίου δεν είναι ορισμένος επίσημα, αλλά όπως έχουμε εξηγήσει και σε παραπάνω περιπτώσεις αποτελεί το πρωτεύον κλειδί, το οποίο χρησιμοποιείται για σύνδεση των πινάκων και είναι ουσιαστικά ο αύξων αριθμός που έχει δοθεί σε αυτό από το σύστημα. Ο αριθμός αυτός ορίζεται αυτόματα και είναι πάντα ακέραιος. Αν επιλέξουμε να διαγράψουμε μία εγγραφή, ο αριθμός της δεν θα ξαναδοθεί σε επόμενη διότι το πρωτεύον κλειδί είναι μοναδικό.

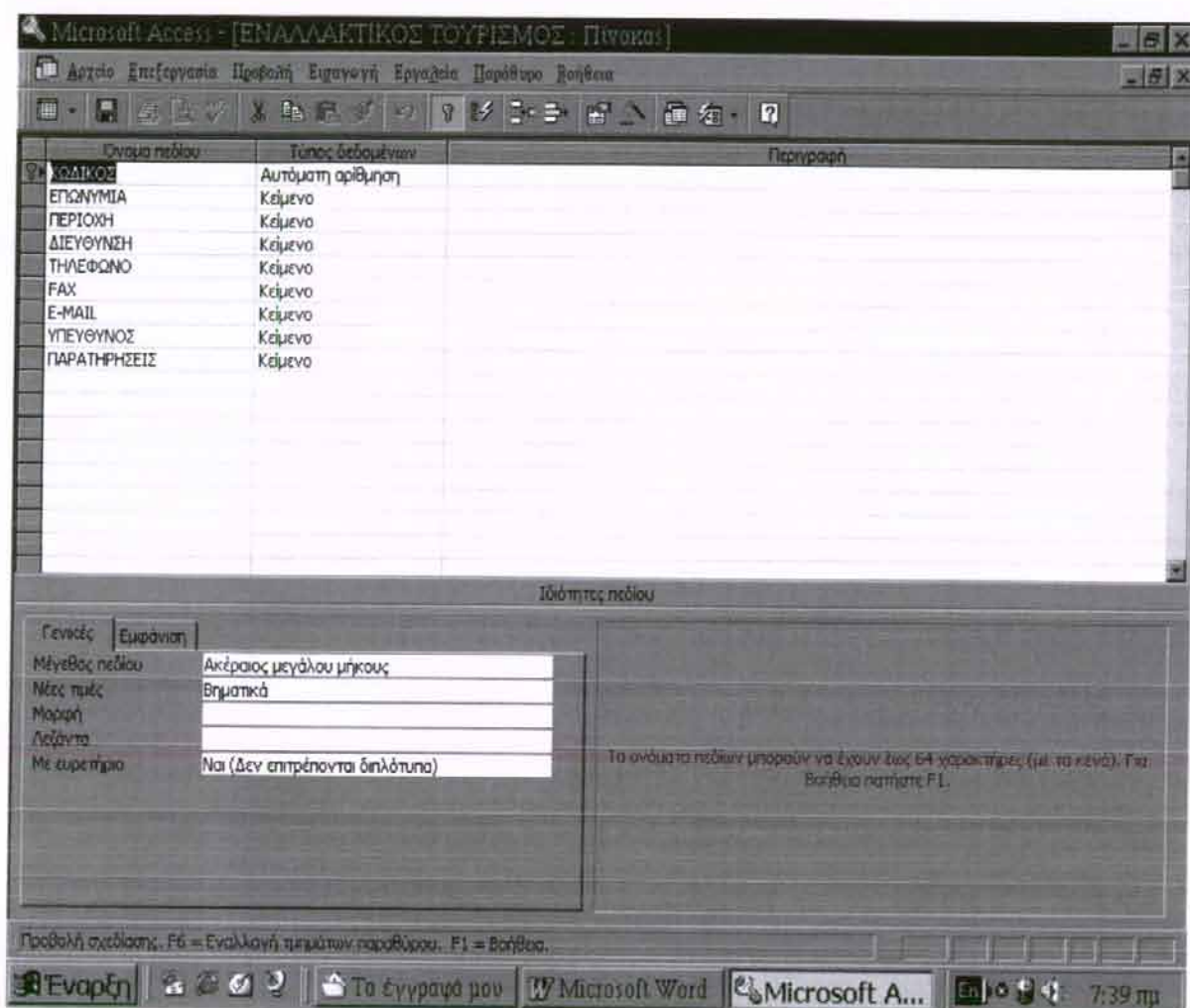

Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, κυρίως, λαμβάνουν χώρα στην Κρήτη πλήθος θρησκευτικών, μουσικών, θεατρικών και άλλων εκδηλώσεων καθώς και πανηγύρια. Στον πίνακα αυτό παρουσιάζονται τα δρώμενα με την ονομασία τους, την ημερομηνία και την περιοχή στην οποία διεξάγονται μαζί με μία σύντομη περιγραφή τους.

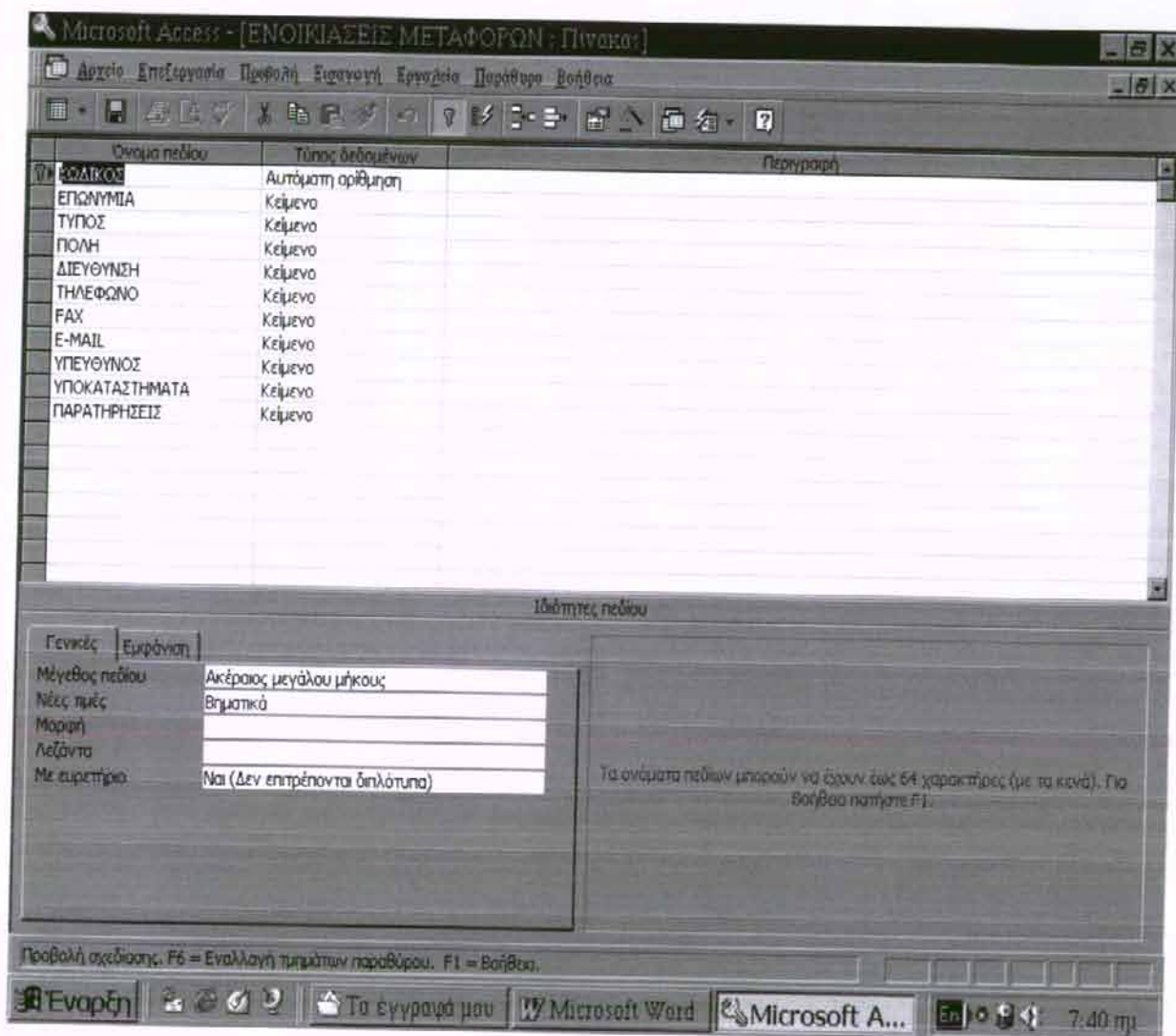
Πολλές φορές η ονομασία των εκδηλώσεων εμφανίζεται περισσότερες από μία φορές, όπως για παράδειγμα το πανηγύρι της Παναγίας. Σε αυτή την περίπτωση, καθώς και η ημερομηνία είναι ίδια, η περιοχή είναι ο μόνος παράγοντας που μπορεί να διαχωρίσει αυτές τις εκδηλώσεις.

Το τελευταίο πεδίο είναι η περιγραφή της εκδήλωσης. Σε αυτό υπάρχει μια μικρή επεξήγηση των γεγονότων που συμβαίνουν τις συγκεκριμένες ημέρες.

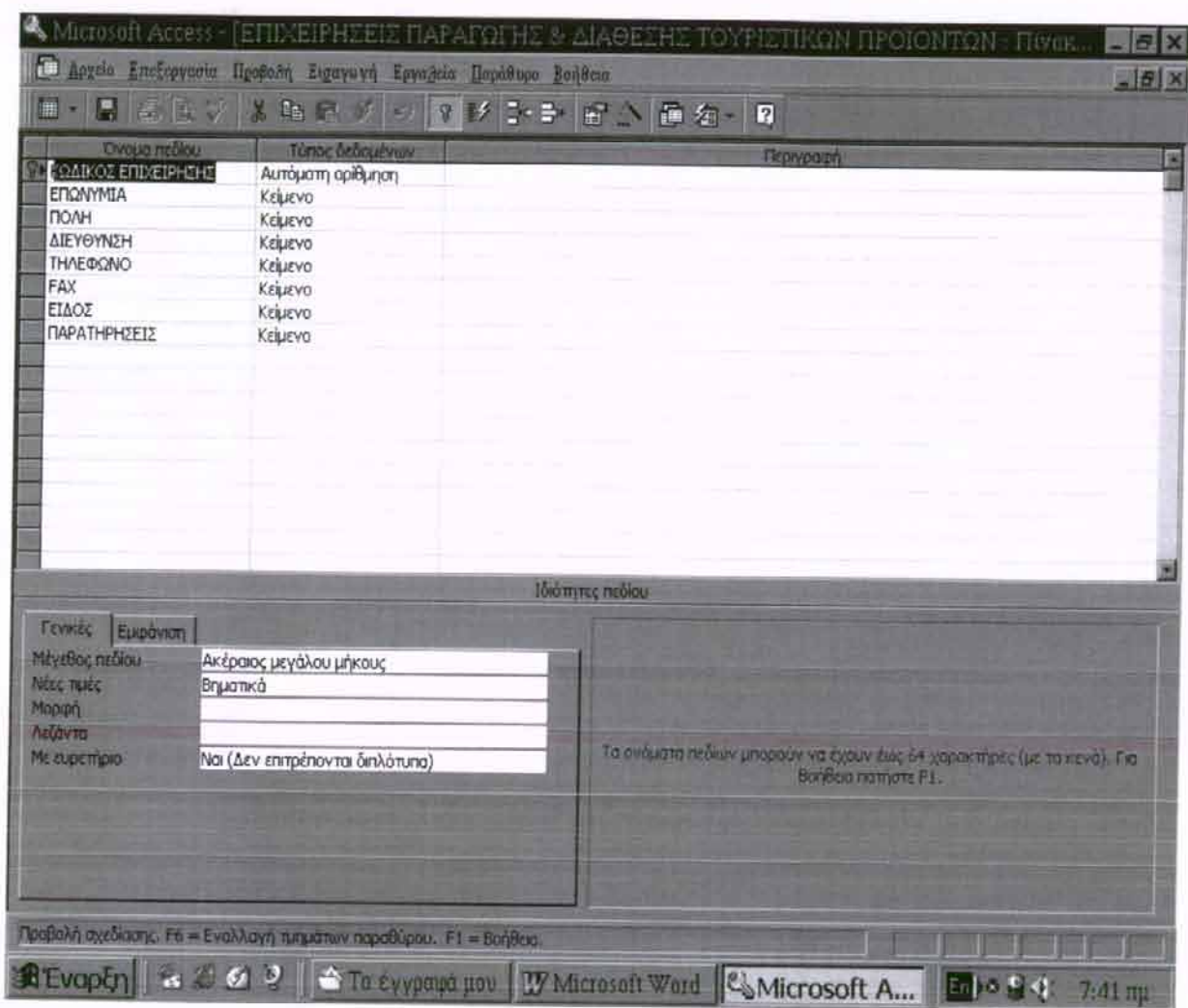
Ο πίνακας Εναλλακτικός Τουρισμός περιέχει τις επιχειρήσεις εκείνες οι οποίες προσφέρουν λύσεις και προτάσεις για όσους αγαπούν την περιπέτεια και ζητούν το διαφορετικό. Από την έρευνα που διεξήγαμε έγινε φανερό πως δεν υπάρχουν αρκετά γραφεία με εξυπηρετήσεις αυτού του είδους στην Κρήτη. Σε αντίθεση, η ζήτηση για νέου είδους εμπειρίες είναι συνεχώς αυξανόμενη.

Στον εναλλακτικό τουρισμό συμπεριλαμβάνονται δραστηριότητες όπως η ποδηλασία στο βουνό (mountain biking), ο οικοτουρισμός, ο αγροτουρισμός, οι καταδύσεις, η κατάβαση ποταμών (rafting) καθώς και το σκι. Στα περιεχόμενα του πίνακα περιλαμβάνονται τουριστικά γραφεία που αναλαμβάνουν την οργάνωση σχετικών δραστηριοτήτων καθώς και χιονοδρομικά κέντρα.

Οι Ενοικιάσεις Μεταφορών αφορούν τις επιχειρήσεις οι οποίες διαθέτουν λεωφορεία, αυτοκίνητα και μοτοσικλέτες σε ιδιώτες ή εταιρείες. Οι περισσότερες από αυτές είναι τουριστικά γραφεία ή παραρτήματα αυτών. Κάποιες από αυτές διαθέτουν ένα μόνο είδος μεταφοράς ενώ άλλες περισσότερα. Ακόμα υπάρχουν λίγα γραφεία τα οποία ενοικιάζουν γιωτ και θαλαμηγούς για την εξερεύνηση του νησιού ή εκδρομές στα νησιά του Αιγαίου.

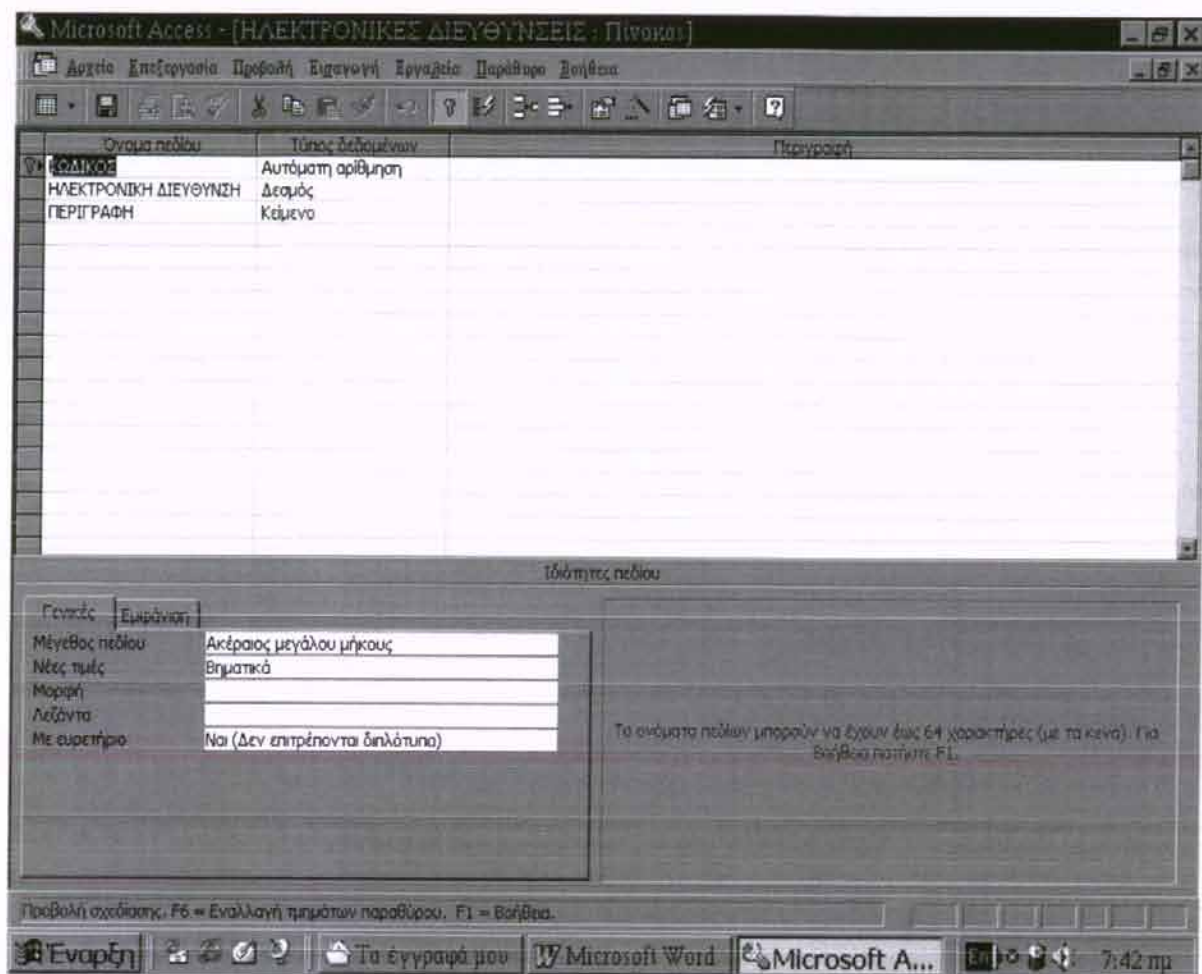
Στον πίνακα η κάθε επιχείρηση παρουσιάζεται τόσες φορές όσα είναι τα μέσα τα οποία ενοικιάζει. Με αυτό τον τρόπο ο χρήστης μπορεί μέσω των ερωτημάτων που έχουν δημιουργηθεί να ζητήσει να ανακτήσει μόνο τις ενοικιάσεις ενός είδους μεταφοράς, π.χ. μόνο αυτοκινήτων.

Οι Επιχειρήσεις Παραγωγής και Διάθεσης Τουριστικών Προϊόντων διακρίνονται σε χονδρικής πώλησης, λιανικής πώλησης και παραγωγής. Στις παραπάνω κατηγορίες συμπεριλαμβάνονται τόσο καταστήματα που πωλούν τοπικά προϊόντα και ενθύμια για τους τουρίστες όσο και βιοτεχνίες ή ιδιώτες οι οποίοι παράγουν, κατασκευάζουν και διαθέτουν διάφορα αναμνηστικά αντικείμενα, είδη ένδυσης και διατροφής.

Από τον πίνακα μπορεί κανείς να πάρει πληροφορίες για το σημείο στο οποίο βρίσκεται η επιχείρηση, σε ποιο από τα είδη ανήκει και μια μικρή περιγραφή σχετικά με το τι ακριβώς προσφέρει, ή ποια είναι η εξέλιξη της ιστορικά.

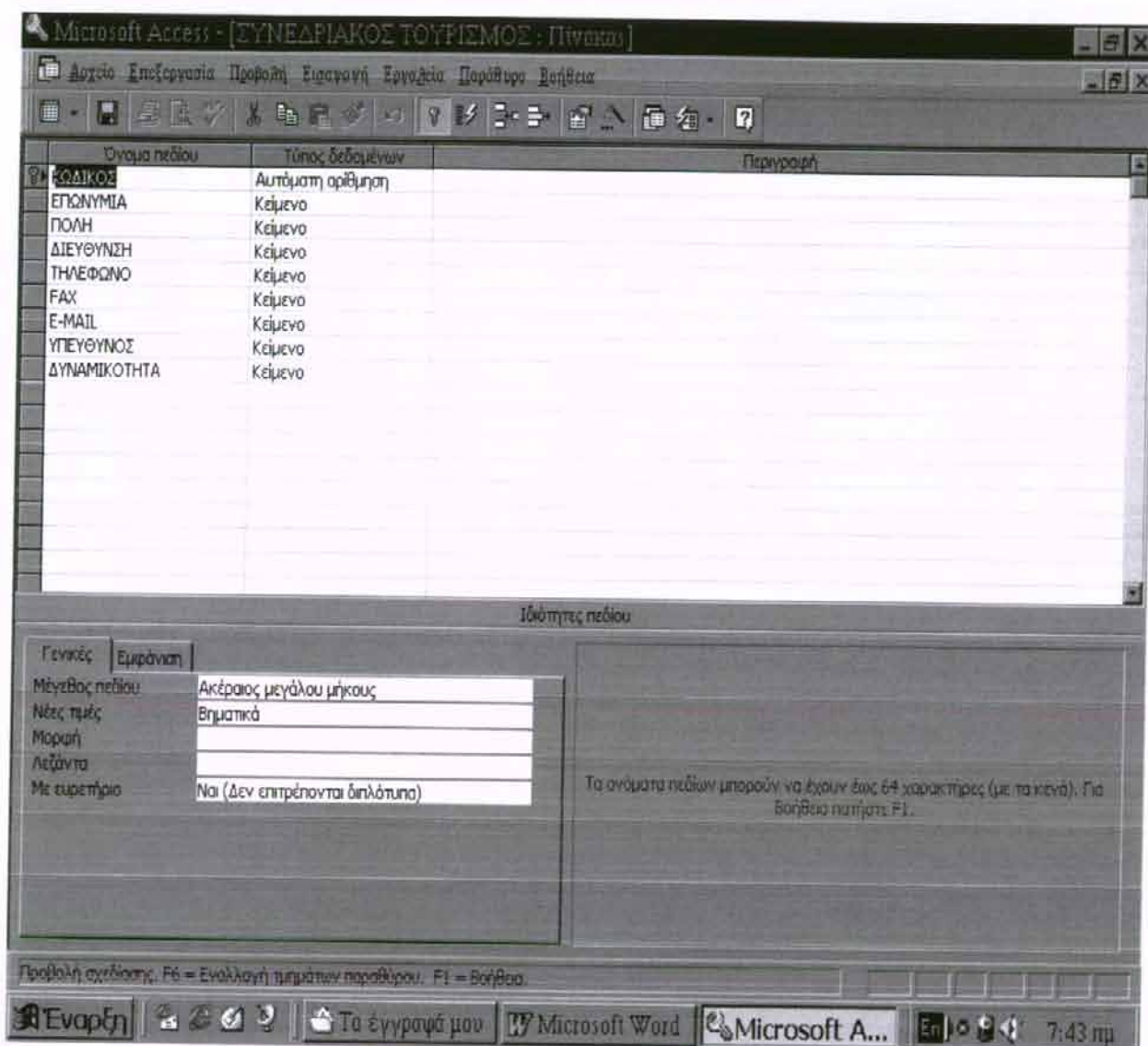
Σκοπός του πίνακα αυτού είναι να διευκολύνει τον επισκέπτη στην αναζήτησή του για αγορά αναμνηστικών και τοπικών προϊόντων.

Καθώς οι υπολογιστές χρησιμοποιούνται ευρύτατα στις τουριστικές εφαρμογές, θα ήταν αδιανόητο να λείπουν από αυτό τον Οδηγό οι ηλεκτρονικές διευθύνσεις οι οποίες άμεσα μπορούν να προσφέρουν πληροφορίες σχετικά με την Κρήτη.

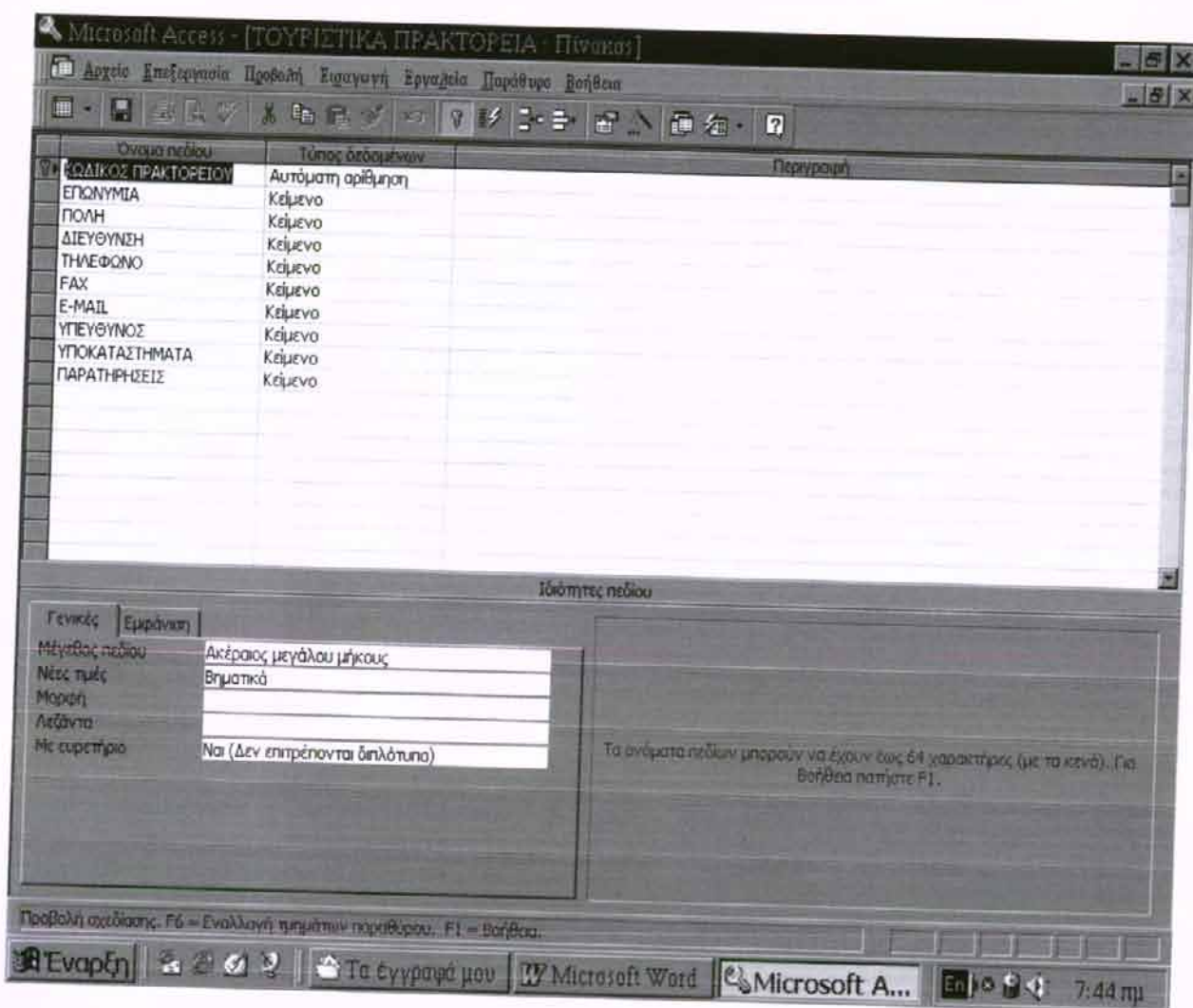
Σε αυτό τον πίνακα έχουν συμπεριληφθεί οι διευθύνσεις αεροπορικών και ακτοπλοϊκών εταιρειών, οι οποίες πραγματοποιούν δρομολόγια προς το νησί, του ΕΟΤ, του Πανεπιστημίου της Κρήτης καθώς και κάποιων sites με γενικές πληροφορίες και χάρτες της περιοχής.

Η Access πλέον έχει τη δυνατότητα να συνδέεται απ' ευθείας με το διαδίκτυο. Αυτό σημαίνει πως τα περιεχόμενα του δεύτερου πεδίου του πίνακα είναι πραγματικές διευθύνσεις στο Internet τις οποίες έχει τη δυνατότητα να ανοίξει ο ενδιαφερόμενος απ' ευθείας από το πρόγραμμα απλά κάνοντας κλικ πάνω σ' αυτές. Για να χρησιμοποιήσει κανείς την προαναφερθείσα διαδικασία είναι απαραίτητη η ρύθμιση του πεδίου και η ύπαρξη σύνδεσης με το διαδίκτυο. Η ρύθμιση του πεδίου γίνεται με τον προσδιορισμό του ως τύπος 'δεσμός'.

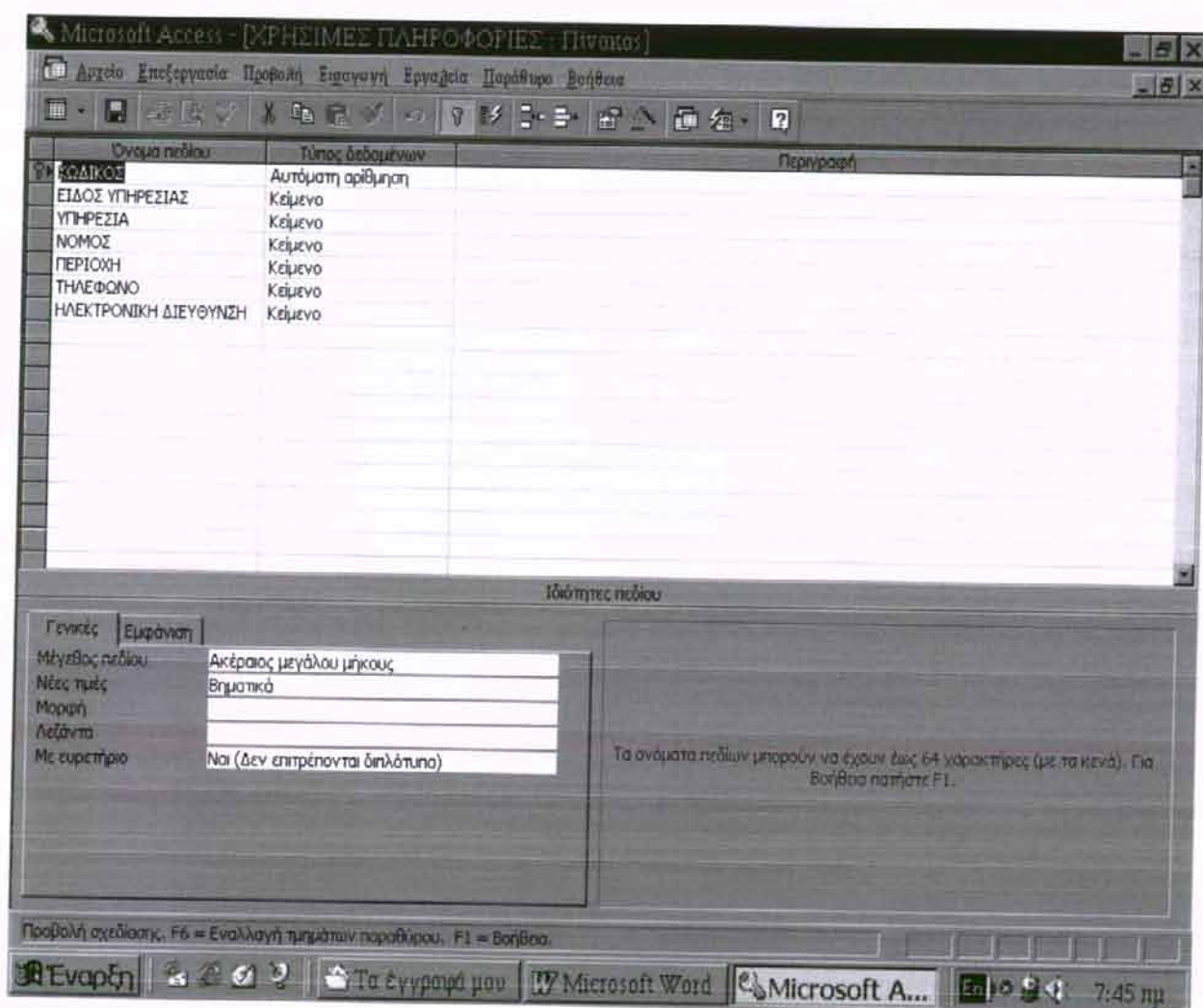
Ο πίνακας Συνεδριακός Τουρισμός περιέχει τους συνεδριακούς χώρους του νησιού και τα ξενοδοχεία που διαθέτουν αυτούς. Το πεδίο Επωνυμία αναφέρεται στην επωνυμία είτε του χώρου είτε της ξενοδοχειακής μονάδας μέσα στην οποία ανήκει. Στη μεγάλη πλειοψηφία τους τα συνεδριακά κέντρα της Κρήτης βρίσκονται μέσα σε ξενοδοχεία ως μέρη αυτών, όπως και στην υπόλοιπη χώρα άλλωστε.

Όπως είναι φανερό, τα πεδία σε όλους τους πίνακες έως αυτό το σημείο, αλλά και παρακάτω, εκτός από το πρωτεύον κλειδί είναι τύπου κειμένου. Αυτό συμβαίνει επειδή δεν έχουν χρησιμοποιηθεί αριθμοί, ημερομηνίες, υπομνήματα ή άλλα είδη πεδίων. Εξ' άλλου τα πεδία κειμένου είναι πιο εύχρηστα καθώς δε χρειάζεται να καθοριστεί γι' αυτά κάποια συγκεκριμένη μορφή, η οποία θα είναι εκ των πραγμάτων περιοριστική.

Ο πίνακας Τουριστικά Πρακτορεία είναι σχεδιασμένος περίπου όπως και οι Ενοικιάσεις Μεταφορών. Σ' αυτόν δίνονται πληροφορίες για την περιοχή όπου βρίσκεται η κάθε επιχείρηση, την ακριβή της διεύθυνση (όπου υπάρχει), τα υποκαταστήματα που διαθέτει και σε ποιο σημείο βρίσκονται, τον υπεύθυνο του γραφείου αλλά και τις υπηρεσίες τις οποίες παρέχει. Η τελευταία πληροφορία δίνεται στο πεδίο Παρατηρήσεις. Έτσι μπορεί ο χρήστης να αναζητήσει τα γραφεία στην περιοχή που θέλει και από αυτά να διαλέξει εκείνα τα οποία ανταποκρίνονται στις ανάγκες του.

Σ' αυτό το σημείο πρέπει να τονιστεί πως υπάρχει ένα γενικότερο πρόβλημα με τις διευθύνσεις τόσο στα τουριστικά γραφεία όσο και στα ξενοδοχεία. Στις μεγάλες πόλεις στην πλειοψηφία των περιπτώσεων οι διευθύνσεις είναι σαφώς ορισμένες. Στις μικρότερες πόλεις ή στα χωριά της Κρήτης είναι πολύ συχνό φαινόμενο να δίνεται μόνο η περιοχή όπου βρίσκεται η επιχείρηση και ο ταχυδρομικός της κώδικας.

Στις Χρήσιμες Πληροφορίες συμπεριλαμβάνονται τα τηλέφωνα και οι ηλεκτρονικές διευθύνσεις (όπου υπάρχουν) όλων των υπηρεσιών τις οποίες μπορεί να χρειαστεί ο επισκέπτης κατά την παραμονή του στο νησί ανάλογα με το νομό και την περιοχή στην οποία βρίσκονται.

Αυτές χωρίζονται σε:

- ✓ Υγειονομικές (Σταθμοί Α΄ Βοηθειών, Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας),
- ✓ Μεταφορές (Λιμάνια, Αεροδρόμια)
- ✓ Τουριστικές (ΕΟΤ, Τουριστική Αστυνομία)
- ✓ Πρώτης Ανάγκης (Αστυνομία, Τροχαία, Πυροσβεστική) και
- ✓ Πληροφορίες (Δήμοι, Κοινότητες)

Έτσι, ανάλογα με την υπηρεσία που αναζητά και την περιοχή που βρίσκεται μπορεί εύκολα μέσω του ανάλογου ερωτήματος να βρει το τηλέφωνο που χρειάζεται. Αρκεί να δώσει τα στοιχεία που του ζητούνται.

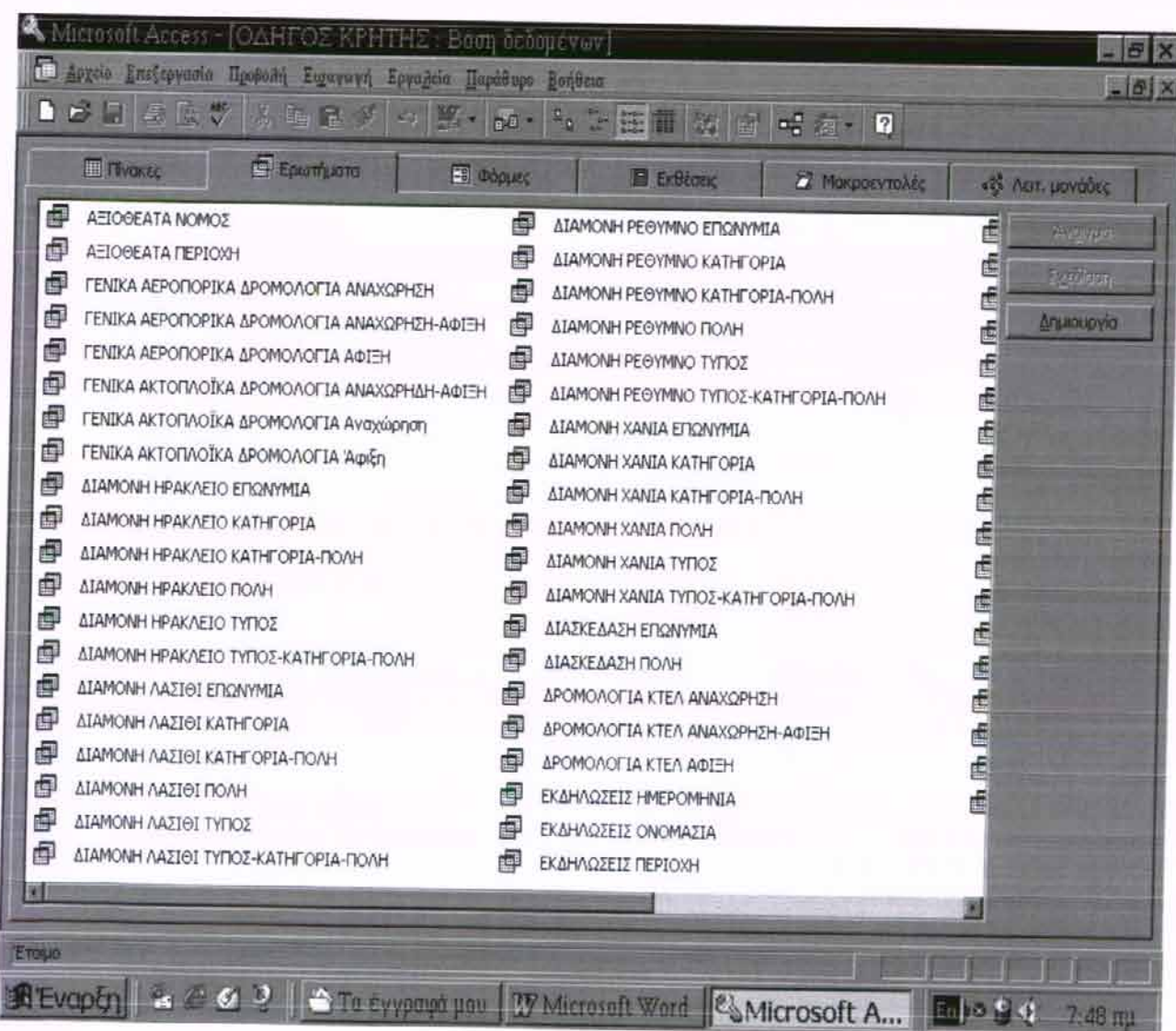
Παρακάτω αναλύεται ο τρόπος κατασκευής των ερωτημάτων, η χρησιμότητά τους καθώς και ο τρόπος χρήσης τους.

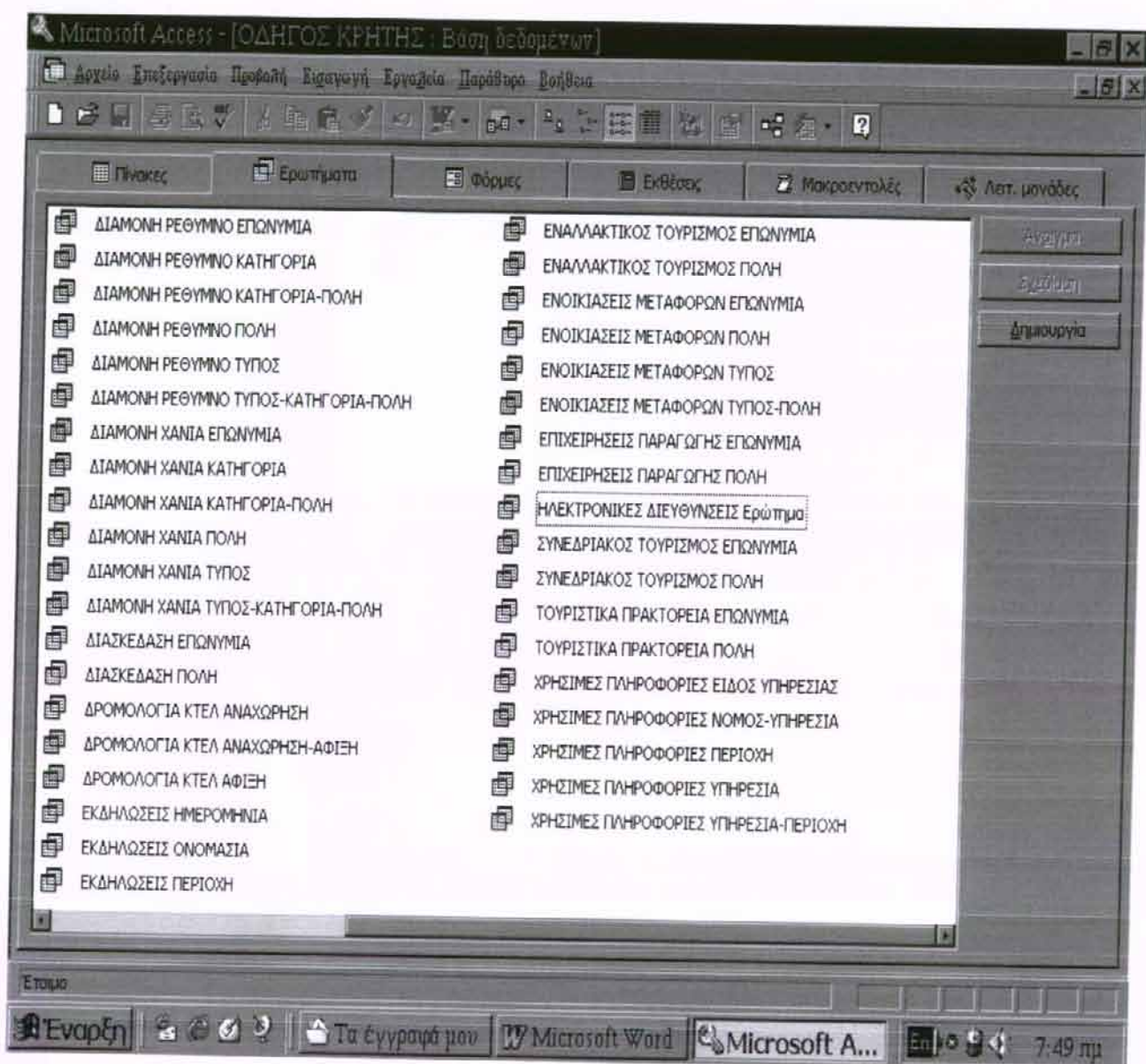

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

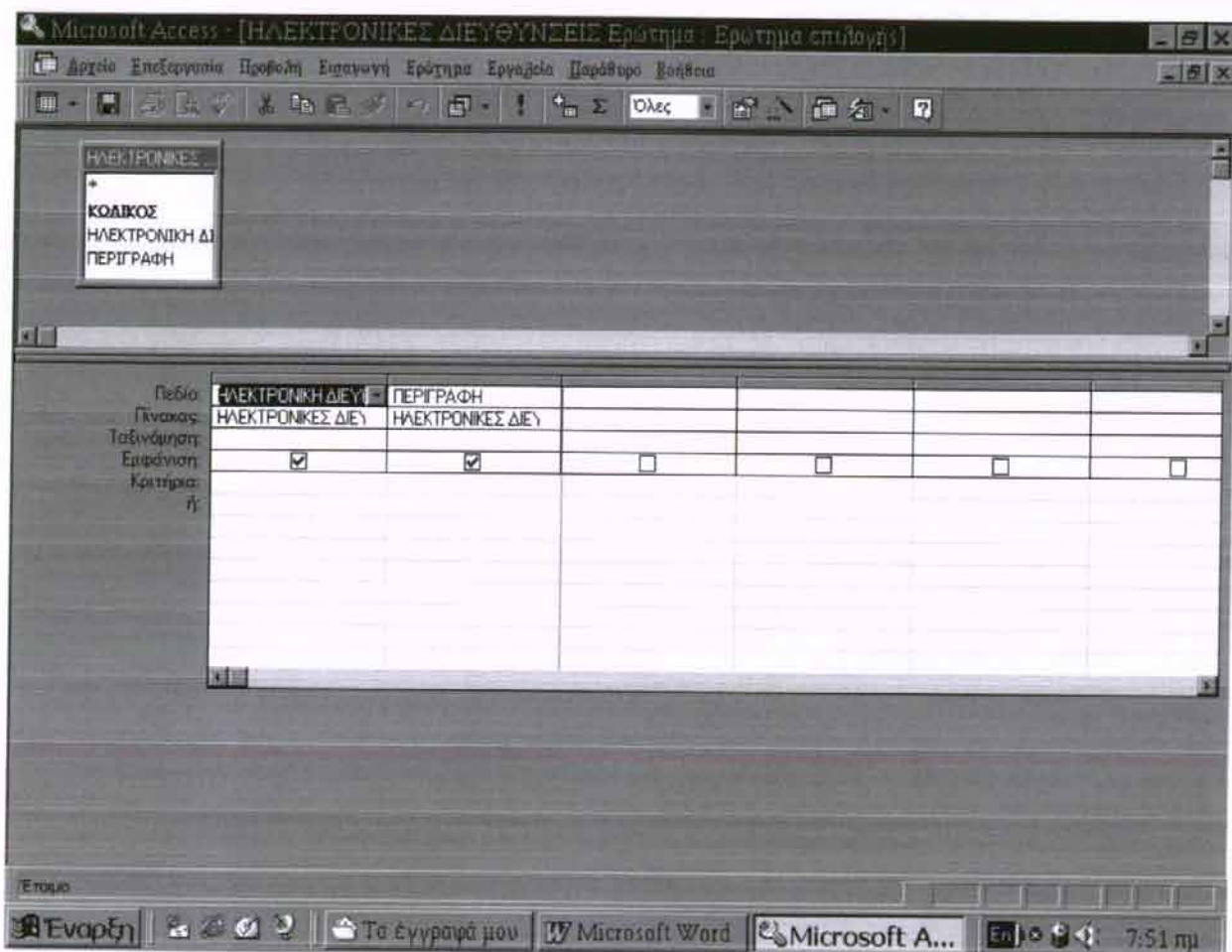
Τα ερωτήματα είναι μια διαδικασία της Microsoft Access η οποία μας επιτρέπει να ταξινομούμε τα δεδομένα μας ή να τα αναζητούμε με βάση κριτήρια που εμείς θέτουμε. Με απλά λόγια, ερώτημα είναι μια ερώτηση που αναφέρεται στα δεδομένα των πινάκων. Τα ερωτήματα μπορούν να δημιουργήσουν καταλόγους με στοιχεία από έναν ή περισσότερους πίνακες, να μετρήσουν εγγραφές ή ακόμα να κάνουν υπολογισμούς εφ' όσον υπάρχουν αριθμητικά στοιχεία.

Στον Τουριστικό Οδηγό Κρήτης έχει δημιουργηθεί ένα πλήθος ερωτημάτων έτσι ώστε να καλύπτουν όλες τις απαιτήσεις που μπορεί να παρουσιαστούν. Παρακάτω φαίνονται τα ερωτήματα που έχουν δημιουργηθεί έτσι όπως παρουσιάζονται στην επιλογή με τον τίτλο 'Ερωτήματα' της βάσης.

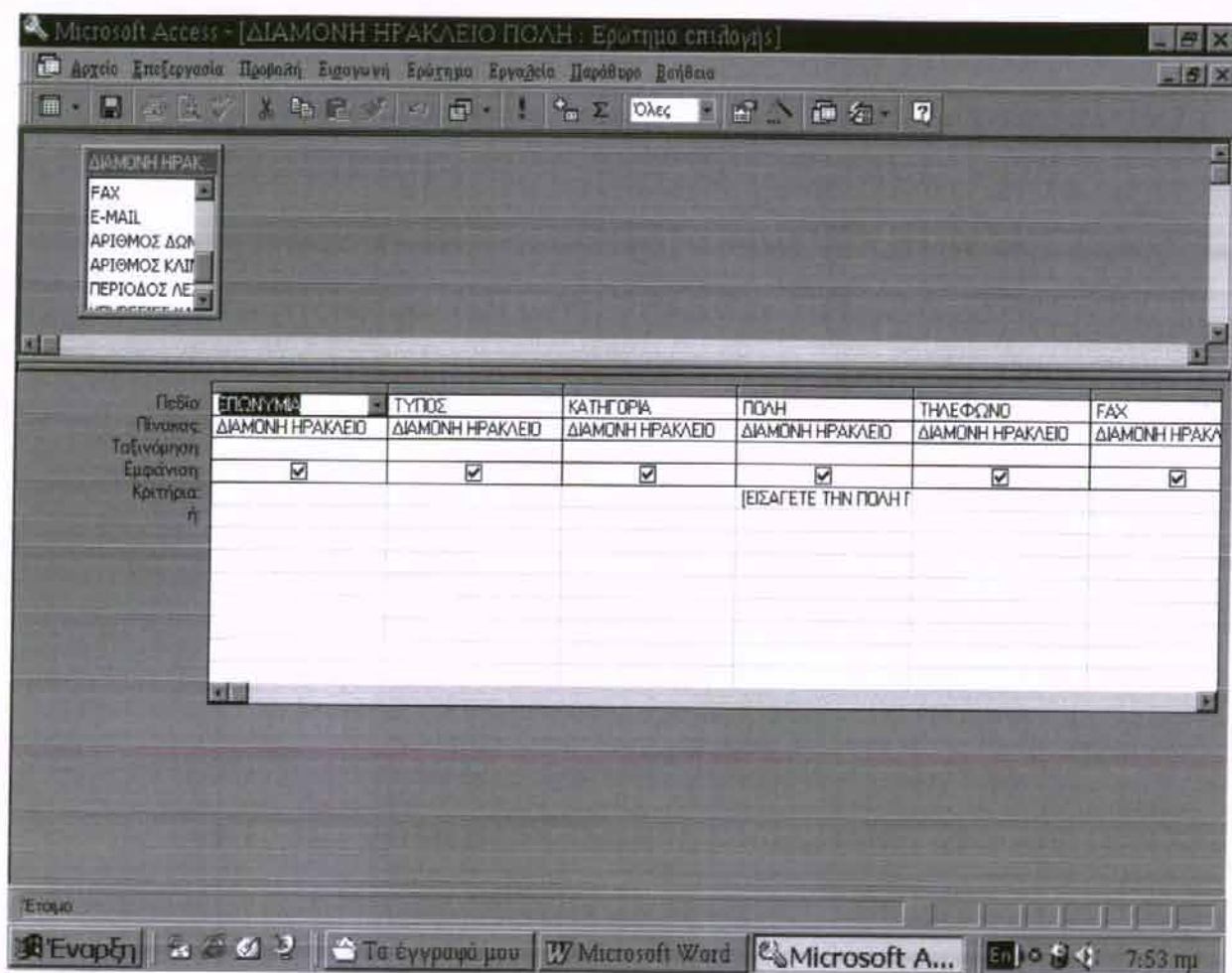

Τα περισσότερα από αυτά είναι παραμετρικά, ενώ υπάρχουν και απλά ερωτήματα. Παράδειγμα απλού ερωτήματος είναι το 'Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις', στο οποίο παρουσιάζονται οι ηλεκτρονικές διευθύνσεις και η επεξήγησή τους. Παρακάτω φαίνεται η οθόνη κατασκευής του συγκεκριμένου ερωτήματος. Στο πάνω αριστερό μέρος βρίσκεται ένας μικρός πίνακας που παρουσιάζει τα πεδία που περιέχει ο πίνακας στον οποίο απευθύνεται το ερώτημα. Εδώ έχουν επιλεγεί τα πεδία 'ηλεκτρονική διεύθυνση' και 'περιγραφή' καθώς και η εμφάνισή τους. Στη Microsoft Access υπάρχει η δυνατότητα να περιληφθούν πεδία στα ερωτήματα χωρίς όμως να εμφανίζονται στην τελική οθόνη.

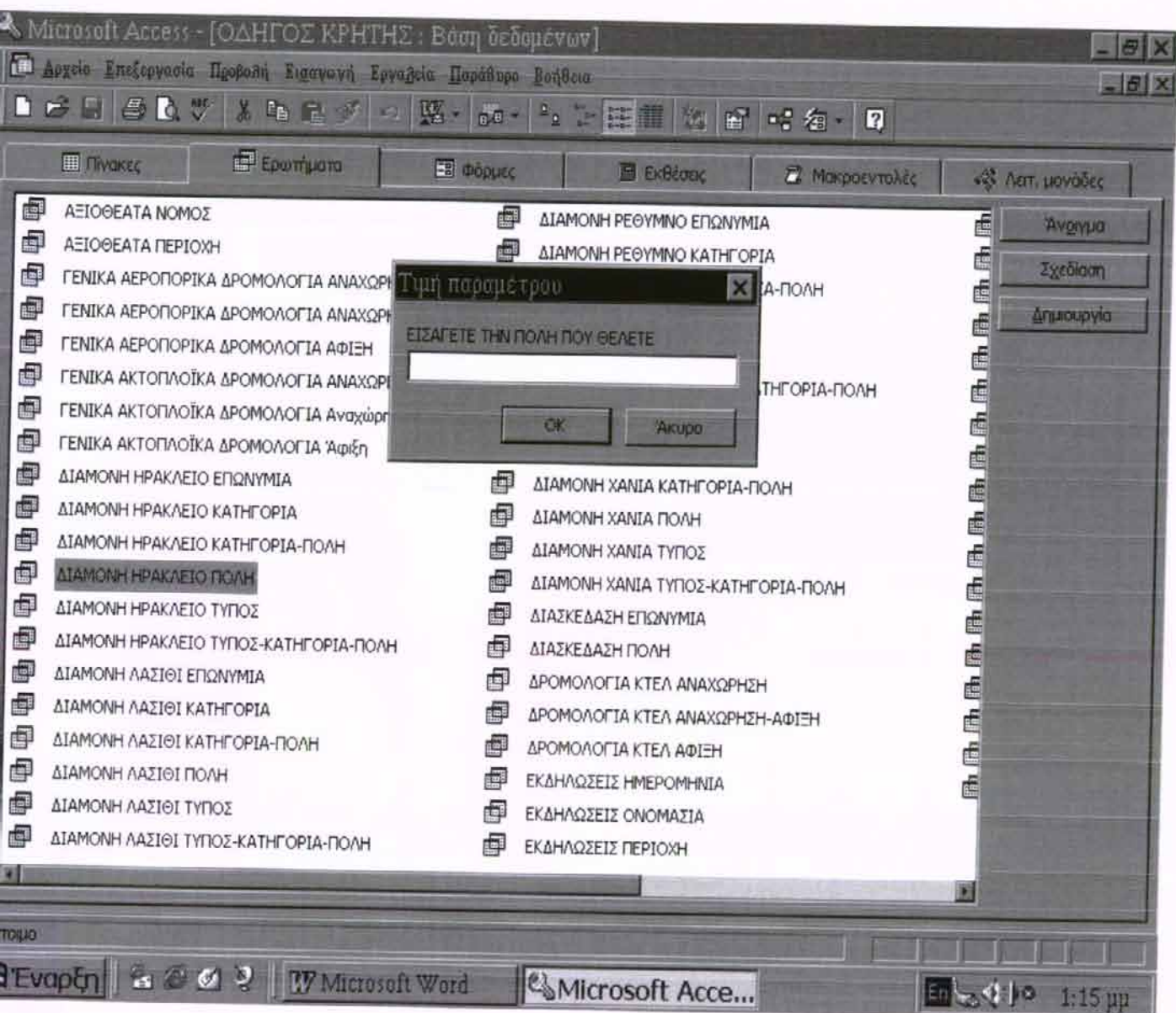
Το αποτέλεσμα που παίρνουμε αν ανοίξουμε το παραπάνω ερώτημα (κάνοντας κλικ πάνω στο όνομά του), είναι ο πίνακας 'Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις' χωρίς όμως το πεδίο που δεν έχει συμπεριληφθεί στο ερώτημα, τον Κωδικό.

Παραμετρικό ονομάζεται ένα ερώτημα όταν θέτονται σε αυτό κριτήρια τα οποία ζητούν από το χρήστη να ορίσει αυτός τι ακριβώς αναζητά. Για παράδειγμα, στο ερώτημα Διαμονή Ηράκλειο Πόλη, ζητείται να δοθεί η επιθυμητή πόλη. Όταν δοθεί αυτή από το χρήστη, τότε στην οθόνη εμφανίζεται ένας πίνακας ο οποίος περιέχει όλα τα καταλύματα στη πόλη την οποία έχει επιλεγθεί. Η σχεδίαση αυτού του ερωτήματος παρατίθεται αμέσως πιο κάτω. Από το μικρό πίνακα πάνω αριστερά με όλα τα πεδία του αρχικού πίνακα, έχουν επιλεγθεί η επωνυμία, ο τύπος, η κατηγορία, η πόλη, το τηλέφωνο, το fax και οι υπηρεσίες τις οποίες προσφέρει το κατάλυμα. Στο ερώτημα εμφανίζονται όλα τα επιλεγμένα πεδία. Στο κριτήριο έχει εισαχθεί η πρόταση [ΕΙΣΑΓΕΤΕ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΠΟΥ ΘΕΛΕΤΕ]. Οι αγκύλες σημαίνουν ότι η πρόταση θα εμφανιστεί αυτούσια ως ερώτηση στο χρήστη.

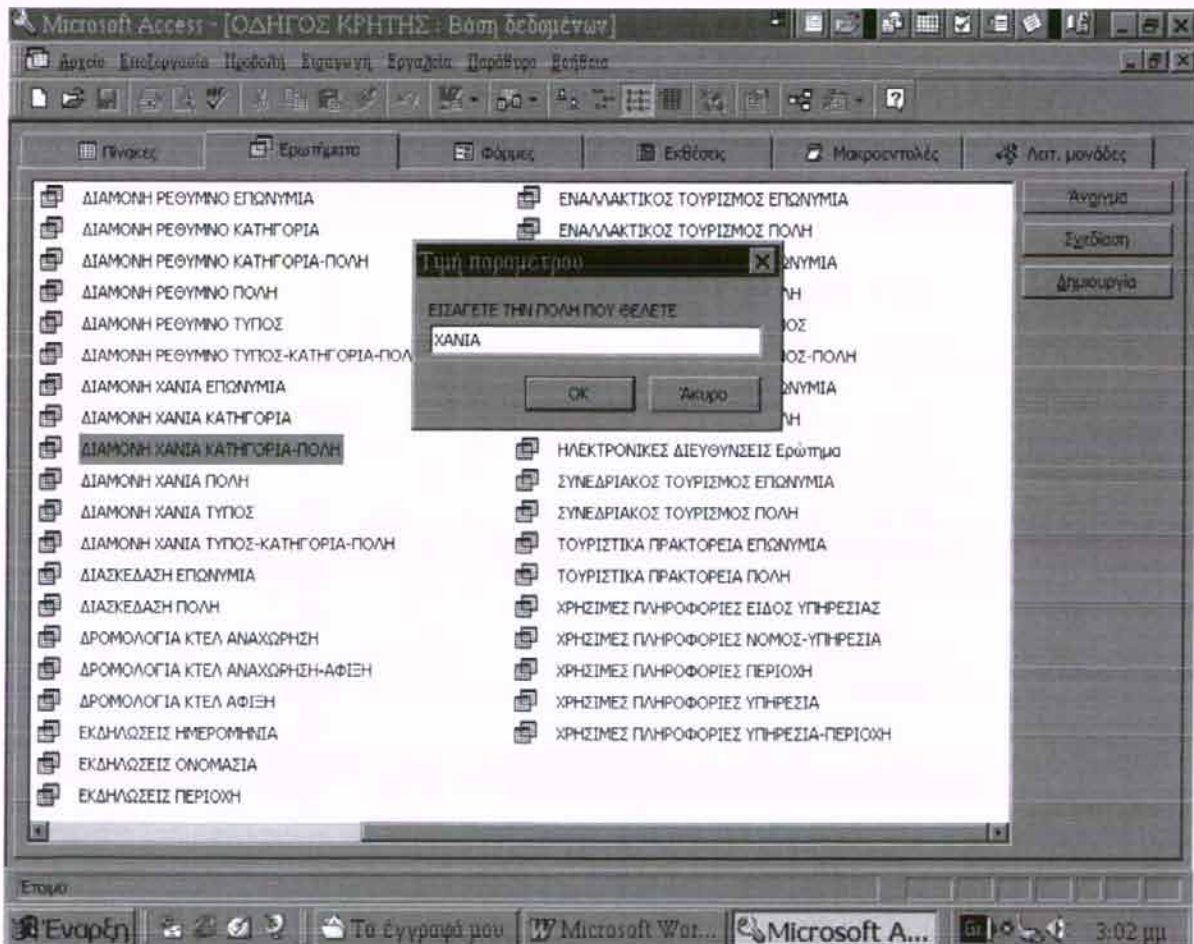
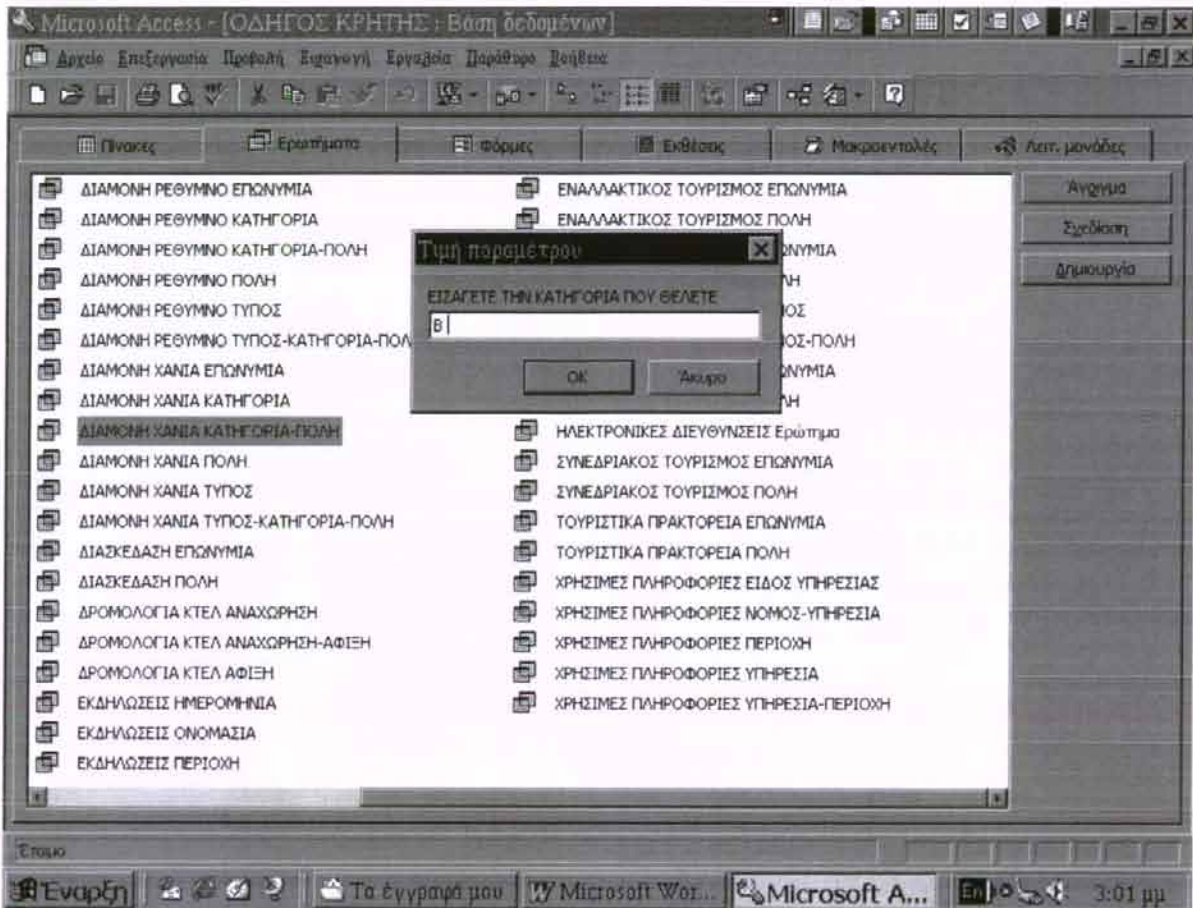

Αφού επιλέξει κάποιος το ανάλογο ερώτημα (κάνοντας διπλό κλικ πάνω σε αυτό) θα δει την παρακάτω οθόνη στην οποία μόλις εισάγει την πόλη που επιθυμεί θα εμφανιστεί ο πίνακας με όλα τα καταλύματα αυτής.

Τα παραμετρικά ερωτήματα είναι πολύ χρήσιμα, διότι απλοποιούν την διαδικασία ανεύρεσης των στοιχείων που αναζητά ο ενδιαφερόμενος και παρουσιάζουν μόνο πιο συγκεκριμένα δεδομένα από τα απλά ερωτήματα. Η χρήση τους επίσης είναι πολύ απλή καθώς το μόνο που χρειάζεται να κάνει ο χρήστης είναι να γράψει την πόλη της προτίμησής του (ή ανάλογα τι ζητά το ερώτημα) και να πατήσει OK.

Έτσι, γίνεται φανερό πως ο χρήστης μπορεί να αναζητήσει τις πληροφορίες που τον ενδιαφέρουν δίνοντας συγκεκριμένες παραμέτρους και να πάρει σαν απάντηση ένα περιορισμένο αριθμό εγγραφών. Αυτή η διαδικασία μειώνει το χρόνο αναζήτησης και ανάκτησης των πληροφοριών. Για να γίνει κατανοητή η παραπάνω πρόταση ας δούμε ένα παράδειγμα. Ο πίνακας Διαμονή Χανιά έχει συνολικά 423 εγγραφές. Έστω ότι ο πελάτης αναζητά διαμονή σε ξενοδοχείο Β κατηγορίας στα Χανιά. Χρησιμοποιώντας το ερώτημα Διαμονή Χανιά Κατηγορία-Πόλη οι επιλογές του μειώνονται σε 24 ενώ δε χρειάζεται να ψάξει αρχικά για όλα τα ξενοδοχεία Β κατηγορίας και μετά να ξεχωρίσει αυτά που βρίσκονται στην πόλη των Χανίων. Αμέσως μετά παρουσιάζεται όλη η διαδικασία για την ανάκτηση των πληροφοριών από το προηγούμενο ερώτημα καθώς και τα αποτελέσματα αυτού.

Microsoft Access - [ΔΙΑΜΟΝΗ ΧΑΝΙΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ-ΠΟΛΗ : Ερώτημα ε]

Αρχείο Επεξεργασία Προβολή Εισαγωγή Μορφή Εγγραφές Εργαλεία Παράθυρο Βοήθεια

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΥΠΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΛΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	FAX	ΥΠΕΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
ΑΡΚΑΔΙ	Β		ΧΑΝΙΑ	0821-92801	0821-94034	Κλιματισμός, γκαράζ, συνεδριακός χώρος.
ΑΚΑΛΙ ΜΕΛΑΘΡΟΝ	Β		ΧΑΝΙΑ	0821-92872	0821-92876	Εστιατόριο, κλιματισμός, πισίνα, 2 μπαρ.
ΒΩΜΑ	Β		ΧΑΝΙΑ	0821-51772	-	Εστιατόριο, πάρκινγκ.
ΕΛ ΓΚΡΕΚΟ	Β		ΧΑΝΙΑ	0821-90432	-	Παραδοσιακή αρχιτεκτονική, πάρκινγκ.
ΕΛΕΝΑ	Β		ΧΑΝΙΑ	0821-95516	-	-
ΜΑΡΙΑΗ	Β		ΧΑΝΙΑ	0821-95519	-	Παραδοσιακή αρχιτεκτονική.
ΜΙΝΩΑ	Β		ΧΑΝΙΑ	0821-27970	0821-27973	Εστιατόριο, μπαρ, καφετερία, hammam, sauna, jacuzzi.
ΜΟΝΤΕ ΒΑΡΔΙΑ	Β		ΧΑΝΙΑ	0821-45444	-	Εστιατόριο, κλιματισμός, πισίνα, πάρκινγκ.
ΝΟΣΤΟΣ	Β		ΧΑΝΙΑ	0821-94740	0821-54502	Παραδοσιακή αρχιτεκτονική.
ΝΤΟΛΦΙΝ II	Β		ΧΑΝΙΑ	0821-93481	-	Πάρκινγκ.
ΝΤΟΜΕΝΙΚΟ	Β		ΧΑΝΙΑ	0821-55019	-	-
ΡΕΝΙΑ	Β		ΧΑΝΙΑ	0821-91238	-	Εστιατόριο, πισίνα, πάρκινγκ.
ΡΑΣΙΦΑΗ	Β		ΧΑΝΙΑ		-	Παραδοσιακή αρχιτεκτονική.
ΡΟΡΤΟ ΒΕΝΕΖΙΑΝΟ	Β		ΧΑΝΙΑ	0821-27100	0821-27105	Εστιατόριο, καφετερία, μπαρ, κλιματισμός, πάρκινγκ.
ΡΟΔΟΝ	Β		ΧΑΝΙΑ	0821-58317	-	Πισίνα, πάρκινγκ.
ΣΑΜΑΡΙΑ	Β		ΧΑΝΙΑ	0821-71271	0821-71270	Εστιατόριο, μπαρ, καφετερία, room service, κλιματισμός.
ΣΑΛΕΠΑ	Β		ΧΑΝΙΑ	0821-28440	0821-28439	Παραδοσιακή αρχιτεκτονική, κλιματισμός, πάρκινγκ.
ΣΑΝΤΑ ΔΕΛΦΙΝΟ	Β		ΧΑΝΙΑ	0821-93098	0821-96500	Κλιματισμός, μπαρ, mini bar, jacuzzi.
ΣΙΛΑ ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ	ΕΔ	Β	ΧΑΝΙΑ	0821-28300	-	Κλιματισμός, πισίνα, πάρκινγκ.
ΣΗΛΙΑΝΘΟΣ	ΕΔ	Β	ΧΑΝΙΑ	0821-20828	-	Πάρκινγκ.
ΣΚΑΖΑ ΒΕΝΕΤΑ	ΕΔ	Β	ΧΑΝΙΑ	0821-90007	-	Κλιματισμός, πάρκινγκ.
ΣΚΑΖΑ ΔΕΛΦΙΝΟ	ΕΔ	Β	ΧΑΝΙΑ	0821-93098	-	Κλιματισμός.
ΣΤΑΡΟΛΟΣ ΣΤΟΥΝΤΙΟΣ	ΕΔ	Β	ΧΑΝΙΑ	0821-55019	-	Πάρκινγκ
ΣΤΑΡΟΛΟΣ	ΕΔ	Β	ΧΑΝΙΑ	-	-	-

σελίδα: 13 από 24

βοήθη φύλλου δεδομένων

Εναρξη Τα έγγραφα μου Microsoft Word... Microsoft A... 3:06 μμ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

Η Access θεωρεί ότι η έκθεση είναι ένα τμήμα της βάσης δεδομένων το οποίο μπορεί να χρησιμοποιήσει ο χρήστης για να οργανώσει και να παρουσιάσει τα δεδομένα του. Πιο συγκεκριμένα, μπορεί να χρησιμοποιήσει εκθέσεις για να μορφοποιήσει τις πληροφορίες του ώστε να μπορεί να τις παρουσιάζει με κατανοητό

και σαφή τρόπο σε άλλα άτομα. Οι εκθέσεις μπορούν να δημιουργηθούν αυτόματα, με τον οδηγό εκθέσεων ή ολοκληρωτικά από το χρήστη. Σε περίπτωση που τα πεδία ή τα περιεχόμενα είναι πολλά τότε προτιμάται η αυτόματη έκθεση σε μορφή στήλης όπως στο παρακάτω παράδειγμα.

The screenshot shows a Microsoft Access window titled "Microsoft Access - [ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ]". The window contains a form with the following fields and values:

Field Name	Value
ΚΩΔΙΚΟΣ	1
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	CRETA PARADISE CONFERENCE CENTER
ΠΟΛΗ	ΧΑΝΙΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	Γεράνι
ΤΗΛΕΦΩΝΟ	0821-6131
FAX	0821-61134
E-MAIL	cretpar@sail.vacation.forthnet
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ	Εσάκη Αλέξα
ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ	6 συγκεκριμένες αιθουσες που μπορούν να φιλοξενήσουν έως 60
ΚΩΔΙΚΟΣ	2

The form is displayed in a window with a menu bar (Αρχείο, Επεξεργασία, Προβολή, Εργαλεία, Παράθυρο, Βοήθεια) and a toolbar. The Windows taskbar at the bottom shows the Start button, several icons, and the system tray with the date and time (10:48 μμ).

Η αυτόματη έκθεση σε μορφή στήλης οργανώνει τα δεδομένα κάθε εγγραφής κατακόρυφα στη σελίδα σε δύο στήλες -μία για τα ονόματα των πεδίων και μία για τα περιεχόμενά τους, όπως φαίνεται και από την οθόνη που παρουσιάζουμε.

Ένας άλλος τρόπος παρουσίασης, όταν όλα τα πεδία μπορούν να εμφανιστούν σε μία σελίδα είναι η έκθεση που φτιάχνεται με οδηγό. Το παρακάτω παράδειγμα δείχνει μια τέτοια έκθεση.

Microsoft Access - [ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ]

Αρχείο Επεξεργασία Προβολή Εργαλεία Παράθυρο Βοήθεια

100% Κλείσιμο

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
1	www.anto.gr	Η ηλεκτρονική διεύθυνση του ΕΟΤ. Περιέχει γενικές πληροφορίες.
2	www.crete.tournet.gr	Πληροφορίες για τη διαμονή, τις μεταφορές, τα τουριστικά γραφεία.
3	www.travelling.gr	Γενικές και τουριστικές πληροφορίες για την Κρήτη.
4	www.aegeanair.com	Πληροφορίες για την Αεροπορία Αιγαίου και τα δρομολόγια της.
5	www.cronus.gr	Πληροφορίες για την Cronus Airlines και τα δρομολόγια της.
6	www.olympic-airways.gr	Πληροφορίες για την Ολυμπιακή Αεροπορία και τα δρομολόγια.
7	www.minoan.gr	Πληροφορίες για τις Μινωικές Γραμμές, την Hellas Ferries, τα δρομολόγια.
8	www.anek.gr	Πληροφορίες για την ANEK LINES και τα δρομολόγια της.
9	www.ferries.gr/gaferries	Πληροφορίες για την G.A. FERRIES και τα δρομολόγια της.
10	www.uch.gr	Η ηλεκτρονική διεύθυνση του Πανεπιστημίου Κρήτης.
11	www.imbc.gr	Η ηλεκτρονική διεύθυνση του Ινστιτούτου Θαλάσσιας Βιολογίας.
12	www.library.tuc.gr	Η ηλεκτρονική διεύθυνση της βιβλιοθήκης του Πολυτεχνίου Κρήτης.
13	www.vacation.net.gr/p/crete.html	Γενικές και τουριστικές πληροφορίες για την Κρήτη.
14	www.dilos.com/region/crete/in.ap.cr.html	Περιέχονται χάρτες των πιο τουριστικών περιοχών της Κρήτης.
15	www.helios.forthnet.gr/diskrete	Πληροφορίες για την ιστορία και τον τουρισμό της Κρήτης.
16	www.creteisland.gr	Γενικές και τουριστικές πληροφορίες για την Κρήτη.
17	www.lodgings.gr/crete/home.htm	Πληροφορίες για καταλύματα στην Κρήτη.
18	www.hotelsgreece.com	Δίνονται πληροφορίες για ξενοδοχεία στην Κρήτη.

Σελίδα: 1

Ετοιμο

Έναρξη Τα έγγραφα Microsoft A... Microsoft W... 10:54 μμ

Ανάλογα με τη μορφή την οποία θέλει ο χρήστης να παρουσιάσει τα δεδομένα του μπορεί να επιλέξει την έκθεση η οποία ταιριάζει στον τρόπο με τον οποίο θέλει να εμφανιστούν οι πληροφορίες του και ανάλογα με τον όγκο των δεδομένων και το πλήθος των πεδίων του πίνακα.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΕ VISUAL BASIC

Η μέχρι τώρα επεξήγηση αναφέρεται αποκλειστικά στη βάση δεδομένων και συγκεκριμένα στο σχεδιασμό και στη χρήση της. Σε αυτό το κεφάλαιο θα επεξηγήσουμε πως ακριβώς έγινε το πρόγραμμα το οποίο συνέδεσε τη βάση και τα κείμενα με τα ιστορικά, πολιτιστικά, θρησκευτικά και γενικότερα στοιχεία για την Κρήτη τα οποία έχουν δημιουργηθεί στο Microsoft Word 97.

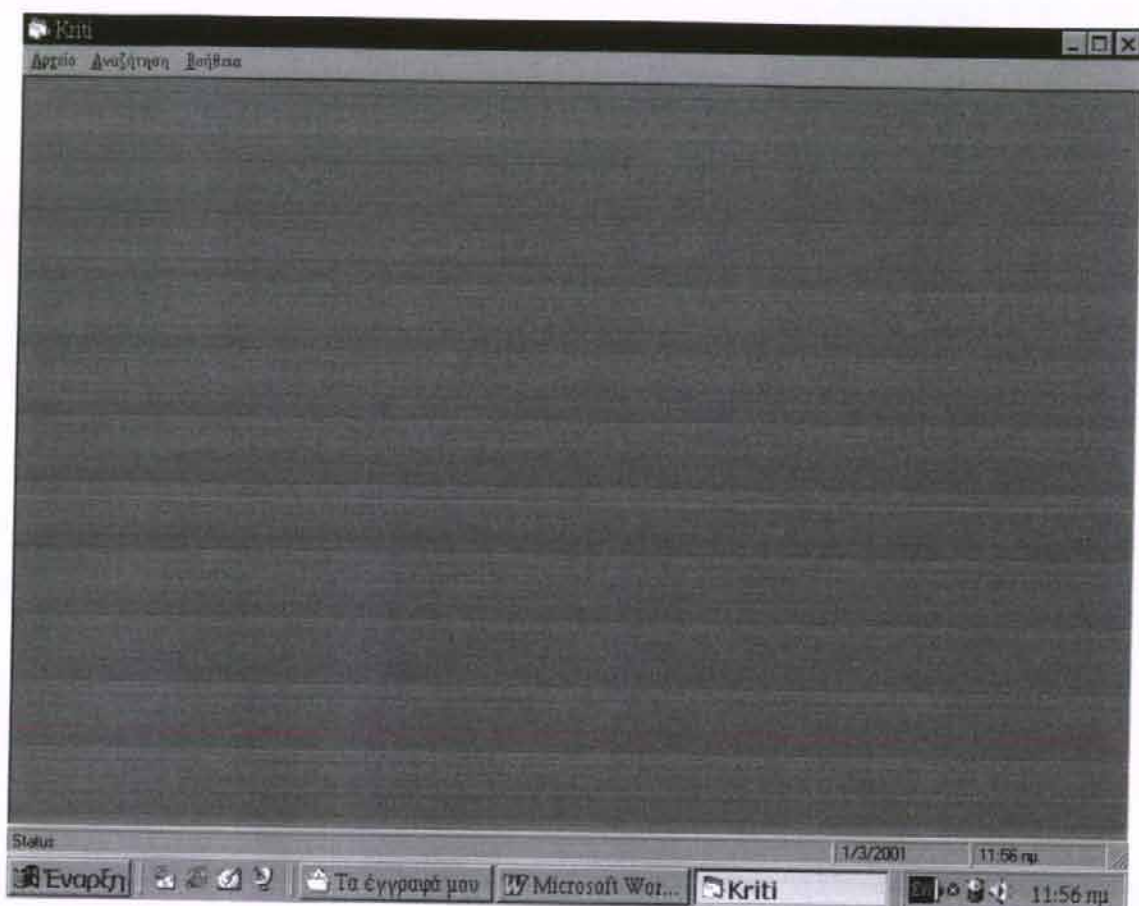
Η εφαρμογή που έχει δημιουργηθεί στη Visual Basic, αποτελείται από τη Βάση Δεδομένων 'Οδηγός Κρήτης', τα αρχεία κειμένου και τον κώδικα σε Visual Basic. Το πρόγραμμα αναλαμβάνει να συνδέσει τα επιμέρους στοιχεία έτσι ώστε τελικά να αποτελούν μέρος της ίδιας εφαρμογής. Ουσιαστικά είναι το κομμάτι με το οποίο εργάζεται ο χρήστης, αυτό που θα του δώσει τη δυνατότητα να αναζητήσει και να ανακτήσει τα δεδομένα του γρήγορα και εύκολα.

Ας δούμε όμως πως σχεδιάστηκε και πως μπορεί να χρησιμοποιηθεί η εφαρμογή. Την πρώτη φορά που φορτώνεται το πρόγραμμα σε κάθε υπολογιστή ζητείται από το χρήστη κωδικός πρόσβασης. Αυτή είναι μία ενέργεια η οποία προστατεύει την εφαρμογή έτσι ώστε να μη μπορεί να αντιγραφεί σε άλλον υπολογιστή χωρίς την έγκριση του ιδιοκτήτη.

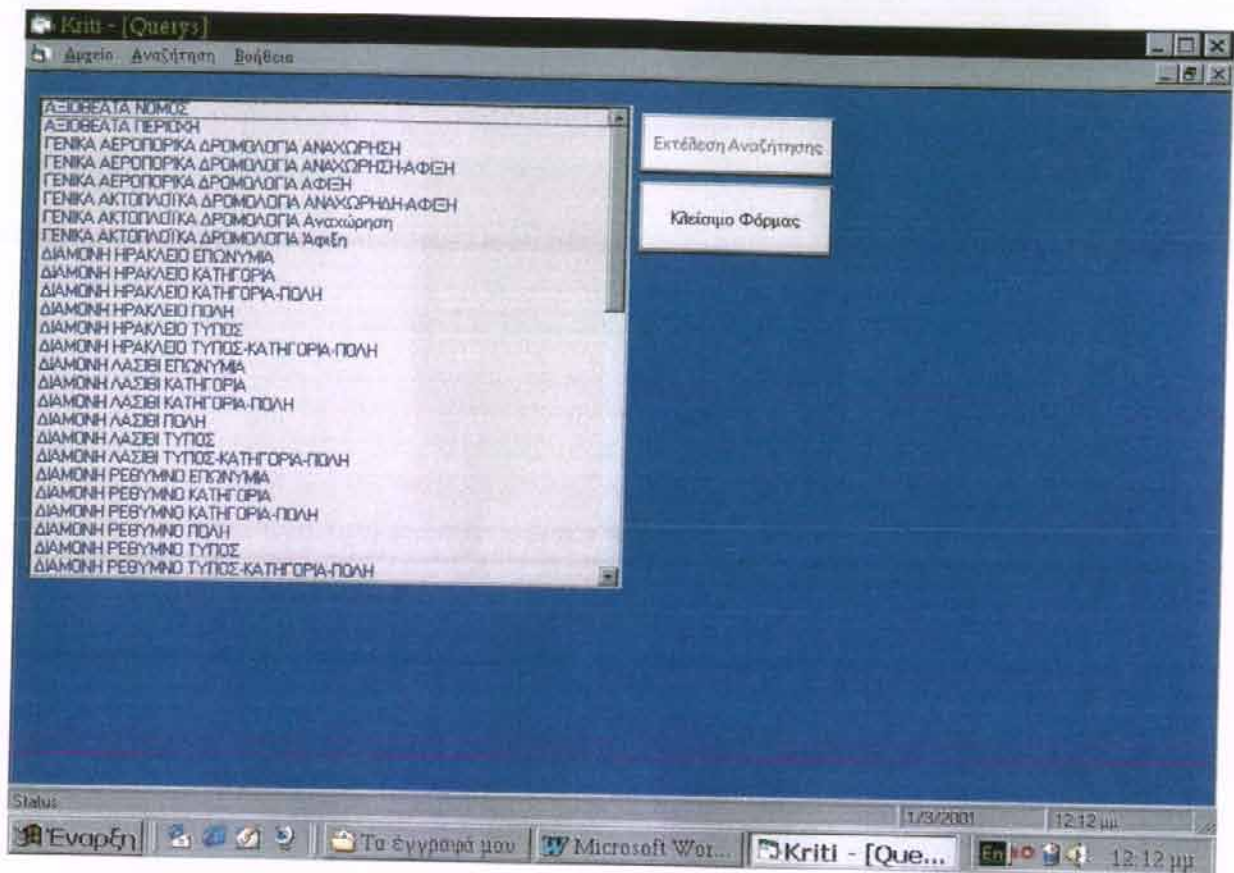
Το πρόγραμμα αποτελείται από ένα σύνολο από 'φόρμες'. Αρχικά, όταν ανοίγει δηλαδή, φορτώνει δύο φόρμες, την κύρια φόρμα (form main) και τη βασική φόρμα (main form). Αυτές είναι οι σημαντικότερες φόρμες του και μαζί με τη φόρμα την οποία περιέχει τα ερωτήματα (form QueryList) και χρησιμεύει στην αναζήτηση με παραμέτρους είναι οι φόρμες οι οποίες θα απασχολήσουν το χρήστη. Για δέκα δευτερόλεπτα πριν το άνοιγμα του προγράμματος εμφανίζεται το εξώφυλλο του τουριστικού οδηγού και αμέσως μετά ακολουθεί το άνοιγμα των φορμών.

➤ ΚΥΡΙΑ ΦΟΡΜΑ

Η *Κύρια Φόρμα* είναι αυτή η οποία ανοίγει την εφαρμογή. Όλες οι επιπλέον φόρμες ανοίγουν και κλείνουν πάνω σε αυτή και όσο αυτή είναι ανοιχτή. Η εφαρμογή κλείνει όταν ο χρήστης κλείσει αυτή τη φόρμα, η οποία έχει την παρακάτω μορφή.

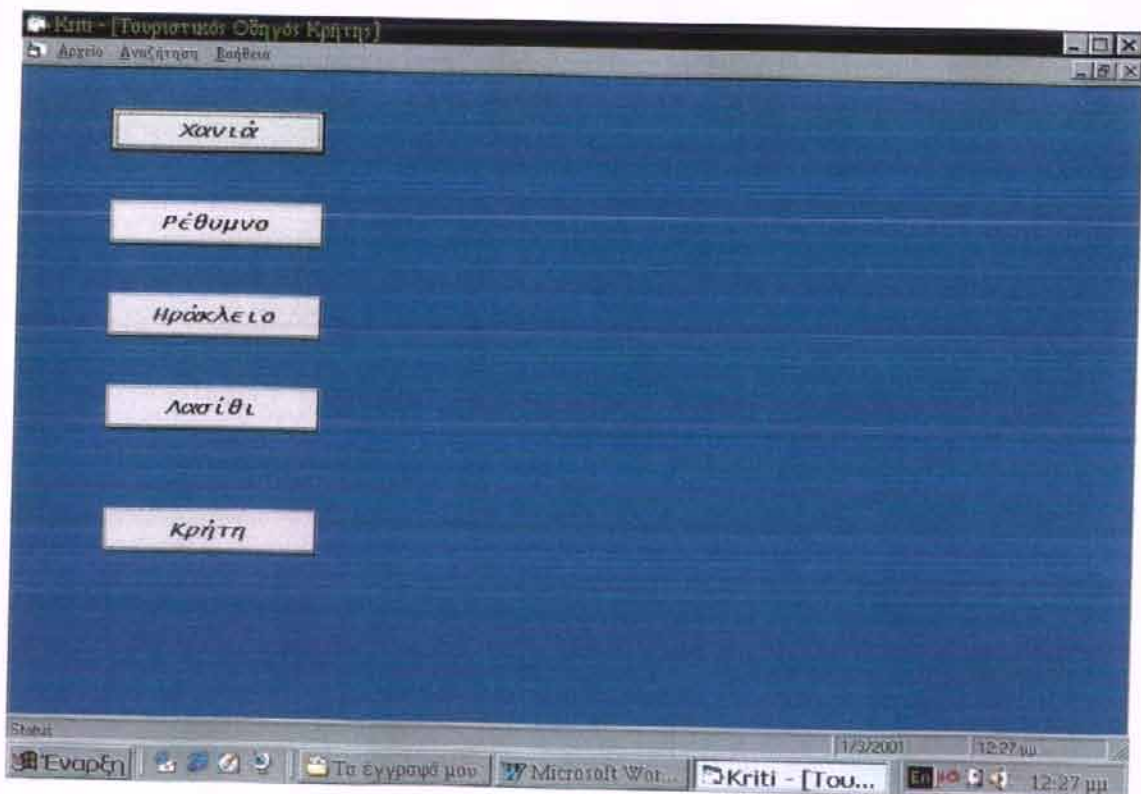

Όπως φαίνεται από την εικόνα, η *Κύρια Φόρμα* στηρίζεται στη λειτουργία με μενού τα οποία σχεδιάστηκαν από το menu editor του μενού εργαλεία της Visual Basic. Αρχικά ορίστηκαν τα ονόματα των τριών κυρίων μενού (*Αρχείο*, *Αναζήτηση*, *Βοήθεια*) ενώ μέσα σε αυτά δημιουργήθηκαν υπομενού. Για το *Αρχείο* αυτά είναι τα: *Εκτύπωση* και *Εξοδος*. Κάνοντας κλικ στην επιλογή *Εκτύπωση*, ο χρήστης μπορεί να εκτυπώσει τα στοιχεία που θέλει, αλλά μόνο από τα κείμενα με γενικά στοιχεία. Από το μενού *Εξοδος* τερματίζεται η εφαρμογή. Στο μενού *Αναζήτηση* η επιλογή που υπάρχει είναι *Αναζήτηση με Παραμέτρους*. Σε αυτή την επιλογή κάνοντας κλικ ο χρήστης εμφανίζει μια λίστα με ερωτήματα όπως παρακάτω. Για το σχεδιασμό και τη λειτουργία αυτής της φόρμας θα αναφερθούμε στην ενότητα 'Φόρμα Ερωτημάτων'. Στο μενού *Βοήθεια* υπάρχει το υπομενού *Περιεχόμενα* όπου περιλαμβάνονται κάποιες συμβουλές για την ευκολότερη εύρεση των πληροφοριών στην αναζήτηση με παραμέτρους.

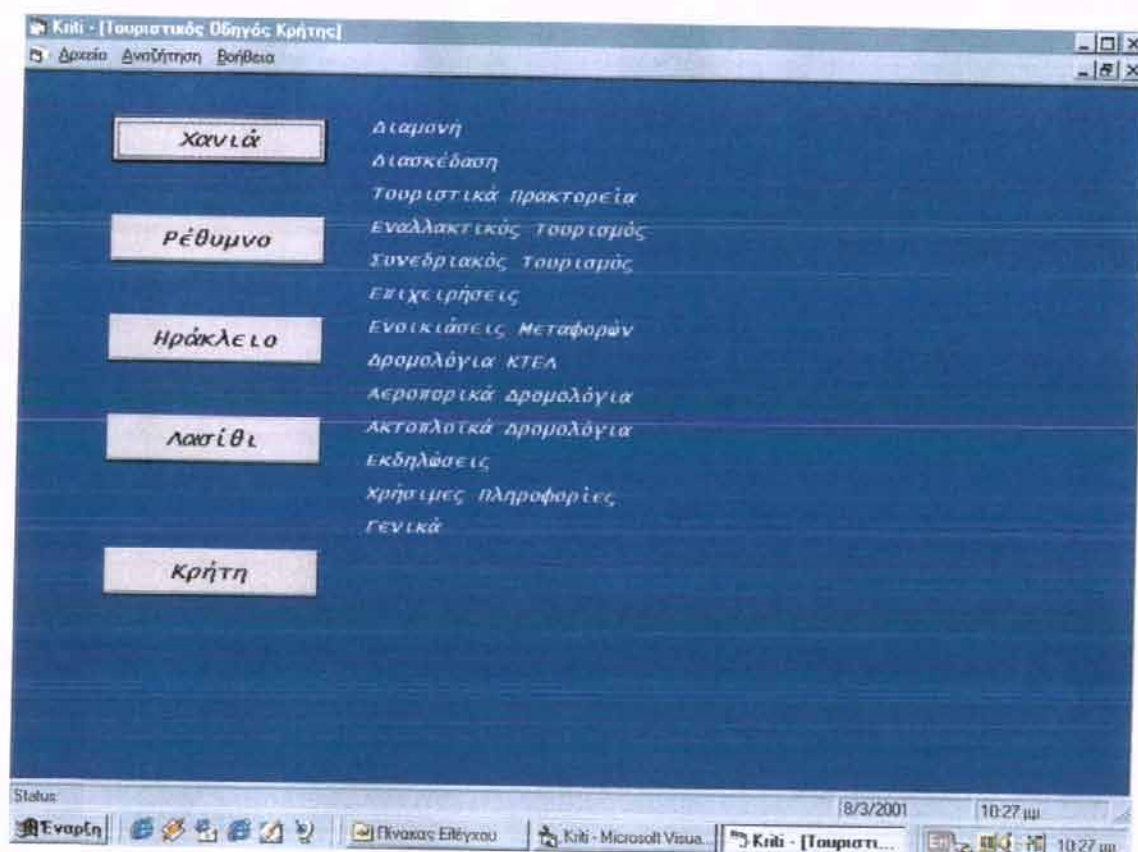

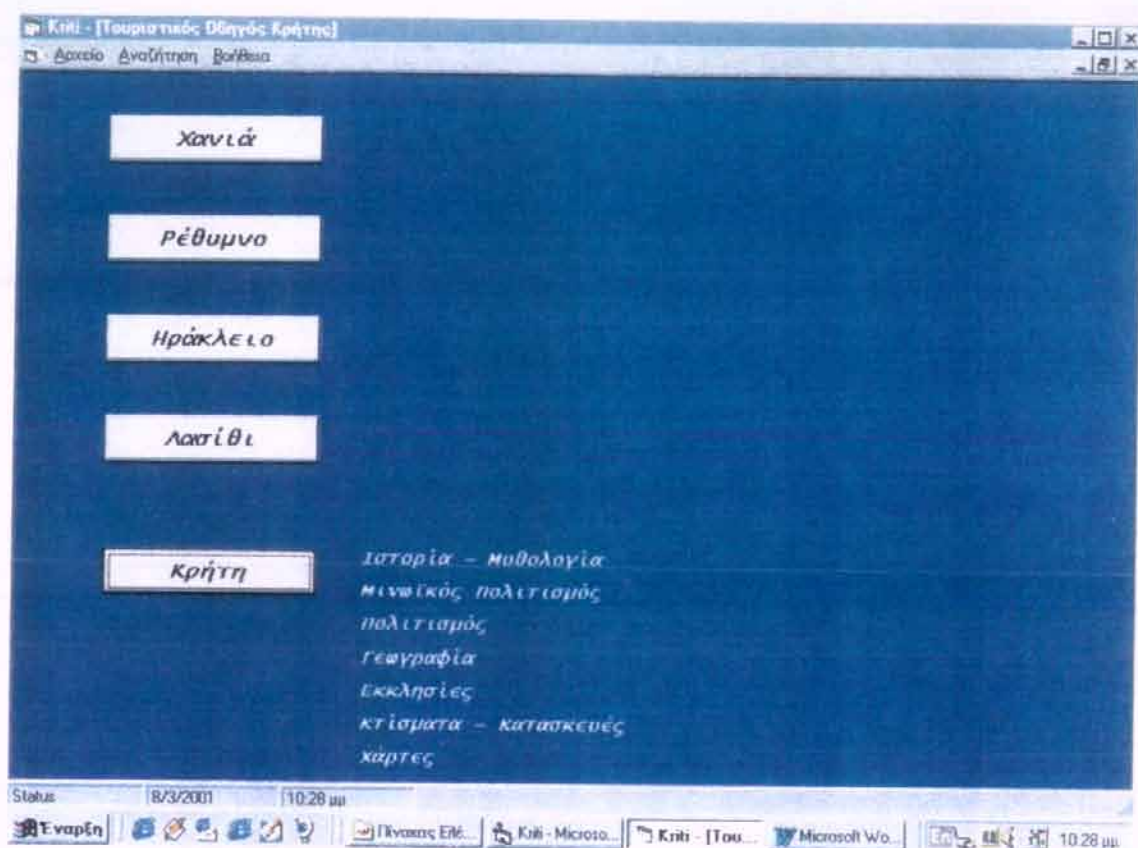
➤ ΒΑΣΙΚΗ ΦΟΡΜΑ

Η Βασική Φόρμα είναι αυτή που βλέπει ο χρήστης όταν ανοίγει το πρόγραμμα και έχει την παρακάτω μορφή.

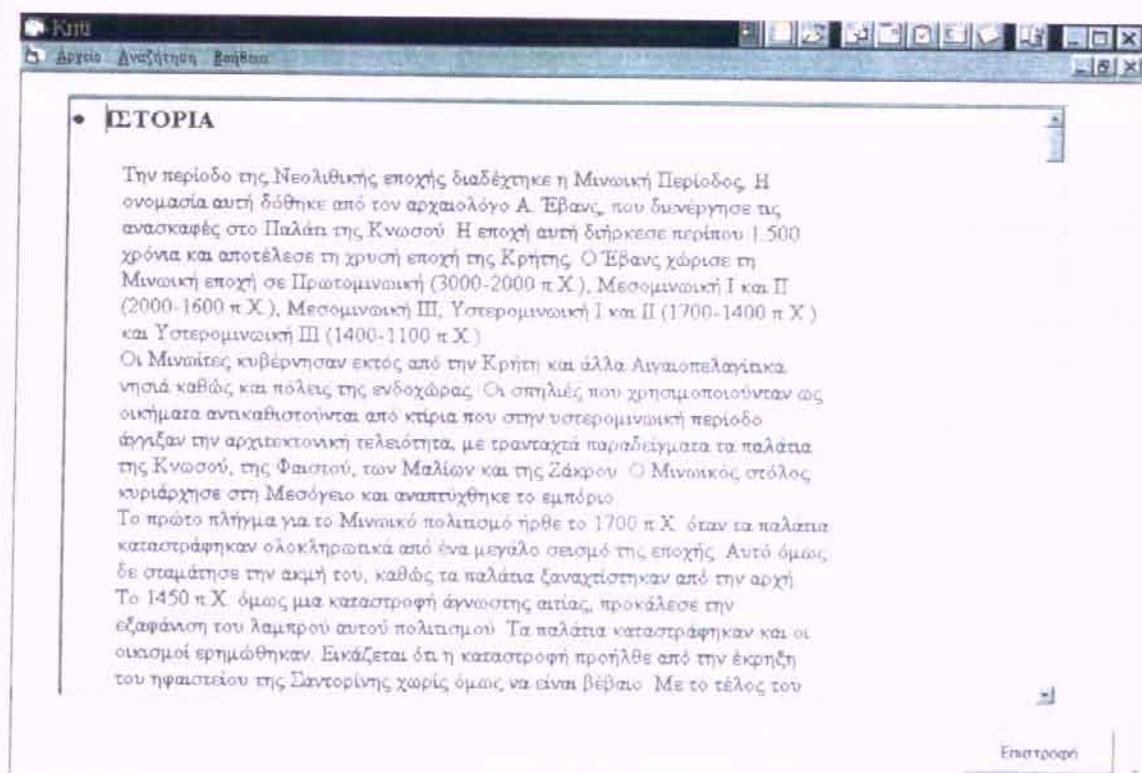

Όπως φαίνεται από την παραπάνω εικόνα η Βασική Φόρμα παρουσιάζεται ως μία οθόνη με πλήκτρα ελέγχου (κουμπάκια) που φέρουν το όνομα των νομών και της Κρήτης. Για το σχεδιασμό της δημιουργήθηκε μία φόρμα πάνω στην οποία μπήκαν κουμπάκια με τη χρήση του command button που υπάρχει στα στοιχεία ελέγχου της Visual Basic. Πάνω σε αυτή σχεδιάστηκαν ακόμα δύο πλαίσια (frames) και μέσα σε αυτά μπήκαν λεζάντες (labels). Τα πλαίσια και οι λεζάντες είναι επίσης στοιχεία ελέγχου. Αρχικά προγραμματίστηκε, όπως φαίνεται και στην παραπάνω οθόνη τα πλαίσια αυτά να μη φαίνονται. Παρουσιάζονται στην οθόνη όταν ο χρήστης κάνει κλικ πάνω σε ένα από τα κουμπιά με τους νομούς ή σε αυτό με το όνομα Κρήτη. Τα πλαίσια εμφανίζονται στο χρήστη ως μενού δίπλα από τα κουμπιά με την εξής μορφή:

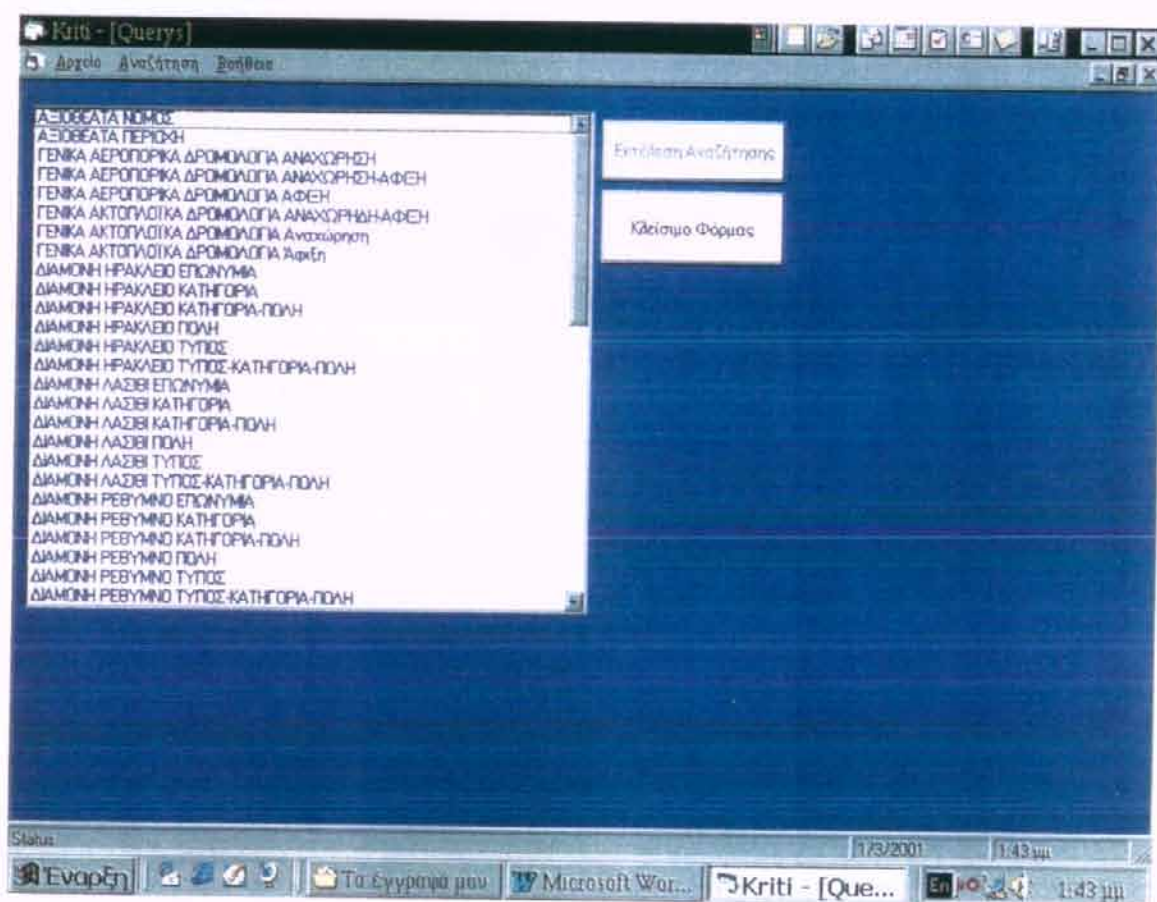
Κάνοντας κλικ πάνω σε κάθε ένα από τα στοιχεία του μενού που ανοίγει από τα κουμπάκια των νομών παίρνω ως αποτέλεσμα μία οθόνη με τον ανάλογο πίνακα από τη Βάση Δεδομένων. Κάνοντας κλικ στα στοιχεία του πλαισίου που εμφανίζεται δίπλα στο Κρήτη το αποτέλεσμα είναι ένα κείμενο μορφής rtf (rich text form, δηλαδή εμπλουτισμένο κείμενο) με τις σχετικές πληροφορίες.

Πατώντας το κουμπί *Επιστροφή* στο κάτω αριστερά μέρος της οθόνης ο χρήστης επανέρχεται στην οθόνη με τη *Βασική Φόρμα*. Εκτός από τις γενικές πληροφορίες που μπορεί να ανακτηθούν από αυτό το μενού υπάρχουν ακόμα χάρτες του νησιού.

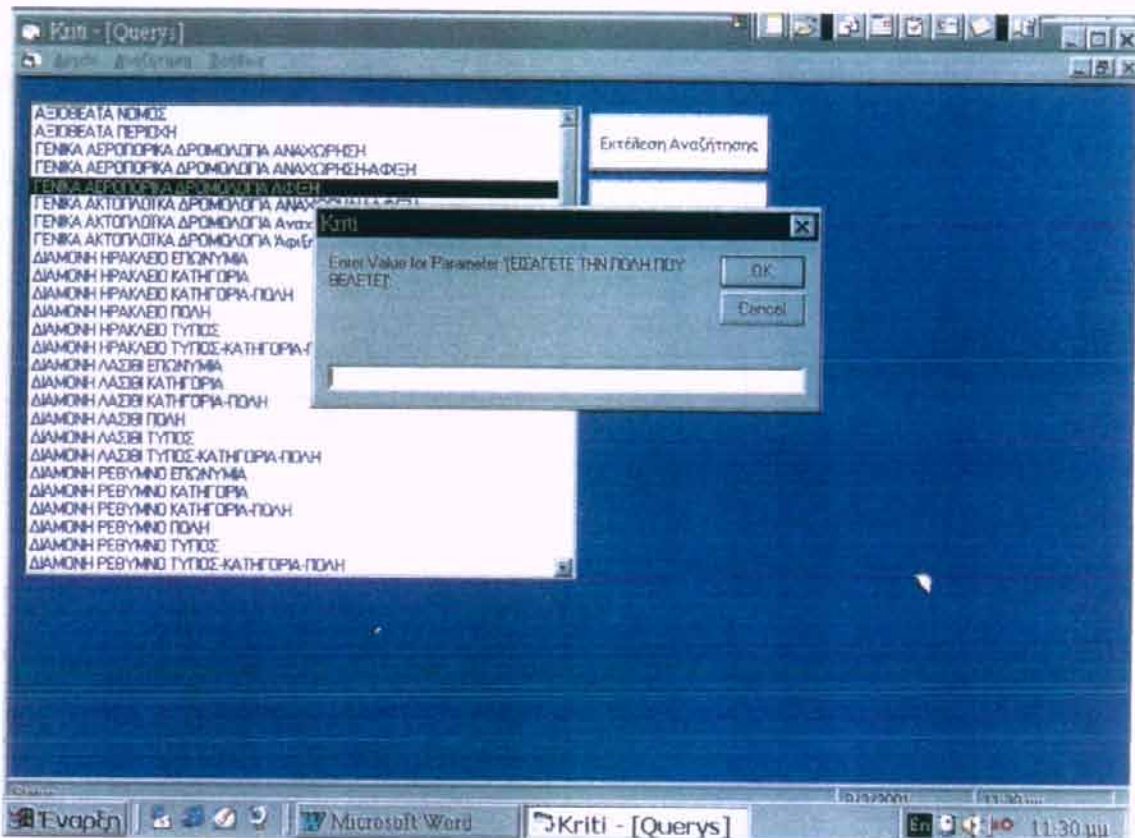
➤ ΦΟΡΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

Για να εμφανιστεί η οθόνη με τη λίστα ερωτημάτων ο χρήστης κάνει κλικ στο μενού *Αναζήτηση* και στην επιλογή *Αναζήτηση με παραμέτρους*. Η *Φόρμα Ερωτημάτων* σχεδιαστικά αποτελείται από ένα πλαίσιο λίστας και δύο πλήκτρα όπως φαίνεται παρακάτω.

Το πρόγραμμα αναζητά στη Βάση Δεδομένων τα ερωτήματα και τα προσθέτει στη λίστα. Με αυτό τον τρόπο αν κάποιος προσθέσει ή διαγράψει ερωτήματα από τη Βάση, το πρόγραμμα θα καταλάβει τη διαφορά και θα εμφανίσει τα νέα ερωτήματα στη λίστα. Αν κάποιος κάνει διπλό κλικ πάνω σε κάποιο από τα στοιχεία της λίστας, τότε θα παρουσιαστεί ένα πλαίσιο το οποίο θα του ζητά να δώσει τις παραμέτρους τις οποίες χρειάζεται το ερώτημα για να ανοίξει. Η ίδια

διαδικασία γίνεται και από το πλήκτρο *Εκτέλεση Αναζήτησης*. Για παράδειγμα, αν κάνω διπλό κλικ πάνω στο ερώτημα *Γενικά Ακτοπλοϊκά Δρομολόγια Άφιξη* θα παρουσιαστεί η παρακάτω οθόνη:

Όταν ο χρήστης εισάγει το λιμάνι άφιξης τότε θα εμφανιστούν τα δρομολόγια από το λιμάνι αυτό προς όλες τις πόλεις τις οποίες υπάρχει δρομολόγιο. Όπως φαίνεται, η χρήση αυτής της λειτουργίας είναι η ίδια με τη λειτουργία των ερωτημάτων στη Microsoft Access.

Με το πλήκτρο *Κλείσιμο Φόρμας* επιστρέφουμε στην *Βασική Φόρμα* κλείνοντας τη *Φόρμα Ερωτημάτων*. Στο σημείο το οποίο ζητούνται οι παράμετροι πιθανό είναι να χρειαστεί η συμβολή της βοήθειας, καθώς πρέπει να δίνονται με τη μορφή την οποία είναι ήδη αποθηκευμένες και όχι διαφορετικά.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΤΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Κατά τη διάρκεια της σχεδίασης και δημιουργίας της πτυχιακής εργασίας παρουσιάστηκαν αρκετά προβλήματα τα οποία ξεπεράστηκαν μετά από συνεχόμενες βελτιώσεις και αλλαγές. Τα βασικότερα προβλήματα παρουσιάστηκαν όταν επιχειρήθηκε η σύνδεση της βάσης δεδομένων με το πρόγραμμα που δημιουργήθηκε στη Visual Basic.

Το κυριότερο πρόβλημα από αυτά ήταν η σύνδεση των αρχείων τύπου .rtf (αρχεία τύπου εμπλουτισμένου κειμένου) στην εφαρμογή. Τα αρχεία αυτά λόγω της ύπαρξης φωτογραφιών όταν ενσωματώθηκαν στην εφαρμογή χρειάστηκαν πολλές μετατροπές για να μπορούν να είναι ευπαρουσίαστα. Για παράδειγμα, χρειάστηκε να αλλάξει κάθε γραμμή με enter έτσι ώστε να φαίνεται το κείμενο με κανονική ροή και όχι σε γραμμές με ατελείωτο μήκος. Γι' αυτό το λόγο, τα κείμενα δεν είναι μορφοποιημένα με πλήρη στοίχιση, αλλά με αριστερή. Επίσης, χρειάστηκε να μεταφερθούν πολλές φορές οι φωτογραφίες έτσι ώστε τα κείμενα να έχουν συνεχή ροή και να ταιριάζει η εκάστοτε φωτογραφία με το υπόλοιπο σώμα του κειμένου. Το πρόβλημα αυτό παρουσιάστηκε όχι μόνο κατά τη σύνδεση των κειμένων με το πρόγραμμα, αλλά και κατά τη διάρκεια της μορφοποίησής τους στο Microsoft Word. Ακόμα και όταν η εργασία έφτασε στο στάδιο της εκτύπωσής της, χρειάστηκε να αποκοπούν κάποιες φωτογραφίες καθώς ενώ παρουσιάζονταν στην οθόνη δεν τυπώνονταν στον εκτυπωτή.

Ένα ακόμα πρόβλημα που παρουσιάστηκε στην εφαρμογή είναι στον πίνακα με τα δρομολόγια. Σε κάποιες θέσεις, εκεί όπου θα έπρεπε να παρουσιάζεται η τελεία, αντί της ημέρας (για να φαίνεται πως δεν υπάρχει δρομολόγιο τη συγκεκριμένη ημέρα) παρουσιάζεται μία κάθετη γραμμή.

Προβλήματα όμως παρουσιάστηκαν και όσον αφορά την παρουσίαση της εργασίας. Καθώς η παρουσίαση έπρεπε να γίνει μέσα από ηλεκτρονικό υπολογιστή, αντιμετωπίσαμε το πρόβλημα του ποιος θα είναι αυτός ο υπολογιστής. Ο υπολογιστής στον οποίο έγινε αυτή η εργασία είναι φορητός, έτσι δε θα ήταν δυνατό να παρουσιαστεί μέσα από αυτόν επειδή η οθόνη του είναι πολύ μικρή. Οι υπολογιστές που υπάρχουν στο εργαστήριο, από την άλλη, δεν ήταν βέβαιο πως θα μπορούσαν να διαβάσουν το cd-rom στο οποίο έχει αποθηκευτεί η εργασία.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Η εφαρμογή αυτή, η οποία αποτελεί την πτυχιακή εργασία 'Ηλεκτρονικός Τουριστικός Οδηγός της Κρήτης' είναι αποτέλεσμα δουλειάς πολλών ωρών για δέκα περίπου μήνες. Η προσπάθεια που καταβλήθηκε από εμάς ήταν να γίνει όσο το δυνατό πληρέστερη έρευνα και η δημιουργία ενός προγράμματος εύκολου στη χρήση ακόμα και σε κάποιον ο οποίος δε γνωρίζει από ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Φυσικά είναι ευνόητο πως μέσα σε αυτό το διάστημα δεν ήταν δυνατό να αντιμετωπιστούν όλα τα προβλήματα τα οποία παρουσιάστηκαν, αλλά ούτε και να καλυφθούν όλες οι πιθανότητες λάθους στις εγγραφές της βάσης δεδομένων. Για να συνέβαινε κάτι τέτοιο άλλωστε θα έπρεπε να είχαμε επισκεφθεί κάθε ξενοδοχείο ξεχωριστά, γεγονός το οποίο δεν ήταν δυνατό τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, αλλά ακόμα και γενικότερα θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο.

Για τη βελτίωση του προγράμματος (ως προς τη χρήση του) θα μπορούσαμε να προτείνουμε την αλλαγή του έτσι ώστε να μπορεί να γίνει τόσο εκτύπωση των πινάκων μέσα από το ίδιο το πρόγραμμα, όσο και αλλαγές στοιχείων μέσα από αυτό. Βέβαια, τέτοιες αλλαγές θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν εφ' όσον η εφαρμογή χρησιμοποιούνταν μόνο από ένα χρήστη και δεν είχε τον κίνδυνο υποκλοπής.

Ακόμα, για τη διάνθιση της εφαρμογής θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν αρχεία ήχου και video, τα οποία να προσδίδουν το τοπικό χρώμα της περιοχής. Τα αρχεία πολυμέσων δημιουργούν μια πιο οικεία εικόνα στο χρήστη, αλλά και στον ενδιαφερόμενο, αφού του δίνουν τη δυνατότητα να νιώσει πιο κοντά στο μέρος το οποίο επιθυμεί να επισκεφθεί.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Για να εγκαταστήσετε τον Ηλεκτρονικό Τουριστικό Οδηγό Κρήτης στον υπολογιστή σας ακολουθήστε την εξής διαδικασία: Φορτώστε τα Windows. Τοποθετήστε το CD-ROM στον οδηγό του υπολογιστή. Πηγαίνετε στο αρχείο setup και κάντε διπλό κλικ. Το πρόγραμμα θα σας ζητήσει κωδικό. Δώστε τον κωδικό και το πρόγραμμα θα προχωρήσει στην εγκατάσταση. Από εσάς χρειάζεται μόνο να

δώσετε το όνομα του καταλόγου μέσα στο σκληρό δίσκο στο οποίο θα αποθηκευθεί το πρόγραμμα. Αφού γίνει η εγκατάσταση, πηγαίνετε στο σκληρό δίσκο, βρείτε τον κατάλογο με το όνομα που δώσατε και κάντε διπλό κλικ πάνω σε αυτόν. Το πρόγραμμα θα ανοίξει και θα εμφανιστούν η βασική φόρμα πάνω στην κύρια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. «Ελληνική Microsoft Access 97 εύκολα», Jeffrey Byrne, εκδόσεις Κλειδάριθμος.
2. «Ελληνική Access 97. Ένα βήμα τη φορά», Julia Kelly, εκδόσεις Μ. Γκιούρδας.
3. «Ο οδηγός της Microsoft για τη Microsoft Access 97», John L. Viescas, εκδόσεις Κλειδάριθμος.
4. «Σε δέκα λεπτά μαθαίνετε την Access 97», Faithe Wempen, εκδόσεις Β. Γκιούρδας.
5. «Η Ελληνική Access 97 για πρωτάρηδες», John Kaufeld, εκδόσεις Κλειδάριθμος.
6. «Οδηγός της Visual Basic 5», Greg Perry, εκδόσεις Β. Γκιούρδας.
7. «Προγραμματίστε με τη Visual Basic», ειδική έκδοση του περιοδικού 'Computer Για Όλους', Μάρτιος 96.
8. Τουριστικός Οδηγός για όλη την Ελλάδα: «ΤΑΞΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ», 2000-2001, Δ. & Γ. Καλοφωλιάς Εκδοτική Α.Ε.
9. Οδηγός καταλυμάτων για όλη την Ελλάδα: «ΤΑΞΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ», 2000-2001, Δ. & Γ. Καλοφωλιάς Εκδοτική Α.Ε.
10. Τουριστικός Οδηγός: «Τα ελληνικά νησιά», εκδόσεις Η Καθημερινή Α.Ε.
11. Τουριστικός Οδηγός της Ελλάδος 1997, έκδοση Τουριστικός Οδηγός της Ελλάδος Ε.Π.Ε.
12. «Blue Pages», Business – Tourist Directory Hellas 2000, έκδοση του ΟΤΕ.
13. GTP, Greek Travel Pages, τεύχος 296, Ιούλιος 2000, εκδόσεις International Publications Ltd.
14. GTP, Greek Travel Pages, τεύχος 301, Δεκέμβριος 2000, εκδόσεις International Publications Ltd.
15. Πτυχιακή Εργασία «Δημιουργία Ηλεκτρονικού Τουριστικού Οδηγού με Χρήση της Microsoft Access 97», Καταγιάς Νίκος.
16. Πτυχιακή Εργασία «Τουριστικός Οδηγός της Ελλάδας με Ηλεκτρονικό Υπολογιστή», Μπεκύρας Αλέξης.
17. Περιοδικό 'Τουρισμός και Οικονομία', τεύχος 240, Μάιος 1999.
18. Περιοδικό 'Τουρισμός και Οικονομία', τεύχος 250, Μάρτιος 2000.
19. «Ταξιδιωτικοί Οδηγοί», σημειώσεις του κυρίου Παναγιώτη Αγγελακόπουλου.

Ηλεκτρονικές διευθύνσεις:

www.crete.tournet.gr

www.gnto.gr

www.aegeanair.com

www.cronus.gr

www.olympic-airways.gr

www.minoan.gr

www.aneck.gr

www.ferries.gr/gaferries

www.dilos.com/region/crete

www.creteisland.gr

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΚΡΗΤΗΣ

➤ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

Τόπος έντονων αντιθέσεων, η Κρήτη βρίσκεται ανάμεσα στην Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική λειτουργώντας σαν φυσική γέφυρα που ενώνει τις τρεις ηπείρους. Είναι το πέμπτο σε μέγεθος νησί στη Μεσόγειο με έκταση 8.335 τετραγωνικών χιλιομέτρων και μήκος 257 χιλιόμετρα. Στο πλατύτερο σημείο της φτάνει τα 60 χιλιόμετρα, ενώ στο στενότερο (στην περιοχή της Ιεράπετρας), δεν ξεπερνά τα 12 χιλιόμετρα.

ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

Όλες οι μεγάλες πόλεις της Κρήτης βρίσκονται στη βόρεια πλευρά του νησιού και βρέχονται από θάλασσα. Ο συνολικός πληθυσμός της είναι μεγαλύτερος από 500.000. Οι μεγαλύτερες πόλεις είναι: το Ηράκλειο με 115.000 κατοίκους περίπου, τα Χανιά με πληθυσμό 50.000, το Ρέθυμνο με 23.000 κατοίκους, ο Άγιος Νικόλαος με 8.000 και η Σητεία με 7.000 κατοίκους.

ΕΠΑΡΧΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ

Η Κρήτη χωρίζεται στους νομούς Χανίων, Ρεθύμνου, Ηρακλείου και Λασιθίου. Ο κάθε νομός υποδιαιρείται σε επαρχίες. Ο νομός Χανίων χωρίζεται στις επαρχίες Κυδωνίας, Αποκορώνου, Σφακίων, Κισσάμου και Σελίνου. Ο νομός Ρεθύμνου στις επαρχίες Ρεθύμνου, Μυλοποτάμου, Αγ. Βασιλείου και Αμαρίου. Ο νομός Ηρακλείου στις επαρχίες Μαλεβιζίου, Τεμένους, Πεδιάδος, Βιάννου, Πυργιώτισσας, Καινουρίου και Μονοφατσίου. Τέλος, ο νομός Λασιθίου χωρίζεται στις επαρχίες Μιραμπέλλου, Λασιθίου, Σητείας και Ιεράπετρας.

ΟΡΟΣΕΙΡΕΣ

Τρεις οροσειρές ξεχωρίζουν για το μέγεθός τους στο νησί. Απλώνονται κατά μήκος της Κρήτης και καλύπτουν ένα μεγάλο τμήμα της. Στα δυτικά, τα Λευκά Όρη, στο νομό Χανίων, έχουν περισσότερες από 4? κορυφές που ξεπερνούν τα 2.000 μέτρα σε ύψος. Η ψηλότερη απ' αυτές είναι οι Πάχνες που βρίσκονται σε υψόμετρο 2.452 μέτρων. Στο κέντρο του νησιού βρίσκεται η οροσειρά Ίδη ή Ψηλορείτης με την ψηλότερη κορυφή της Κρήτης, την Ίδη στα 2.456 μέτρα. Στο ανατολικότερο άκρο του

νησιού βρίσκεται η οροσειρά Δίκη με μερικές κορφές να ξεπερνούν τα 2.000 μέτρα σε ύψος.

ΟΡΟΠΕΔΙΑ ΚΑΙ ΠΕΔΙΑΔΕΣ

Ανάμεσα στις επιβλητικές οροσειρές της Κρήτης βρίσκονται εύφορες πεδιάδες και οροπέδια. Στα Λευκά Όρη, γνωστά είναι τα Οροπέδια του Ομαλού (σε υψόμετρο 1.000 μέτρων) όπου βρίσκεται η είσοδος του Φαραγγιού της Σαμαριάς και το οροπέδιο Ασκύφου. Στο κεντρικό τμήμα του νησιού βρίσκεται το οροπέδιο Νίδα, στη βάση του Ψηλορείτη. Το πιο γραφικό οροπέδιο όμως είναι αυτό του Λασιθίου σε υψόμετρο 850 μέτρων στη βάση της οροσειράς Δίκη. Η μεγαλύτερη πεδιάδα της Κρήτης βρίσκεται στο νομό Ηρακλείου και είναι αυτή της Μεσαράς, με μήκος 50 χιλιόμετρα και πλάτος 7 χιλιόμετρα.

ΛΙΜΝΕΣ

Δύο είναι οι μεγαλύτερες λίμνες της Κρήτης. Η λίμνη Κουρνά, στο νομό Χανίων, με έκταση 16.000 τ.μ. και η λίμνη της Αγίας περιοχή όπου ζουν πολλά σπάνια πουλιά και φυτά.

ΚΛΙΜΑ

Το κλίμα της Κρήτης είναι από τα ηλιότερα της Ευρώπης. Το καλοκαίρι, τα μελέμια, μετριάζουν τη ζεστή ατμόσφαιρα χωρίς όμως να φέρνουν βροχοπτώσεις. Το φθινόπωρο έχει σχετικά υψηλές θερμοκρασίες για την εποχή, σε αντίθεση με το χειμώνα όπου οι θερμοκρασίες ειδικά σε μεγάλο υψόμετρο είναι χαμηλές.

ΠΑΝΙΔΑ

Πολλά και αξιοσημείωτα είναι τα είδη ζώων που ζουν στην Κρήτη. Γνωστότερο από όλα είναι ο μοναδικός στον κόσμο Κρητικός αίγαγρος, Κρι-Κρι. Πρόκειται για προστατευόμενο είδος το οποίο ζει στα Λευκά Όρη, τον Εθνικό Δρυμό της Σαμαριάς και τα νησάκια Δίο Θοδώρου και Άγιοι Πάντες. Μοναδικός είναι και ο Κρητικός σκαντζόχοιρος. Άλλα ενδιαφέροντα ζώα είναι το Κρητικό κουνάβι, ο Κρητικός ασβός, η Κρητική αγριόγατα καθώς και η Βαλκανική σαύρα. Σπάνια πουλιά όπως ο

Κρητικός χρυσαετός, ο γυπαετός και ο γύπας Γκρίφον βρίσκουν άσυλο στις απόκρημνες βουνοκορφές της Κρήτης.

ΧΛΩΡΙΔΑ

Στο νησί υπάρχουν 130 διαφορετικά είδη αγριολούλουδων και βοτάνων που φυτρώνουν μόνο στην Κρήτη. Σ' αυτά συγκαταλέγονται το δίκταμο, βότανο γνωστό από την αρχαιότητα για τις θεραπευτικές του ιδιότητες και μια ξεχωριστή ποικιλία πλατάνου ο οποίος παραμένει πράσινος και διατηρεί το φύλλωμά του όλο το χρόνο. Τα πιο σπάνια φυτά της Κρήτης ευδοκμούν στις ρεματιές και στις βουνοπλαγιές όπως στο φαράγγι του Ίμπρου και στο Οροπέδιο Σπηλίου. Ξακουστή είναι όμως και η παραλία στο Βάι για τη μοναδική ποικιλία φοίνικα που ευδοκμεί στην Κρήτη. Κατά μήκος των ακτών αναπτύσσονται άλλωστε και άλλα είδη φυτών.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Οι περισσότερες παραλίες της Κρήτης βρίσκονται στη βόρεια πλευρά του νησιού. Με 155 χιλιόμετρα ακτών, διαθέτει από τις ομορφότερες παραλίες στην Ελλάδα. Στο νομό Χανίων ξεχωρίζουν για την ομορφιά τους το Ελαφονήσι, η παραλία στη Φαλάσσαρνα καθώς και στη Γεωργιούπολη, στα όρια των νομών Χανίων και Ρεθύμνου. Τα γνωστά από τη δεκαετία του '70 Μάταλα διαθέτουν εκτός από τις σπηλιές των χύπας και μια ηλιόλουστη παραλία με άμμο. Φημισμένη είναι σε όλη την Ευρώπη η παραλία στο Βάι, στο νομό Λασιθίου, καθώς διαθέτει το μοναδικό φοινικόδασος στην Ευρώπη. Άλλες όμορφες παραλίες υπάρχουν στο Φραγκοκάστελλο, στο Μακρύ Γιαλό, στην Κάτω Ζάκρο, στην Πρέβελη, στην Παλαιοχώρα, στην Αγία Πελαγία, στο Ίστρο και στα Μάλια.

ΣΠΗΛΑΙΑ

Υπάρχουν περισσότερα από 2.000 σπήλαια στο νησί, αρκετά από τα οποία χρησιμοποιήθηκαν στα αρχαία χρόνια. Η σπηλιά Είλειθυία ήταν χώρος λατρείας αφιερωμένος στην ομώνυμη θεά των τοκετών. Το σπήλαιο Δικταίο Άντρο στο οροπέδιο Λασιθίου, είναι σύμφωνα με τη μυθολογία ο τόπος γέννησης του Δία. Κατά το μύθο στο Ίδαίο Άντρο στον Ψηλορείτη έμεινε μέχρι την ενηλικίωσή του. Σε μια άλλη σπηλιά, το Μελιδόνι, το 1824, 300 χωρικοί βρήκαν καταφύγιο από τους Τούρκους έχοντας όμως άσχημο τέλος μετά την ανατίναξη της σπηλιάς. Άλλα

σπήλαια είναι το Σεντόνι κοντά στην αρχαία Άξο και του Αγίου Ιωάννη, όπου έζησε και πέθανε ο Άγιος.

ΦΑΡΑΓΓΙΑ

Το μεγαλύτερο φαράγγι στην Ευρώπη με 16 χιλιόμετρα μήκος, αυτό της Σαμαριάς, βρίσκεται στο νομό Ρεθύμνου. Άλλα γνωστά φαράγγια είναι η ρεματιά της Ίμπρου που ξεκινάει από το Οροπέδιο Ασκύφου και καταλήγει στο Λιβυκό πέλαγος, το φαράγγι Κοττυφού και το Κουρταλιώτικο φαράγγι, επίσης στο νομό Ρεθύμνου, το φαράγγι της Αγίας Ειρήνης και η Κοιλάδα των Νεκρών στο δυτικό τμήμα της Κρήτης.

➤ ΙΣΤΟΡΙΑ

Την περίοδο της Νεολιθικής εποχής διαδέχτηκε η Μινωική Περίοδος. Η ονομασία αυτή δόθηκε από τον αρχαιολόγο Α. Έβανς, που διενέργησε τις ανασκαφές στο Παλάτι της Κνωσού. Η εποχή αυτή διήρκεσε περίπου 1.500 χρόνια και αποτέλεσε τη χρυσή εποχή της Κρήτης. Ο Έβανς χώρισε τη Μινωική εποχή σε Πρωτομινωική (3000-2000 π.Χ.), Μεσομινωική I και II (2000-1600 π.Χ.), Μεσομινωική III, Υστερομινωική I και II (1700-1400 π.Χ.) και Υστερομινωική III (1400-1100 π.Χ.).

Οι Μινωίτες κυβέρνησαν εκτός από την Κρήτη και άλλα Αιγαιοπελαγίτικα νησιά καθώς και πόλεις της ενδοχώρας. Οι σπηλιές που χρησιμοποιούνταν ως οικήματα αντικαθιστούνται από κτίρια που στην υστερομινωική περίοδο άγγιζαν την αρχιτεκτονική τελειότητα, με τρανταχτά παραδείγματα τα παλάτια της Κνωσού, της Φαιστού, των Μαλίων και της Ζάκρου. Ο Μινωικός στόλος κυριάρχησε στη Μεσόγειο και αναπτύχθηκε το εμπόριο.

Το πρώτο πλήγμα για το Μινωικό πολιτισμό ήρθε το 1700 π.Χ. όταν τα παλάτια καταστράφηκαν ολοκληρωτικά από ένα μεγάλο σεισμό της εποχής. Αυτό όμως δε σταμάτησε την ακμή του, καθώς τα παλάτια ξαναχτίστηκαν από την αρχή. Το 1450 π.Χ. όμως μια καταστροφή άγνωστης αιτίας, προκάλεσε την εξαφάνιση του λαμπρού αυτού πολιτισμού. Τα παλάτια καταστράφηκαν και οι οικισμοί ερημώθηκαν. Εικάζεται ότι η καταστροφή προήλθε από την έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης χωρίς όμως να είναι βέβαιο. Με το τέλος του Μινωικού πολιτισμού μετανάστευσαν στην Κρήτη Αχαιοί από την Πελοπόννησο οι οποίοι επέδρασαν στον πολιτισμό του νησιού δημιουργώντας νέες πόλεις και φέρνοντας μια νέα εποχή.

Με το πέρασμα των χρόνων πολλές φυλές από την ηπειρωτική Ελλάδα μετανάστευσαν στην Κρήτη. Μετά το 1400 π.Χ. και την παρακμή του Μινωικού πολιτισμού, γύρω στο 1100 π.Χ. εγκαταστάθηκαν στο νησί οι Δωριείς. Η δημοκρατική διακυβέρνηση του νησιού αντικαταστάθηκε από αριστοκρατικό πολίτευμα και ο λαός της Κρήτης αναγκάστηκε να υποδουλωθεί ή να πληρώνει βαρείς φόρους στους εισβολείς. Η παραπάνω κατάσταση φαίνεται στον περίφημο Νομικό Κώδικα της Γόρτυνας.

Ο Μινωικός πολιτισμός συνέχισε να ακμάζει σε λίγες απομονωμένες πόλεις και χωριά. Για κάποια περίοδο γύρω στον 7^ο αιώνα π.Χ. η Κρήτη ξανάγινε σημαντικό κέντρο για την Ελλάδα, αλλά παρήκμασε πάλι όταν κέντρα του Ελληνικού πολιτισμού έγιναν η Αθήνα, η Σπάρτη και η Μακεδονία.

Κατά τους Ρωμαϊκούς χρόνους η Κρήτη κατάφερε να αντισταθεί στο Μάρκο Αντώνιο το 74 π.Χ., όχι όμως και το 69 π.Χ. όταν και έγινε Ρωμαϊκή επαρχία μέχρι το 369 μ.Χ. Η Γόρτυνα, που ήταν σύμμαχος των Ρωμαίων, έγινε πρωτεύουσα του νησιού με σημαντικότερες πόλεις την Ελεύθερνα, την Πολυρρήνια, τον Λιμένα Χερσονήσου και την Άπτερα. Οι συνθήκες διαβίωσης άρχισαν να βελτιώνονται χωρίς όμως να αποκτήσει το νησί ενεργό ρόλο στην Ρωμαϊκή αυτοκρατορία.

Η πρώτη Βυζαντινή περίοδος διάρκεσε από το 395 μ.Χ. έως το 824 μ.Χ. Σ' αυτή την περίοδο η Κρήτη έγινε ξεχωριστή επαρχία της Αυτοκρατορίας και εξαπλώθηκε σ' αυτήν ο Χριστιανισμός. Ακόμα χτίστηκαν πολλές εκκλησίες στη Γόρτυνα, την Ίτανο, τη Χερσόνησο, τη Σούγια, την Πάνορμο, την Ελούντα και τη Μητρόπολη.

Με το τέλος της Βυζαντινής περιόδου άρχισε για την Κρήτη η Αραβική κατοχή. Το 824 μ.Χ. καταστράφηκε η Γόρτυνα και χτίστηκε νέα πρωτεύουσα του νησιού στη θέση του σημερινού Ηρακλείου. Κατά την Αραβική κατοχή, η οποία διήρκεσε ενάμιση αιώνα, η Κρήτη έγινε κέντρο των Σαρακηνών πειρατών στην ανατολική Μεσόγειο. Ο ντόπιος χριστιανικός πληθυσμός εκδιώχθηκε και συνέχισε να επιβιώνει στις περιοχές των βουνών.

Το 961 μ.Χ. ο Βυζαντινός στρατηγός Ν. Φωκάς απελευθέρωσε την Κρήτη από τους Άραβες μετά από πολιορκία του Ηρακλείου διάρκειας τεσσάρων μηνών. Ο Φωκάς έκτισε το Βυζαντινό φρούριο Τέμενο στο Καστέλλι και προσπάθησε να μετακινήσει εκεί την πόλη του Ηρακλείου χωρίς όμως επιτυχία. Ο Χριστιανισμός άνθισε πάλι και πολλές εκκλησίες και μονές χτίστηκαν. Μερικές από αυτές που σώζονται μέχρι σήμερα είναι: η Παναγία Κερά στην Κριτσά, ο Μιχαήλ Αρχάγγελος στην Επισκοπή, ο Άι Κυρ-Γιάννης στον Αλικιανό, ο Άγιος Νικόλαος στα Κυριακασέλια, ο Άγιος Φανούριος στη Μονή Βαρσαμόνερου, ο Άγιος Παντελεήμονας στην Πηγή και ο Άγιος Φανούριος στην Κιθαρίδα. Μερικά από τα πιο σημαντικά μοναστήρια της περιόδου είναι: η Μονή Αρκαδίου, η Μονή Παλιανής, η Μονή Γκουβερνιώτισσα, η Μονή Αγίας Τριάδας, η Μονή Γκουβερνέτου, η Μονή Βροντήσι, η Μονή Αγκαράθου, η Μονή Τοπλού, η Μονή Χαλεπά και η Μονή Πρέβελης.

Το 1204 οι Σταυροφόροι διαμέλισαν την Βυζαντινή Αυτοκρατορία και η Κρήτη έπεσε στα χέρια του Μπονιφές Μονφεράτ, ο οποίος την πούλησε στους Βενετούς. Το Βενετικό σύστημα διακυβέρνησης ήταν καταπιεστικό, η φορολογία βαριά και συχνές ήταν οι εξεγέρσεις. Με την πάροδο του χρόνου οι Βενετοί χαλάρωσαν το σύστημα τους και η οικονομικοκοινωνική κατάσταση των Κρητών βελτιώθηκε.

Μετά το 1453 μ.Χ. πολλοί πνευματικοί άνθρωποι βρήκαν καταφύγιο στην Κρήτη η οποία έγινε κέντρο τεχνών και γραμμάτων. Αυτή την εποχή δημιουργήθηκε η «Κρητική Σχολή» ζωγραφικής ενώ παράλληλα ο γνωστός αγιογράφος Δαμασκηνός φοίτησε μαζί με το Δομίνικο Θεοτοκόπουλο, στη σχολή της Αγίας Αικατερίνης του Ηρακλείου.

Μαζί με τη ζωγραφική ακμάζει και η εκπαίδευση, ο γραπτός λόγος και η λογοτεχνία. Οι πιο σημαντικοί εκπρόσωποι της Κρητικής Λογοτεχνίας υπήρξαν ο Γεώργιος Χορτάτζης (συγγραφέας του γνωστού έργου Ερωφίλη) και ο Βιντσέντζος Κορνάρος (συγγραφέας του ερωτικού ποιήματος Ερωτόκριτος). Δε λείπουν όμως και οι εξελίξεις στην αρχιτεκτονική που είναι εμφανείς και σήμερα σε όλες τις μεγάλες πόλεις της Κρήτης και συγκεκριμένα στα κτίρια, τα κάστρα, τα λιμάνια και τις εκκλησίες που σχεδιάστηκαν εκείνη την εποχή.

Το 1645 μ.Χ. οι Τούρκοι εισέβαλαν στην Κρήτη καταλαμβάνοντας τα Χανιά. Ένα χρόνο αργότερα έπεσε στα χέρια των Τούρκων και το Ρέθυμνο. Μέχρι το τέλος του 1648 η Κρήτη βρισκόταν ολόκληρη εκτός από το Ηράκλειο υπό την κατοχή του Τούρκου Αυτοκράτορα Οττομάν. Το Ηράκλειο παραδόθηκε 21 χρόνια μετά, στις 27 Σεπτεμβρίου 1669. Οι κατακτητές λεηλάτησαν και κατέστρεψαν εκκλησίες, σπίτια, ακόμα και δρόμους. Πολλοί από τους ντόπιους έφυγαν από την Κρήτη για να γλιτώσουν την εκτέλεση, ενώ άλλοι κατέφυγαν στα βουνά. Στους Κρητικούς επιβλήθηκαν δυσβάσταχτοι φόροι ενώ ορισμένοι από τους αγρότες έγιναν δουλοπάροικοι.

Οι συνθήκες σκλαβιάς οδήγησαν σε συνεχείς εξεγέρσεις με πρώτη αυτή του 1770 υπό της ηγεσίας του Δασκαλογιάννη. Το 1821, η Κρήτη συμμετείχε δυναμικά στην Ελληνική επανάσταση. Η αντίσταση του νησιού κάμφθηκε από τους Αιγυπτίους των οποίων τη βοήθεια ζήτησαν οι Τούρκοι. Με την ίδρυση του Ελληνικού κράτους η Κρήτη πέρασε στα χέρια των Αιγυπτίων σαν αναγνώριση για τη βοήθεια που προσέφεραν στους Τούρκους.

Το 1866 ξέσπασε η μεγάλη Κρητική Επανάσταση. Οι αρχικές νίκες ακολουθήθηκαν από συνεχείς ήττες με χαρακτηριστικό παράδειγμα το ολοκαύτωμα

στη Μονή Αρκαδίου όπου εκατοντάδες γυναικόπαιδα χάθηκαν αρνούμενοι να υποταχθούν στον Τουρκικό ζυγό, παίρνοντας μαζί τους εκατοντάδες Τούρκους στρατιώτες.

Μόλις το 1898 οι μεγάλες δυνάμεις αποφάσισαν να βοηθήσουν την Κρήτη και παρενέβησαν ώστε να διακηρυχθεί η ανεξαρτησία της Κρητικής Δημοκρατίας.

Την ίδια χρονιά σχηματίστηκε Κρητική κυβέρνηση στο νησί με ανώτατο κυβερνήτη τον Πρίγκιπα Γεώργιο το νεότερο. Όμως οι Κρητικοί επιθυμούσαν πάνω απ' όλα την ένωση με την Ελλάδα. Έτσι οδηγήθηκαν στην 'Επανάσταση του Θερίσου' το 1905 με αρχηγό τον Ελευθέριο Βενιζέλο (τότε Υπουργό Δικαιοσύνης). Μετά την επανάσταση ο πρίγκιπας Γεώργιος υπέβαλλε την παραίτησή του, οι μεγάλες δυνάμεις απέσυραν τα στρατεύματά τους από το νησί και διενεργήθηκαν εκλογές με νικητή το Βενιζέλο.

Η ένωση της Κρήτης με την υπόλοιπη Ελλάδα ήρθε λίγο αργότερα, το 1913, όταν με τη συνθήκη του Λονδίνου, ο Σουλτάνος Μωχάμετ II παραιτήθηκε των δικαιωμάτων του από το νησί. Η επίσημη ένωση έγινε το Δεκέμβριο όταν η Ελληνική σημαία υψώθηκε στο Κάστρο του Φιρκά στα Χανιά ενώπιον του Βενιζέλου και του Βασιλιά Κωνσταντίνου.

Η Κρήτη πήρε μέρος και στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο για την απόκρουση των Ιταλικών Δυνάμεων του Μουσολίνι. Γι' αυτό το λόγο έγινε στόχος από το Χίτλερ. Στις 2 Μαΐου 1941 έγινε η επίθεση των Γερμανών εναντίον της Κρήτης. Η Μάχη της Κρήτης διάρκεσε μόνο δέκα μέρες ήταν αρκετές όμως για να αποκρούσουν την Γερμανική επίθεση. Όμως η κατάληψη από τους Γερμανούς του Αεροδρομίου του Μάλεμε, ισχυροποίησε τη θέση τους στο νησί. Η Γερμανική κατοχή κράτησε περίπου τέσσερα χρόνια.

Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου η Κρήτη ξεκίνησε την προσπάθεια ανασυγκρότησης. Εξ' αιτίας της ειρηνικής περιόδου που ακολούθησε και του κλίματος που διαθέτει, το νησί άκμασε για άλλη μια φορά. Τα αγροτικά προϊόντα έγιναν βασικός τροφοδότης της οικονομίας αρχικά, ενώ σήμερα ο τουρισμός βοηθά σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη του νησιού. Τα τελευταία είκοσι χρόνια χτίζονται αρκετά ξενοδοχεία για να μπορέσουν να εξυπηρετήσουν το τουριστικό κύμα, καθώς το ήπιο κλίμα και η ξεχωριστή ομορφιά του νησιού προσελκύουν πολυάριθμους επισκέπτες από την Ελλάδα και την Ευρώπη.

➤ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑ

Αρκετοί αρχαίοι μύθοι αναφέρονται στην Κρήτη. Σύμφωνα με έναν η Μητέρα Γη αναδύθηκε από το χάος και γέννησε τον Ουρανό καθώς κοιμόταν. Ο Ουρανός γέννησε τα δικά του παιδιά, τους επτά Τιτάνες. Ο μικρότερος από αυτούς, ο Κρόνος παντρεύτηκε την αδελφή του Ρέα. Υπήρχε προφητεία από τη μητέρα Γη και τον Ουρανό ότι ένας από τους γιους του Κρόνου θα τον εκθρόνιζε, για αυτό ο Κρόνος κάθε χρόνο κατάπινε ολόκληρα τα παιδιά που η Ρέα γεννούσε, όπως την Εστία, τη Δήμητρα, την Ήρα τον Άδη και τον Ποσειδώνα. Όταν η Ρέα γέννησε τον Δία, η Μητέρα Γη τον έκρυψε στο Δικταίο Άντρο στο οροπέδιο του Λασιθίου στην Κρήτη. Ο Κρόνος πίστεψε πως είχε καταπιεί τον Δία, ενώ στην πραγματικότητα είχε καταπιεί μια πέτρα που του είχε δώσει η Ρέα. Ο Δίας ανατράφηκε από την νύμφη Αδράστεια, την αδελφή της Ιώ, και το γάλα μιας νύμφης - κατσίκας της Αμάλθειας, ενώ οι Κουρίτες χτύπαγαν τα δόρατα στις ασπίδες τους για να καλύψουν τα κλάματα του μωρού. Ο Δίας μεγάλωσε ανάμεσα σε βοσκούς στο όρος Ίδη, μέσα σε μια σπηλιά, το Ιδαίο Άντρο του οροπεδίου Νίδα του Ρεθύμνου. Όταν μεγάλωσε πλησίασε τη Ρέα και με την βοήθεια της έκαναν τον Κρόνο να πει ένα δηλητηριώδες ηδύποτο και από το στόμα του βγήκαν ένα – ένα όλα τα αδέρφια του Δία. Αυτός τους οδήγησε σε ένα πόλεμο κατά των Τιτάνων από τον οποίο βγήκε νικητής. Ο προηγούμενος μύθος μοιάζει να ξεπηδά από τα βάθη των αρχαίων χρόνων. Η αμιγής Κρητική παράδοση παρουσιάζει το Δία να γεννιέται και να πεθαίνει κάθε χρόνο, αντίθετα με τους άλλους Έλληνες που θεωρούσαν το Δία αθάνατο. Η εικόνα του κεφαλιού του πεθαμένου Δία είναι αποτυπωμένη ανάγλυφα στην πλαγιά ενός λόφου πίσω από το Ηράκλειο (Γιούχτας) και φαίνεται από μεγάλη απόσταση όπως πλησιάζει κάποιος την πόλη. Ο μύθος του θανάτου του Δία αποτελεί συνέχεια και εξέλιξη της πίστης των αρχαίων Μινωιτών για τη θεά της φυσικής ευφορίας που πέθαινε και αναγεννιόταν κάθε χρόνο.

ΔΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ

Στη χώρα της Κανά, ο Αγένωρ και η Τελέφασσα είχαν πέντε γιους και μία κόρη που ονομαζόταν Ευρώπη. Ο Δίας ερωτεύτηκε την Ευρώπη και μεταμορφώθηκε

σε ολόλευκο ταύρο. Η Ευρώπη μαγεμένη από την ομορφιά του πήδησε στη ράχη του και το ζώο όρμησε κατά το πέλαγος. Ο ταύρος απομακρύνθηκε κολυμπώντας ενώ η κατατρομαγμένη Ευρώπη ήταν γαντζωμένη στη ράχη του. Ο Δίας έφτασε στην ακρογιαλιά της Κρήτης, όπου η Ευρώπη γέννησε τρεις γιους, τον Μίνωα, το Ραδάμανθη και το Σαρπηδόνα. Όταν ο Δίας άφησε την Ευρώπη αυτή παντρεύτηκε τον Αστερία που υιοθέτησε τους τρεις γιους της.

ΜΙΝΩΑΣ ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Η λέξη «Κρήτη» πιθανώς προέρχεται από μια μορφή της ελληνικής λέξης Κραταιά που σημαίνει δυνατή ή ισχυρή θεότητα. Μετά το θάνατο του Αστερία το θρόνο της Κρήτης ανέλαβε ο Μίνωας ο οποίος κυβέρνησε την Κρήτη πολλά χρόνια από τα παλάτια του στην Κνωσό. Η Κρήτη ήταν δυνατή και πλούσια κατά την διάρκεια της διακυβέρνησης του και ο στόλος της κυριαρχούσε στην Μεσόγειο φέρνοντας πλούτη και ευημερία μέσω του εμπορίου στο νησί. Ο Μίνωας είχε τη φήμη δίκαιου ανθρώπου. Ο αδελφός του Ραδάμανθης που έμεινε στην Κρήτη και έζησε ειρηνικά μαζί του είχε και αυτός τη φήμη δίκαιου νομοθέτη, ο οποίος κυβέρνησε εξίσου καλά όσο και τα νησιά της Μικράς Ασίας, τα οποία οικειοθελώς υιοθέτησαν τον κώδικα δικαιοσύνης του. Κάθε ένατο χρόνο ο Ραδάμανθης και ο Μίνωας επισκέπτονταν τη σπηλιά του Δία και έπαιρναν ένα νέο σύνολο νόμων. Ο Κρητικός πολιτισμός ονομάστηκε Μινωικός από τον Άρθουρ Έβανς που ανάσκαψε την Κνωσό. Είναι πιθανόν η λέξη «Μίνωες» να ήταν βασιλικός τίτλος μιας δυναστείας που κυβέρνησε την Κρήτη και όχι όνομα ατόμου. Η ειρηνική αποδοχή του νόμου της Κρήτης από τους κατοίκους της Μικράς Ασίας αποτελεί απόδειξη για την επέκταση του Κρητικού πολιτισμού σε ολόκληρο το Αιγαίο και τη Μικρά Ασία, όπου οι κρητικοί έκτισαν την πόλη της Μίλατου. Ο μύθος λει ότι μια ακόμη πόλη με το όνομα Μίλατος χτίστηκε από τους Κρήτες στην Ιρλανδία.

Ο ΜΙΝΩΤΑΥΡΟΣ ΚΑΙ Ο ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ

Για να εδραιώσει την θέση του στο θρόνο της Κρήτης ο Μίνωας είχε ισχυριστεί ότι οι θεοί θα ικανοποιούσαν όποια χάρη τους ζητούσε στην προσευχή του. Όταν προσευχήθηκε να αναδυθεί ένας ταύρος από την θάλασσα τον οποίο στην συνέχεια θα θυσίαζε, ο Ποσειδώνας έστειλε έναν εκθαμβωτικό άσπρο ταύρο στην ακτή. Ο Μίνωας θαμπωμένος από την ομορφιά του αποφάσισε να θυσιάσει έναν άλλο ταύρο στη θέση του. Ο Ποσειδώνας προσβλήθηκε και για να πάρει την εκδίκηση του έκανε

τη γυναίκα του Μίνωα, την Πασιφάη, να ερωτευτεί τον άσπρο ταύρο. Η Πασιφάη ζήτησε από τον Δαίδαλο, έναν Αθηναίο τεχνίτη που ζούσε εξόριστος στην Κρήτη, να τη βοηθήσει. Ο Δαίδαλος έφτιαξε μια κούφια ξύλινη αγελάδα στην οποία η Πασιφάη μπορούσε να κρυφτεί και να πλησιάσει τον άσπρο ταύρο. Ο άσπρος ταύρος ζευγάρωσε με την αγελάδα και η Πασιφάη γέννησε τον Μινώταυρο, ένα τέρας με κεφάλι ταύρου και σώμα ανθρώπου. Ο Μίνωας ζήτησε από τον Δαίδαλο να χτίσει ένα κτίριο που ονομάστηκε λαβύρινθος, όπου θα έκλεινε τον Μινώταυρο. Μερικοί πιστεύουν ότι ο λαβύρινθος ήταν το παλάτι της Κνωσού. Το καταπληκτικό μέγεθος και η πολυπλοκότητα του δημιούργησαν την ψευδαίσθηση του λαβύρινθου. Ο ταύρος και ο διπλός πέλεκυς που λεγόταν λάβρυς ήταν τα σύμβολα του μινωικού πολιτισμού και εμφανίζονταν παντού μέσα στο παλάτι.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΟΥ ΜΙΝΩΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Ο Μίνωας ήταν ο πρώτος βασιλιάς που κυριάρχησε στη Μεσόγειο θάλασσα και εξάλειψε τους πειρατές κυβερνώντας πάνω από 90 πολιτείες στην Κρήτη. Όταν οι Αθηναίοι δολοφόνησαν το γιο του, Ανδρογέα άρχισε πόλεμο εναντίον τους, ο οποίος διήρκεσε μεγάλο χρονικό διάστημα. Ο Μίνωας παρακάλεσε τον Δία να εκδικηθεί για τον θάνατο του Ανδρογέα. Μετά την πρόκληση μιας σειράς σεισμών από το Δία, οι Αθηναίοι συμβουλευτήκαν το Μαντείο των Δελφών, το οποίο τους απάντησε να ικανοποιήσουν οποιοδήποτε αίτημα του Μίνωα. Ο Μίνωας ζήτησε να στέλνονται επτά νέοι και επτά νέες κάθε εννιά χρόνια στην Κρήτη σαν θυσία για τον Μινώταυρο.

Ο ΘΗΣΕΑΣ Η ΑΡΙΑΔΝΗ ΚΑΙ Ο ΜΙΝΩΤΑΥΡΟΣ

Ο Θησέας γιος του Αιγαία, του βασιλιά των Αθηνών, αποφάσισε να πάει μαζί τους με τους νέους και τις νέες που θα θυσιαζόταν στην Κρήτη. Αν εξολόθρευε το Μινώταυρο χρησιμοποιώντας μονάχα τα χέρια του, η υποχρέωση για θυσία θα σταματούσε. Η κόρη του Μίνωα, η Αριάδνη, ερωτεύτηκε αμέσως το Θησέα. Του έδωσε ένα σπάγκο για να το δέσει στην πόρτα του λαβύρινθου και να τον ξετυλίγει μέχρι να φτάσει στο μέρος όπου κοιμόταν ο Μινώταυρος. Ο Θησέας σκότωσε τον Μινώταυρο, αν και αμφισβητείται αν τον σκότωσε με τα χέρια ή με ένα ξίφος που του έδωσε η Αριάδνη. Έπειτα χρησιμοποίησε τον σπάγκο για να βρει το δρόμο της επιστροφής προς την είσοδο του λαβύρινθου. Ο Θησέας και η Αριάδνη αποδράσαν από την Κρήτη, αλλά στο δρόμο για την Αθήνα ο Θησέας εγκατέλειψε την Αριάδνη

σε ένα νησί. Ο θεός Διόνυσος την παντρεύτηκε αμέσως μετά την εγκατάλειψη της από τον Θησέα.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΑ

Ο Θησέας φεύγοντας για την Κρήτη με σκοπό να αντιμετωπίσει το Μινώταυρο είχε συμφωνήσει με το πατέρα του, βασιλιά των Αθηναίων Αιγαία, να υψώσει μια άσπρη σημαία καθώς θα πλησίαζε στην Αθήνα αν όλα είχαν πάει καλά. Καθώς όμως γύριζε νικητής από την Κρήτη το ξέχασε και ο Αιγαίας που παρακολουθούσε την επιστροφή των караβιών στεναχωρήθηκε τόσο ώστε έπεσε στην θάλασσα και πνίγηκε. Η θάλασσα από τότε φέρει το όνομα του και ονομάζεται «Αιγαίο Πέλαγος».

Ο ΔΑΙΔΑΛΟΣ ΚΑΙ Ο ΙΚΑΡΟΣ

Όταν ο Μίνωας έμαθε ότι ο Δαίδαλος βοήθησε τη γυναίκα του Πασιφάη να ζευγαρώσει με τον άσπρο ταύρο του Ποσειδώνα τον έκλεισε μαζί με τον γιο του Ικαρο στο λαβύρινθο. Η Πασιφάη όμως τον απελευθέρωσε. Ο Μίνωας διέταξε να τεθεί σε επιφυλακή ο στόλος του και έτσι ο Δαίδαλος δεν μπορούσε να φύγει από την Κρήτη. Ο Δαίδαλος όμως έφτιαξε φτερά για εκείνον και τον γιο του και έφυγαν πετώντας. Ο Ικαρος παράκουσε τον πατέρα του και πέταξε ψηλά προς τον ήλιο οπότε έλιωσε το κέρι που ένωνε τα φτερά του με συνέπεια να πέσει στη θάλασσα και να πνιγεί. Σήμερα το νησί που βρίσκεται στο μέρος στο μέρος όπου υποτίθεται ότι πνίγηκε, ονομάζεται Ικαρία.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΜΙΝΩΑ

Όταν ο Δαίδαλος απέδρασε από την Κρήτη χρησιμοποιώντας τα φτερά που είχε κατασκευάσει, πέταξε προς τη Σικελία όπου και έζησε ανάμεσα στους Σικελούς. Ο Μίνωας πήρε το στόλο και άρχισε να το αναζητά. Όταν έφτασε στη Σικελία επισκέφθηκε το βασιλιά Κόκαλο ο οποίος έκρυβε το Δαίδαλο και του ζήτησε να του τον παραδώσει. Ο Κόκαλος και ο Δαίδαλος εξαπάτησαν τον Μίνωα και τον έκαψαν σε βραστό νερό. Ο Κόκαλος επέστρεψε το πτώμα στους Κρήτες λέγοντας πως ο θάνατος του ήταν ατύχημα. Οι Κρήτες έχτισαν ένα τάφο για το Μίνωα στη Σικελία. Σήμερα υπάρχει μία πόλη που ονομάζεται Μίνωα, ενώ και άλλες πόλεις έχουν χτιστεί εκεί από τους Κρήτες. Ο Δίας έκανε το Μίνωα κριτή των νεκρών μετά το θάνατο του μαζί με τον αδελφό του Ραδάμανθη και τον εχθρό του Αίακο.

ΤΑΛΟΣ

Ο Τάλος είναι μια άλλη μυθική φιγούρα που σχετίζεται με την Κρήτη. Ήταν ένας χάλκινος γίγαντας με κεφάλι ταύρου που δόθηκε από τον Δία στον Μίνωα ως φύλακας της Κρήτης. Ο Τάλος ζούσε στο σπήλαιο Μελιδονίου. Είχε μία μοναδική φλέβα που ξεκινούσε από το λαιμό και κατέληγε στην φτέρνα, όπου έκλεινε με ένα μπρούτζινο καρφί. Ο Τάλος γύριζε τρεις φορές την ημέρα όλη την Κρήτη με διαταγή να την προστατέψει από τα εχθρικά πλοία. Γυρνούσε επίσης τα χωριά της Κρήτης επιδεικνύοντας σε χάλκινες πλάκες τους νόμους του Μίνωα. Όταν οι Σαρδήνιοι εισέβαλαν στο νησί ο Τάλος μεταμορφώθηκε σε φως. Και με το αναμμένο κορμί του εξόντωνε τους εχθρούς. Όταν οι Αργοναύτες προσπάθησαν να πλησιάσουν την Κρήτη ο Τάλος τους πέταγε βράχους για να τους εμποδίσει. Τελικά σκοτώθηκε από την Μήδεια την προστάτιδα των Αργοναυτών που τράβηξε το χάλκινο καρφί του με συνέπεια να χυθεί όλο του το αίμα και να πεθάνει.

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΟΥ ΜΙΝΩΑ

Αρκετά από τα αδέρφια του Μίνωα, τους γιους και τα εγγόνια του έφυγαν από την Κρήτη για διάφορες περιοχές της Μεσογείου και ταξίδεψαν μακριά μέχρι και την Ιρλανδία. Νέες πόλεις ιδρύθηκαν, αρκετές από τις οποίες ονομάστηκαν Μίνωα. Διάφοροι μύθοι που σχετίζονται με αυτές έχουν τις ρίζες τους στην κυριαρχία του Μινωικού στόλου στη Μεσόγειο. Οι μύθοι αυτοί προέρχονται από τη χρυσή εποχή του Κρητικού πολιτισμού που πήρε το όνομα του Μίνωα και διάρκεσε χίλια περίπου χρόνια.

Ο ΗΡΑΚΛΗΣ ΚΑΙ Ο ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΤΑΥΡΟΣ

Ο Ερυσθέας διέταξε τον Ηρακλή να αιχμαλωτίσει τον Κρητικό ταύρο στον έβδομο άθλο του. Είναι αμφισβητήσιμο αν αυτός ήταν ο ταύρος που ο Ποσειδώνας έστειλε στο Μίνωα για θυσία και ερωτεύτηκε η Πασιφάη ή ο ταύρος που ο Δίας χρησιμοποίησε για να φέρει την Ευρώπη στην Κρήτη. Ο Μίνωας πρόσφερε στον Ηρακλή κάθε βοήθεια αλλά αυτός την αρνήθηκε. Ο Ηρακλής μετά από μακρύ αγώνα αιχμαλώτισε τον ταύρο και τον μετέφερε στις Μυκήνες.

Η ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΟΙ ΔΕΛΦΟΙ

Οι Κρήτες ίδρυσαν το μαντείο των Δελφών, αφιερωμένο στη Μητέρα Γη και άφησαν την ιερή μουσική τους, τους χορούς, τις τελετουργίες τους και ένα ημερολόγιο σαν κληρονομιά στους Έλληνες. Η κοινότητα των ιερέων στους Δελφούς ονομαζόταν Λαβρυτοί από την κρητική λέξη λάβρυς (διπλός πέλεκυς), το σύμβολο του Μινωικού πολιτισμού.

Η ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ Ο ΟΜΗΡΟΣ

Ο Όμηρος αρκετά μετά το μινωικό πολιτισμό μιλά στα έπη του για την Κρήτη σε διάφορες περιπτώσεις και την αποκαλεί φιλόξενη, όμορφη και εύφορη αναφέροντας την σαν μία χώρα με πολλές πόλεις που διοικούσε ο Μίνωας. Οι Κρήτες αναφέρεται ότι προέρχονται από διάφορες φυλές, τους Ετεοκρήτες οι αληθινοί Κρήτες ζούσαν την παρακμή του μινωικού πολιτισμού, οι υπόλοιποι κάτοικοι της Κρήτης ήταν Ελληνικές φυλές που υπήρχαν σε διάφορα μέρη του νησιού την εποχή του Ομήρου. Οι Κύδωνες ζούσαν στη δυτική πλευρά του νησιού και μέχρι και σήμερα η επαρχία γύρω από τα Χανιά ονομάζεται Κυδωνία. Ο Κύδωνας ήταν γιος της γυναίκας του Μίνωα, Πασιφάης και του Ερμή. Το όνομα Κύδωνας σημαίνει «δοξασμένος - περήφανος». Ο Κρητικός στόλος πήρε μέρος στην εκστρατεία εναντίον της Τροίας. Όταν ο ελληνικός στόλος ήταν στην Αυλίδα μηνύματα στάλθηκαν από το βασιλιά της Κρήτης Ιδομενέα που έκαναν γνωστό στον Αγαμέμνονα, το διοικητή του ελληνικού στόλου, ότι αν αυτός συμφωνούσε να μοιραστεί την διοίκηση με τον Ιδομενέα 100 Κρητικά πλοία θα συμμετείχαν στην Ελληνική αποστολή στην Τροία. Ο Αγαμέμνονας συμφώνησε σε αυτήν την πρόταση και έτσι η αποστολή εναντίον της Τροίας έγινε μια Κρητοελληνική επιχείρηση. Κάποια τμήματα της Οδύσσειας περιλαμβάνουν στοιχεία που πιθανότατα αναφέρονται στην Κρήτη. Η σπηλιά του Κύκλωπα όπου ο Οδυσσέας και οι σύντροφοι του παγιδεύτηκαν από τον Πολύφημο είναι πιθανό να βρίσκεται στη σημερινή Σούγια, στη νότια Κρήτη. Στα ψηλά βουνά της νοτιοδυτικής Κρήτης στα οποία ζουν δυνατά άγρια κατοίκια, τα κρητικά Κρι-κρι, υπάρχουν πολλές σπηλιές. Μία τέτοια σπηλιά στα βουνά πριν τη Σούγια ακόμα φέρει το όνομα «Η σπηλιά του Κύκλωπα». Κατά τη διάρκεια των περιπετειών του, ο Οδυσσέας προσέγγισε το νησί του Αιόλου, του θεού που ελέγχει τους ανέμους. Ο Όμηρος λει ότι ένα αδιαπέραστο τείχος από χαλκό κυκλώνει το νησί ενώ γύρω - γύρω κατακόρυφοι βράχοι αναδύονται μέσα από τη θάλασσα. Ο Αίολος παγίδεψε τις άγριες δυνάμεις των

ανέμων μέσα σε ένα δερμάτινο ασκί το οποίο έδωσε στον Οδυσσέα. Το μικρό νησί της Γραμβούσας, με τους βράχους του, που παίρνουν χάλκινο χρώμα στη δύση του ηλίου και υψώνονται κατακόρυφα από την σχεδόν πάντα τρικυμιώδη θάλασσα, ταιριάζει στην περιγραφή του νησιού του Αιόλου. Άλλωστε το αρχαίο όνομα της Γραμβούσας ήταν Κόρυκος, που σημαίνει δερμάτινο ασκί.

➤ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Υπάρχουν αρκετά παραδοσιακά έθιμα που διατηρούνται ζωντανά ακόμη και σήμερα στα χωριά της Κρήτης, ειδικά στα πιο απομονωμένα. Ορισμένα από αυτά είναι ο κρητικός γάμος και η κρητική βάφτιση. Πρόκειται για ξεχωριστές εκδηλώσεις που μπορούν να διαρκέσουν αρκετές μέρες. Στη δυτική πλευρά της Κρήτης χαρακτηριστικό των εκδηλώσεων αυτών είναι τα ριζίτικα τραγούδια, τα περισσότερα από αυτά είναι πολύ παλιά και μερικά από αυτά έχουν βυζαντινή καταγωγή. Ο χορός και οι πυροβολισμοί στον αέρα είναι και αυτά μέρος των εορταστικών εκδηλώσεων. Το μάζεμα των σταφυλιών και η παραγωγή κρασιού και τσικουδιάς είναι ευχάριστες ομαδικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο το φθινόπωρο. Η παραγωγή κρασιού περιλαμβάνει το πάτημα σταφυλιών σε ειδικά κατασκευασμένους χώρους που ονομάζονται «πατητήρια». Ο ένας μετά τον άλλο μπαίνουν οι άνθρωποι στο πατητήρι βαδίζοντας ή τρέχοντας πάνω στα σταφύλια, ώστε να γίνει η εκχύμωση. Στο διάστημα της αναμονής του καθένα για τη σειρά του, το φαγητό, το κρασί και τα πειράγματα ρέουν άφθονα. Η τσικουδιά είναι ένα δυνατό τοπικό ποτό που φτιάχνεται από τα υπολείμματα στα πατητήρια μετά από την απομάκρυνση του χυμού των σταφυλιών. Αυτά τα υπολείμματα τοποθετούνται σε καζάνια και αποστάζονται. Ακόμα και σήμερα οι μηχανισμοί και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται είναι απόλυτα παραδοσιακοί.

ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ

Για να γνωρίσει κανείς τα έθιμα και τις παραδόσεις της Κρήτης θα πρέπει να επισκεφθεί τα χωριά της. Συνήθως όσο πιο απομονωμένα είναι τα χωριά της τόσο πιο πιστά διατηρούν τα τοπικά έθιμα. Τις παραδοσιακές εκδηλώσεις και τα έθιμα των χωριών μπορεί κανείς να τα διακρίνει στα πανηγύρια που λαμβάνουν χώρα στην ονομαστική εορτή των Αγίων του χωριού. Τα πανηγύρια είναι η καλύτερη ευκαιρία επίσκεψης των χωριών. Η γιορτή διαφέρει από χωριό σε χωριό αλλά τυπικά περιέχει μια μεγάλη λειτουργία στην εκκλησία, την οποία παρακολουθούν οι κάτοικοι του χωριού. Το κρητικό γλέντι με φαγοπότη, μουσική και χορό διοργανώνεται με πολύ κέφι στο κέντρο του χωριού τη νύχτα της παραμονής και σε πολλά χωριά δεν

τελιώνει παρά τα ξημερώματα της επομένης της γιορτής. Υπάρχουν αρκετά πανηγύρια ειδικά κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών, πολλά από αυτά με ειδικό ενδιαφέρον καθώς μεγάλες ομάδες ανθρώπων περπατούν ή ταξιδεύουν με μικρά караβάκια για να φτάσουν σε ένα εκκλησάκι ή σε κάποιο απομονωμένο μοναστήρι.

Τη μέρα του Αγίου Γεωργίου στην Ασί Γωνιά οι βοσκοί φέρνουν τα αιγοπρόβατα τους από τα ψηλά βουνά για να ευλογηθούν από τον ιερέα. Κατά τη διάρκεια της γιορτής τα ζώα αρμέγονται μπροστά στην εκκλησία και το γάλα σρβίρεται στους ανθρώπους που έχουν έρθει στο πανηγύρι. Η γιορτή του Αγίου Γεωργίου γιορτάζεται πριν τη Σαρακοστή ή μια μέρα μετά το Πάσχα.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΚΑΙ ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ

Αν και τα Χριστούγεννα δεν είναι τόσο μεγάλη γιορτή όσο το Πάσχα, είναι διαδεδομένο το πνεύμα των διακοπών, ο καιρός είναι συνήθως ήπιος και οι άνθρωποι βγαίνουν έξω και διασκεδάζουν. Στις 6 Ιανουαρίου, στην γιορτή των Θεοφανίων, ο εορτασμός πραγματοποιείται κοντά στα λιμάνια, με μεγάλη συμμετοχή του κόσμου. Τα τοπικά караβία μαζεύονται στο κεντρικό λιμάνι και αφού ο ιερέας τα ευλογήσει πετάει ένα σταυρό στη θάλασσα. Πολίτες πέφτουν στη θάλασσα και αυτός που θα πιάσει τον σταυρό ευλογείται, ενώ ακούγονται κανονιοβολισμοί από τα караβία.

ΚΑΘΑΡΗ ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ

Η Καθαρή Δευτέρα και η Πρωτομαγιά είναι παραδοσιακές μέρες για έξοδο στη φύση, πικνίκ, μάζεμα λουλουδιών και πέταγμα χαρταετού.

ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Αρκετά φεστιβάλ διοργανώνονται κατά τη διάρκεια του χρόνου. Συνηθίζεται να γιορτάζονται ιδιαίτερα γεγονότα όπως η γιορτή του κρασιού, η γιορτή του πορτοκαλιού, η γιορτή του καρυδιού, η γιορτή της συγκομιδής της σουλτανίνας. Οι γιορτές αυτές παρέχουν τη δυνατότητα να δοκιμαστεί η σοδειά, να συναντήσει κανείς φίλους. Σήμερα υπάρχουν αρκετές ειδικές βραδιές που διοργανώνονται για να παρουσιαστούν τα κρητικά έθιμα στους επισκέπτες ή στους νέους της Κρήτης. Ένας παραδοσιακός κρητικός γάμος γίνεται κάθε χρόνο στην Κριτσά, κοντά στον Άγιο Νικόλαο και στο Ρέθυμνο.

Την Άνοιξη τα πρόβατα κουρεύονται από άντρες που βοηθά ο ένας τον άλλο στο δικό του κοπάδι. Ολόκληρη η οικογένεια συμμετέχει σε αυτήν την διαδικασία και στο τέλος υπάρχει καλό φαγητό για όλους.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Οι περήφανοι κρητικοί χοροί έχουν τη ρίζα τους στη Μινωική Κρήτη. Στο Αρχαιολογικό Μουσείο του Ηρακλείου μπορεί να δει κανείς αγάλματα Μινώων χορευτών. Οι ανδρικοί κρητικοί χοροί είναι γρήγοροι και μοιάζουν πολεμικοί. Συνήθως χορεύονται από παρέες αντρών. Συνδυάζουν τα στοιχεία της μεταβαλλόμενης θάλασσας και της άγριας φύσης των κρητικών βουνών. Όσοι χορεύονται από γυναίκες είναι περισσότερο παραδοσιακοί χοροί γάμου ή ερωτικοί χοροί. Η καλύτερη ευκαιρία για να δει κανείς κρητικούς αυθεντικούς χορούς είναι στα πανηγύρια. Υπάρχουν βέβαια και οργανωμένες παραστάσεις κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, ώστε όποιος επιθυμεί να παρακολουθήσει. Το δημοφιλές έργο «Zorba The Greek» έχει κάνει γνωστή την μουσική της Κρήτης σε πολλούς πριν ακόμα επισκεφθούν το νησί. Η μουσική και χοροί συνηθίζονται πολύ στις κρητικές εορταστικές εκδηλώσεις όπως γινόταν και στα αρχαία χρόνια. Τα παραδοσιακά όργανα και οι χοροί της Κρήτης μαθαίνονται από τα παιδιά και έτσι καλλιεργείται ένας ζωτικός δεσμός ανάμεσα στις γενιές.

Οι κρητικοί χοροί είναι γνωστοί για τη ζωηρότητα και τον δυναμισμό τους. Πολύ φημισμένος χορός είναι ο πεντοζάλης. Ο πεντοζάλης είναι ένας υπερήφανος χορός που χορευόταν από τους αρματωμένους πολεμιστές στα αρχαία χρόνια. Ο ρυθμός δίνεται από την λύρα και οι χορευτές με ενωμένα χέρια ξεκινούν να χορεύουν αργά σε κύκλο. Ένας ακόμη πολύ γνωστός χορός είναι ο συρτός, ο οποίος καθοδηγείται από ένα χορευτή που επιδέξια και ζωηρά οδηγεί την ομάδα των υπόλοιπων χορευτών. Η σούστα είναι ο τρίτος πολύ γνωστός κρητικός χορός, ο οποίος είναι κατεξοχήν ερωτικός και χορεύεται από ζευγάρια. Κάποιοι ιστορικοί υποστηρίζουν ότι η σούστα προέρχεται από αρχαίους ελληνικούς πολεμικούς χορούς που μιμούνται πολεμικές κινήσεις. Το όνομα σούστα σημαίνει ελατήριο και αποδίδεται με κινήσεις προς τα πάνω και προς τα κάτω από τους χορευτές οι οποίοι κινούνται με ζωηρές κινήσεις στις μύτες των ποδιών τους και με μικρά ελαφρά βήματα. Μια παραδοσιακή μορφή της σούστας η Ρουματιάν Σούστα, χορεύεται μόνο από άντρες και διακατέχεται από έντονο πολεμικό πνεύμα. Ο πηδηχτός είναι ακόμη ένας φημισμένος χορός που συναντιέται σε ολόκληρη την Κρήτη. Είναι γνωστός ως ο γρηγορότερος και

αγριότερος χορός της Κρήτης. Η λέξη πηδά είναι αρχαία ελληνική και δίνει την εικόνα του χορού. Ο οδηγός χορευτής, συνήθως άντρας, πηδά στον αέρα χτυπά τον μηρό και τα στιβάνια του υποβασταζόμενος μονάχα από το χέρι του δεύτερου χορευτή. Όταν ο πρώτος χορευτής κουραστεί, τον αντικαθιστά ο επόμενος ο οποίος μοιάζει να προσπαθεί να πηδήξει πιο ψηλά από τον προηγούμενο. Φυσικά η μουσική υπόκρουση δίνεται από την λύρα.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΧΩΡΙΑ ΚΑΙ ΚΤΙΡΙΑ

Τοποθεσίες αξιόλογης μοντέρνας αρχιτεκτονικής υπάρχουν αρκετές στα Χανιά, όπως τα νεοκλασικά κτίρια του σπιτιού του Βενιζέλου και του Πρίγκιπα Γεωργίου στην Χαλέπα. Τα χωριά της Κρήτης αναμιγνύουν τα αρχιτεκτονικά ρεύματα από τα Μινωικά χρόνια ως τη σύγχρονη εποχή. Η παραδοσιακή αρχιτεκτονική είναι ευκολότερο να εντοπιστεί στα χωριά που σήμερα είναι ακατοίκητα. Ένα τέτοιο χωριό είναι η Αράδενα, στα Σφακιά και ένα άλλο οι Μύλοι, στο Ρέθυμνο. Στο χωριό Μαρουλάς κοντά στο Ρέθυμνο υπάρχουν ερείπια οικοδομημάτων που χτίστηκαν σε διαφορετικές εποχές. Το πανέμορφο χωριό της Αργυρούπολης έχει χτιστεί πάνω σε αρχαία πόλη (Λάππα) και έδει εξαιρετικά δείγματα από πολλές και διαφορετικές ιστορικές περιόδους. Ένα ιδιόμορφο δείγμα αρχιτεκτονικής, που παρουσιάζεται σε κάποια σημεία της Κρήτης είναι τα μιτάτα (χώροι παραγωγής τυριού). Αυτά αποτελούνται από ένα κυκλικό πέτρινο χώρο κατασκευασμένο από επεξεργασμένες πέτρες τοποθετημένες η μία δίπλα στην άλλη έτσι ώστε να σχηματίζουν κύκλο που κλείνει προς το κέντρο.

➤ ΜΙΝΩΙΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ

ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΠΡΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Κατά την Προανακτορική περίοδο (2700-2000 π.Χ.) εμφανίστηκαν στην Κρήτη για πρώτη φορά σημαντικοί οικισμοί. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτός της Βασιλικής Ιεράπετρας. Εκεί βρέθηκε ένα μεγάλο κτίριο με εργαστήρια και αποθήκες που δηλώνει την οργάνωση του οικισμού. Άλλοι οικισμοί είναι αυτοί στη Μύρτο, στο Μόχλο, στη Φαιστό και στην Κνωσό. Υπάρχουν ακόμα ενδείξεις διεξαγωγής εμπορίου με νησιά του Αιγαίου, την Αίγυπτο και την Κύπρο.

ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Η εποχή από το 2000 έως το 1450 π.Χ. υπήρξε η ακμή του Μινωικού πολιτισμού. Χαρακτηριστικό αυτής της εποχής είναι τα μεγάλα παλάτια, γύρω από τα οποία ανακαλύφθηκαν μεγάλες πόλεις. Σημαντικοί οικισμοί αυτής της περιόδου είναι στη Γουρνιά, στις Ψείρες και στο Παλαιόκαστρο.

Μινωικό αξιοθέατο στο Παλαιόκαστρο.

Κατά τη Νεοανακτορική περίοδο (1700-1450 π.Χ.) υπήρξαν και αρκετές επαύλεις στην επαρχία της Κρήτης. Τα οικήματα ήταν μεγάλα υπερβαίνοντας συχνά τα 30 ή και 50 δωμάτια. Συχνά μέρος στον σπιτιών ήταν και εργαστήρια κεραμικής. Παράδειγμα τέτοιων επαύλεων υπάρχουν στο Ζου, στη Ζάκρο, στο Σκλαβόκαμπο και στο Χάνι του Νήρου.

ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΥΣΤΕΡΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Κατά την Υστεροανακτορική περίοδο (μετά το 1450 π.Χ.) νέες πόλεις δημιουργούνται στην Κρήτη και κάτοικοι από άλλες περιοχές της Ελλάδας μετακινούνται στο νησί. Η παρακμή του Μινωικού πολιτισμού αρχίζει, οι επιδράσεις όμως από τους εισβολείς δεν είναι εμφανείς. Πόλεις που ιδρύθηκαν αυτή την περίοδο είναι η Πέργαμος, η Λάππα, η Τέγκλα και η Πολυρρήνια.

➤ ΜΙΝΩΙΚΗ ΓΡΑΦΗ

ΜΙΝΩΙΚΗ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ

Η Μινωική γραφή εμφανίστηκε περίπου στα 2000 π.Χ. και ήταν ιδεογραφική. Αυτό σημαίνει ότι αποτελείται από ιδεογράμματα τα οποία είναι παραστάσεις αντικειμένων ή εννοιών. Το νόημά τους είναι ανάλογο με αυτό που αναπαριστούν, αλλά δεν μπορεί κανείς να τα διαβάσει όπως θα έκανε με γράμματα. Η γραφή αυτή ονομάστηκε ιερογλυφικά. Παρ' όλο που δεν έχει σχέση με τα Αιγυπτιακά ιερογλυφικά. Ο Έβανς κατέγραψε 135 ιερογλυφικά σύμβολα με αναπαραστάσεις από τον κόσμο των ζώων και την καθημερινή ζωή. Η γραφή αυτή δεν έχει αποκρυπτογραφηθεί. Σημαντικότερο δείγμα της είναι ο δίσκος της Φαιστού, ένας πήλινος δίσκος γραμμένος με ιερογλυφικά και από τις δύο πλευρές σε σπειροειδές σχήμα και περιλαμβάνει σαρανταπέντε διαφορετικούς τύπους συμβόλων.

Ο πήλινος δίσκος της Φαιστού.

Παράλληλα με τα ιερογλυφικά, χρησιμοποιείται και ένας άλλος τύπος γραφής, η Γραμμική Α' η οποία όμως χρησιμοποιήθηκε περισσότερο κατά τη Νεοανακτορική περίοδο. Τα σύμβολά της πρέπει να προέρχονται από τα ιδεογράμματα, αλλά δεν είναι πια αναγνωρίσιμες παραστάσεις. Η Γραμμική Α' περιλαμβάνει περίπου 70 χαρακτήρες, αλλά δεν έχει αποκρυπτογραφηθεί όλη, παρά μόνο ένα μέρος της που περιλαμβάνει ένα δεκαδικό αριθμητικό σύστημα με κλάσματα.

Μετά το 1450 π.Χ. μια νέα γραφή εμφανίστηκε συγκεκριμένα στην Κνωσό. Ονομάστηκε Γραμμική Β' καθώς τα σύμβολα της γραφής αυτής είχαν πολλές ομοιότητες με αυτά της Γραμμικής Α'. Το 1952 οι Ventris και Chadwick, κατάφεραν να αποκρυπτογραφήσουν τη Γραμμική Β' η οποία φαίνεται να είναι η Ελληνική

γλώσσα. Οι πήλινες πλάκες που βρέθηκαν στην Κνωσό σε αυτή τη γραφή δίνουν πληροφορίες για την οργάνωση του βασιλείου, τις ιδιοκτησίες του βασιλιά, τις προσφορές στους θεούς και τις μετακινήσεις των στρατευμάτων.

➤ ΜΙΝΩΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΤΗΝ ΠΡΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Οι Μινωίτες από πολύ νωρίς επεξεργάστηκαν την πέτρα. Η επεξεργασία της πέτρας γινόταν με ένα ξύλινο τρυπάνι χρησιμοποιώντας υγρή άμμο ως αποξεστικό και γυαλιστικό. Η Κρητική πέτρα που χρησιμοποιούνταν εκείνη την εποχή ήταν ο στεατίτης, ο σταλαγμίτης, ο αλάβαστρος, ο σχιστόλιθος και ο οφιοειδής. Για την κατασκευή κοσμημάτων γινόταν εισαγωγή χρυσαφιού από το Σινά και τη Μικρά Ασία, ασημιού από τη Σικελία και τη Σίφνο, και χρησιμοποιούσαν αμέθυστο και άλλους πολύτιμους λίθους από την Κρήτη. Ακόμα, για την κατασκευή πολεμικών όπλων χρησιμοποιούσαν σχιστόλιθους από την Κύπρο και κασσίτερο από τη Μικρά Ασία. Τέλος, οι σφραγιδόλιθοι αυτής της περιόδου φτιάχνονταν από μαλακά υλικά όπως κόκαλο, στεατίτη και ελεφαντόδοντο από τη Συρία και την Αίγυπτο.

Το Καβφοτίδιο της Ζακύνθου.

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Στην Παλαιοανακτορική περίοδο, παρουσιάστηκε εξέλιξη στο σχέδιο. Το γνωστότερο σχέδιο αυτής της εποχής είναι το στυλ 'Καμάρες' στα κεραμικά, τα οποία φτιάχτηκαν στην Φαιστό, αλλά βρέθηκαν αρχικά στη σπηλιά Καμάρες. Χαρακτηριστικό τους είναι τα αφηρημένα καμπυλοφόρα σχέδια και τα πολλά, αλλά σκοτεινά χρώματα. Οι σφραγίδες, οι οποίες φτιάχνονταν από ημιπολύτιμους λίθους όπως αιματίτη και στεατίτη, είναι ένα ακόμα δείγμα της τέχνης σ' αυτή την περίοδο. Οι σκηνές πάνω σε αυτές ήταν από τη θρησκεία και την καθημερινή ζωή. Την ίδια περίοδο οι Μινωίτες έχτισαν λιμάνι στο νησί Φάρος, στο Δέλτα του Νείλου για να διευκολύνουν το εμπόριο με την Αίγυπτο.

Το σπήλαιο Καμάρες στο Όρος Ψηλορείτης

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΤΗ ΝΕΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Η θεά με τα δύο φίδια και τον πάνθηρα στο κεφάλι.

Το Αγγείο του Θεριστή από την Αγία Τριάδα.

➤ ΜΙΝΩΙΚΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

ΜΙΝΩΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

Δεν είναι βέβαιο αν οι Μινωίτες πίστευαν σε ένα θεό ή σε πολλούς. Στη θρησκεία τους υπήρχε ένας θεός και μία θεότητα που παντρεύονταν. Ο νεαρός θεός, που παρουσιάζεται ως Δαμαστής Άγριων Τεράτων ή ως πολεμιστής, πέθαινε και αναγεννιόταν κάθε χρόνο. Η νεαρή θεά εμφανίζεται ως Θεά των Δέντρων, Θεά με τα Φίδια, Θεά του Περιστεριού και της Παπαρούνας, Θεά της Θάλασσας, Κυρία των Ζώων και Μητέρα Θεά. Τα ονόματα των Ελληνικών Θεών εμφανίζονται σε γραμμική Β' στις πλάκες της Κνωσού κατά την Υστεροανακτορική περίοδο, αν και η Μινωική θρησκεία κυριαρχούσε στο νησί αυτή την περίοδο.

Το Όρος Γιούκτας και η κατανομή προσώπου του Δία

Οι θεοί και οι θεότητες ήταν συνδεδεμένοι με το βασιλιά και τη βασίλισσα. Ο θεός σχετιζόταν με τον ήλιο και η θεά με τη σελήνη. Κάποια ζώα είχαν θρησκευτική σημασία στην Κρήτη. Τέτοια ήταν ο ταύρος, το φίδι και η άγρια κατσίκια. Το φίδι ήταν ένα αγαθό πνεύμα που προστάτευε το σπίτι. Ο διπλός πέλεκυς ήταν το γνωστότερο ιερό σύμβολο της Μινωικής Κρήτης. Άλλα ιερά σύμβολα ήταν ένας κόμπος, το σύμβολο του σταυρού μέσα σε κύκλο, ένα οκτόσχημο σύμβολο και ένα σύμβολο ιερού δέντρου.

Οι χώροι λατρείας των Μινωιτών ήταν τα σπήλαια (όπως της Τράπεζας και του Ψυχρού), οι κορυφές των βουνών, οικιακοί βωμοί και για ειδικές περιπτώσεις τα παλάτια. Η λατρεία συχνά συνοδευόταν από προσφορές στο θεό.

➤ ΜΙΝΩΙΚΟΙ ΤΑΦΟΙ

ΠΡΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Τα πρώτα Μινωικά χρόνια οι νεκροί θάβονταν σε εσοχές βράχων. Στην διάρκεια της Προανακτορικής περιόδου εμφανίστηκαν οι πρώτοι θολωτοί τάφοι. Ήταν κυκλικοί και χτίζονταν με μεγάλες πέτρες. Χρησιμοποιούνταν από πολλές οικογένειες για αρκετά χρόνια σε συνεχείς ταφές. Παράδειγμα αυτού του τύπου είναι ο θολωτός τάφος της Λεβήνας στο Λέντα Ηρακλείου.

Μινωικά ευρήματα στο νησί του Μόγλου.

ΠΑΛΑΙΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Στην Παλαιοανακτορική περίοδο, η παράδοση των θολωτών τάφων συνεχίστηκε. Παράλληλα με τους μεγάλους θολωτούς τάφους χτίστηκαν και μικρότεροι ιδιωτικοί. Αυτή την εποχή εμφανίστηκαν και ιδιωτικοί τάφοι με κεραμικές σαρκοφάγους και ταφή σε κεραμικά πιθάρια. Μέσα στους τάφους βρέθηκαν προσωπικά αντικείμενα, γεγονός που δηλώνει πως οι νεκροί θάβονταν μαζί με αγαπημένα τους αντικείμενα.

Οι 'Χορευτές Πεντοζαλιού' από τον τάφο του Καμηλαρίου

ΝΕΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Κατά τη Νεοανακτορική περίοδο οι θολωτοί τάφοι γίνονται μεγαλύτεροι και σε μερικές περιπτώσεις ομάδες τάφων τοποθετούνται ο ένας δίπλα στον άλλο. Εκτός από κυκλικοί συναντούνται ακόμα σε τετράγωνους ή οκτάγωνους. Παράλληλα με τους θολωτούς τάφους, αναπτύχθηκε και ένας διαφορετικός τύπος τάφου, ο οποίος χτιζόταν κάτω από το έδαφος. Ήταν κυκλικοί ή τετράγωνοι ή πολυγωνικοί και χτιζόντας σε λόφους ή βράχους. Παραδείγματα τέτοιων τάφων συναντούνται στην Κνωσό και στη Φαιστό, αλλά και αργότερα, στην Υστεροανακτορική περίοδο στο Μάλεμε, στον Κουρνά και στους Αρμένους όπου βρέθηκε ολόκληρο νεκροταφείο. Τα στοιχεία δείχνουν πως η φροντίδα του νεκρού συνεχιζόταν για μεγάλο διάστημα μετά την ταφή του.

➤ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ

Η ΤΡΙΚΛΙΤΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Ο πρώτος αρχιτεκτονικός ρυθμός Βυζαντινών Εκκλησιών αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια των πρώτων χρόνων της Αυτοκρατορίας (4^{ος} – 6^{ος} μ.Χ.) και ονομαζόταν τρίκλιτη Βασιλική. Ερείπια περισσότερων από 40 βασιλικών έχουν βρεθεί στην Κρήτη. Μία από τις παλαιότερες βασιλικές εκκλησίες στην Κρήτη είναι η Παναγία η Παλιανή στο Βενεράτο, στην οποία έχουν γίνει αναφορές από το 668 μ.Χ. με το χαρακτηρισμό Παλαιά. Σε κάποια σημεία διακρίνονται κιονόκρανα από μαρμάρινες κολώνες παλαιότερων κτιρίων. Μια άλλη παλιά βασιλική με μαρμάρινα κιονόκρανα από παλιότερα κτίρια είναι η εκκλησία του Αγίου Παντελεήμονα στο Μπιτζαριανό (Πηγή Πεδιάδας).

Μωσαϊκά πατώματα βασιλικών με αναπαραστάσεις ψαριών υπάρχουν στην Ελούντα Λασιθίου και με αναπαραστάσεις πουλιών στη Σούγια Σελίνου. Η τρίκλιτη βασιλική του Αγίου Ιωάννη στο Λιλιανών Πεδιάδας έχει ένα δωμάτιο αμέσως μετά την πόρτα κάθετο στα τρία κλίτη (νάρθηκας). Από την βασιλική στην Πάνορμο Μυλοποτάμου σώζονται μόνο ερείπια. Ακόμα υπάρχουν απομεινάρια αρχαίων βασιλικών στο Βιζάρι, Αμάρι και στην Ίτανο, Σητεία.

Η ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΕ ΤΡΟΥΛΟ

Ένας δεύτερος ρυθμός κτιρίου Βυζαντινής εκκλησίας που χρησιμοποιήθηκε κατά τον 5^ο αιώνα μ.Χ. και έπειτα στο Βυζάντιο ήταν ένα στρογγυλό κτίριο με τρούλο που υποστηριζόταν εσωτερικά από κολώνες. Μια διαφοροποίηση αυτού του ρυθμού ήταν τα οκτάγωνα κτίρια που χαρακτηρίζονταν από την κάθετη διάσταση τους. Ο ρυθμός αυτός ονομάζεται Βασιλική με τρούλο. Ένα παράδειγμα της αρχιτεκτονικής αυτής είναι η Ροτόντα στην Επισκοπή Κισσάμου.

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΣΕ ΦΥΣΙΚΟΥΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥΣ

Αρκετές από τις εκκλησίες στην Κρήτη χτίστηκαν σε εσοχές σκαλισμένων βράχων, στις κορυφές τους μέσα σε σπηλιές ή και σε παλαιότερα κτίρια. Η εκκλησία του Καθολικού στο Ακρωτήρι Κυδωνίας, το παλαιότερο μοναστήρι στην Κρήτη, είναι ένα παράδειγμα εκκλησίας που χτίστηκε χαράζοντας το κατακόρυφο βράχο μιας βουνοπλαγιάς. Η εκκλησία του Αγίου Ιασάτου στον Άγιο Θωμά Μονοφατισίου χτίστηκε χαράζοντας ένα μεγάλο βράχο. Η Παναγία στους Δύο Βράχους στο Φρε

Αποκορώνου είναι χτισμένη στην κορυφή δύο μεγάλων βράχων. Μία εκκλησία χτισμένη εξ ολοκλήρου μέσα σε σπηλιά είναι η εκκλησία του Αγίου Μάμα στα Κυριακασέλια Αποκορώνου. Σε σπηλιά είναι χτισμένη και η εκκλησία της Παναγίας (Κερά Σπηλιώτισσα) στον Άγιο Θωμά Μονοφατισίου.

BYZANTINEΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ο ρυθμός των εκκλησιών που χτίστηκαν κατά τη διάρκεια της Ενετοκρατίας χρησιμοποιεί απaráλλαχτη την μεγάλη παράδοση της Βυζαντινής αρχιτεκτονικής. Η περιστασιακή επιρροή της Δύσης ήταν εμφανής μόνο στα εξωτερικά χαρακτηριστικά που απόκτησαν πιο Γοτθικό ρυθμό με βαρύτερη εμφάνιση στην πρόσοψη ενώ επίσης προστέθηκε και καμπαναριό. Οι διακοσμήσεις στις εξωτερικές πόρτες και τα παράθυρα έγιναν και αυτές πιο περίτεχνες. Παραδείγματα τέτοιου στυλ εκκλησιών αποτελούν η εκκλησία της Μονής Αρκαδίου στο Ρέθυμνο και οι εκκλησίες των μοναστηριών Αγία Τριάδα και Γουβερνέτο στο Ακρωτήρι Κυδωνίας. Περίτεχνες πόρτες και παράθυρα στολίζουν πολλές εκκλησίες που χτίστηκαν εκείνη την εποχή, όπως για παράδειγμα η εκκλησία του Αγίου Φανουρίου της Μονής Βαλσαμόνερου και η εκκλησία της Παναγίας στο Δρακόνερο, στο Ρέθυμνο και η εκκλησία της Παναγίας στο Θρόνο Αμαρίου. Η εκκλησία των Αγίων Αποστόλων στα Σφακιά χτίστηκε με βάση την παμπάλαια παράδοση των πρώτων Βυζαντινών εκκλησιών όπως ο Άγιος Τίτος στη Γόρτυνα.

Η εκκλησία της Μονής της Αγίας Τριάδας.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Οι φημισμένες εικόνες ζωγραφίστηκαν από καλλιτέχνες της Κρητικής Σχολής από το 15^ο μέχρι και το 17^ο αιώνα. Οι ζωγράφοι δεν δούλεψαν μόνο στη Κρήτη αλλά και σε διάφορα άλλα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των νησιών και των κυριότερων κέντρων της Ορθόδοξης θρησκείας όπως η Ρωσία και η Βενετία. Συλλογές πολύτιμων εικόνων φυλάσσονται στη Μονή Γωνιάς (Κίσσαμος) και στην Αγία Αικατερίνη στο Ηράκλειο. Μπορεί κανείς να δει εικόνες κρητικών αγιογράφων σε πολλά μέρη εκτός Κρήτης όπως στην Πάτμο, στην χερσόνησο του Άθω, στην Θεσσαλονίκη και στη Ρωσία.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ

Η διακόσμηση διαφόρων Βυζαντινών εκκλησιών γινόταν με εναλλασσόμενα σχέδια από χρωματισμένα τούβλα στους τοίχους των κτιρίων. Παραδείγματα τέτοιων σχεδίων φαίνονται στον Άγιο Νικόλαο στα Κυριακασέλια Αποκορώνου, στην Παναγία την Σερβιώτισσα στο Στύλο Κυδωνίας και στον Άγιο Γεώργιο στην Επισκοπή Ιεράπετρας. Ένας άλλος τρόπος διακόσμησης είναι οι κυκλικές γυαλιστερές πλάκες (πιάτα) που στολίζουν εξωτερικούς τοίχους εκκλησιών. Ορισμένες φέρουν ενδιαφέρουσες παραστάσεις όπως η διακόσμηση με τα πουλιά στην εκκλησία Άγιος Φανούριος στην Κιθαρίδα Μαλεβιζίου.

ΣΤΑΥΡΟΕΙΔΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Ο τρίτος ρυθμός αρχιτεκτονικής βυζαντινών εκκλησιών δημιουργήθηκε τον 6^ο αιώνα κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Ιουστινιανού. Στην Κρήτη εξαιρετικό παράδειγμα αρχαίας σταυροειδούς αρχιτεκτονικής και ένα από τα πιο σημαντικά ερείπια του Χριστιανισμού αποτελεί η Εκκλησία του Αγίου Τίτου στη Γόρτυνα Ηρακλείου. Πολλές άλλες εκκλησίες στην Κρήτη αποτελούν παραδείγματα αυτού του ρυθμού, όπως οι εκκλησίες της Παναγίας της Σερβιώτισσας στο Στύλο Αποκορώνου και του Άϊ-Γιάννη -Κυρ Γιάννη (Ζωοδόχου Πηγής) στο Αλικιανού Κυδωνίας που χτίστηκαν στην αρχή της Δεύτερης Βυζαντινής περιόδου. Η εκκλησία του Μιχαήλ Αρχαγγέλου στο Αρκαλοχώρι Μονοφατισίου είναι σταυροειδής χωρίς τρούλο με το ένα από τα δύο τμήματα του σταυρού ψηλότερο από το άλλο. Η εκκλησία της Παναγίας Γκουβερνιώτισσας στις Ποταμιές και η εκκλησία της Παναγίας στο Δρακόνερο, κοντά στο Πρίνο, έχουν σταυροειδή αρχιτεκτονική με ένα τρούλο στην τομή του κλίτους με τον προθάλαμο. Συχνά ο σταυρός ήταν μέσα στο

περιγεγραμμένο του ορθογώνιο όπως στην περίπτωση της εκκλησίας της Παναγίας της Σερβιώτισσας στο Στύλο ή του Μιχαήλ Αρχάγγελου στην Αράδενα Σφακίων. Ο χρησιμοποιούμενος χώρος του ορθογώνιου μπορεί να μοιάζει με μια τρίκλιτη εκκλησία σα βασιλική ή μπορεί να είναι επιμηκυμένος έτσι ώστε να φαίνεται εσωτερικά σαν ένα μοναδικό δωμάτιο, όπως ο Άγιος Νικόλαος στα Κυριακασέλια. Σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να έχουν περισσότερες από έναν τρούλους. Στην εκκλησία του Αϊ- Γιάννη – Κυρ Γιάννη στον Αλικιανού Κυδωνίας υπήρχαν δύο τρούλοι, στον Άγιο Φανούριο στην Κιθαρίδα Μαλεβιζίου τρεις και στην εκκλησία Σωτήρα Χριστού στους Κουνάβους Πεδιάδας πέντε.

ΟΙ ΜΟΝΟΧΩΡΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ

Ένας άλλος ρυθμός αρχιτεκτονικής αναπτύχθηκε όταν η Βυζαντινή Αυτοκρατορία δεχόταν επιθέσεις από τους Σταυροφόρους, τους Άραβες και τους πειρατές. Αποτελούνται απλά από ένα μοναδικό ορθογώνιο δωμάτιο (μονόχωρη). Η μεγάλη πλειοψηφία των εκκλησιών στην Κρήτη είναι χτισμένες σύμφωνα με αυτό το ρυθμό. Συχνά είναι πολύ μικρές και δεν έχουν επιβλητική εξωτερική εμφάνιση σε αντίθεση όμως οι προσεκτικά επιλεγμένες τοποθεσίες τους και οι τοιχογραφίες στο εσωτερικό τους προσφέρουν ξεχωριστή εμπειρία στον επισκέπτη. Παραδείγματα τέτοιων εκκλησιών στην Κρήτη είναι ο Άγιος Στέφανος στη Δρακόνα Κισσάμου (9^{ος} αιώνας), η Παναγία στη Γωνιά Κισσάμου (12^{ος} αιώνας), η μονόκλιτη εκκλησία του Αγίου Νικολάου στον Άγιο Νικόλαο (8^{ος} αιώνας) που είναι και με τρούλο, ο Αφέντης

Η εκκλησία του Αφέντη Χριστού στις Ποταμιές.

Χριστός στις Ποταμιές, η Παναγία στον Άγιο Ιωάννη στα Σφακιά, ο Άγιος Γεώργιος στους Κομιτάδες, ο Άγιος Αντώνιος στο Αβδού, ο Άγιος Γεώργιος στο Αποδούλου, η

Παναγία στον Αλίκαμπο, ο Μιχαήλ Αρχάγγελος στις Αρχάνες, η Αγία Πελαγία στο Άνω Βιάννος και οι Άγιοι Απόστολοι στις Λίθινες.

ΟΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΒΕΝΕΤΙΚΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Υπάρχουν ιστορικές μαρτυρίες για την ύπαρξη στην Κρήτη πάνω από 5.000 Βυζαντινών και Βενετικών εκκλησιών. Οι Βυζαντινές εκκλησίες χτίστηκαν κατά τη διάρκεια της Πρώτης και της Δεύτερης Βυζαντινής Περιόδου καθώς και κατά τη διάρκεια της Βενετοκρατίας (13^{ος}-17^{ος} αιώνας). Είναι δύσκολο να διαχωριστούν πλήρως οι Ελληνορθόδοξες από τις Καθολικές εκκλησίες. Η ίδια εκκλησία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για οποιοδήποτε από τα δυο χριστιανικά δόγματα σε διαφορετικές χρονικές περιόδους ή ακόμα και κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου.

Η Μονή Αρκαδίου

ΒΕΝΕΤΙΚΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ

Οι γνήσιες Βενετικές εκκλησίες στην Κρήτη είναι λίγες, λόγω του μικρού αριθμού των Βενετών που πέρασαν από την Κρήτη. Ανάμεσα στις Καθολικές εκκλησίες της Βενετικής εποχής η εκκλησία του Αγίου Μάρκου στο Ηράκλειο ήταν η πιο σημαντική. Χτίστηκε το 1240, καταστράφηκε το 1303 από ένα μεγάλο σεισμό και ξαναχτίστηκε. Το μοναστήρι του Αγίου Φραγκίσκου και η Μεταμόρφωση του Χριστού (που μετατράπηκε αργότερα στο Τζαμί της Βελουδέ Σουλτάνας) περιλαμβάνονται στις καλύτερες Βενετικές εκκλησίες του Ηρακλείου. Η εκκλησία του Αγίου Φραγκίσκου στα Χανιά σήμερα στεγάζει το Αρχαιολογικό Μουσείο των Χανίων. Οι εκκλησίες του San Rocco και το San Salvatore καθώς και το παρεκκλήσι Ρενιέρ αποτελούν παραδείγματα μικρότερων Βενετικών εκκλησιών μέσα στην πόλη

των Χανίων. Στο κάστρο της Γραμβούσας υπάρχει η μικρή εκκλησία της Παναγίας της Ευαγγελίστριας που χτίστηκε το 1854.

ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ

Η μεγάλη πλειοψηφία των εκκλησιών της Κρήτης είναι χτισμένες με υλικά που βρέθηκαν κοντά στους χώρους που χτίστηκαν. Δομικά υλικά από άλλες παλαιότερες εκκλησίες ή αρχαίους ελληνικούς ή ρωμαϊκούς ναούς χρησιμοποιούνταν συχνά. Σε ορισμένες περιπτώσεις ο ίδιος χώρος χρησιμοποιήθηκε ως Μινωικό Ιερό , μετά ως ελληνικός ναός και τέλος ως Χριστιανική εκκλησία. Η εκκλησία της Παναγίας στο Θρόνο Αμαρίου αποτελεί παράδειγμα εκκλησίας που χτίστηκε στο μωσαϊκό πάτωμα μιας προηγούμενης Βυζαντινής εκκλησίας. Η εκκλησία του Αγίου Ιασάτου στον Άγιο Θωμά Μονοφατσίου έχει χτιστεί σε ένα μεγάλο λαξευτό βράχο και η αυλή της είναι στο χώρο που καταλάμβανε ένας ναός της ελληνιστικής περιόδου. Η εκκλησία του Αγίου Κυρήκου στη Λισσό Σελίνου έχει χτιστεί πάνω από μια παλαιότερη βασιλική του πέμπτου ή έκτου αιώνα και έχει χρησιμοποιήσει δομικά υλικά (όπως κομμάτια μαρμάρου) από ένα ναό παλαιότερης περιόδου. Οι εκκλησίες του Άϊ-Γιάννη Κυρ-Γιάννη στο Αλικιανού Κυδωνίας, του Αγίου Παντελεήμονα στο Μπιτζαριανό (Πηγγή) Πεδιάδας και της Παναγίας της Παλιανής στο Βενεράτο έχουν χρησιμοποιήσει κιονόκρανα από κολώνες ναών παλαιότερων εποχών.

➤ ΒΕΝΕΤΙΚΑ ΚΤΙΣΜΑΤΑ

ΒΕΝΕΤΙΚΑ ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ

Τα Χανιά και το Ηράκλειο έχουν ερείπια των Βυζαντινών ναυπηγείων στα λιμάνια τους. Των Χανίων είναι πολύ εντυπωσιακά, καλύτερα διατηρημένα και διαμορφώνουν το δικό τους κομμάτι στο Βενετικό λιμάνι των Χανίων. Τα ναυπηγεία χρησιμοποιήθηκαν για την επισκευή πλοίων και κάθε ένα από αυτά χωρούσε ένα πλοίο.

ΒΕΝΕΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

Υπάρχουν πολλά ερείπια Βενετικών κτιρίων σ' ολόκληρο το νησί. Σημαντικά παραδείγματα Ιταλικής αρχιτεκτονικής είναι η Λότζια στο Ηράκλειο, η Λότζια στο Ρέθυμνο, η Villa de Mezzo στην Εστία της Σητείας και η Villa Trevisan στα Τρεβεζιανά κοντά στο Καστέλι Κισσάμου. Πολλά σπίτια στις παλιές πόλεις των Χανίων, του Ρεθύμνου και του Ηρακλείου δείχνουν τη Βενετική καταγωγή τους.

➤ ΤΑ ΚΑΣΤΡΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΤΑ ΤΕΙΧΗ ΤΟΥ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

Τα Βενετικά τείχη του Ρεθύμνου καταστράφηκαν αρκετές φορές από τους πειρατές, έτσι οι οχυρώσεις γύρω από την πόλη έχουν χαθεί. Μένει όμως η Φορτέτσα, ένα ισχυρό φρούριο πάνω στο λόφο, το οποίο σήμερα είναι καλοδιατηρημένο και μπορεί να το θαυμάσει κανείς στην πόλη του Ρεθύμνου.

ΤΑ ΤΕΙΧΗ ΤΩΝ ΧΑΝΙΩΝ

Τα τελευταία Βενετικά τείχη των Χανίων ξεκίνησαν να χτίζονται το 1536 από τον αρχιτέκτονα Sammicheli. Έχουν περίπου τετράγωνο σχήμα με τέσσερις επάλξεις και δύο πόρτες. Μέσα από τα τείχη υπήρχε ένα δεύτερο οχυρό που περιέβαλε το Καστέλι, όπου υπήρχε ένας μεγάλος αριθμός Βενετικών παλατιών. Κατά την Τουρκική πολιορκία ένα μέρος των τειχών κατέρρευσε. Σήμερα τα ίδια αυτά τείχη είναι ορατά σε πολλά σημεία της πόλης.

Μέρος του Βενετικού τείχους
των Χανίων

ΤΟ ΒΕΝΕΤΙΚΟ ΦΡΟΥΡΙΟ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Τα τείχη του Ηρακλείου ξεκίνησαν να χτίζονται το 1462 και τελείωσαν ύστερα από 20 χρόνια, την εποχή που οι Τούρκοι εισέβαλαν στην Κρήτη. Για να ολοκληρωθεί το έργο, οι Κρητικοί της επαρχίας ηλικίας 14-16 ετών ήταν υποχρεωμένοι να προσφέρουν εργασία μία βδομάδα κάθε χρόνο. Το σχήμα του είναι τριγωνικό. Είχε 7 επάλξεις, 4 πόρτες, 43 κανόνια, θαλάσσιο φρούριο με δύο πατώματα και 26 δωμάτια που χρησιμοποιούνταν ως καταλύματα ή ως αποθήκες.

Ακόμα υπήρχε αγωγός 15 χιλιομέτρων που συνέδεε την πόλη με το βουνό Γιούκτας για να καλύπτει τις ανάγκες υδροδότησης της πόλης.

Κατά τη διάρκεια της Τουρκικής πολιορκίας τα τείχη του Ηρακλείου υπέστησαν ζημιές όμως σήμερα είναι ακόμα εντυπωσιακά και φαίνονται σε διάφορα σημεία μέσα στην πόλη.

Μέρος του Βενετικού τειχους του Ηρακλείου

ΒΕΝΕΤΙΚΑ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΦΡΟΥΡΙΑ ΣΤΟ ΝΗΣΙ

Άλλα γνωστά και εντυπωσιακά Βενετικά κάστρα του νησιού είναι αυτού του Φραγκοκάστελλου κοντά στα Σφακιά, το Ιτζεδίν κοντά στη Σούδα, της Ιεράπετρας, της Σητείας, της Σπιναλόγκας και του νησιού της Σούδας. Χαρακτηριστικό είναι και το κάστρο στο μικρό νησί της Ήμερης Γραμβούσας, στην Κίσαμο. Είναι χτισμένο στην κορυφή ενός βραχώδους ακρωτηρίου του οποίου οι τοίχοι βγαίνουν κατ' ευθείαν από τη θάλασσα.

Η Ήμερη Γραμβούσα

Το Βενετικό Φρούριο στον Κόλπο της Σούδας

Σε κάποιες περιπτώσεις ένα Βυζαντινό κάστρο χρησιμοποιήθηκε και από τους Βενετούς. Παραδείγματα τέτοιων κάστρων είναι τα υπολείμματα των οχυρώσεων του Προφήτη Ηλία στο Ηράκλειο, της Πολυρηνίας στην Κίσαμο και στα Κυριακοσέλια Αποκορώνου.

Οι Τούρκοι χρησιμοποίησαν κι αυτοί τα Βενετικά φρούρια και κατασκεύασαν νέα κατά μήκος του νησιού. Τα κάστρα στα Άπτερα, στην Αγία Ρούμελη και στην περιοχή Κουλέδες στο οροπέδιο Ασκύφου αποτελούν τέτοια παραδείγματα.

➤ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

ΣΙΝΤΡΙΒΑΝΙΑ

Τα Βενετικά σιντριβάνια είναι έργα τέχνης που έχουν απομείνει από την παρουσία των Ιταλών στην Κρήτη. Το σιντριβάνι του Μοροζίνι στο Ηράκλειο χρησιμοποιήθηκε για να μεταφέρει πόσιμο νερό στους πολίτες. Είναι το γνωστό σιντριβάνι με τα τέσσερα λιοντάρια στην κεντρική κολόνα στο κέντρο της οποίας είχε τοποθετηθεί ένα άγαλμα του Ποσειδώνα. Το σιντριβάνι Ριμόντι στο Ρέθυμνο έχει τρία τμήματα από όπου ρέει το νερό μέσα από γλυπτά που παριστάνουν κεφάλια και χωρίζονται από τέσσερις κολόνες με κορινθιακά κιονόκρανα. Το σιντριβάνι έξω από το μοναστήρι Βροντήσι Μονοφατσίου είναι στολισμένο με πολλά γλυπτά και το νερό τρέχει από τέσσερα μαρμάρινα γλυπτά σε σχήμα κεφαλιών. Άλλα ενδιαφέροντα σιντριβάνια είναι το σιντριβάνι Μέμεπο με ένα ακέφαλο Ρωμαϊκό άγαλμα, το σιντριβάνι Sagrendo με ένα άγαλμα το οποίο πιστεύεται πως είναι η Κρήτη και το σιντριβάνι στο μοναστήρι Γοργολαϊνής στο Μαλεβίσι. Το σιντριβάνι του Ιδομενέα και η βρύση Κούβες στο Ηράκλειο είναι παραδείγματα Τουρκικών σιντριβανιών.

Η πηγή του Μοροζίνι στην Κρήτη, στο Ηράκλειο.

Σε μικρή απόσταση από το Χωριό Ρογδιά είναι η Μονή Σαββαθιανών (17^{ος} αιώνας). Στον Κρούσωνα βρίσκεται το μοναστήρι της Αγίας Ειρήνης. Στους Ασίτες υπάρχει η μονή Αγίου Γεωργίου Γοργολαϊνή, που σύμφωνα με την παράδοση ιδρύθηκε από τον επίσκοπο Κνωσού Σιλβέστρο κατά τους πρώτους Χριστιανικούς χρόνους.

ΤΖΑΜΙΑ ΚΑΙ ΜΙΝΑΡΕΔΕΣ

Τα περισσότερα Τουρκικά Τζαμιά σώζονται στο Ρέθυμνο. Το Τζαμί Νερατζέ έχει τον πιο καλοδιατηρημένο μιναρέ στην πόλη. Ενδιαφέροντα είναι ακόμα το Τζαμί του Βελή Πασά, του Καραμουζά και του Ιμπραήμ Χαν. Στα Χανιά υπάρχει το Τζαμί των Γενίτσαρων που κατασκευάστηκε το 1645 από τους Τούρκους.

ΧΑΝΙΑ

Η ομορφιά του κρητικού τοπίου δεσπόζει σε όλο της το μεγαλείο στο νομό Χανίων. Τραχεία βουνά, δασώδεις πλαγιές, χαράδρες και φαράγγια, πυκνή βλάστηση, τρεχούμενα νερά, αλλά και γραφικοί κολπίσκοι και απέραντες αμμουδιές καθηλώνουν τον επισκέπτη. Τα δαντελένια ακρογιάλια, που σχηματίζει το εναγκάλισμα της γης των Χανίων με το Λιβυκό Πέλαγος, είναι σπάνιας ομορφιάς. Στολίδι του νομού είναι η μοναδική λίμνη της Κρήτης, η λίμνη Κουρνά, στην ανατολική «ούγιά» του Αποκόρωνα. Στο νομό ο επισκέπτης θα θαυμάσει μέρη από το γραφικό ενετικό λιμάνι της πόλης των Χανίων, μέχρι την Γεωργιούπολη, τις Βρύσες και την Ασή Γωνιά, από την Σπλάντζια, την Αγία Μαρίνα, το Σταλό μέχρι το Κολυμπάρι. Αξιόλογη διαδρομή είναι αυτή από τον Πλατανιά μέχρι την Παλαιοχώρα, τη Σούγια, τα Σφακιά και το Φραγκοκάστελλο. Η μοναδική εμπειρία του οροπεδίου του Ομαλού και η άγρια ομορφιά του Φαραγγιού της Σαμαριάς μέχρι την Αγία Ρούμελη. Πέρα από τις φυσικές ομορφιές του νομού αξίζει η επίσκεψη στα μουσεία της πόλης, στις αρχαιότητες, στην Άπτερα, στα ερείπια της αρχαίας Πολυρρήνιας ή της Φαλάσαινας, στα μεσαιωνικά κτίρια της βενετσιάνικης πόλης, όπως τη Λότζια και την Νεώρια.

Άποψη των Βενετικών νεοκλασικών από τον κυματοθραύστη του λιμανιού των Χανίων

ΙΣΤΟΡΙΑ: Εδώ όπως και στην υπόλοιπη Κρήτη, πλούσια είναι η ιστορία και η μυθολογία. Στα Χανιά που έχουν κατακτηθεί από το 6500 π.χ., ήταν εγκαταστημένος ένας από τους αρχαιότερους λαούς, οι Κύδωνες, κάτι που μαρτυρά ο όγκος των ευρημάτων σε βραχογραφίες και τα πέτρινα εργαλεία στο Φαράγγι της Σαμαριάς.

Στην μινωική περίοδο η περιοχή ήταν πυκνοκατοικημένη, ενώ ιδιαίτερη ακμή γνώρισαν κατά την μινωική περίοδο οι πόλεις Κυδωνία, Ανώπολη και Κίσαμος. Η Ανώπολη έχει πλούσια ιστορία από τα αρχαία χρόνια που ζετυλίγεται εντονότερα με τους αγώνες της κατά των Ενετών και των Τούρκων, όταν επανειλημμένα καταστράφηκε ολοκληρωτικά.

Η περιοχή γνώρισε τις εισβολές των Ρωμαίων, των Σαρακηνών των Βενετών και άλλων λαών καθώς και την βαρβαρότητα των Τούρκων σε πολλές μικρές και μεγάλες επαναστάσεις των κατοίκων της εναντίον του τουρκικού ζυγού. Από εδώ ξεκίνησε ο Ελευθέριος Βενιζέλος την επανάσταση του Θερισού που υποχρέωσε τις μεγάλες δυνάμεις να αποδεχθούν την αυτονομία της Κρήτης και στην συνέχεια την ένωση της με την Ελλάδα. Η Κάνδανος είναι μια πραγματικά ιστορική περιοχή και το όνομα της σημαίνει «πόλη της νίκης». Πρωτοστάτησε στους αγώνες εναντίον των Ενετών και των Τούρκων, καταστράφηκε όμως από τους Γερμανούς που την ισοπέδωσαν κυριολεκτικά. Διασώζονται ρωμαϊκά οικοδομήματα, μέρη από πρωτοχριστιανικούς ναούς και υπάρχουν πολλές μικρές βυζαντινές εκκλησίες, με σημαντικότερη εκείνη του Αρχαγγέλου Μιχαήλ στα Καβαλαριανά, που είναι τοιχογραφημένη από το 1328.

ΧΑΝΙΑ: Την φυσιογνωμία της πόλης των Χανίων διαμορφώνουν σε μεγάλο βαθμό στοιχεία που διατηρούνται αναλλοίωτα από το παρελθόν. Χωρισμένα στη παλιά και στη νέα πόλη, τα Χανιά έχουν καλή ρυμοτομία, όμορφα κτίρια, ωραίους φαρδύς δρόμους και σχετικά εύκολες προσβάσεις στα αξιοθέατα. Τα γραφικά σοκάκια της παλιάς πόλης, που αποτελεί πόλο έλξης, προσφέρονται για βόλτα με θέα τα Νεώρια, το Ναυτικό Μουσείο και την προκυμαία.

Άποψη της πόλης των Χανίων

Στα Χανιά μπορεί κανείς να επισκεφθεί τον Δημοτικό Κήπο (τον Μπαξέ από τα χρόνια της τουρκοκρατίας), που σχεδιάστηκε από τον Ρεούφ Πασά το 1870 σε ευρωπαϊκά πρότυπα. Επίσης την Δημοτική Αγορά που θεμελιώθηκε το 1911 και στο εσωτερικό της οποίας λειτουργούν τα περισσότερα καταστήματα τροφίμων της πόλης. Την πλούσια Δημοτική Πινακοθήκη μπορεί να την βρει κανείς στο Δημαρχείο, σε αυτήν υπάρχει και η προσωπική βιβλιοθήκη του Ελευθέριου Βενιζέλου. Στα δυτικά των Χανίων υπάρχει η συνοικία Τοπανά όπου διασώζονται βενετσιάνικα μέγαρα σε στενά μεσαιωνικά δρομάκια(επί τουρκοκρατίας ήταν η αριστοκρατική συνοικία των χριστιανών), το Φρούριο Φιρκάς, όπου για πρώτη φορά υψώθηκε η ελληνική σημαία το 1913, την συνοικία Κουπ – Καπί (πόρτα της Αμμουδιάς). Στην ανατολική πλευρά της πόλης βρίσκεται κανείς την ιστορική πόλη Χαλέπα όπου βρίσκονται το ανάκτορο του πρώτου αρμοστή της Κρήτης, πρίγκιπα Γεωργίου, το σπίτι του Ελευθέριου Βενιζέλου και τη Σπλάντζια την βορειοανατολική συνοικία των Χανίων.

Το σπίτι του Ελευθέριου Βενιζέλου

ΜΟΥΣΕΙΑ: Στα Χανιά μπορεί όποιος ενδιαφέρεται να επισκεφθεί το Αρχαιολογικό Μουσείο, το οποίο στεγάζεται στην ενετική εκκλησία του Αγίου Φραγκίσκου. Στα εκθέματα, του που προέρχονται από την Δυτική Κρήτη και χρονολογούνται από την νεολιθική μέχρι και την ρωμαϊκή εποχή, περιλαμβάνονται ειδώλια, αγάλματα, επιγραφές, όπλα, κεραμικά, σφραγιδόλιθοι, νομίσματα και κοσμήματα. Επίσης το Ιστορικό Αρχείο Κρήτης το οποίο στεγάζει πλουσιότατη συλλογή στοιχείων σχετικών με την ιστορία του νησιού καθώς και Λαογραφική συλλογή. Είναι το δεύτερο σε μέγεθος Αρχείο μετά τα γενικά Αρχεία του Κράτους.

Τέλος το Ναυτικό Μουσείο. Τα εκθέματα του είναι συνδεδεμένα με την ιστορία του νησιού.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ: Στα νότια του κόλπου της Σούδας, 15 χλμ. από τα Χανιά κοντά στο χωριό Μεγάλα Χωράφια και σε θέση από όπου είχαν τη δυνατότητα να εποπτεύουν τον κάμπο των Χανίων, ήταν χτισμένη η Άπτερα. Η Άπτερα είναι μία από τις σημαντικότερες πόλεις της αρχαίας Δυτικής Κρήτης και τα τείχη της θυμίζουν τα κυκλώπεια τείχη της Τίρυνθας και των Μυκηνών. Επίσης σώζονται υπολείμματα μικρού ναού του 1^{ου} αιώνα π.χ., αφιερωμένο στη Δήμητρα, ρωμαϊκού θεάτρου και τεράστιες θολωτές δεξαμενές ρωμαϊκών χρόνων. Σε μικρή απόσταση βρίσκονται τα ερείπια της αρχαίας Μινώας. Στη θέση Σελλί ή Παλαιόκαστρο, σώζονται τα ερείπια από τα τείχη και την Ακρόπολη της Πολλυρηνίας. Σήμερα είναι ένα μικρό χωριό αλλά άλλοτε ήταν πολύ σπουδαία πόλη, χτισμένη αμφιθεατρικά με φυσική οχύρωση ενισχυμένη με ισχυρά τείχη. Στην θέση Κρύα Βρύση, κοντά στην Κίσαμο (Καστέλι) διατηρούνται υπολείμματα υδραγωγείου ρωμαϊκής εποχής. Στην ίδρυση της Πολυρρηνίας έλαβαν μέρος οι Αχαιοί, διάδοχοι των Μινωιτών στην κυριαρχία του νησιού. Δυτικότερα της Πολυρρηνίας, της οποίας ήταν λιμάνι, βρισκόταν η Φαλάσαρνα, στη βάση της ακραίας βορειοδυτικής χερσονήσου του νομού Χανίων. Ερείπια της πόλης σώζονται κοντά στο χωριό Κουντρί. Συγκεκριμένα σώζονται υπολείμματα από τα Κυκλώπεια Τείχη, τους τάφους, θεμέλια σπιτιών καθώς και γλυπτά λαξευμένα σε βράχους. Στην περιοχή της Σούγιας υπάρχουν ίχνη από ρωμαϊκά κτίρια, παλαιοχριστιανικές βασιλικές με μωσαϊκή διακόσμηση. Κοντά της είναι η αρχαία Λισσός με ερείπια αρχαίων κτιρίων με σημαντικότερο το Ασκληπιείο.

Πανοραμική άποψη της Φαλάσαρνας

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΑ ΚΤΙΣΜΑΤΑ: Από την βενετσιάνικη πόλη των Χανίων σήμερα σώζεται μια συνοικία. Από τις οχυρώσεις διασώζονται οι προμαχώνες, η τάφρος και ερείπια του οχυρωματικού τείχους, που περιέβαλε την πόλη.

Ο προμαχώνας Sabbionere

Επίσης σώζονται η Λότζια (Λέσχη), οι Χιόνες (Νεώρεια) (16^{ος} αιώνας) και ο λιμενοβραχίονας του βενετσιάνικου λιμανιού. Μεσαιωνικά κτίσματα είναι επίσης οι εκκλησίες του Αγίου Φραγκίσκου, του Αγίου Ρόκκο και του Σωτήρος. Στα νοτιοδυτικά της Κισσάμου, στο χωριό Καλάθενες βρίσκεται η Βίλα Ροτόντα. Στην Άγρια Γραμβούσα, απόμερο νησάκι στα βορειοδυτικά του νομού, μπορεί να δει κανείς τα ερείπια οχυρού των Ενετών. Η μετάβαση στο νησί είναι δύσκολη, γίνεται με καϊκάκι από την Κίσαμο εφόσον το επιτρέπει ο καιρός. Στην Παλαιοχώρα στις ακτές που βρέχονται από το Λιβυκό Πέλαγος σώζονται τα απομεινάρια του φρουρίου Σέλινο χτισμένο το 1379 από το Δούκα Μαρίνο Γραδένιγο, κυβερνήτη της Κρήτης.

ΠΕΡΙΧΩΡΑ: Στο νομό Χανίων υπάρχουν 450νησίδες και βραχονησίδες. Αξίζει να επισκεφθεί κανείς τη Γαυδοπούλα η οποία βρίσκεται ανάμεσα στην Γαύδο και την Αγία Ρουμέλη, το Ποντικονήσι, τη Σούδα, τη Μινώα και τους Αγίους Θεοδώρους, το νησί που κατά την αρχαιότητα ήταν ένα θηριό που ερχόταν να κατασπαράξει την Κρήτη αλλά το πέτρωσε ο Ποσειδάνας. Κατοικημένη από τη νεολιθική εποχή η πανέμορφη Γαύδος είναι γνωστή και ως το νησί της Καλυψώς που αιχμαλώτισε τον Οδυσσέα. Στους πρόσφατους αιώνες ήταν καταφύγιο των πειρατών.

Με επίκεντρο τα Χανιά δίνεται η ευκαιρία να εξερευνησετε τα αξιοθέατα και τις φυσικές ομορφιές του νομού, που προσφέρουν οπτικές και όχι μόνο απολαύσεις. Στη διαδρομή από τα Χανιά προς το Ηράκλειο μπορεί να θαυμάσει κανείς το φυσικό λιμάνι της Σούδας, ένας από τους ασφαλέστερους ναύσταθμους της Μεσογείου. Οι

Αρμένιοι είναι ένα κεφαλοχώρι, γεμάτο πράσινο με αναβλύζοντα νερά που το έχτισαν το 961 οι Αρμένιοι στρατιώτες του Νικηφόρου Φωκά. Εδώ το 1821 ήταν η έδρα της προσωρινής επαναστατικής κυβέρνησης και το 1897 της πρώτης επαναστατικής συνέλευσης. Κοντά στους Αρμένους είναι ο Στύλος που μπορείτε να δείτε τις εκκλησίες της Παναγίας της Σερβιώτισσας και του Άι – Γιάννη, το κυκλώπειο τείχος και υστερομινωικούς τάφους.

Η εκκλησία της Παναγίας της Σερβιώτισσας

Ο Βάμος χτισμένος στο λόφο Κεφάλα, έχει μεγάλη ιστορία, καθώς υπάρχει εκεί το ιερό σπήλαιο Βρύση, που λατρεύτηκε στην αρχαιότητα. Μετά το Μελιδώνι, με το ιστορικό του σπήλαιο, είναι η Γεωργιούπολη που έχει πανύψηλους ευκαλύπτους, τρεχούμενα νερά, μια απέραντη παραλία (στην οποία εκβάλλει ο ποταμός Αλμιυρός) και δεκάδες ταβερνάκια. Σε απόσταση 8χλμ. από την Γεωργιούπολη και σε υψόμετρο 200μ. βρίσκεται η μοναδική λίμνη της Κρήτης, η περίφημη λίμνη Κουρνά, ιδανική για κολύμπι, θαλάσσια σπορ, ξεκούραση και περισυλλογή.

Το ιστορικό χωριό Θέρισο έχει συνδεθεί με τον πολιτικό Ελευθέριο Βενιζέλο, ο οποίος από εδώ κήρυξε την Κρητική Επανάσταση το 1905. Το χωριό βρίσκεται στις υπώρειες των Λευκών Ορέων και συνδέεται με τα Χανιά με το επιβλητικό ομώνυμο φαράγγι (που τώρα έχει ονομασθεί Φαράγγι Ελευθέριου Βενιζέλου), μέσα σε περιοχή κατάφυτη με πολλές σπηλιές και πανύψηλα βράχια. Σε απόσταση 2 χλμ. από τον Θέρισο είναι η Σαρακήνα με το ονομαστό φρούριο της και με το σπήλαιο όπου βρέθηκαν αρχαία αγγεία.

Στον καταπράσινο Αλικιανό άλλοτε φέουδο των Ενετών, υπάρχει ο καταστρεμμένος σήμερα πύργος του Νταμολίν(1229) και η βυζαντινή εκκλησία του

Αγίου Γεωργίου. Χτισμένος στη κοιλάδα του Κερίτη ο όμορφος Φουρνές και οι ιστορικοί Λάκκοι (με το ψηλότερο σημείο της διαδρομής το οροπέδιο του Ομαλού) είναι οι ενδιάμεσοι σταθμοί πριν φτάσουμε στο Ξυλόσκαλο, την είσοδο στο Φαράγγι της Σαμαριάς, που έχει μήκος 18 χλμ. και πλάτος 3.300μ. είναι το μεγαλύτερο και βαθύτερο της Ευρώπης και από το 1962 έχει κηρυχθεί εθνικός δρυμός. Στα άγρια βράχια του στέκουν περήφανα τα κρι – κρι, ενώ η φύση είναι πλουτισμένη με ενδημικά φυτά, βότανα, αγριολούλουδα και κρυστάλλινα νερά που αναβλύζουν. Το φαράγγι είναι ανοιχτό μόνο το καλοκαίρι και η διάβαση του απαιτεί πεζοπορία 5 – 8 ώρες, ενώ απαγορεύεται η διανυκτέρευση, το άναμμα φωτιάς, το κάπνισμα, το κυνήγι καθώς και η χρήση οιοπνευματωδών. Στη μέση της διαδρομής βρίσκεται το εγκαταλελειμμένο πλέον χωριό Σαμαριά. Μετά από την κουραστική αλλά απολαυστική πεζοπορία θα αντικρίσετε το Λιβυκό Πέλαγος και την Αγία Ρούμελη.

Το φαράγγι της Σαμαριάς.

Χτισμένη στη θέση της αρχαίας Τάρας είναι σήμερα ένα μικρό ψαροχώρι, που το μοναδικό συγκοινωνιακό μέσο για τους λιγοστούς κατοίκους του είναι το καΐκι, που την συνδέει με τα Σφακιά, την Παλαιόχωρα και τη Σούγια. Ο Ίμπρος είναι ένα μικρό χωριό μετά το ομώνυμο φαράγγι και το ομώνυμο οροπέδιο, λίγο πριν φτάσουμε στην ιστορική Χώρα Σφακίων, όπου το καλοκαίρι σφύζει από τουρισμό. Τα πανέμορφο αυτό χωριό, που οι κάτοικοι του φημίζονται για την τραχύτητα τους και την υπερηφάνεια τους, είναι φιλόξενο και διατηρεί την γραφικότητα του, χτισμένο σε βραχώδη και άγονη περιοχή.

Σε μικρή απόσταση βρίσκεται το όμορφο παραλιακό χωριό Λουτρό, έδρα της πρώτης αυτόνομης κυβέρνησης του 1821, χτισμένο στη θέση που άλλοτε βρισκόταν η αρχαία Φοινίκη. Σε απόσταση 10 χλμ. από την Χώρα Σφακίων είναι το Φραγκοκάστελλο με το εντυπωσιακό του κάστρο, που έχτισαν το 1371 οι Ενετοί χρησιμοποιώντας υλικά από αρχαία οικοδομήματα. Γύρω από αυτό έγιναν αιματηρές μάχες με τους Τούρκους και εδώ κάθε Μάιο λέγεται ότι εμφανίζονται οι Δροσουλίτες, παράξενα φαντάσματα που ξεκινούν από την κοντινή ερειπωμένη εκκλησία του Αγίου Χαραλάμπους και χάνονται στη θάλασσα. Στην περιοχή υπάρχουν οι βυζαντινές εκκλησίες της Παναγίας Θυμανής, των Αγίων Αποστόλων και του Αγίου Γεωργίου στους Κομιτάδες.

Το Φραγκοκάστελλο

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ: Στην πόλη των Χανίων μπορεί κανείς να επισκεφθεί την μικρή εκκλησία των Αγίων Αναργύρων με παλιές βυζαντινές τοιχογραφίες και τον Μητροπολιτικό ναό των Χανίων, τη γνωστή Τριμάρτυρη. Στη συνοικία Χαλέπα την εκκλησία της Αγίας Μαγδαληνής, ρωσοβυζαντινού ρυθμού. Βορειοανατολικά της πόλης των Χανίων, στο Ακρωτήριο βρίσκεται η Μονή της Αγίας Τριάδας Τζαγκαρόλων κτίσμα του 16^{ου} αιώνα. Κοντά στην Αγία Τριάδα, η Μονή της

Κυράς των Αγγέλων ή Γουβερνέτου που ιδρύθηκε το 1548. Εντυπωσιακή είναι η πρόσοψη του Καθολικού με τα ενετικά γλυπτά. Την Μονή Γωνιάς 24 χλμ. την συναντάμε δυτικά των Χανίων, κοντά στο χωριό Κολυμπάρι. Η Μονή Γωνιάς ή Οδηγήτριας έχει ωραία θέα και κτίρια που ανάγονται στο 1662.

Στην Κάτω Επισκοπή, ο κυκλικός ναός του Μιχαήλ Αρχαγγέλου (Ροτόντα) με ενδιαφέροντα ψηφιδωτά δάπεδα και σημαντικές τοιχογραφίες καλλιτεχνών του Βυζαντίου του 12^{ου} αιώνα μ.Χ. Στο χωριό Αλικιανός, 13 χλμ. νοτιοδυτικά της πόλης των Χανίων, η βυζαντινή εκκλησία του Αγίου Γεωργίου με τοιχογραφίες του 1430. Στο χωριό Σούγια, στη νότια ακτή του νομού, στη σύγχρονη εκκλησία του χωριού διασώζονται ωραιότατα ψηφιδωτά παλαιοχριστιανικής βασιλικής του 6^{ου} αιώνα μ.Χ. τέλος την εκκλησία του Αγίου Νικολάου (τμήμα του παλαιού μοναστηριού των Δομηνικανών) η οποία δεσπόζει στην πλατεία της Σπλάντζιας. Προικισμένη με εξαιρετική ομορφιά είναι η Χρυσοσκαλίτισσα, ένας μικρός οικισμός που οφείλει το όνομα του στο κοντινό ομώνυμο μοναστήρι με τα 90 σκαλιά, ένα των οποίων είναι χρυσό, αλλά κατά την παράδοση δεν μπορούν να το δουν οι αμαρτωλοί. Το μοναστήρι είναι χτισμένο πάνω σε βράχο ύψους 35μ. Στο Τοπολιανό φαράγγι, που έχει μήκος 1.500μ. βρίσκεται η σπηλιά εκκλησία της Αγίας Σοφίας με σταλακτίτες και σταλαγμίτες σε όμορφα σχήματα. Στην περιοχή υπάρχουν διάσπαρτες βυζαντινές εκκλησίες. Στην Αγία Ρούμελη (χτισμένη στη θέση της αρχαίας Τάρας) υπάρχουν ερείπια αρχαίου ναού και η εκκλησία της Παναγίας (1500). Σε απόσταση μιας ώρας βρίσκεται βυζαντινή εκκλησία κοντά σε πηγή, όπου σύμφωνα με τη παράδοση βάπτισε ο Απόστολος Παύλος τους πρώτους χριστιανούς.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ: Όποιος θέλει να απολαύσει τα καθαρά νερά στις πολύ κοντινές παραλίες της πόλης αρκεί να επισκεφθεί την Αλμυρίδα, τον Καλαθά, τους Αγίους Αποστόλους, τον Σταλό, την Αγία Μαρίνα, την Πλατανιά καθώς και την παραλία της Νέα Χώρας που βραβεύεται κάθε χρόνο με Γαλάζια Σημαία για την καθαριότητα και την οργάνωση της. Η Γαύδος διαθέτει επίσης φανταστικές παραλίες καθώς επίσης πεύκα και κέδρους ενώ ατέλειωτες είναι οι παραλίες του Ταυρωνίτη και των Κλαυδανών.

Η παραλία του χωριού Σούγια

Το γραφικό ψαροχώρι Σούγια παρουσιάζει μεγάλη τουριστική κίνηση και έχει ωραία παραλία με ψιλό βότσαλο και γύρω γύρω πλαγιές κατάφυτες από πεύκα. Κοντά στην μονή της Χρυσοσκαλίτισσας βρίσκεται το όμορφο Ελαφονήσι, ένα μαγευτικό νησάκι με αμμόλοφους, βράχους και πεντακάθαρα νερά.

Η παραλία στο Ελαφονήσι

Οι απέραντες παραλίες δυτικά και ανατολικά της πόλης, προσφέρονται για κάθε είδους θαλάσσια σπορ. Ο Ναυτικός Όμιλος Χανίων προσφέρει τις εγκαταστάσεις του για διάφορα σπορ, ενώ λειτουργούν σχολές θαλάσσιου σκι, ιστιοπλοΐας, κολύμβησης και αυτοδυτών. Για άλλα σπορ υπάρχουν πολλά γήπεδα, τένις στον Όμιλο Αντισφαιρίσεως Χανίων και σε μεγάλα ξενοδοχεία μίνι γκολφ. Στις οργανωμένες παραλίες μπορείτε να βρείτε και νέα σπορ π.χ. αλεξίπτωτο.

Ορειβασία: στα Λευκά Όρη υπάρχουν δύο καταφύγια. Το ένα στη θέση Βόλικας Κεραμίων (υψόμετρο 1360μ.), χωρητικότητας 25 ατόμων και το άλλο στη θέση Καλλέργη περιοχής Ομαλού (υψόμετρο 1580μ.), χωρητικότητας 40 ατόμων. Πληροφορίες στην ΕΟΣ Χανίων και στο καταφύγιο Καλλέργη.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ: Τον Αύγουστο πραγματοποιούνται, με τη φροντίδα του δήμου Χανίων, ποικίλες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Τον Μάιο με την ευκαιρία του εορτασμού της Μάχης Κρήτης οργανώνεται το Παγκρήτιο Συνέδριο Ειρήνης. Παράλληλα διεξάγονται και τα Βενιζέλεια, αθλητικοί αγώνες με συνδιοργανωτές τον Αθλητικό Σύλλογο Χανίων και τον ΣΕΓΑΣ. Εκδηλώσεις γίνονται και στο θέατρο Φιρκάς.

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ: Η μετάβαση στα Χανιά από τον Πειραιά είναι εύκολη. Ένα πλοίο της ναυτιλιακής εταιρείας ANEK από τον Πειραιά για τη Σούδα (λιμάνι Χανίων) συνδέει καθημερινά την πόλη με την Αθήνα. Συχνά όμως είναι και τα αεροπορικά δρομολόγια που συνδέουν το αεροδρόμιο του νομού με την Αθήνα αλλά και με μεγάλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες. Τρεις πτήσεις του εθνικού μας αερομεταφορέα (45 λεπτών) την ημέρα κατά τη διάρκεια του χειμώνα και τέσσερις κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού συνδέουν τα Χανιά με την Ηπειρωτική Ελλάδα κάνοντας εύκολη και γρήγορη την πρόσβαση στην πόλη. Αυτό το καλοκαίρι με την αύξηση των αεροπορικών εταιριών αναμένεται να αυξηθούν κατά πολύ τα συνολικά δρομολόγια για το αεροδρόμιο των Χανίων. Ήδη η αεροπορική εταιρεία AEGIAN, έχει δρομολογήσει 3 δρομολόγια ημερησίως και αναμένεται να αυξήσει τον αριθμό τους ίσως και σε πέντε από τον Ιούνιο. Από και προς την περιοχή Ακρωτηρίου, όπου βρίσκεται το Διεθνές Αεροδρόμιο των Χανίων ξεκινούν και φθάνουν πτήσεις για άλλες Ευρωπαϊκές χώρες: μία πτήση κάθε εβδομάδα για τη Γερμανία και ένας σημαντικός αριθμός πτήσεων charter κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού από την Αγγλία, τη Σουηδία, τη Νορβηγία, τη Γερμανία και τη Γαλλία. Το οδικό δίκτυο είναι επίσης ανεπτυγμένο. Συνδέεται μέσω Εθνικής Οδού με το Ρέθυμνο και το Ηράκλειο από τα οποία απέχει 59 και 137 χλμ. αντίστοιχα. Η πόλη δεν είναι τόσο μεγάλη και θορυβώδης και συνδέεται μέσω εθνικού δικτύου με τις μεγαλύτερες πόλεις στη βόρεια πλευρά του νησιού, αλλά και με μικρότερους δρόμους με όλες τις περιοχές του νομού.

ΡΕΘΥΜΝΟ

Ο νομός Ρεθύμνου, μόλις 1.496 τ.χ. δεν είναι παρά η χαρακτηριστική μικρογραφία της Κρήτης ολόκληρης με την ομορφιά του τοπίου και το μεγαλείο της φύσης της. Οργιώδης βλάστηση με πανύψηλα πλατάνια και βελανιδιές, ελαιώνες, βαθιά φαράγγια και ποτάμια με τρεχούμενα νερά, εναλλάσσονται αρμονικά με το ξερό άγονο τοπίο των νότιων παραλίων στο Λιβυκό πέλαγος. Πανύψηλα βουνά, αλλού γυμνά και αλλού κατάφυτα διαδέχονται εύφορες πεδιάδες και κοιλάδες. Δεκάδες γραφικά χωριά με γνήσιους Κρητικούς, περήφανους και αγέρωχους, ταυτόχρονα ευγενικούς και φιλόξενους. Μπορεί κανείς να επισκεφθεί τα μιτάτα του Ψηλορείτη, τα σπήλαια, τις αρχαιότητες, τα ερείπια ρωμαϊκών και ενετικών κτισμάτων, τις διάσπαρτες βυζαντινές εκκλησίες με σπάνιες αγιογραφίες. Ο νομός είναι πλούσιος σε αρχαιολογικούς χώρους. Ξεχωρίζουν η Αξός, η αρχαία Ελεύθερνα και το Ίδαίο Άντρο. Εντυπωσιακά είναι τα φαράγγια, ιδιαίτερα το Κουρταλιώτικο και του Κοτσιφού.

ΙΣΤΟΡΙΑ: Τα παλαιότερα ίχνη ανθρώπινης δραστηριότητας στο Ρέθυμνο ανάγονται στους πρώτους νεολιθικούς χρόνους, όπου σύμφωνα με μια εκδοχή υπήρχε παμπάλαιος πολιτισμός, ο οστεοκεράτινος. Ίχνη ζωής έχουν εντοπιστεί από την 6^η χιλιετία π.χ. Στα σπήλαια Μελιδονίου και Γερανίου βρέθηκαν νεολιθικά και άλλα εργαλεία. Έντονα είναι στο νομό τα απομεινάρια μινωικού πολιτισμού και σε όλο τον νομό είχαν αναπτυχθεί αυτόνομες και οικονομικά ισχυρές πόλεις όπως η Ρίθυμνα, η Ελεύθερνα, η Αξός, η Αλλαρία, η Λάππα, η Σύβριτος, οι οποίες έχουν κόψει και τα δικά τους νομίσματα.

Η ιστορία του νομού Ρεθύμνου φτάνει μέχρι την Νεολιθική εποχή (3500-2800 π.Χ.), από όπου έχουμε τα πρώτα σημάδια ανθρώπινης παρουσίας στο νησί. Μετά έχουμε τη Μινωική Περίοδο (2800-1100 π.Χ.), με την ανάπτυξη πολλών οικισμών. Το Ρέθυμνο έδειξε τρομερή ανάπτυξη κατά την διάρκεια των Γεωμετρικών, Κλασικών και Ρωμαϊκών περιόδων, περνώντας στη συνέχεια στα χρόνια του Βυζαντίου. Μετά τις επιδρομές Αράβων το Ρέθυμνο πέρασε τελικά υπό την κυριαρχία των Βενετών. Η Βενετική Περίοδος (1204- 1669 π.Χ.), έφερε μια γενική Κρητική Αναγέννηση, που βοήθησε στη δημιουργία πολλών σημαντικών μνημείων αρχιτεκτονικής και άλλων τεχνών. Η τουρκική κατάκτηση που ήρθε στην συνέχεια επηρέασε την ανάπτυξη όλου του νησιού και τελικά οδήγησε τους ανθρώπους στην

ιστορική επανάσταση του 1821. Ο νομός Ρεθύμνου συνέβαλλε επίσης στον αγώνα κατά των Γερμανών, όταν το 1941, οι κάτοικοι αντιστάθηκαν στην επίθεση των αλεξιπτωτιστών.

ΡΕΘΥΜΝΟ: Η πόλη του Ρεθύμνου είναι ίσως η πιο γραφική πόλη της Κρήτης και σώζονται ατόφια κτίρια και μνημεία της Ενετοκρατίας. Κτισμένη στη δυτική πλευρά της μακρύτερης παραλίας του νησιού(μήκους 12 χλμ) με ψιλή χρυσοκίτρινη άμμο, που μαζεύει χιλιάδες ντόπιους και ξένους παραθεριστές. Η πρωτεύουσα του νομού, που αποτελεί οδικό κόμβο προς την ενδοχώρα και τα σπάνια ομορφιάς νότια παράλια, χτίστηκε στα ερείπια της μινωικής πόλης Ρίθυμνα, της οποίας και αποτελεί συνέχεια. Είναι από τις λίγες πόλεις που διατηρεί σχεδόν ατόφιο, το αρχαίο της όνομα και που συνδυάζει αρμονικά τους διαφορετικούς πολιτισμούς που πέρασαν, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο: Μινωίτες, Γενοβέζους, Βυζαντινούς, Ρώσους και Τούρκους.

Μια βόλτα στα στενά σοκάκια του Ρεθύμνου, που διατηρούν ακέραιο το μεσαιωνικό τους στυλ, είναι ταυτόχρονα και ένα ταξίδι στο χρόνο. Γραφικά παλιά κτίρια, διάσπαρτες αραβικές επιγραφές και ενετικά μνημεία, ενετικά οικήματα και δεκάδες κρήνες αιχμαλωτίζουν το μάτι του επισκέπτη.

Η πόλη του Ρεθύμνου

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ: Στο νομό Ρεθύμνου μπορεί να συναντήσει κανείς πολλούς αρχαιολογικούς χώρους. Να επισκεφθεί την αρχαία πόλη Ελεύθερνα στην οποία από πρόσφατες ανασκαφές βρέθηκαν αξιόλογα μνημεία μεγάλης ελληνορωμαϊκής πόλης. Άλλες περιοχές αρχαιολογικού ενδιαφέροντος είναι ο Αξός, η Λάππα, το Μοναστηράκι, το νεκροταφείο των Αρμένων, η Ζώμινθος (20 χλμ από τα Ανώγεια) στην οποία βρέθηκε Μινωικός οικισμός και η Μονή Πρεβέλης. Ένα από τα σημαντικότερα μνημεία της σύγχρονης ιστορίας της Κρήτης είναι το Αρκάδι. Στην επανάσταση του 1866, 1.500 Κρητικοί (επαναστάτες, καλόγεροι, χωρικοί και γυναικόπαιδα) συγκεντρώθηκαν στο μοναστήρι για να αντιμετωπίσουν

τους δεκαπλάσιους Τούρκους στρατιώτες σε έναν αγώνα άνισο και χωρίς ελπίδα. Ύστερα από σκληρές φονικές μάχες δύο ημερών, οι πολιορκητές έφτασαν στη πυριτιδαποθήκη. Οι πολιορκημένοι με εισήγηση του ηγούμενου Γαβριήλ, είχαν πάρει την απόφαση να τιναχτούν στον αέρα για να μην πέσουν στα χέρια των Τούρκων και την ώρα εκείνη ο οπλαρχηγός Κ. Γιαμπουδάκης έβαλε φωτιά και πολιορκητές και πολιορκούμενοι θάφτηκαν κάτω από τα ερείπια της πυριτιδαποθήκης.

Σημαντικό χωριό το Ατσιπόπουλο είχε δοθεί το 1182 στους Χορτάτσηδες ως φέουδο. Διασώζονται πολλά ενετικά κτίρια, ενώ στη περίοδο της Τουρκοκρατίας υπήρξε πολλές φορές πεδίο σκληρών μαχών και τελικά καταστράφηκε το 1866. Ιστορικό επίσης χωριό είναι τα Ρούστικα, όπου βρίσκεται το μοναστήρι του Προφήτη Ηλία του Θεσβίτη, που ιδρύθηκε το 1637 και καταστράφηκε δύο φορές από τους Τούρκους, το 1833 και το 1866. Η Επισκοπή είναι ένα γραφικό κεφαλοχώρι, που ήταν έδρα της Βυζαντινής Επισκοπής Λάμπας, και καταστράφηκε από τους Άραβες, καθώς και αργότερα από τους Τούρκους. Κοντά της βρίσκεται η Λάμπα χτισμένη στα ερείπια της ομώνυμης αρχαίας πόλης, την οποία μάλλον την είχαν χτίσει οι Μυκηναίοι. Ήκμασε κατά την ρωμαϊκή περίοδο, όπως μαρτυρούν πολλά αρχαιολογικά ευρήματα και εδώ λατρεύτηκε η Βριτομάρτυς Άρτεμις. Η Αξός έχει μεγάλη ιστορία καθώς στη μυκηναϊκή περίοδο ήταν ανεξάρτητη πόλη με αναπτυγμένο εμπόριο και 40 διαφορετικά νομίσματα. Υπάρχουν ερείπια από κυκλώπεια τείχη, αρχαία λείψανα και επιγραφές. Ακμή γνώρισε και στα ρωμαϊκά και στα βυζαντινά χρόνια, μέχρι που καταστράφηκε όταν ήρθαν οι Ενετοί. Τότε, κατά, μία εκδοχή, οι κάτοικοι της κατέφυγαν στην περιοχή του Ψηλορείτη, όπου έχτισαν τα Ανώγεια.

Τα Ανώγεια χτίστηκαν τον 13^ο αιώνα και είναι ένα από τα γραφικότερα κεφαλοχώρια της Κρήτης, καταστράφηκαν όμως το 1822 από τους Τούρκους και πάλι το 1944 από τους Γερμανούς. Αξιοσημείωτο είναι ότι οι Ανωγειανοί διατηρούν πεισματικά την παραδοσιακή φορεσιά τους και έχουν μια ιδιαίζουσα βαριά προφορά στην ομιλία τους.

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΑ ΚΤΙΣΜΑΤΑ: Η πρωτεύουσα του νομού, το Ρέθυμνο, είναι ένα πολύ όμορφο λιμάνι στη βόρεια ακτή της Κρήτης. Είναι μια γραφική πόλη που συνδυάζει παραδοσιακά και μοντέρνα στοιχεία. Οι περιοχές γύρω από το λιμάνι έχουν εξίσου όμορφα μνημεία, όπως το Φρούριο Φορτέτζα(1573) στον λόφο Παλαιόκαστρο, πρόκειται για πολυγωνικό φρούριο που χτίστηκε το 1573 από τον Ενετό διοικητή Αλβίσο Λάντο. Η Λότζια (16^{ος} αιώνας), η Κρήνη Ριμόντι(17^{ος}

αιώνας), το βενετσιάνικο λιμάνι καθώς και πολλές εκκλησίες και τζαμιά. Το Τζαμί Νερατζέ υψώνεται επιβλητικό στην παλιά ενετική πλατεία και είναι τμήμα κτιρίου, στο οποίο περιλαμβάνονταν η εκκλησία Σάντα Μαρία και το μοναστήρι των Αυγουστιανών Μοναχών. Το 1657, όταν ο Χουσεΐν πασάς κατέλαβε το Ρέθυμνο, μετέτρεψε το μοναστήρι σε τζαμί. Κοντά του βρίσκεται ο Τουρμπές (μαυσωλείο) με παράξενο θόλο, ενώ πίσω από το τζαμί είναι το τουρκικό σχολείο που χτίστηκε το 1796 και σήμερα λειτουργεί ως ελληνικό. Το τζαμί της Μεγάλης Πόρτας είναι αφιερωμένο στη Βαλιδέ Σουλτάνα. Αξιοσημείωτα είναι τα τζαμιά του Καρά Μουσά πασά και του Βελή πασά. Αξίζει να επισκεφθεί κανείς ένα από τα πολλά βενετικά και τουρκικά μνημεία όπως το Φρούριο Μονοπάρι, το μέγαρο Κλόντιο Χρωμοναστηρίου, το Φρούριο Καστρί, το Μέγαρο Μούντρους, τους τούρκικους πύργους Μαρουλά και το Θύρωμα Αμνάτου με την επιγραφή «αρχή σοφίας φόβος Κυρίου».

Το Ρέθυμνο είναι φημισμένο για την ομορφιά του, αποτέλεσμα των πολλών πολιτισμών που αναπτύχθηκαν στην περιοχή. Ήταν κέντρο των γραμμάτων και των τεχνών με ιδιαίτερη πολιτισμική άνθιση στον 16^ο και 17^ο αιώνα. Στα μουσεία του Ρεθύμνου έχουν διατηρηθεί πολλά σύμβολα της ιστορίας που φτάνουν μέχρι την Νεολιθική εποχή, περνάνε από την Μινωική περίοδο, τα Βυζαντινά χρόνια και τέλος της Βενετικές και Τουρκικές καταλήψεις.

ΜΟΥΣΕΙΑ: Στο Ρέθυμνο μπορείτε να επισκεφθείτε πολλά μουσεία με δείγματα κρητικής, ελληνικής Ιστορίας και Τέχνης. Το Αρχαιολογικό Μουσείο, το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο(1974), τη Συλλογή Ελένης Φρατζεσκάκη. Στη μονή Αρκαδίου υπάρχει μουσείο στο οποίο φυλάσσονται πολύτιμα κειμήλια, μεταβυζαντινές εικόνες, άμφια, οστεοφυλάκιο των αγωνιστών που σκοτώθηκαν εκεί, όπλα και άλλα ιστορικά ντοκουμέντα που μαρτυρούν το ρόλο που διαδραμάτισε η μονή κατά την Τουρκοκρατία.

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ - ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ :Στην άκρη ενός κατάφυτου οροπεδίου είναι χτισμένο από τον 14^ο αιώνα το μοναστήρι Αρκαδίου, σαν φρούριο με πολλά κτίσματα, πέτρινα οικήματα και στοές Η Μονή Αρκαδίου(23χλμ νοτιοανατολικά του Ρεθύμνου) χτίστηκε το 16^ο αιώνα σε θαυμάσιο φυσικό περιβάλλον. Έχει συνδεθεί με κρίσιμες στιγμές της νεότερης ιστορίας του νησιού. Η Μονή Πρεβέλης (36 χλμ νότια της πόλης του Ρεθύμνου) είναι ένα αξιόλογο ιστορικό μοναστήρι με μικρό μουσείο, βιβλιοθήκη και ωραία θέα στο Λιβυκό Πέλαγος. Βγαίνοντας από το Κουρταλιώτικο Φαράγγι βρίσκεται η Μονή Πρέβελη που ουσιαστικά είναι δύο μοναστήρια. Το ένα, ερειπωμένο αλλά με εντυπωσιακή αρχιτεκτονική, είναι του Αγίου Ιωάννη του

Προδρόμου και το άλλο, το Πίσω Μοναστήρι, είναι του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου. Το μοναστήρι καταστράφηκε το 1646 από τους Τούρκους και ανακαινίστηκε από τον Πρέβελι το 1670. Γνώρισε μεγάλες δόξες επί ηγουμένου Εφραίμ Πρέβελι στην περίοδο 1769-1800 και ήταν σημαντική η συμβολή του στους απελευθερωτικούς αγώνες επί τουρκοκρατίας, με αποτέλεσμα να καεί επανειλημμένα από τους Τούρκους αλλά και αργότερα από τους Γερμανούς.

Ένα άλλο σημαντικό μοναστήρι, που έχει συνδεθεί και αυτό με την ιστορία του νησιού είναι η Μονή Ασωμάτων, ερειπωμένη σήμερα, σε τμήματα της οποίας στεγάζεται η Γεωργική Σχολή. Είχε χτιστεί τον 10ο αιώνα, καταστράφηκε από τους Αραβες και ξαναχτίστηκε στις αρχές του 13^{ου} αιώνα. Την κατέστρεψαν οι Τούρκοι το 1821 και ξαναχτίστηκε 12 χρόνια αργότερα. Αξιόλογη είναι η μονή Αρσενίου που ανοικοδομήθηκε στα τέλη της Ενετοκρατίας και είναι βυζαντινού ρυθμού.

Η μονή Αρσενίου

Επίσης οι μονές Μπαλί και Αγίας Ειρήνης και οι εκκλησίες Βυζαντινών και παλαιοχριστιανικών χρόνων, με τις θαυμαστές τοιχογραφίες: Βασιλική Πανόρμου, Άγιος Ιωάννης Γερακάρι, Βασιλική Βυζαρίου, Παναγία Λαμπρινής, Παναγία Μυριοκεφάλων, Παναγία Θρόνους, Άγιος Γεώργιος Αποδούλου και Άγιος Ιωάννης Επισκοπής Μυλοποτάμου. Αξίζει κανείς να επισκεφθεί την εκκλησία της Κυρίας των Αγγέλων (Μικρή Παναγία) στην παλιά πόλη, την εκκλησία του Αγίου Φραγκίσκου ένα από τα πιο σημαντικά μνημεία του Ρεθύμνου, τον μητροπολιτικό ναό των Εισοδίων της Θεοτόκου(1834) το μητροπολιτικό μέγαρο στα νότια της εκκλησίας, την Αγία Άννα και τον Άγιο Αντώνιο, καθολική εκκλησία(1890).

Η εκκλησία της Αγίας Άννας

ΠΕΡΙΧΩΡΑ: Ο νομός Ρεθύμνου είναι ένας από τους τέσσερις νομούς της Κρήτης. Βρίσκεται ανάμεσα στο νομό Ηρακλείου και το νομό Χανίων και υποδιαιρείται σε τέσσερις επαρχίες: Ρεθύμνου, Μυλοποτάμου, Αμαρίου και Αγίου Βασιλείου. Η επαρχία Ρεθύμνου βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα του νομού, η επαρχία Μυλοποτάμου στην ανατολική πλευρά του και συνορεύει με το νομό Ηρακλείου. Οι επαρχίες αυτές καλύπτουν τη βόρεια ακτή του νομού, όπου είναι εύκολο να φτάσει κανείς από την πόλη του Ρεθύμνου. Οι εκδρομές σε αυτήν την περιοχή μπορούν να γίνουν κατά μήκος της γραφικής παλιάς εθνικής οδού, ταξιδεύοντας ανατολικά ή δυτικά, μεταξύ Ρεθύμνου και Χανίων και Ρεθύμνου και Ηρακλείου. Η κατασκευή της νέας εθνικής οδού απομόνωσε τα μικρά χωριά που υπάρχουν εκεί, γεγονός που ενισχύει την ομορφιά τους. Σε αυτά τα χωριά υπάρχουν κρυμμένοι μινωικοί ναοί, νεκροταφεία, κατοικίες και παλάτια.

Στην επαρχία Ρεθύμνου οι Βυζαντινοί έκτισαν πολλές εκκλησίες. Ενδιαφέρουσες τοιχογραφίες παρουσιάζει η Παναγία η Καρδιώτισσα στα Μυριοκέφαλα. Η βενετική εκκλησία στο Μοναστήρι του Αρκαδίου αποτελεί ένα από τα ωραιότερα παραδείγματα βενετικού κτίσματος εκείνης της εποχής και ένα σύμβολο της αγάπης και της αυτοθυσίας για την ελευθερία. Σε αρκετές σπηλιές έχουν ανακαλυφθεί αντικείμενα από την νεολιθική εποχή. Οι κρητικοί χρησιμοποίησαν ξανά αυτές τις σπηλιές κατά την διάρκεια της κατοχής και των Γερμανών. Η επαρχία Αμαρίου είναι στο μέσο του νομού και συνορεύει με τις άλλες τρεις επαρχίες του. Η επαρχία του Αγίου Βασιλείου απλώνεται δυτικά του νομού Χανίων, κατά μήκος όλης της νότιας παραλίας του νομού Ρεθύμνου και φτάνει στα ανατολικά μέχρι το νομό Ηρακλείου. Η οροσειρά Κέδρος, της οποίας η ψηλότερη κορυφή είναι σε υψόμετρο 1.777μ. βρίσκεται στο ανατολικότερο σημείο της επαρχίας. Ο ευκολότερος και κοντινότερος δρόμος από το Ρέθυμνο περνάει από τον Άγιο Βασίλειο. Η περιοχή έχει φαράγγια, βυζαντινές εκκλησίες και όμορφα χωριά που έχουν διατηρήσει τα ιδιαίτερα

φυσικά στοιχεία που τα χαρακτηρίζουν. Η επαρχία στα νότια βρέχεται από το Λιβυκό Πέλαγος ενώ από τον δρόμο μπορεί κανείς να θαυμάσει την υπέροχη θέα του κόλπου του Πλακιά και της νότιας Κρήτης. Οι κυριότερες πόλεις και χωριά της περιοχής είναι το Ρέθυμνο, η Αγία Γαλήνη, τα Ανώγεια και το Αμάρι.

Ο κόλπος του Πλακιά

Στην Αργυρούπολη, ένα ακόμη ιστορικό χωριό της περιοχής, κατάφυτο, χτισμένο σε λόφο με πανύψηλα πλατάνια και πολλά νερά. Το καταπράσινο χωριό Κοξαρέ βρίσκεται κοντά στην είσοδο του φαραγγιού Κουρταλιώτη, που έχει μήκος κ2.000μ., είναι στενό και έχει άγρια ομορφιά. Στο βάθος κυλά ασταμάτητα ο ομώνυμος ποταμός, ανάμεσα σε πυκνή βλάστηση από φοίνικες και άλλα δέντρα. Τα νερά του παρασέρνουν βραχάκια που προκαλούν κούρταλα, δηλαδή αντίλαλο και κρότους. Στο φαράγγι βρίσκεται η εκκλησία του Αγίου Νικολάου, κοντά στην οποία είναι οι πέντε πηγές του Κουρταλιώτη. Ο Πλακιάς είναι ένα σημαντικό τουριστικό θέρετρο στο Λιβυκό Πέλαγος που έχει θαυμάσιες παραλίες, με πεντακάθαρα αλλά βαθιά νερά και δυνατό βοριά που κατεβαίνει από το φαράγγι του Κοτσουφού. Στο όμορφο Σπήλι το κρυστάλλινο νερό που έρχεται από τον Ψηλορείτη αναβλύζει από τις 25 βρύσες(με ανάγλυφα κεφάλια λιονταριών) που υπάρχουν στην κεντρική πλατεία του, ανάμεσα σε πολύ πράσινο. Εδώ βρίσκονται οι παλαιές εκκλησίες των Αγίων Θεοδώρων, του Αγίου Γεωργίου και του Σωτήρος.

Η Αγία Γαλήνη

Φημισμένη και διεθνώς για τα θέλγητρα της είναι η Αγία Γαλήνη η οποία μέχρι πριν από μερικά χρόνια ήταν ένα μικρό γραφικό ψαροχώρι. Τα Ζωνιανά είναι ένα από τα μεγαλύτερα χωριά της Κρήτης και η περιοχή εκτός από τα τυροκομικά και την οργιώδη βλάστηση της, φημίζεται για τους σκληροτράχηλους αλλά φιλόξενους κατοίκους της. Η Ελεύθερα διατηρεί την παραδοσιακή αρχιτεκτονική με τα αψιδωτά παράθυρα, ανάμεσα σε ένα πανέμορφο τοπίο. Είναι χτισμένη στην αρχαία ομώνυμη πόλη που ήταν μια από τις ισχυρότερες της Κρήτης. Διακρίνονται λείψανα του αρχαίου, του υδραγωγείου και των τεράστιων δεξαμενών που είχαν λαξευτεί στους βράχους. Ένα άλλο εντυπωσιακό χωριό είναι οι Μαργαρίτες στους πρόποδες του Ψηλορείτη. Στο γραφικό αυτό χωριό είναι αναπτυγμένη η τέχνη της αγγειοπλαστικής και υπάρχουν βυζαντινές εκκλησίες με τοιχογραφίες. Το χωριό καταστράφηκε από τους Ενετούς το 1333 και πολύ αργότερα και από τους Τούρκους, αφού εδώ ήταν η έδρα του Κρητικού Επαναστατικού Συμβουλίου. Το παραθαλάσσιο χωριό Πάνορμος έχει ξεχωριστή ομορφιά χάρη στη γραφικότητα του. Άλλοτε ψαροχώρι και τώρα τουριστικό χωριό, το Μπαλί είναι από τα γραφικότερα του Ρεθύμνου και έχει χτιστεί πάνω στα ερείπια της Αττάλης.

Το χωριό Πάνορμος

Σε απόσταση 12 χ.λ.μ. από το Μπαλί βρίσκονται οι Σίσσες, που και αυτές διατηρούν ιστορία από τα χρόνια της Ενετοκρατίας, ενώ σε ανασκαφές που έγιναν εκεί βρέθηκαν στήλες και αρχαία νομίσματα. Κοντά στις Σίσσες είναι η Μονή Βωσάκου, που καταστράφηκε το 1821 από τους Τούρκους. Το Πέραμα είναι η πρωτεύουσα της επαρχίας Μυλοποτάμου και εμπορικό κέντρο της περιοχής που συνεχώς αναπτύσσεται τουριστικά.

ΣΠΗΛΑΙΑ: Το Ρέθυμνο έχει πολλά σπήλαια, εντυπωσιακά αλλά και αρκετά επικίνδυνα. Τα πιο σημαντικά είναι το Σπήλαιο Σεντόνη Ζωνιανών (με 14 θαλάμους). Το Σπήλαιο Μελιδονίου στο οποίο το 1823 ο Χουσεϊν Μπέης έκαψε ζωντανούς 340

γυναικόπαιδα και 30 πολεμιστές. Το σπήλαιο έχει σπουδαίο διάκοσμο με σταλακτίτες και λιθώματα και υπήρξε αρχαιότατος τόπος λατρείας του γίγαντα Τάλω, ενώ στα ρωμαϊκά χρόνια λατρευόταν ο Ερμής. Το Σπήλαιο Φανταξοσπηλιάρα Πρίνου και το Ιδαίον Άντρο, όπου σύμφωνα με τη μυθολογία γεννήθηκε ο Δίας.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ: Μπορείτε να επισκεφθείτε τις παραλίες Ροδακίνου Κόρακας και Ακουμίων Τριόπετρα. Επίσης τις παραλίες Ρεθύμνου, Αγία Γαλήνη, Άδελε, Μπαλί, Πανόρμο και Πλακιά στις οποίες μπορεί κανείς να κάνει γουινσέρφ, σκι και κανό.

Πανοραμική άποψη του Πλακιά

Στις μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες του νομού μπορείτε να απολαύσετε όλα τα αγαπημένα σας σπορ(θαλάσσια, τένις, γκολφ).

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ: Το Ρέθυμνο είναι φημισμένο για την ομορφιά του, αποτέλεσμα των πολλών πολιτισμών που αναπτύχθηκαν στην περιοχή. Ήταν κέντρο των γραμμάτων και των τεχνών με ιδιαίτερη πολιτισμική άνθιση στον 16^ο και 17^ο αιώνα.. Κρητικές παραδόσεις έχουν ακολουθηθεί, δημιουργώντας και διατηρώντας τέχνες όπως αγγειοπλαστική, λιθοξοΐα, υφαντική, ξυλογλυπτική, ζωγραφική και σε μερικά χωριά καλαθοπλεκτική. Η μουσική είναι επίσης ένα μεγάλο μέρος της ζωής στο Ρέθυμνο. Στην πόλη διοργανώνεται κάθε καλοκαίρι ο πολιτιστικός Αύγουστος με πλήθος εκδηλώσεων. Κατά τη διάρκεια της Ναυτικής Εβδομάδας γίνονται κάθε βράδυ εκδηλώσεις. Στην επέτειο του ολοκαυτώματος της μονής Αρκαδίου, στις 8 Νοεμβρίου, διοργανώνονται πολλές εκδηλώσεις με παρέλαση και εκθέσεις. Το Ρέθυμνο φημίζεται για το Αναγεννησιακό Φεστιβάλ, τη Γιορτή Κρητικού Κρασιού, τη Γιορτή των Ψαράδων με ιδιαίτερα παραδοσιακό κρητικό γλέντι και το Καρναβάλι του Ρεθύμνου.

Στην Κρήτη μπορεί κανείς να βρει υπέροχα υφαντά για ενθύμιο, αντίγραφα βυζαντινών εικόνων ή αρχαίων αντικειμένων και είδη αγγειοπλαστικής. Όποιος επισκεφθεί την Κρήτη αξίζει να γευθεί τις τοπικές σπεσιαλιτέ με βάση τυροκομικά

προϊόντα, γιαούρτι με μέλι, τηγανίτες, χορτόπιτες, μυζηθρόπιτες, ψάρια και αχινούς, χταποδάκι και σουπιές στα κάρβουνα, παραδοσιακά καλιτσούνια, γίδα βραστή, κρέας οφτό με συνοδεία πάντα ντόπιου κρασιού ή ρακής.

Οι κυριότερες πλουτοπαραγωγικές πηγές του νησιού εκτός από τον τουρισμό είναι οι ελιές, το λάδι, η κτηνοτροφία και τα οπωροφόρα δέντρα.

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ: Συχνά είναι τα δρομολόγια από Πειραιά για Ρέθυμνο. Το πλοίο Αρκάδι της ναυτιλιακής εταιρείας 'Ρεθυμνιακή' εκτελεί το δρομολόγιο Πειραιάς-Ρέθυμνο μέρα παρά μέρα. Μπορεί βέβαια κανείς να φτάσει στο λιμάνι της Σούδας ή του Ηρακλείου και από εκεί να μεταβεί στο Ρέθυμνο είτε με αυτοκίνητο, είτε με λεωφορείο του Κτελ.. Η συγκοινωνία προς τα Χανιά και το Ηράκλειο είναι τακτική και τα λεωφορεία άνετα. Υπάρχουν δύο σταθμοί υπεραστικών λεωφορείων. Ένας για δρομολόγια προς Χανιά και Ηράκλειο και ένας προς τις επαρχίες Μυλοποτάμου και Αμαρίου. Το Ρέθυμνο δεν έχει αεροδρόμιο, Η Ολυμπιακή Αεροπορία όμως έχει λεωφορεία από και προς τα Χανιά που εξυπηρετούν τις πτήσεις της. Το οδικό δίκτυο είναι αρκετά καλό. Δυστυχώς όμως οι διαδρομές είναι επικίνδυνες καθώς οι δρόμοι είναι γεμάτοι στροφές λόγω των ορεινών όγκων που δεσπόζουν σε όλο το νησί. Το Ρέθυμνο συνδέεται με το Ηράκλειο και τα Χανιά μέσω Εθνικής Οδού. Η διαδρομή για το Ηράκλειο έχει υπέροχη θέα καθώς ξετυλίγεται σαν φίδι πάνω στο βουνό που διασχίζει. Ο δρόμος για τα Χανιά είναι μεγαλύτερος και ευχάριστος. Στενοί δρόμοι με πολλές στροφές συνδέουν την πρωτεύουσα με τις πόλεις και τα χωριά του νησιού.

ΗΡΑΚΛΕΙΟ

Ο νομός Ηρακλείου είναι ο μεγαλύτερος της Κρήτης, έχει το μεγαλύτερο πληθυσμό ενώ είναι και η πλουσιότερη περιοχή της έχοντας το μεγαλύτερο κατά κεφαλή εισόδημα. Βρίσκεται στο κέντρο της Κρήτης και σ' αυτόν εμφανίστηκε το σημαντικότερο κέντρο του Μινωικού πολιτισμού. Υποδιαιρείται σε 7 επαρχίες. Οι επαρχίες Μαλεβιζίου, Τεμένους και Πεδιάδος βρίσκονται στα βόρεια παράλια και οι επαρχίες Πυργιώτισσας, Καινουρίου, Μονοφατσίου και Βιάννου στο κέντρο και στα νότια παράλια. Οι κυριότερες πόλεις του νομού είναι το Ηράκλειο (πρωτεύουσα), τα Μάταλα, το Τυμπάκι, οι Μοίρες και η Άνω Βιάννος. Μέσα στο Ηράκλειο, αλλά και στα γύρω χωριά, υπάρχουν πολλά κρητικά κέντρα που διατηρούν την παράδοση και το τοπικό χρώμα τους.

Η παραλία και οι σπηλιές στα Μάταλα

Η θάλασσα συνδυάζεται με το βουνό καλύτερα από οπουδήποτε αλλού. Ψηλά στις κορυφές της Δίκτης, το οροπέδιο Λασιθίου ήταν για χρόνια αποκομμένο από τον έξω κόσμο. Με την εξερεύνηση του Σπηλαιίου Δικταίου Άντρον η περιοχή έγινε πόλος έλξης τουριστών. Το βουνό προσφέρεται ακόμα και για πτήσεις με ανεμόπτερο και πτώσεις με αλεξίπτωτο. Η Αερολέσχη Ηρακλείου προσφέρει όλες τις πληροφορίες που χρειάζονται οι επισκέπτες που προτιμούν τον αθλητικό τουρισμό και τις έντονες εμπειρίες.

ΙΣΤΟΡΙΑ: Το Ηράκλειο υπήρχε από τους Μινωικούς χρόνους ως επίγειο της Κνωσού. Την ύπαρξή του βεβαιώνει ο Στράβων τον 1^ο μ.Χ. αιώνα. Στην πρώτη Βυζαντινή περίοδο υπήρχε στην ίδια περιοχή οικισμός γνωστός, ως Κάστρο. Το 824 όταν οι Άραβες και οι Σαρακηνοί κατέλαβαν την Κρήτη, οχύρωσαν για λόγους ασφαλείας τον οικισμό και γύρω της άνοιξαν μια τάφρο από την οποία πήρε το όνομα Χάνδακας. Το 961, ο Νικηφόρος Φωκάς απελευθέρωσε τον οικισμό και στη συνέχεια η πόλη ανοικοδομήθηκε και στο Χάνδακα εγκαταστάθηκαν οι διοικητικές αρχές της Κρήτης. Το 1204, μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης, οι Σταυροφόροι

πούλησαν το νησί στους Ενετούς. Μετά την εγκατάσταση του πρώτου Ενετού δούκα Λάκοπο Τίλο, η πόλη μετονομάστηκε σε Κάντια. Με αυτό το όνομα έμεινε άλλωστε γνωστή στους επόμενους αιώνες.

Την εποχή της Ενετοκρατίας η πόλη αναπτύχθηκε ραγδαία. Μπροστά στην απειλή των Τούρκων, ανέγειραν τείχη γύρω από το Ηράκλειο, τα οποία υπάρχουν μέχρι σήμερα, σε μήκος τριών χιλιομέτρων με τέσσερις πόρτες (η κεντρική ονομάστηκε Χανιώπορτα), εφτά προμαχώνες και το φρούριο Κούλε στην περιοχή του λιμανιού. Το Ηράκλειο βρέθηκε υπό Τουρκική κυριαρχία μετά από 22 χρόνια πολιορκίας. Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας έγιναν στο κάστρο πολλές σφαγές. Χειρότερες ήταν εκείνες του 1821 και του 1898 όταν έληξε η Τουρκοκρατία. Το 1822 οι τότε λόγιοι και έμποροι, επανέφεραν στην πόλη την παλιά της ονομασία και το Ηράκλειο παρέμεινε πρωτεύουσα της Κρήτης μέχρι το 1850.

Στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, το Ηράκλειο υπέστη σοβαρές καταστροφές. Από τους γερμανικούς βομβαρδισμούς καταστράφηκε το μεγαλύτερο τμήμα της πόλης. Μετά το τέλος του πολέμου η πόλη ανοικοδομήθηκε και παρουσιάζει συνεχή εξέλιξη μέχρι σήμερα.

ΗΡΑΚΛΕΙΟ: Η πρωτεύουσα του ομώνυμου νομού είναι μία από τις μεγαλύτερες πόλεις της χώρας μας. Σ' αυτήν συνδυάζονται η μοντέρνα με την παραδοσιακή αρχιτεκτονική, αν και όχι πάντα αρμονικά. Στην καρδιά της πόλης βρίσκεται η πλατεία Ελευθέριου Βενιζέλου. Πλακόστρωτη και περιτριγυρισμένη από καφεενία και μαγαζιά, έχει στο κέντρο την περίτεχνα διακοσμημένη Κρήνη του Μοροζίνη. Στην πλατεία βρίσκεται και η ανακαινισμένη εκκλησία του Αγίου Μάρκου, σήμερα είναι χώρος συναυλιών και εκθέσεων. Εκεί κοντά είναι και το παρκάκι που φέρει το όνομα του μεγάλου κρητικού ζωγράφου Ελ Γκρέκο.

Απειρα είναι τα αξιοθέατα στην παλιά πόλη του Ηρακλείου μέσα από τα τείχη. Παραδείγματα αξιοθέατων που θα πρέπει κανείς να δει αν επισκεφθεί το Ηράκλειο είναι: τα Λιοντάρια, η Πλατεία Στράτα, το Μειντάνι, η Πλατεία Δασκαλογιάννη, το ενετικό φρούριο Κούλε στην είσοδο του παλιού λιμανιού, ο Άγιος Μάρκος της Βενετίας, τα τείχη, η Πόρτα του Μώλου, η Χανιώπορτα, η Πύλη Ιησού (ή Καινούρια Πόρτα), η Πύλη του Παντοκράτορα, η Πύλη του Αγίου Γεωργίου, ο Προμαχώνας Μαρτινέγκο, ο τάφος του Νίκου Καζαντζάκη, η Κρήνη Μοροζίνη, η Βικελαία Βιβλιοθήκη, η Λότζια (σημερινό δημαρχείο), ο Ναός του Αγίου Τίτου (στον οποίο φυλάσσεται η κάρα του αγίου), η Κρήνη Μέμπο στην Πλατεία Κορνάρου και η εκκλησία του Αγίου Μηνά.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ: Ο νομός Ηρακλείου βρίσκεται ανάμεσα σε δύο οροσειρές, την Ίδη και τη Δίκτη. Στις κοιλάδες πίσω από την πόλη του Ηρακλείου ο Άγγλος αρχαιολόγος Άρθουρ Έβανς ανακάλυψε το μινωικό Παλάτι της Κνωσού, τα ερείπια ενός μεγάλου πολιτισμού. Η Κνωσός βρίσκεται μόλις 5 χλμ. από το Ηράκλειο και βρίσκεται σε ένα λόφο γνωστό με το όνομα Κεφάλαια. Το πρώτο ανάκτορο καταστράφηκε το 1700 π.Χ., ανοικοδομήθηκε και καταστράφηκε ξανά το 1450 π.Χ. όταν άρχισε και η ακμή της πόλης που υπήρξε το κέντρο του Μινωικού πολιτισμού. Το ανάκτορο χωρίζεται στην δυτική και την ανατολική πτέρυγα. Στη δυτική πτέρυγα ήταν οι αίθουσες θρησκευτικού χαρακτήρα, ενώ στην ανατολική βρίσκονταν τα διαμερίσματα της βασιλικής οικογένειας. Στις άλλες πλευρές βρίσκονταν αποθήκες και βοηθητικοί χώροι. Το συγκρότημα αποτελείται από πολώροφα κτίρια με πέντε ορόφους στην ανατολική πλευρά και τρεις στη δυτική. Πρόκειται για ένα πραγματικό αριστούργημα αρχιτεκτονικής και προόδου όχι μόνο για τη Μινωική εποχή αλλά ακόμα και για σήμερα.

Στην Πεδιάδα της Μεσαράς βρίσκονται σημαντικές, ελληνικές και ρωμαϊκές αρχαιολογικές περιοχές οι μεγαλύτερες από τις οποίες είναι η Φαιστός, η Αγία Τριάδα και η Γόρτυνα. Η Φαιστός υπήρξε ένα από τα σημαντικότερα μινωικά ανάκτορα της Κρήτης. Ανασκαφές από τον Ιταλό αρχαιολόγο Φρεντερίκο Άλμπερ, το 1900, έφεραν στην επιφάνεια δύο ανάκτορα που καταστράφηκαν το 2^ο αιώνα π.Χ. Σήμερα τα επιβλητικά ερείπια των δύο ανακτόρων δεσπόζουν στο χώρο. Τα ανάκτορα εκτιμάται ότι χτίστηκαν το 1900 π.Χ. και ακολούθησαν ανάλογη πορεία με αυτά της Κνωσού. Γύρω από αυτά εκτεινόταν η πόλη της Φαιστού.

Τμήμα του αρχαιολογικού χώρου της Φαιστού

Στην Αγία Τριάδα και σε απόσταση μόλις 3 χλμ. από τη Φαιστό, βρίσκεται η μινωική έπαυλη που θεωρείται το θερινό ανάκτορο των βασιλέων της Φαιστού. Εδώ υπάρχει και η παλαιότερη στοά αγοράς του αρχαίου κόσμου. Από την περιοχή

προέρχονται ορισμένα από τα πιο ενδιαφέροντα εκθέματα του Μουσείου του Ηρακλείου όπως η λάρνακα, το ανάγλυφο αγγείο των θεριστών καθώς και θαυμάσιες τοιχογραφίες.

Η Γόρτυνα άκμασε κατά τους ελληνορωμαϊκούς χρόνους, όταν μάλιστα υπήρξε πρωτεύουσα της Κρήτης. Η ίδρυσή της ανάγεται στη Μινωική εποχή. Οι ανασκαφές έφεραν στο φως θέατρο, Πραιτόριο, Νυμφαία, το Ναό του Πυθίου Απόλλωνα, το ιερό των αιγυπτιακών θεοτήτων και ρωμαϊκό Ωδείο όπου βρέθηκε και η περίφημη επιγραφή με τους νόμους της Γόρτυνας. Η ανάπτυξη της πόλης συνεχίστηκε και κατά τους βυζαντινούς χρόνους.

Ο Κώδικας της Γόρτυνας.

Τα Μάλια είναι ακόμα μία περιοχή με αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Οι αρχαιολογικές ανασκαφές στην περιοχή άρχισαν το 1922 και έφεραν στην επιφάνεια μινωικό ανάκτορο, παρόμοιο με εκείνα της Κνωσού και της Φαιστού, που καταλάμβανε έκταση 9.000 τ.μ. και λέγεται πως κατοικούνταν από τον αδελφό του Μίνωα, Σαρπηδών. Χτίστηκε το 1900 π.Χ. και είχε την τύχη των υπόλοιπων μινωικών ανακτόρων όταν το 1450 π.Χ καταστράφηκε. Γύρω από το ανάκτορο εκτείνονταν συνοικίες καθώς και το νεκροταφείο της πόλης που ήρθε στο φως με τις ίδιες ανασκαφές.

Μινωικά ερείπια και κατάλοιπα έχουν βρεθεί και σε άλλες περιοχές. Στον όρμο των Ματάλων ήταν ο Κομός, το μινωικό λιμάνι της Φαιστού και αργότερα της Γόρτυνας. Στην περιοχή αυτή βρέθηκαν σπουδαία μινωικά κατάλοιπα. Στις Αρχάνες, οι ανασκαφές έφεραν στο φως καλοδιατηρημένο κτίριο που θεωρείται θερινό μινωικό ανάκτορο, καθώς και θολωτοί τάφοι στον κοντινό λόφο Φουρνί. Στην Αμισσό βρέθηκε η λεγόμενη έπαυλη των Κρίνων με μινωικές τοιχογραφίες. Στο Βαθύπετρο

βρέθηκαν τα ερείπια μεγάλου μινωικού μεγάρου, που θεωρείται ως μινωική αγροικία. Τέλος, στην Τύλισο έχουν εντοπιστεί ερείπια μιας από τις αρχαιότερες πόλεις της κεντρικής Κρήτης. Πρόκειται για τα ερείπια τριών μινωικών επαύλεων του 1700 π.Χ. που καταστράφηκαν το 1450 π.Χ. όπως και τα υπόλοιπα μεγαλοπρεπή μινωικά κτίσματα.

ΜΟΥΣΕΙΑ: Το Αρχαιολογικό μουσείο του Ηρακλείου, το δεύτερο μεγαλύτερο στη χώρα μας και από τα σημαντικότερα διεθνώς, ιδρύθηκε στα τέλη του περασμένου αιώνα και το κτίριό του (1937) αποτελείται από είκοσι αίθουσες με εκθέματα από τη νεολιθική εποχή μέχρι τον 4^ο αιώνα π.Χ. Η έκθεσή τους γίνεται με χρονολογική σειρά στις αριθμημένες αίθουσες. Περιλαμβάνει συγκεντρωμένα σχεδόν όλα τα ευρήματα του Μινωικού πολιτισμού. Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζει δείγματα κεραμικής, λιθογραφίας, σφραγιδογλυφίας, χρυσοχοΐας, τοιχογραφίες από τα μεγάλα και μικρά ανάκτορα όπως αυτή του Πρίγκιπα με τα Κρίνα και της Ταυρομαχίας, το δίσκο της Φαιστού κ.α.

Το Ιστορικό – Εθνογραφικό Μουσείο ιδρύθηκε το 1953 από την Εταιρεία Κρητικών Ιστορικών Μελετών και τα εκθέματά του (γλυπτά, αρχιτεκτονικά μέλη, τοιχογραφίες, εικόνες, ιστορικά κειμήλια, έντυπα, λαογραφικό υλικό, κοσμήματα κ.α) χρονολογούνται από τα πρώτα χριστιανικά και Βυζαντινά χρόνια, την Ενετοκρατία, την Τουρκοκρατία, μέχρι και τον αιώνα μας.

Στο Μουσείο Εκκλησιαστικής Τέχνης, που στεγάζεται στο ναό της Αγίας Αικατερίνης των Συναϊτών, μπορεί να δει κανείς, κειμήλια, ξυλόγλυπτα, τοιχογραφίες, χειρόγραφα, καθώς και πολλές εικόνες ανάμεσα στις οποίες και του φημισμένου Κρητικού αγιογράφου Μιχαήλ Δαμασκηνού (τέλος 16^{ου} αιώνα).

Στο Ηράκλειο υπάρχει επίσης Μουσείο Φυσικής Ιστορίας, που περιλαμβάνει εκθέματα από τη χλωρίδα και την πανίδα της χώρας μας, όπως επίσης και ιδιωτικές συλλογές κρητικών υφαντών και κεντημάτων.

Κοντά στο Λιμένα Χερσονήσου βρίσκεται το Μουσείο Λαϊκού Πολιτισμού 'Λυχνοστάτης'. Το μουσείο παρουσιάζοντας τη λαϊκή παράδοση της Κρήτης, το φυσικό περιβάλλον της καθώς και τοπικούς λαϊκούς καλλιτέχνες ενισχύει ορισμένες μορφές τουρισμού όπως ο πολιτιστικός τουρισμός και ο οικοτουρισμός. Το μουσείο λειτουργεί από τον Ιούνιο του 1992 και στα πρώτα δύο χρόνια της λειτουργίας του είχε κιάλας πάνω από 56.000 επισκέπτες.

Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε και την αρχαιολογική συλλογή Αχαρνών, η οποία παρουσιάζει ευρήματα ανασκαφών από το ανάκτορο των Αχαρνών, το νεκροταφείο Φουρνί και το Ιερό της Ανεμοσπηλιάς από τη Μινωική Περίοδο.

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΑ ΚΤΙΣΜΑΤΑ: Οι παλιές οχυρώσεις των Αράβων στο Χάνδακα, ενισχυμένες από τους Ενετούς το 1462 σώζονται σήμερα σε καλή κατάσταση. Συγκεκριμένα από τους επτά προμαχώνες σώζεται ο προμαχώνας Μαρτινέγκο, όπου βρίσκεται σήμερα ο απείριστος τάφος του Ν. Καζαντζάκη. Από το σημείο είναι υπέροχη η θέα όλης της πόλης.

Από τις τέσσερις πύλες εισόδου της πόλης διασώζονται η Χανιόπορτα και η Καινούρια Πόρτα στη νότια πλευρά. Ακόμα στην περιοχή δεσπόζει το επιβλητικό φρούριο στην είσοδο του Βενετσιάνικου λιμανιού, ο Κούλες, το οποίο κατασκευαζόταν από το 1523- 1540.

Επίσης αξίζει κανείς να δει το Μπεντενάκι, όπως ονομάζεται σήμερα το θαλάσσιο τείχος από το Βενετσιάνικο λιμάνι μέχρι τον όρμο του Δερματά, τους θολωτούς ταρσανάδες όπου ναυπηγούνταν οι γαλέρες, την Κρήνη Μοροζίνη (1628), την Κρήνη Ντελημάρκου (1666) και την Κρήνη Μέμπο (1588) στη βόρεια πλευρά της πλατείας Κορνάρου.

Άλλα αξιόλογα μεσαιωνικά κτίσματα της εποχής είναι το Palazzo Ducale, κτίριο όπου είχε την έδρα του ο Δούκας της Κρήτης, η Λότζια (τόπος συγκέντρωσης και αναψυχής των ευγενών, η Βασιλική του Αγίου Μάρκου (13^{ος} αιώνας) και η ορθόδοξη εκκλησία του Αγίου Τίτου (1466).

Η Βενετική Λότζια στο Ηράκλειο.

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ-ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ: Στην πόλη του Ηρακλείου οι γνωστότερες εκκλησίες είναι η Βασιλική του Αγίου Μάρκου, η οποία σήμερα στεγάζει τη Δημοτική Βιβλιοθήκη, ο βυζαντινός ναός του Αγίου Τίτου, ο μητροπολιτικός ναός του Αγίου Μηνά(πολιούχου του Ηρακλείου) και η εκκλησία της Αγίας Αικατερίνης των Σιναϊτών, Εκκλησιαστικό Μουσείο σήμερα.

Η εκκλησία του Αγίου Τίτου

Σε μικρή απόσταση από το Χωριό Ρογδιά είναι η Μονή Σαββαθιανών (17^{ος} αιώνας). Στον Κρούσωνα βρίσκεται το μοναστήρι της Αγίας Ειρήνης. Στους Ασίτες υπάρχει η μονή Αγίου Γεωργίου Γοργολαΐνη, που σύμφωνα με την παράδοση ιδρύθηκε από τον επίσκοπο Κνωσού Σιλβέστρο κατά τους πρώτους Χριστιανικούς χρόνους.

Σε ένα από τα πιο παλιά χωριά της Κρήτης, το Βενεράτο, βρίσκεται το ιστορικό μοναστήρι της Παληανής, που καταστράφηκε από τους Τούρκους το 1821 και το 1866. Είναι από τα παλαιότερα του νομού. Κοντά στην Αγία Βαρβάρα βρίσκεται το μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου Αλανωσήφη, που χτίστηκε γύρω στα 1600 και αποτέλεσε κατά την Τουρκοκρατία σπουδαίο πνευματικό κέντρο της περιοχής, αλλά καταστράφηκε από τους Τούρκους το 1821.

Κοντά στο χωριό Νύβριτος βρίσκεται η ιστορική Μονή Βροντισίου (14^{ος} αιώνας), στην οποία ασκήτευσε ο μεγάλος Κρητικός αγιογράφος Μιχαήλ Δαμασκηνός. Στην εκκλησία της διατηρούνται τοιχογραφίες του 14^{ου} αιώνα. Σημαντικές τοιχογραφίες της ίδιας εποχής σώζονται και στη γειτονική Μονή Βαρσαμόνερου.

Στις Μοίρες, υπάρχουν τα μοναστήρια της Παναγίας Καλυβιανής και το Σταυροπηγιάκι της Οδηγήτριας. Στη Χερσόνησο μπορεί κανείς να επισκεφθεί τις παλαιοχριστιανικές βασιλικές που ανασκάφτηκαν στις θέσεις Άγιος Νικόλαος και

Καστρί. Στα Μάλια ξεχωρίζει το μοναστήρι της Παναγίας της Γαλατιανής με ωραίες τοιχογραφίες.

Περισσότερες εκκλησίες υπάρχουν στις Αρχάνες. Σώζονται στην περιοχή δύο βυζαντινές εκκλησίες και η μικρή εκκλησία του Ασωμάτου με τοιχογραφίες του 1315. Ακόμα παλαιότερη είναι η Σιναϊτική εκκλησία του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου στο χωριό Άγιος Βασίλειος. Ενδιαφέρουσα είναι τέλος και η βυζαντινή εκκλησία του Αρχαγγέλου Μιχαήλ.

ΠΕΡΙΧΩΡΑ: Φημισμένη για τις αμμουδιές της και τη ήρεμη θάλασσά της η Αγία Πελαγία είναι από τα σημαντικότερα θέρετρα του νομού. Μέσα σε καταπράσινη κοιλάδα βρίσκετε το Φόδελε, το χωριό στο οποίο γεννήθηκε ο Δομίνικος Θεοτοκόπουλος.

Ακόμα μια περιοχή με μεγάλη τουριστική κίνηση είναι τα Μάλλια που συνδυάζουν τις πανέμορφες παραλίες με τη διασκέδαση, αλλά και τα αρχαιολογικά ευρήματα καθώς σε μικρή απόσταση από το χωριό βρίσκονται τα ερείπια του μινωικού ανακτόρου των Μαλλίων. Μεγάλη είναι η προτίμηση των τουριστών και για την Χερσόνησο. Ακμαίο λιμάνι κατά την αρχαιότητα είναι σήμερα γνωστό τουριστικό θέρετρο.

Στις ανατολικές πλαγιές του Ψηλορείτη είναι η Τύλισος, που στους κλασικούς χρόνους υπήρξε μια αυτόνομη και ανεξάρτητη πόλη. Κοντά στην Τύλισο βρίσκεται και το παραδοσιακό χωριό Αρόλιθος. Ένα επίσης πανέμορφο χωριό είναι η Ρογδιά χτισμένο σε ύψωμα με πανοραμική θέα. Ο Κρουσώνας είναι μια γραφική κωμόπολη, όπου υπάρχει ένα από τα παλαιότερα καφενεία της Κρήτης.

Ο Άγιος Μύρων οφείλει την ονομασία του στον ομώνυμο άγιο, ο οποίος γεννήθηκε εδώ, χειροτονήθηκε αρχιεπίσκοπος Κνωσού και μαρτύρησε στους διωγμούς του Ρωμαίου αυτοκράτορα, Δέκιου. Στην περιοχή βρίσκεται και το σπήλαιο Σκήτη, όπου ασκήτευσε ο άγιος και από το οποίο αναβλύζει θαυματουργό αγίασμα.

Οι Ασίτες, Κάτω και Πάνω είναι δύο χωριστές κοινότητες όπου υπάρχουν πολλά παλιά αρχοντικά σπίτια με παραδοσιακή αρχιτεκτονική. Ένα από τα πιο παλιά χωριά της Κρήτης είναι το Βενιεράτο, στο οποίο είχαν χτισμένες τις βίλες τους οι Ενετοί εκείνη την εποχή. Στην περιοχή βρίσκεται το χωριό Αγία Βαρβάρα και σε μικρή απόσταση από αυτό το χωριό Πρινιάς όπου βρίσκονται τα ερείπια της Απολλωνίας μιας από τις σημαντικότερες αρχαίες πόλεις της Κρήτης.

Ο Ζαρός, ένα από τα ομορφότερα κεφαλοχώρια του νομού, δεσπόζει στις ανατολικές πλαγιές του Ψηλορείτη με τα άφθονα νερά του και τις πηγές Βότομος και Μάτι. Το κοντινό χωριό Νύβριτος είναι από τους ελάχιστους οικισμούς που έχουν

διατηρήσει με συνέπεια την παραδοσιακή αρχιτεκτονική. Στην περιοχή που είναι το ορεινό χωριό Καμάρες βρίσκεται σε υψόμετρο 1520 μέτρων το ομώνυμο σπήλαιο, το οποίο κατοικούνταν από τη νεολιθική εποχή. Για να φθάσει κανείς στο σπήλαιο θα χρειαστεί να περπατήσει τέσσερις ώρες μέσα στην άγρια φύση.

Πολλαπλά ιστορική περιοχή είναι οι Άγιοι Δέκα, στην εύφορη πεδιάδα της Μεσάρας. Η ονομασία της οφείλεται στους δέκα Κρητικούς που μαρτύρησαν στους διωγμούς του Ρωμαίου αυτοκράτορα Δέκιου. Τουριστική κίνηση έχουν το παραλιακό χωριό Λέντας, κοντά στο οποίο σώζονται τα ερείπια της αρχαίας πόλης Λεβήνας καθώς και οι Καλοί Λιμένες με την πλατιά παραλία τους, τη Μακριά Άμμο.

Ένα από τα σπουδαιότερα εμπορικά και οικονομικά κέντρα του νησιού είναι οι Μοίρες. Το Τυμπάκι είναι μαζί με τον παραλιακό οικισμό Κόκκινος Πύργος το μεγαλύτερο κέντρο παραγωγής πρώιμων κηπευτικών του νομού. Ο τελευταίος, όπως και οι οικισμοί Καμιλάρι και Καλαμάκι έχουν αναπτυχθεί πολύ τουριστικά τα τελευταία χρόνια. Εδώ θα πρέπει να αναφέρουμε και το Καστέλλι, πρωτεύουσα της εύφορης επαρχίας Πεδιάδας, εμπορικό και αγροτικό κέντρο της περιοχής.

Ακόμα, γνωστά είναι τα Μάταλα. Μέσα σε ένα ειδυλλιακό κόλπο, παρέμειναν ένα μικρό ψαροχώρι ως τη δεκαετία του '60, οπότε μεταμορφώθηκαν σε τουριστικό θέρετρο. Ξενοδοχεία, μπαρ και εστιατόρια συνωστίζονται στο χώρο. Στα μεγάλα βράχια που υψώνονται ως την παραλία, υπάρχουν σπηλιές με τάφους της ρωμαϊκής εποχής που αργότερα έγιναν κατοικίες των πρώτων χριστιανών, των βοσκών και στη δεκαετία του 60, των χίπς.

Το Χάνι Κοκκίνη είναι ένας ωραίος, παραθαλάσσιος, τουριστικά ανεπτυγμένος οικισμός. Οι Γούβες είναι ένα χωριό χωρισμένο στα δύο εξ' αιτίας του δρόμου σε Κάτω και Πάνω Γούβες. Η πιο σύγχρονη όμως και καλά οργανωμένη τουριστική περιοχή του νομού είναι η Χερσόνησος με υπέροχες παραλίες, πολλά ξενοδοχεία, κέντρα διασκέδασης και ένα από τα μεγαλύτερα υδάτινα πάρκα στην Ευρώπη. Ένα ακόμα καταπράσινο τουριστικό θέρετρο είναι η Σταλίδα με όλες τις απαραίτητες επιχειρήσεις προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών και όμορφες παραλίες.

Οι Αρχάνες είναι μια μεγάλη και όμορφη κωμόπολη που παρουσιάζει πολλαπλό αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Μεγάλη μεσόγεια κωμόπολη και το Αρκαλοχώρι, όπου βρισκόταν η αρχαία Αρκαδία. Η ιστορική, επίσης, Άνω Βιάννος είναι χτισμένη αμφιθεατρικά σε τρεις λόφους στους πρόποδες της Δίκτης, με παραδοσιακά παλιά σπίτια και πέτρινες βρύσες.

Στο Λιβυκό πέλαγος είναι το παραθαλάσσιο χωριό Άρβη, επίγειο της Βιάννου, το πρώτο που ξεκίνησε την καλλιέργεια της μπανάνας. Σε απόσταση 7 χλμ. είναι ο

Κερατόκαμπος, παραθαλάσσιος οικισμός με καθαρή θάλασσα και 6χλμ. μακρύτερα ο Τσούτσουρας είναι ένας άλλος παραλιακός οικισμός με γραφικούς κολπίσκους.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ: Η θάλασσα κοντά στην πόλη δεν προσφέρονται για κολύμπι. Υπάρχουν όμως όμορφες παραλίες στα Λινοπεράσματα και την Αμνισό αν και οι γνωστότερες και μεγαλύτερες είναι στο Λιμένα Χερσονήσου, στα Μάλια, στα Μάταλα και στην Αγία Πελαγία. Άλλες παραλίες βρίσκονται στη Φλώριδα, στο Τομπρούκ, στη Βαγιά, στο Λίντο και στον Κάρτερο. Ο νομός Ηρακλείου άλλωστε δε φημίζεται για τις παραλίες του. Τα σκήπτρα κρατά ο νομός Λασιθίου με τις καλύτερες παραλίες του νησιού.

Η Αγία Πελαγία

Σχολές θαλάσσιου σκι και wind-surfing λειτουργούν στο Λιμένα Χερσονήσου, στα Μάλια και στην Αγία Πελαγία. Στο Ηράκλειο λειτουργεί κλειστό κολυμβητήριο και γήπεδα μπάσκετ και βόλεϊ, ενώ ο Όμιλος Αντισφαίρισης Ηρακλείου διαθέτει τέσσερα γήπεδα τένις. Στην Ανώπολη (17 χλμ. από το Ηράκλειο) λειτουργεί το Υδάτινο Πάρκο Αναψυχής με πισίνες, νεροτσουλήθρες, υδρομασάζ, εστιατόρια, παιχνίδια κ.α.

Ορειβασία: Στον Ψηλορείτη, στη θέση Πρίνος, βρίσκεται το ομώνυμο καταφύγιο σε υψόμετρο 1.100 μέτρων χωρητικότητας 25 ατόμων. Πληροφορίες: ΣΟΧ Ηρακλείου (τηλ. 081-227609)

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ: Κάθε καλοκαίρι στην πρωτεύουσα του νομού γίνεται το Φεστιβάλ Ηρακλείου. Την οργάνωση αναλαμβάνει ο Δήμος Ηρακλείου και περιλαμβάνει παραστάσεις θεάτρου, μπαλέτου, χορού, τραγουδιού, έντεχνης μουσικής, όπερας, κλασσικής μουσικής, παραδοσιακής μουσικής καθώς και εκθέσεις, διαλέξεις, συμπόσια, παρουσιάσεις εκδόσεων. Το φεστιβάλ σκοπό έχει να παρουσιάσει στους έλληνες και αλλοδαπούς τουρίστες την τέχνη, την ιστορία, τον πολιτισμό του νησιού αλλά και να ψυχαγωγήσει τους ντόπιους κατοίκους με προγράμματα από όλη την Ελλάδα.

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ: Το Ηράκλειο, είναι μια πολυσύχναστη πόλη. Ιδιαίτερα κατά την θερινή περίοδο κατακλύζεται από εκατοντάδες χιλιάδες τουριστών. Ο μεγαλύτερος νομός της Κρήτης, έχει το πιο οργανωμένο σύστημα σύνδεσης με άλλες πόλεις. Το αεροδρόμιο του νομού δέχεται πέντε πτήσεις του εθνικού αερομεταφορέα ημερησίως από Αθήνα και ανάλογοι αριθμού πτήσεις από τις υπόλοιπες ελληνικές αεροπορικές εταιρίες. Υπάρχει ακόμα πτήση προς το Ηράκλειο από το αεροδρόμιο Μακεδονία της Θεσσαλονίκης. Το Ηράκλειο είναι άλλωστε από τους πιο δημοφιλείς προορισμούς ελλήνων και αλλοδαπών τουριστών. Από τον Απρίλιο μέχρι τον Οκτώβριο υπάρχουν πτήσεις τσάρτερ από πολλές ευρωπαϊκές πόλεις, ενώ καθ' όλη τη διάρκεια του έτους εκτελούνται δρομολόγια για Άμστερνταμ και Φρανκφούρτη. Στο κέντρο της πόλης υπάρχουν πολλά τουριστικά γραφεία που προσφέρουν εκδρομές σε γνωστά ελληνικά νησιά. Το Ηράκλειο συνδέεται με τον Πειραιά με καθημερινά δρομολόγια τόσο των Μινωικών Γραμμών όσο και της ANEK. Το ταξίδι διαρκεί 10 ώρες και μπορεί να ξεκινήσει είτε πρωί είτε βράδυ. Είναι η μόνη πόλη της Κρήτης προσεγγίσιμη με πλοίο και από τη Θεσσαλονίκη, η διάρκεια όμως του ταξιδιού το καθιστά αποθαρρυντικό(22-24 ώρες). Τέλος, καράβι των G. A Ferries με αφετηρία τον Πειραιά φτάνει στην Κρήτη από τη Ρόδο αφού έχει ήδη περάσει και από άλλα νησιά του Νότιου Αιγαίου. Η εθνική οδός από το Ηράκλειο οδηγεί εύκολα στον Άγιο Νικόλαο (72 χμ), στο Ρέθυμνο και στα Χανιά (137 χμ) μέσα από μια ευχάριστη διαδρομή με εντυπωσιακή θέα στο βουνό αλλά και τη θάλασσα. Η κατάσταση όμως δεν είναι ίδια και στους δρόμους της πόλης, όπου το κυκλοφοριακό πρόβλημα είναι έντονο.

ΛΑΣΙΘΙ

Ο νομός Λασιθίου καλύπτει το ανατολικό άκρο του νησιού. Στο νομό κυριαρχεί η οροσειρά Δίκτη. Χωρίζεται στις επαρχίες Μιραμπέλλου, Λασιθίου, Ιεράπετρας και Σητείας. Οι κυριότερες πόλεις είναι ο Άγιος Νικόλαος, η Ιεράπετρα και η Σητεία. Πανέμορφες, αμέτρητες ακρογιαλιές και ψηλά βουνά χαρακτηρίζουν το νομό, ο οποίος αποτελεί πόλο έλξης για πολλούς ξένους και Έλληνες τουρίστες, λόγω της φυσικής ομορφιάς του, των ιστορικών μνημείων του, αλλά και της τουριστικής του οργάνωσης. Στο οροπέδιο μπορεί να επισκεφθεί κανείς τα 12 γραφικά χωριά του. Άλλα μέρη που μπορεί να θαυμάσει κανείς είναι ο Άγιος Νικόλαος (πρωτεύουσα του νομού), η Ελούντα, το νησάκι Σπιναλόγκα, η Ιεράπετρα, η Σητεία και το φοινικόδασος στο Βάι. Δεν πρέπει να παραλείψουμε ακόμα τα αξιοθέατα, τα ιστορικά μνημεία, οι αρχαιολογικοί χώροι καθώς και το πλήθος εκκλησιών και μοναστηριών που υπάρχουν διάσπαρτα σε όλη την επιφάνεια του νομού.

Άποψη της Ιεράπετρας

ΙΣΤΟΡΙΑ: Η μυθολογία θέλει το Δία να γεννήθηκε στο οροπέδιο Λασιθίου, στο Σπήλαιο Δικταίο Άντρο. Εδώ τον έθρεψε η γίδα Αμάλθεια και τον περιέθαλψαν οι νύμφες Δίκες και οι ποιμένες Κουρήτες, όταν τον παρέδωσε η μητέρα του Ρέα για να τον προστατέψει από τον πατέρα του Κρόνο, ο οποίος έτρωγε τα παιδιά του.

Η περιοχή κατοικήθηκε από τη νεολιθική εποχή, ενώ το 2700 π.Χ. εισέβαλαν φυλές από την Ασία και την Αφρική. Ακολούθησε η εποχή όπου άκμασε ο μινωικός πολιτισμός μέχρι την καταστροφή του. Το 1450 π.Χ. ήρθαν στο νησί οι Αχαιοί και ακολούθησαν οι Δωριείς. Το 66 μ.Χ. η περιοχή κατοικήθηκε από τους Ρωμαίους και το 393 μ.Χ. έγινε Βυζαντινή επαρχία. Το 824 μ.Χ. κατακτήθηκε από τους Άραβες και τους Σαρακηνούς. Ακολούθησαν η περίοδος της Ενετοκρατίας και η Τουρκοκρατία. Στην επανάσταση για την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού η περιοχή έπαιξε σημαντικό ρόλο ως ορμητήριο.

Η Ιεράπετρα, συγκεκριμένα, είναι χτισμένη στη θέση της αρχαίας Ιεράπυτνας, που υπήρξε από τις σπουδαιότερες αρχαίες πόλεις της Κρήτης. Το 66 π.Χ. καταστράφηκε από τους Ρωμαίους, αργότερα ανοικοδομήθηκε και καταστράφηκε πάλι από τους Σαρακηνούς το 824 μ.Χ. Το 1508 υπέστη νέα καταστροφή από σεισμό. Ακμασε ξανά κατά την Ενετοκρατία, αλλά το 1647 έπεσε στα χέρια των Τούρκων οι οποίοι έκαναν λεηλασίες και προκάλεσαν μεγάλες καταστροφές.

Η Σητεία, χτισμένη κοντά στην αρχαία Ητεία αποτελούσε λιμάνι της Πραισού. Κατοικήθηκε από την εποχή του χαλκού, γνώρισε μεγάλη ακμή κατά τη ρωμαϊκή και τη βυζαντινή περίοδο καθώς και κατά την ενετοκρατία, αλλά το 1508 καταστράφηκε από σεισμό. Το 1536 υπέστη άλλο ένα πλήγμα όταν λεηλατήθηκε από πειρατές. Το 1631 εγκαταλείφθηκε και ξανακατοικήθηκε το 1870.

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ: Πρωτεύουσα του νομού είναι ο Αγ. Νικόλαος, χτισμένος στη ΒΔ παραλία του κόλπου Μιραμπέλου. Στο κέντρο της πόλης υπάρχει μια λίμνη που έχει βάθος 64μ. και κατά την παράδοση εδώ έκαναν μπάνιο η Αθηνά και η Άρτεμις. Στα μεσαιωνικά χρόνια ήταν γνωστή ως Μαντράκι. Η σημερινή της ονομασία προέρχεται από το ομώνυμο εκκλησάκι που βρίσκεται στον περίβολο του ξενοδοχείου Μίνως Παλάς και έχει τοιχογραφίες από τον 8^ο και 9^ο αιώνα. Το κέντρο της πόλης είναι το λιμάνι. Ο χώρος του λιμανιού είναι γεμάτος από εστιατόρια και καφετέριες που δημιουργούν κοσμοπολίτικη ατμόσφαιρα, χωρίς όμως να χάνεται το παραδοσιακό χρώμα της πόλης.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ: Μερικοί από τους αρχαιότερους οικισμούς της Κρήτης ανακαλύφθηκαν στο νομό Λασιθίου. Σ' αυτούς συγκαταλέγονται η Βασιλική, η Μύρτος, το Παλάτι της Ζάκρου, η Πραισός, ο Μοχλός και η Γουρνιά.. Μόλις 9 χλμ. νοτιοανατολικά του Αγ. Νικολάου και 15 χλμ. βορειοδυτικά της Ιεράπετρας βρίσκεται ένας από τους πιο αξιόλογους αρχαιολογικούς χώρους και από τους καλύτερα διατηρημένους Μινωικούς οικισμούς. Χρονολογείτε γύρω στο 1600-1450 π.Χ. Πρόκειται για μια κωμόπολη με μικρά σπίτια και παλατάκι στην κορυφή του λόφου που τον έζωναν στενά δρομάκια. Σήμερα φαίνονται μόνο οι δρόμοι και τα ερείπια των σπιτιών. Κοντά στη Γουρνιά είναι το γραφικό παραθαλάσσιο χωριό Παχειά Άμμος, όπου ανασκάφθηκε το νεκροταφείο της Αρχαίας πόλης του Μίνωα.

Σημαντικά είναι και τα ευρήματα στο Δρήρο (16 χλμ. βορειοδυτικά του Αγ. Νικολάου. Στον αρχαιολογικό χώρο αυτής της αρχαίας Ελληνικής πόλης περιλαμβάνονται δύο ακροπόλεις και ανάμεσά τους αγορά αρχαϊκής εποχής. Νότια

της αγοράς υπάρχει το Δελφίνιο, ναός της γεωμετρικής εποχής αφιερωμένος στον Απόλλωνα και μεγάλη δεξαμενή σκαμμένη στο τέλος του 3^{ου} με αρχές του 2^{ου} αι. π.Χ. Η Ζάκρος και η Κάτω Ζάκρος αποτελούν σπουδαία δείγματα του Μινωικού πολιτισμού. Στην Κάτω Ζάκρο (117 χλμ. νοτιοανατολικά του Αγίου Νικολάου), οι ανασκαφές έφεραν στο φως πολυτελές Μινωικό ανάκτορο, το τέταρτο σε σπουδαιότητα και πλούσια ευρήματα που στεγάζονται πλέον στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου. Το ανάκτορο καταλάμβανε έκταση 7000-8000 τ.μ. και περιελάμβανε βασιλικά διαμερίσματα, αποθήκες και διάφορα εργαστήρια. Η πόλη καταστράφηκε το 1450 π.Χ. από δυνατό σεισμό. Η Ζάκρος υπήρξε σπουδαία ναυτική βάση με εμπορικές σχέσεις με την Αίγυπτο και την Ανατολή. Από εδώ γίνονταν οι εξαγωγές των Μινωικών προϊόντων στις ξένες χώρες. Έχουν ανασκαφεί τέσσερις Μινωικές αγροικίες, δύο Ιερά κορυφών, νεκροταφεία και τάφοι σε σπήλαια της Μινωικής εποχής.

Μια ακόμα σημαντική πόλη, η Λατώ βρίσκεται κοντά στην Κρίτσα. Η αρχαία αυτή Ελληνική πόλη βρίσκεται 15 χλμ. δυτικά του Αγίου Νικολάου και αποτέλεσε μία από της ισχυρότερες πόλης της Κρήτης από όταν ιδρύθηκε τον 7^ο αι. π.Χ. Δυστυχώς σε αντίθεση με τα παραπάνω η αρχαία πόλη στο Λατώ δεν έχει διατηρηθεί σε καλή κατάσταση. Είναι φανερό δε πως η πολιτεία δεν έχει μεριμνήσει αρκετά για την περιοχή καθώς ούτε η φύλαξη είναι αρκετή ούτε υπάρχει ενημέρωση σχετικά με το τι αντιπροσωπεύουν τα ερείπια της αρχαίας πόλης.

Άλλες πόλεις με αρχαιολογικά ευρήματα είναι: η Ίτανος ή Ερμούπολη όπου σώζονται ευρήματα από ελληνορωμαϊκή πόλη, ο Μύρτος με ευρήματα από Μινωικούς οικισμούς, η Μινωική πόλη στον Πετρά, η Βασιλική με πρωτομινωικό οικισμό του 3000 π.Χ., η Αγία Φωτιά όπου υπάρχει μινωικό νεκροταφείο με 252 τάφους, το Παλαιόκαστρο με τα ερείπια λιμενικού οικισμού και ο Μακρύγιαλος όπου βρίσκονται τα ερείπια μινωικών και ελληνορωμαϊκών επαύλεων.

Η παραλία στον Μακρύγιαλο

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΑ ΚΤΙΣΜΑΤΑ: Στη Σητεία σώζονται τα ερείπια του βυζαντινού κάστρου που βρίσκεται στο δυτικό άκρο της πόλης. Ερείπια κάστρου Ενετικής όμως εποχής βρίσκονται και στην Ιεράπετρα στο δυτικό άκρο της πόλης. Το κάστρο επισκευάστηκε το 1626 από τον Φ. Μοροζίνι. Το σημαντικότερο όμως δείγμα της ενετικής εποχής στο νομό Λασιθίου είναι το φρούριο στο νησάκι Σπιναλόγκα. Νησάκι-βράχος στην είσοδο του κόλπου της Ελούντας, φιλοξενεί τα ερείπια του φρουρίου που έχτισαν οι ενετοί το 1529 για να αποτρέψουν την είσοδο εχθρικών πλοίων στο λιμάνι της Ελούντας.

Άποψη του φρουρίου στο νησί Σπιναλόγκα

ΜΟΥΣΕΙΑ: Στον Άγιο Νικόλαο μπορεί κανείς να επισκεφθεί το Αρχαιολογικό Μουσείο, όπου υπάρχουν εκθέματα από την Ανατολική Κρήτη (από τη Μινωική μέχρι τη Ρωμαϊκή εποχή), από το παραθαλάσσιο νεκροταφείο της Αγίας Φωτιάς, το συνοικισμό Μύρτο της Ιεράπετρας και το νεκροταφείο του Μόχλου. Αξιόλογα εκθέματα υπάρχουν και στο Λαογραφικό Μουσείο που στεγάζεται στο ισόγειο του λιμεναρχείου. Στην Ιεράπετρα υπάρχει επίσης Αρχαιολογική Συλλογή στο κτίριο του Δημαρχείου με ευρήματα διαφόρων εποχών, μαρμάρινα αγάλματα και επιγραφές Ελληνορωμαϊκών χρόνων. Στην τρίτη μεγαλύτερη πόλη του νομού, τη Σητεία,

υπάρχει Αρχαιολογικό και Λαογραφικό Μουσείο και στο Χαμέζι (παλιό φέουδο) Μουσείο Λαϊκής Τέχνης. Στο παραδοσιακό κεφαλοχώρι του Οροπεδίου, τον Άγιο Γεώργιο, έχει δημιουργηθεί ένα μοναδικό Λαογραφικό Μουσείο με πλούσια συλλογή εργαλείων, υφαντών κ.λ.π. Στη Νεάπολη, μπορεί κανείς ακόμα να θαυμάσει τα εκθέματα στην Αρχαιολογική Συλλογή με ευρήματα από την Ελούντα, ενώ υπάρχει και Λαογραφικό Μουσείο.

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ-ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ: Η περιοχή γύρω από τον Άγιο Νικόλαο δεν είναι μόνο η πιο ανεπτυγμένη τουριστικά, αλλά και μια από τις πιο ενδιαφέρουσες. Η μονή Τοπλού είναι σήμερα μια από τις ισχυρότερες μονές της Κρήτης αν και ιδρύθηκε το 14^ο αιώνα. Η εκκλησία της Παναγίας Κεράς κοντά στην Κρίτσα έχει τις πιο καλοδιατηρημένες νωπογραφίες στην Κρήτη. Στην ίδια περιοχή υπάρχει και η Βυζαντινή εκκλησία του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου. Η Κριτσά είναι γνωστή για τις βυζαντινές εκκλησίες της καθώς και για τα υφαντά της. Η περιοχή της Σητειάς είναι επίσης γεμάτη βυζαντινές εκκλησίες όπως αυτές της Ανάληψης και της Αγίας Παρασκευής. Η επαρχία Ιεράπετρας έχει μερικά καλά δείγματα βυζαντινών εκκλησιών με τοιχογραφίες και δύο αξιοπρόσεχτα μοναστήρια, τη μονή Ξακουστής και τη μονή Φανερωμένης. Μέσα στην πόλη υπάρχουν ο καθεδρικός Ναός του Αγίου Γεωργίου, που χτίστηκε το 1856, η εκκλησίες της Παναγίτσας του Καλέ, της Μεταμόρφωσης του Χριστού, του Αγίου Νικολάου και του Αγίου Ιωάννη. Έξω από την πόλη μπορεί κανείς να επισκεφθεί τις εκκλησίες του Τιμίου Σταυρού και της Ελεούσας όπου υπάρχει και η θαυματουργή εικόνα. Κοντά στην Ελούντα μπορεί κανείς να θαυμάσει τα μοναστήρια των Ξηρών Ξύλων και του Αγίου Αρετίου καθώς και τα ερείπια παλαιοχριστιανικής βασιλικής.

ΠΕΡΙΧΩΡΑ: Χτισμένη στα ερείπια της αρχαίας πόλης Ολούς, η Ελούντα έχει αποκτήσει διεθνή φήμη ως σύγχρονο τουριστικό κέντρο. Αποτελείται από επτά οικισμούς από τους οποίους μόνο το Σχίσμα είναι παραθαλάσσιο και ενώνεται με μια γέφυρα με το απέναντι νησί κολοκύθα. Τα ερείπια της αρχαίας πόλης βρίσκονται στη θάλασσα και διακρίνονται όταν τα νερά είναι ήρεμα. Σε μικρή απόσταση από την Ελούντα είναι ο οικισμός Πλάκα, ένα γραφικό ψαροχώρι με πανέμορφες και καθαρές ακρογιαλιές.

Πανοραμική άποψη της Ελούντα

Η Σητεία απέχει 70 χλμ. από τον Άγιο Νικόλαο και είναι μία από τις ωραιότερες πόλεις της Κρήτης. Έχει χτιστεί αμφιθεατρικά στην πλαγιά του ομώνυμου λόφου και διατηρεί το χρώμα της παρ' όλη την τουριστική ανάπτυξη που έχει σημειωθεί. Στην παραλία της υπάρχουν τόσο παραδοσιακά όσο και σύγχρονα μαγαζιά, καφενεία και ταβέρνες.

Η πόλη της Σητείας

Η Ιεράπετρα, είναι η νοτιότερη πόλη της χώρας και απέχει από την πρωτεύουσα του νομού μόλις 35 χλμ. Το κλίμα της είναι εύκρατο και ξηρό με χαμηλές βροχοπτώσεις. Η πόλη είναι ανεπτυγμένη τουριστικά με μεγάλα ανακαινισμένα ξενοδοχεία και πολλά μαγαζιά και χώρους διασκέδασης στην παραλία. Το λιμάνι της Ιεράπετρας είναι τόπος συνάντησης και περιπάτου για ντόπιους και τουρίστες. Η θέα άλλωστε του Λιβυκού πελάγους από εκεί είναι μαγευτική ιδιαίτερα κατά τις νυχτερινές ώρες.

Στους πρόποδες του βουνού Καστέλλο είναι το όμορφο κρητικό χωριό Κριτσά με στενά δρομάκια και διάφορα σπίτια με περίτεχνα μπαλκόνια. Οι κάτοικοι ασχολούνται ακόμα με παραδοσιακά επαγγέλματα και οι γυναίκες υφαίνουν στους αργαλειούς.

Κοντά στο παραθαλάσσιο χωριό Παχειά Άμμο, όπου βρέθηκε Μινωικό νεκροταφείο, βρίσκεται το Καβούσι, γραφικό χωριό με πράσινο και πολλά νερά. Ο Μοχλός είναι ένα γραφικό ψαροχώρι ιδανικό για ήρεμες διακοπές. Απέναντί του είναι το νησάκι του Αγίου Νικολάου με το ομώνυμο εκκλησάκι καθώς και το νησάκι Ψύρρα. Σε απόσταση 7,5 χλμ. είναι το χωριό Λάστρος που διαθέτει πανοραμική θέα.

Το Οροπέδιο Λασιθίου βρίσκεται σε υψόμετρο 850 μ. και είναι ένας μικρός παράδεισος. Υπάρχουν 7.000 ανεμόμυλοι και ένα καταπράσινο τοπίο με αμυγδαλιές, μηλιές και αγλαδιές σε έκταση 25.000 στρεμμάτων, μέσα στην οποία θα ανακαλύψετε 11 κοινότητες και 18 οικισμούς. Το Οροπέδιο αποτελεί ιδιαίτερη επαρχία με πρωτεύουσα το Τζερμιάδο, χτισμένο στους πρόποδες του βουνού Σελένα. Στην περιοχή που έχει κατοικηθεί από τη νεολιθική εποχή, βρίσκονται μινωικά ερείπια, το σπήλαιο της Τράπεζας και το ξύλινο φρούριο Καζάρμα.

Με άριστη ρυμοτομία και στη μέση κατάφυτης κοιλάδας με ελιές και περιβόλια βρίσκεται η Νεάπολη, έδρα της Μητρόπολης Πέτρας και πρωτεύουσα άλλοτε του νομού Λασιθίου. Την εποχή της Ενετοκρατίας ήταν εδώ το χωριό Καρές, στη θέση του οποίου αναπτύχθηκε αργότερα το Νεοχώρι στο οποίο κατέφυγαν οι Τούρκοι το 1827 και έχτισαν τζαμί.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ: Ο νομός Λασιθίου διαθέτει μερικές από τις ομορφότερες παραλίες του νησιού. Οι οργανωμένες παραλίες του Αγίου Νικολάου και της Ελούντας έχουν διακριθεί με γαλάζιες σημαίες, ενώ στο δρόμο προς την Ιεράπετρα και την Ελούντα υπάρχουν άπειροι, ήρεμοι, μαγευτικοί κολπίσκοι. Η πιο φημισμένη παραλία του νομού και ίσως όλης της Κρήτης, είναι αυτή στο Βάι. Μια ειδυλλιακή τοποθεσία με πέντε χιλιάδες φοίνικες πάνω από την ακρογιαλιά. Το μοναδικό αυτό φοινικόδασος εκτείνεται σε 250 στρέμματα δημιουργώντας μια ασυνήθιστη εικόνα για την Ευρώπη.

Η παραλία στο Βάι

Από τις δημοφιλέστερες παραλίες είναι το Αμμούδι, ενδιαφέρουσες είναι όμως και οι παραλίες Χαβάνια και Αμμουδάρα. Στις ακτές του Λιβυκού πελάγους απλώνεται η τεράστια παραλία στο Μακρύ Γιαλό και οι αμμουδιές στην Ανάληψη. Μεγάλη τουριστική κίνηση παρουσιάζει και η παραλία στο Παλαιόκαστρο.

Η παραλία στο Παλαιόκαστρο

Δεν είναι λίγες και οι επιλογές για θαλάσσια σπορ. Στον Άγιο Νικόλαο, στο Καλό χωριό, στην Ελούντα, στην Ιεράπετρα και τη Σητεία υπάρχει η δυνατότητα για windsurfing. Όσο για αθλήματα στην ξηρά, υπάρχουν γήπεδα μπάσκετ στο Εθνικό Γυμναστήριο Αγ. Νικολάου και γήπεδα τένις στα μεγάλα ξενοδοχεία.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ: Σε όλη τη διάρκεια του καλοκαιριού γίνονται εκδηλώσεις του δήμου Αγ. Νικολάου, οι «Λατώ», με θεατρικές παραστάσεις και εμφανίσεις μουσικών συγκροτημάτων. Την Πρωτοχρονιά, η αλλαγή του χρόνου γίνεται με δύο πλοία, στα οποία επιβαίνουν Αϊ Βασίληδες.

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ: Η προσέγγιση της πόλης από το Ηράκλειο γίνεται μέσω εθνικής οδού. Ο δρόμος είναι στενός, με πολλές στροφές και συνεχίζει προς τη Σητεία από την οποία απέχει 70 χμ. και προς την Ιεράπετρα απ' όπου απέχει 36 χμ. Ο Άγιος Νικόλαος δεν έχει αεροδρόμιο και εξυπηρετείται από το αεροδρόμιο του Ηρακλείου. Από ένα μικρό αεροδρόμιο στη Σητεία ξεκινούν μία πτήση την εβδομάδα για την Κάρπαθο και την Κάσο και δύο για την Αθήνα. Υπάρχουν πλοία της ναυτιλιακής εταιρείας ΛΑΝΕ για τον Πειραιά καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και για τη Ρόδο μόνο για την τουριστική περίοδο. Προς τη Ρόδο κατευθύνεται και ένα καράβι από τη Σητεία μία φορά την εβδομάδα. Μπορεί κανείς ακόμα να ταξιδέψει από τον Άγιο Νικόλαο για τις Κυκλάδες, την Κάσο, την Κάρπαθο και την Κω. Τέλος, υπάρχουν καθημερινά λεωφορεία από το Ηράκλειο, τον Άγιο Νικόλαο και τη Σητεία για την Ιεράπετρα και τοπικά λεωφορεία για τα χωριά δυτικά της Ιεράπετρας. Μια

ενδιαφέρουσα εκδρομή που δε θα έπρεπε οι επισκέπτες να παραλείψουν είναι αυτή στο Γαϊδουρονήσι. Καραβάκια ξεκινούν καθημερινά νωρίς το πρωί από την Ιεράπετρα και επιστρέφουν νωρίς το απόγευμα. Το Γαϊδουρονήσι είναι ένα έρημο νησάκι με δύο μαγευτικές παραλίες με άμμο, κοχύλια και αμέτρητους κέδρους που δημιουργούν σκιά αλλά και ένα άγριο και συγχρόνως όμορφο τοπίο.